زر او یوه شپه

(له ۱۰۷مي شپې څخه تر ۱۶۹مي شپې پوري)

[پنځلس نکلونه]

(له انګلیسي، پارسي او عربي منابعو څخه)

مترجم:

محمدمعصوم هوتک

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب ټول حقوق په خپروونکي اړه لري

* **زر او یوه شپه**
* مترجم: **محمد معصوم هوتک**

* خپرونکی: **علامه رشاد خپرندویه ټولنه**
* کندهار – افغانستان
* تلیفون: ۰۷۰۰۳۲٦۰۱۱
* ایمیل: mrohyal@yahoo.com

* کمپوز او ډیزاین: **روهیال کمپیوټر اداره**
* لومړی چاپ: ۱۳۹۱ ش – ۲۰۱۳ع
* کچه: ۱۳/۵۰ × ۲۱ سانتي متره
* چاپ شمېر: زر ټوکه
* د مخونو شمېر: ۳۴۴
* د خپرونو لړ: ۵۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي خبري

"زر او يوه شپه" د فوکلوري محتوياتو له اسيته د شرقي دنيا يو شهکار اثر دئ. د دې اثر ټول نکلونه او ورسره تړلي موضوعات که له يوې خوا د تاريخي سند په توګه کوم ارزښت نه لري، خو له بلي خوا د نکل د راوي له خولې د هغې زمانې د خلکو او پرګنو د ژوند و ژواک ډېر پيکه اړخونه په خورا روښانه ډول ځني معلومېداى سي. د نړۍ د هري ژبي فوکلوري مواد دغه ډول ضد و نقيض اړخونه لري.

د "زر او يوې شپې" اوسنۍ راپاته بڼه د عربو د ژوند او ټولنيز ماحول هينداره ده او تر ډېره ځايه د دې شهکار ټولي ښېګڼي او بدګڼي په عربو پوري تړلي دي. زر او يوه شپه د نړۍ خورا ډېرو ژبو ته ترجمه سوې او په بېلابېلو شکلونو د دنيا په هر ګوټ کي چاپ سوې ده.

حاضره پښتو ترجمه ئې زما استاد او د پښتو ژبي محتاط محقق، ليکوال، شاعر او خوږ ژبي مترجم ښاغلي محمد معصوم هوتک کړېده. استاد هوتک صاحب د زر او يوې شپې ترجمه له انګليسي، پارسي او عربي منابعو څخه کړېده، د دغو ژبو تر څنګ ئې خپل متن د روسي منابعو سره هم مقايسه کړى دئ او اختلافي صورتونه ئې په حاشيو کي واضح کړي دي.

د هوتک صاحب ترجمه له يوسل او اوومي شپې څخه پيل سوې ده. تر دغه مخکي متن زموږ بل حقدار استاد اروا ښاد نوميالي صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه کړی دئ، چي هغه به هم انشاء الله په راتلونکي نژدې وختو کي د چاپ په ګڼه سنبال سي.

د هوتک صاحب د ترجمې پر فني او تخنیکي اړخونو باندي د یوې رسالې په شکل لیکنه کېدای سي، د دغه ډول غنیمت ژباړو ارزونه او شننه د یوه یادښت څه بل لا د یوې مقالې تر حوصلې وتلې خبره ده. د هوتک صاحب دغه خوږه پښتو ترجمه د پښتو ترجمې پر کوټه یوه پر ځای او غنیمت اضافه ده. د ترجمې د فن او پښتو علاقه مندانو ته بویه چي د هوتک صاحب زیار ته د قدر په سترګه وګوري.

د علامه رشاد خپرندویه ټولني له پاره د فخر ځای دئ، چي په لومړي وار په پښتو ژبه کي د دغه ډول یوه شهکار اثر همدغسي خوږه او شهکار ترجمه چاپوي. موږ خپل استاد ښاغلي هوتک صاحب ته د دې اثر مبارکي وایو او د لوی خدای له درباره هغوی ته د اوږده او مثمر ژوند خواست کوو.

منته او ادب

مطیع الله روهیال

د علامه رشاد خپرندویه ټولني مشر

۱۳۹۱/۱۰/۲۷ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. د پښتو زړاو يوې شپې له پاره زما خبرې ....
۲. الف ليلة وليلة د تاريخي او اجتماعي پلوه..............
۳. يو سل او اوومه شپه..............................
۴. د تاج الملوک نکل ....
۵. يو سل او اتمه شپه ....
۶. يو سل او نهمه شپه..............................
۷. يو سل او لسمه شپه ....
۸. يو سل او يوولسمه شپه ....
۹. يو سل او دوولسمه شپه ....
۱۰. د عزيز او عزيزې نکل ....
۱۱. يو سل او ديارلسمه شپه..............................
۱۲. يو سل او څوارلسمه شپه..............................
۱۳. يو سل او پنځلسمه شپه ....
۱۴. يو سل او شپاړسمه شپه ....
۱۵. يو سل او اووه لسمه شپه ....
۱۶. يو سل او اتلسمه شپه ....
۱۷. يو سل او نونسمه شپه..............................
۱۸. يو سل او شلمه شپه ....
۱۹. يو سل او يوويشتمه شپه ....
۲۰. يو سل او دوه ويشتمه شپه..............................

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. یو سل او درویشتمه شپه ....
۲۲. یو سل او څلېرویشتمه شپه ....
۲۳. یو سل او پنځه وېشتمه شپه..........
۲۴. یو سل او شپږویشتمه شپه..........
۲۵. یو سل او اووه ویشتمه شپه..........
۲٦. یو سل او اته ویشتمه شپه ....
۲۷. یو سل او نهه ویشتمه شپه..........
۲۸. یو سل او دېرشمه شپه ....
۲۹. یو سل او یو دېرشمه شپه ....
۳۰. یو سل او دودېرشمه شپه..........
۳۱. یو سل او درودېرشمه شپه ....
۳۲. یو سل او څلوردېرشمه شپه ....
۳۳. یو سل او پنځه دېرشمه شپه..........
۳۴. یو سل او شپږدېرشمه شپه ....
۳۵. یو سل او اووه دېرشمه شپه ....
۳٦. د ضوء المکان د کیسې پاته برخه ....
۳۷. یو سل او اته دېرشمه شپه..........
۳۸. یو سل او نهه دېرشمه شپه ....
۳۹. یو سل او څلوېښتمه شپه ....
۴۰. یو سل او یوڅلوېښتمه شپه..........
۴۱. یو سل او دوڅلوېښتمه شپه..........
۴۲. د چرسي مین نکل ....
۴۳. یو سل او درو څلوېښتمه شپه ....
۴۴. یو سل او څلورڅلوېښتمه شپه ....
۴۵. د سارایي د خیانت نکل ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴٦. یو سل او پنځه څلوېښتمه شپه ....
۴۷. یو سل او شپږ څلوېښتمه شپه ....
۴۸. د حیوانانو نکلونه........................
۴۹. یو سل او اووه څلوېښتمه شپه........................
۵۰. یو سل او اته څلوېښتمه شپه ....
۵۱. د پرهېزګاره شپون نکل ....
۵۲. د هېلۍ او کیشپ نکل........................
۵۳. د ګیدړې او شرموښ نکل ....
۵۴. یو سل او نهه څلوېښتمه شپه........................
۵۵. یو سل او پنځوسمه شپه ....
۵٦. د موږک او تورلمي (سمور) نکل........................
۵۷. د پیشو او کارګه نکل ....
۵۸. د ګیدړې او کارګه نکل........................
۵۹. یو سل او پنځوسمه شپه ....
٦۰. یو سل او دوپنځوسمه شپه........................
٦۱. د جرګې او کوکو کوترې نکل........................
٦۲. د بیزو او غله نکل........................
٦۳. د جولا نکل ....
٦۴. د چوغکې او تاوز نکل........................
٦۵. یو سل او درو پنځوسمه شپه........................
٦٦. یو سل او څلورپنځوسمه شپه ....
٦۷. یو سل او پنځه پنځوسمه شپه........................
٦۸. یو سل او شپږ پنځوسمه شپه........................
٦۹. یو سل او اووه پنځوسمه شپه ....
۷۰. یو سل او اته پنځوسمه شپه........................

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۱. یو سل او نهه پنځوسمه شپه ....

۷۲. یو سل او شپیتمه شپه ....

۷۳. یو سل او یو شپیتمه شپه ....

۷۴. یو سل او دو شپیتمه شپه..........

۷۵. یو سل او درو شپیتمه شپه ....

۷٦. یو سل او څلور شپیتمه شپه ....

۷۷. یو سل او پنځه شپیتمه شپه ....

۷۸. یو سل او شپږ شپیتمه شپه..........

۷۹. یو سل او اووه شپیتمه شپه ....

۸۰. یو سل او اته شپیتمه شپه ....

۸۱. یو سل او نهه شپیتمه شپه..........

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو زر او يوې شپې له پاره زما خبري

د "زر او يوه شپه" په نامه مشهور نکلونه له عربي ژبي څخه پښتو ژبي ته واردواره په منثور شکل اروانباد محمدانور نوميالي (۱۹۲۹ – ۲۰۰۶ع) له نن څه شپږ‌پنځوس کاله پخوا په کندهارکي راواړول[۱] او يوه برخه ئې د طلوع افغان ورځپاڼي له لاري په اقساطو خپره کړه. په دغه کار کي ئې اروانباد محمديوسف ويران (۱۹۲۶ – ۲۰۰۳ع) هم همکار وو. خو دا لړۍ ډېره و نه پائېدله او د هغه وخت سرکاري مقاماتو ئې د خورا بې منطقه استدلال له مخي د خپرېدو مخه ونيوله. اروانباد نوميالی مُصمِّم سړی وو. خپله دغه هڅه ئې دروڅلوېښت کاله وروسته په مسکو کي د خپل مهاجرت په دوران کي بيا له سره پيل کړه او لومړی ټوک ئې، چي له روسي او عربي متن څخه پښتو سوی دئ، هورې د ۱۹۹۹ ع کال په مي مياشت کي په ښکلې قطع او صحافت پر ښکلي کاغذ له چاپه راووت چي د ده پخپل لاس خطاطي سوی وو او د "لېمې" مجلې د دريمي گڼې پر ځای خپور سو. په دې ټوک کي شل شپې ځای سوي دي. متن ئې ۳۲۱ مخه دئ او په سر کې ۱۶ مخه سريزه راغلې ده. تر دغه چاپ وروسته ئې دوهم ټوک د ۲۰۰۲ ع کال په اگسټ کي له مسکو څخه خپور کړ. دا وخت اروانباد نوميالی په ډنمارک کي اوسېدی. په دې ټوک کي هم شل شپې راغونډې سوي

---

[۱] منظومه پښتو ترجمه ئې د ملا نعمت الله له خوا سرته رسېدلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي. متن ئې ۴۵۵ مخه دئ او په سر کې ئې ۳۳ مخه سريزه لري.

د دې پښتو ترجمې هر کلی په پښتنو کې نسبتاً مساعد هر کلی وو. د هغه چا چې د دې کلاسيک اثر په ارزښت سر خلاصېدی، هغوی د اروانښاد نوميالی دغه کار ډېر وستايه. اروانښاد نوميالی د ۲۰۰۶ع کال په اکتوبر کې مړ سو او د زر و يوه شپه پښتو ژباړي څو نور ټوکه ئې چې ټول ۷۶ شپې کېدلې، ناچاپ پرېښوول. د ده تر وفات څو مياشتي وروسته ښاغلي ډاکټر شېرحسن "حسن" راته وليکل چې که زه (هوتک) د دې اثر پښتو ژباړي ته لېښي راوغړم. گران مطيع الله جان روهيال هم راڅخه وغوښتل چې دا ژباړه پسې تعقيب کړم. د دوی په نظر "دا کار که زه و نه کړم، نور کسان ئې نه سي بشپړولای". ما له دوی څخه د ښه نيت له بابته مننه وکړه خو کار دروند وو او په څه پلمه مي ځان يوې خوا او بلې خوا ته کړ. په دې ترڅ کې خبر سوم چې د پښتو ترجمې د ناچاپه برخي چاپ ته ډاکټر شېرحسن ملا تړلې ده. مالي بار ئې ده اخيستی دئ او د چاپ چارو ته ئې د علامه رشادخپرندويي ټولني اوږه ورکړې ده. ډېر زيات خوښ سوم چې دغه ناچاپه برخه هم دلوستونکوترلاسوپوري که خدای کول ور رسېږي.

د ۲۰۱۲ ع کال په پسرلي کې مي کندهار ته سفر وکړ. هورې د گران روهيال له خوا بيا کلکه غوښتنه راڅخه وسوه چې دې کار ته اوږه ورکړم. دا وار مي د نټې بيچ په ځان کې و نه موند. د نيازمنو ناز مي پر مځکه وانه چاوه او کاناډا ته چې راغلم، ملا مي ورته وتړله. واردواره مي له يوې انگرېزي ترجمې او فارسي ژباړي څخه يو څو شپې ترجمه کړې او د دې له پاره چې د ځينو دوستانو نظر مي ځان ته معلوم کړی وي، يوه يوه کاپي مي د ايميل له لاري ښاغلي جهاني صاحب، ښاغلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر شېرحسن او ښاغلي روهیال ته واستوله. څو ورځي وروسته د ټولو جوابونه راورسېدل. جهاني صاحب راته لیکلي ول: "... رالېږلي نکلونه مي په ډېر غور ولوستل. بې له تشریفاتو درته وایم چي د ویلوځای پکښې نسته. ماشاء الله. خدای دي پر قلم برکت کښېږده. ښایي په ژوندکي دي داسي بل شهکار نه وي کړی او یا ښایي د بل داسي شهکار د ایجادولو زمینه پیدا نه کړای سې. خدای دي تا ته اجرونه درکړي او خدای دي پښتنو ته دونه پوهه ورکړي چي ستا د دې شهکار قدر وکړي. شعرونه دي فوق العاده ښایسته ترجمه کړي دي. تر دې ښایسته ترجمه د هر چا تر وس وتلی کار دئ. که زما ګران استاد او ملګری نومیالی صاحب ژوندی وای هم به ئې تر دې ښه نه وای ترجمه کړي او که هغه ته دي خپله ترجمه ښودلې وای، ښایي د خپل باقي پاته کار مسئولیت ئې تا ته سپارلی وای. زه یقین لرم چي دا کار په پښتو ژبه کي نه بل څوک کوي او نه ئې په وس پوره دئ. تا ته دي خدای خیر درکړي. ستا پر قلم دي برکت وي او زه درته د روغ صورت او اوږده ژوند دوعاکوم. ستا ورور جهاني".

ډاکټر شېرحسن راته کښلي ول: "... ستاسي لیک او ورسره مل د ژباړي برخه راورسېده، ومې لوسته او خوښه مې شوه. ... متن جانانه، په زړه پوري، اسان او روان دی، ... پوهاند زیار صاحب هم په والله ووایي چې: خورا خوند مو پر واخیستی! که په نثري متن کې کله ناکله او ځای مای د نورو پښتني سیمو د لهجو وراشې مراشې ورواچوئ فکر کوم لا به رنګین او خوندور شي.... په هرصورت دغه اوږد، درونډ او ستونزمن کار ستاسي په شان غښتلې اوږې غواړي، بې له تاسې بیا خدای خبر که د چا پام او توان ورته وجوړېږي. تر پایه درته د زړه قوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پوره حوصله غواړم. ستاسي کشر شیرحسن".

روهیال صاحب راته لیکلي ول: "... ستاسي رااستول سوې شپه مي پنځه واري ولوستله. د ترجمې په اړه خپل برداشت داسي درسره شریکوم: د ترجمې خوند و رنګ د نومیالي صاحب ترجمې ته ډېر نژدې دئ خو په ساده والي او سلاست کي تر هغې اوړي ... ستاسي د مصروفیت له ستونزي پرته، که پر پښتو او پښتنو باندي دغه مهرباني ستاسي په قلم وسي، تر ډېره وخته به هغه ارمانونه پوره وي چي په دغه اړخ کي پښتو ورسره لاس وګرېوان ده. روهیال".

د دغو مساعدو نظرونو تر رسېدلو وروسته مي عزم په جزم بدل سو او دا دئ یو ټوک ئې چاپ ته تیاراودترجمې کارترپنځه سوو شپوهم اوښتی دئ.

د دې اثر د ترجمې په وخت کي مي دا لاندي متون مخي ته ایښي ول:

عربي متن:

دا متن د بیروت د المکتبة الشرقیه له خوا په ۱۹۹۴ ع کال په اوو ټوکو (دریو مجلدو) کي چاپ سوی دئ. له دې چاپ څخه ارواښاد نومیالي خپله پښتو ترجمه تهیه کړې وه. ما ته ډاکټر شېرحسن له مسکو څخه زما د غوښتني له مخي د دغه اثر له روسي ترجمې سره یو ځای راولېږل او پخپله دغه فرهنګي پېرزوینه ئې زه تر درانه احسان لاندي کړم.

دوهم عربي متن:

دا متن هم د بیروت چاپ دئ او د "الدارالنموذجیه" له خوا په ۲۰۱۰ع کال په څلورو ټوکو کي چاپ سوی دئ. دا چاپ ما ته له دوبۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخه زما ګران خوريي مسعود ګلالي کاناډا ته رالېږلی دئ. پر همت او ځوانی دې برکت وي.

انګرېزي متن:

دا متن زما د کتابتون نسخه ده چي د " "The Arabian Nights" په نامه په ۱۹۹۰ ع کال په نیویارک کي چاپ سوې ده. انګرېزي ژباړونکی ئې حسين حضاوي؟ (Husain haddawy) دئ او دا ژباړه ئې له هغه عربي نسخې ښخه کړې ده چي په ښورلسمه میلادي پېړۍ کي په سوریه کي استنساخ سوې ده. دا نسخه تر ټولو نورو نسخو قدیمه او زړه نسخه ده. د ژباړي ایډیټ ئې محسن مهدي کړی دئ. حسين حضاوي په بغداد کي زېږېدلی دئ. په امریکایي پوهنتونو کي ئې انګرېزي او مقایسوي ادبیات (Comparative Literature) تدریس کړي دي. اوس په تایلینډ کي اوسي. په دې چاپ کي ۲۷۱ شپې راغلي دي چي نهه کیسې او شپږویشت نکلونه پکښې سته . له دې کیسو ښخه زیاتره کیسې د اروانباد نومیالي په ژباړه کي سته. یو شمېر پاته ئې زما په ژباړه کي راغلي دي.

دوهم انګرېزي متن:

دا متن چي ما ته د کار په جریان کي راورسېد او وروسته مي ښپل ټول کړی کار له سره ورسره عیار کړ، (Arabian nights) نومېږي او ژباړونکی ئې (Sir, Richard Francis Burton) دئ. ریچارډ فرانسیس برټن (۱۸۲۱– ۱۸۹۰ع) د ښپل وخت کمالداره انګرېز وو. د ده له نامه سره لیکل سوي دي چي "سیاح، جیوګرافر، ژباړونکی، لیکوال، عسکر، ښتیځپوه، نخشه اخیستونکی، اتنولوجیسټ، مخبِر (جاسوس)، شاعر او ډیپلوماټ سړی وو. ویل کېږي چي نهه ویشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروپايي، آسيايي او افريقايي ژبي ئې زده وې؟ د الف ليلة وليلة ترجمه ئې په لسو ټوکوکي له خورا ډېرو مفصلو حاشيو سره سر ته رسولې ده. په دې لسو ټوکو کي ئې زر او يوه شپه ځاى کړې اونور شپږ ټوکه ئې د (Supplemental Nights) په نوم پر زيات کړي دي او په هغو کي ئې نوري مشهوري عربي، هندي او پارسي نکلونه په انگرېزي ژبه اړولي دي. د ريچار ډېرټن انگرېزي ترجمه کلاسيکه انگرېزي ده او فهم ئې، په تېره بيا د شعرونو برخه ئې، يو څه سخت کړى دئ. د ده پر ترجمه باندي د اعتراضو خبره هم مالوستې ده. د کتاب پر لومړي مخ ده کښلي دي چي ترجمه ئې ساده او ټکي په ټکي "plain and literal" ده.

روسي متن:

دا متن د ميخائيل الکساندرويچ ساليې (۱۸۹۹ - ۱۹۶۱ ع) له خوا له عربي متن څخه ترجمه سوى او د ۱۹۲۹ - ۱۹۳۹ع کلونو تر منځ په مسکو کي چاپ سوى دئ. دا هماغه چاپ دئ چي ارواښاد نوميالي استفاده ځني کړې ده او ما ته ډاکټر شېرحسن له عربي متن سره يو ځاى رالېږلى دئ. بيا هم کورودانى ورته وايم.

فارسي متن:

دا متن په ۱۲۶۰ ه ق = ۱۸۴۴ع کال د نائب السلطنة ميرزا عباس د زوى بهمن ميرزا په امر د هغه وخت د مشهور اديب عبداللطيف طسوجى تبريزي له خوا له عربي څخه په څلورو کلونو کي ترجمه سوى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ[(۱)]. د اشعارو انتخاب، انشاء او ترجمه ئې د افصح الشعراء سروش اصفهانی[(۲)] له خوا سر ته رسېدلې ده. دغه حاضر زما مخ ته پروت متن ئې په تهران کي د "کتابخانه علی اکبر علمی و شرکاء" له خوا چاپ سوی دئ او ما ته ګران مطیع الله جان روهیال له کندهار څخه د ګران نجیب الله زیارمل په لاس رالېږلی دئ. د دواړو دي کور ودان وي.

په دې حاضره ترجمه کي زما د کار روش:

ما ته د کار په پیل کي د ریچارډ فرانسیس برټن ترجمه نه وه رارسېدلې او پښتو ترجمه مي د عربي، فارسي او روسي متونو په مرسته پر مخ وهله. خو د خپل کار له سموالي څخه ځکه ډاډمن نه وم چي عربي مي کمزورې او روسي خو مي بالکل د ابجدخوان په سطحه کي وه. کله چي د برټن انګرېزي ترجمه راورسېده، نو مي نه یوازي خپل تر سره سوی کار ورسره عیار کړ، بلکي د راتلونکي کار له پاره مي هم د اصلي نسخې په توګه ځان ته کښېښووله. ترجمه سوي برخي مي ټولي له عربي متن او نورو ترجمو سره مقابله کړي او اختلافي موارد مي د هغو په مرسته سم کړي دي. مشکل ځایونه که په انګرېزي متن کي په مخه راغلي دي او که په عربي متن کي، دواړه مي د فارسي ترجمې په مرسته ژباړلي دي. ما ته داسي ښکاري چي ارواښاد نومیالي صاحب دي هم ترجمه له روسي متن څخه کړې او بیا دي ئې له عربي متن سره مقابله کړې وي. په هر صورت، که مي له عربي څخه مستقیمه ترجمه

[(۱)] عبداللطیف طسوجي د پارس د ختیځ آذربایجان په طسوج (تسوج) ښار کي پیدا سوی وو دی د فتحعلیشاه (۱۷۹۷ – ۱۸۳۴ع) او محمدشاه د عصر له فاضلانو څخه وو. د ناصرالدین شاه قاجار (۱۸۳۱ – ۱۸۹۶ع) معلم او د زوی ئې مسعود میرزا خسر کېدئ.

[(۲)] میرزا محمدعلي (۱۸۱۳– ۱۸۶۹ع) ملقب په شمس الشعراء د خپل وخت له لویو فاضلو شاعرانو څخه وو. د ناصرالدین شاه قاجار په دربار کي ئې ډېر قدر کېدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای، بیا مي نو په کار کي د دې اوسني سرعت لسمه برخه هم نه پاته کېدله. زما ژباړه له یو سل او اووه لسمي شپې څخه پیل سوې ده. خو وروسته مي له ۱۰۷ مي شپې څخه راوروسته شپې هم پر ورزیاتي کړې. له دې کار څخه مي مطلب دا وو، چي د " تاج الملوک نکل" له هماغه پیل څخه زما پر سلیقه او طرز باندي لوستونکو ته وړاندي کړم. د سرل ه خوا دغه اته شپې (۱۰۷ – ۱۱۵) د اروابناد نومیالي په ترجمه کي هم سته. د شپو شمېره په دواړو عربي چاپونو، انګرېزي، روسي او فارسي ترجمو کي سره تېره و بېره سوې ده. ما د ریچارډ برټن د انګرېزي ترجمې تسلسل تعقیب کړی دئ، چي له روسي ترجمې سره هم تر زیاتي اندازې خوله په خوله روان دئ. د نومیالي صاحب په ژباړه کي له روسي ترجمې څخه انځورونه هم رااخیستل سوي دي. دا کار ما د ترجمې په پیل کي تعقیب کړ، خو وروسته مي نظر واوښت او له انځورونو څخه تېر سوم.

د اشعارو په برخه کي زیاتره پښتو شعرونه له عربي اصل سره د موضوع له مخي یو څه اشتراک لري. پښتو شعرونه ټول زما له قریحې راوتلي دي خو یو څه ئې د عربي متن کټ مټ پښتو ژباړه ده. د زیاترو اشعارو محتوا مي ځای ځای له فارسي څخه انتخاب کړې او د پښتو نظم په قالب کي مي اچولې ده. اروابناد نومیالي صاحب هم لکه چي همداسي روش تعقیب کړی دئ. دوی لیکلي دي: "هغه نظمونه یا بیتونه چي د عربي نسخې له اصله سره سم په دې پښتو متن کي په مخه راځي ځیني ئې کټ مټ د عربي ترجمې دي خو ځیني ئې تش د موضوع په حساب جزئي اشتراک ورسره لري اما په طرز و ادا کي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره آزادي ترجمې په خيال تيار سوي دي"[1].

په اصل کي خو د زر او يوې شپې اشعار په ټولو ترجمو کي د عربي متن کټ مټ ترجمې نه دي. د فارسي ترجمې شعرونه د هغه وخت مقتدر شاعر سروش اصفهاني ويلي، انتخاب کړي او ترجمه کړي دي. زياتره ئې د کلاسيکو فارسي شاعرانو نظمونه له موضوع سره سم انتخاب کړي او د عربي متن پر ځای ئې ايښي دي. د فارسي اشعارو په انتخاب کي د سروش اصفهاني دا کار او سليقه تر ده وروسته زياته ستايل سوې ده. مرحوم دهخدا د دغي ترجمې د اشعارو په باب کښلي دي: "بهمن ميرزا والی آذربايجان پسر چهارم عباس ميرزا نايب السلطنة فتحعلی شاه از دو نفر از فضلای عهد خود تقاضا کرد الف ليلة و ليلة عربی را از نثر و نظم به فارسی ترجمه کنند، يکی از آن ها ملاعبداللطيف تسوجی پدر مظفرالملک بود که متن نثر الف ليلة وليلة عربی را به نثر فارسی عالی فصيح درآورد. و دوم همين سروش اصفهانی بود که ترجمه شعرهای عربی الف ليلة وليلة به شعر فارسی به او محول گرديد و او از عهده يی اين کار در نهايت خوبی که بهتر از آن تصور نميشود برآمد. به اين معنی که به جای اشعار عربی کتاب مزبور الف ليلة وليلة بعضی جاها بر حسب مناسب سياق، اشعار مشهور اساتيد شعرای فارسی را درج گردانيد و بعضی جاهای ديگر اشعار عربی کتاب مزبور را خود او به شعر فصيح مليح بليغ فارسی ترجمه نمود و بدين طريق اين ترجمه فارسی الف ليلة وليلة که بدست است، يک مخزن الاشعار بسيار نفيسی از بهترين و فصيح ترين و شيرين ترين اشعار فارسی شده است و اشعار فارسی اين الف ليلة وليلة به مراتب عديده از

[1] وگ: زر او يوه شپه – لومړی ټوک – xii مخ – د ۱۹۹۹م چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل اشعار عربی کتاب مزبور که اغلب اشعار سخیف عامیانه است عالی تر و فصیح تر و بلیغ تر است" (لغتنامه دهخدا، مبحث سروش اصفهانی).

ژباړه:

"د فتح علیشاه د نائب السلطنة عباس میرزا څلرم زوی بهمن میرزا د خپل وخت له دوو تنو فاضلانو څخه وغوښتل چې د عربي الف لیلة و لیلة نظم او نثر په فارسي وژباړي. په دې د دوو کې یو د مظفرالملک پلار ملاعبدالطیف تسوجي وو چې د عربي الف لیلة و لیلة نثري متن ئې د فارسي ژبې په عالي او فصیح نثر واړاوه. دوهم تن همدا سروش اصفهاني وو چې فارسي ژبې ته ئې د الف لیلة و لیلة عربي شعرونو ترجمه کول د ده پر غاړه واچوله او دی د دې کار تر عُهدې په ډېره ښه توګه ووت، په داسي ډول چې تصور ئې هم نور نه کېږي. په دې معنی چې ده د الف لیلة و لیلة کتاب د عربي شعرونو پر ځای د متن له عبارت او سیاق سره سم د فارسي د مشهورو استادانو شعرونه ځای ځای درج کړل او ځای ځای ئې بیا د دغه کتاب عربي اشعار په ډېر فصیح، بلیغ او خوندور فارسي شعر واړول. په دې ډول نو د الف لیلة و لیلة دا حاضره فارسي ترجمه د فارسي د ډېرو ښو، فصیحو او خوږو شعرونو یو ښکلی مخزن الاشعار دئ او فارسي شعرونه ئې د دغه کتاب تر عربي اشعارو، چې زیاتره عامیانه او د ټیټي درجې شعرونه دي، ډېر لوړ، فصیح او بلیغ دي".

د الف لیلة و لیلة د اشعارو په باب په انګرېزي ژبه د هغو یوه مترجم حسین حضاوي کښلي دي:

ترجمه: "د زر او یوې شپې د کیسو یوه ځانګړې مشخصه دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې منثور داستان په منظومو ټوټو سره ښکلی کړه سوی دئ. د دغو منظومو ټوټو یوه برخه ئې د اصلي مرتب له خوا ښکلې ځای سوې ده او بله برخه ئې د وروستیو کاپي لیکونکو (ناسخانو) له خوا پر زیاته سوې ده. دغه ټوټې له ځای او موضوع سره داسي متناسبي راوړل سوي دي چې ځای ځای ئې د اشخاصو او ځایونو توصیف ته رنگ و روغن ورکړی دئ، کله کله ئې خوشحالي او غم په توضیح کړی دئ، کله ئې د یوې ښځې توصیف و ستاینه پکښې کړې ده او کله ئې بیا اخلاقي پندونه پکښې بیان کړي دي. د دغو منظومو ټوټو په راوړلو کي مقصد یا د یوه کار و عمل برجسته کول، یا د ادبي معیار اوچتول، یا د عاطفي اغېزې زیاتول دي. که څه هم زیاتي منظومي ټوټې خپل دغه هدف ته په رسېدلو کي له دې اسیته پاته راغلي دي چې زیاتره ئې د منځني حد (mediocre) نظمونه دي یعني نه بد دي او نه ښه. تر نیمی زیات ئې د هغو کلاسیکو شاعرانو له کلام څخه گلچین (anthologized) سوي دي چې تر څورلسمي مېلادي پېړۍ وروسته ئې ژوند کړی دئ. دا نوره برخه ئې د نورو استخدام سوو لیکوالو او حتی ناسخانو په گډون د کمزورو ناظمانو له خوا ترتیب سوي دي..."[1].

له دې بیانه څخه ښوک ویلای سي چې د زر او یوې شپې منظومي ټوټې د داستانو اصلي برخه نه ده او د همدې جواز له اسیته فارسي مترجم هم د ټولو عربي اشعارو د کټ مټ ترجمې خواري پر ځان نه ده منلې او پر ځای ئې له کلاسیک فارسي ادب څخه د گلچین له لاري دغه برخه پوره کړې ده. اروانښاد نومیالي صاحب او ما (هوتک) هم دغې برخي ته له موضوع سره د ارتباط له مخي او له عربي

---

[1] وگ: د انگرېزي ترجمې د سریزې – xxxiii – مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشعارو سره د جزئي معنوي اشتراک له رویه له خپلي طبعی څخه نظمونه سرښته کړي دي.

د دغو اشعارو په ترجمه کي یا باید یو څوک د امانت په حکم کمزوري ترکیبونه او حتی مبتذل شعرونه کټ مټ وژباړي، یا باید د ادبي معیار د اوچت ساتلو په نیامت دغو کمزورو ترکیبو ته یو څه پالیش او رنګ و روغن ورکړي او د امانت په مقوله کي ځان ډېر ایسار نه کړي. ما (هوتک) دا دوهمه لار ځکه غوره کړې ده چي د زر او یوې شپې شعرونه خو له لویه سره هم، لکه وړاندي چي وویل سوه، د کیسو اصلي برخه نه، بلکي لا وصلي برخه ده. د نظمونو په ترجمه کي مي د زړو تشبیهاتو اوترکیبونوراوړل له دې اسیته لازم وګڼل چي که مي نوي ترکیبونه او عبارتونه راوړي وای، نو دا نوي جامې د زر او یوې شپې د کیسو پر اتلانو باندي سمي نه راتلې. د دغو نظمونو په ترتیبولو کي می ډېره خواري کښلې ده، خو نه پوهېږم چي د کره کتونکو قناعت به می تر لاسه کړی وي که نه؟

د نومیالي صاحب په ترجمه کي د هري شپې پیل او پای په جلاجلا عبارتونو او بیتونو سره راوړل سوی دئ. ما هم دغه روش تر یوې برخي پوري وپاله، خو وروسته متوجه سوم چي عربي اصل او انګرېزي، روسي او فارسي ترجمې ټولي شپې په سره ورته جمله شرو او په مشابه جمله پای ته رسولي دي. نو ما هم ټولي شپې په عین جمله پیل او په عین بیت سره پای ته رسولي دي.

د کیسو او نکلو د بیان په ترڅ کي به لوستونکي ځای ځای له داسي عبارتو او جملو سره مخامخ سي چي زموږ د پښتني ژوند له دودونو او نورمونو سره به سمون و نه لري او د لوستونکو سترګي به د

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا خبره يو څه ور وتخنوي. ما هڅه کړې ده چې دغه برخې يو څه په پوښ کې پوښلې ترجمه سي. خو ځاى ځاى مې بيا دومره ډېر سانسورهم پر ترجمه باندې نه دئ لورولى، چې د متن خوند و کيفيت دې پکښې ورک کاندم. زما په اند د زر او يوې شپې نکلونه کلاسيک امانت دئ او خوندې کول ئې تاريخي مسئوليت دئ. همدې اند مې د احتساب واهمه له زړه ايستلې ده. زه هيله من يم چې پښتانه وروڼه ما په دغه راز مواردو کې ډېر و نه غندي. د دې نکلو تاريخي روايتونه له ځانه جوړ سوي داستانونه دي او د استناد کار بايد ځنې وا نه خيستل سي. ښاغلي جهاني صاحب دغه مطلب پخپلو خبرو کې په تفصيل سره بيان کړى دئ.

دا خبره مې بايد په سر کې لا هم کړې واى چې د دې پښتو ترجمې ټولې برخې مې خپل خواخوږي او زړه ته راتېر اشنا ښاغلي ډاکټر محمدصديق ظهير ته ورلېږلې او هغوى په ډېر دقت کتلي دي. زه ئې د احسانونو مرهون يم. ډاکټر ظهير يو له هغو دوستانو څخه دئ، چې زه ئې هر وخت د دغه کار سر ته رسولو ته هڅولى يم.

متن دوهم وار گران مطيع الله جان روهيال هم تر نظر ايستلى او چاپ ته تيار کړى دئ. د ده کار هم د ډېري ستايني او تقدير وړ دئ. دا د ده د زيار او ټينگار نتيجه ده چې دا اثر ستاسي ښاغلو لوستونکو تر لاسه دررسېږي.

محمدمعصوم هوتک

آشاوا، اونټاريو، کاناډا

۱۵ داکتوبر ۲۰۱۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالباري جهاني

الف ليلة و ليلة د تاريخي او اجتماعي پلوه

څه باندي لس کاله مخکي زما استاد او ملګري مرحوم محمدانور نوميالي ما ته له ډنمارک څخه په ټليفون کي وويل چي د الف ليلة و ليلة د ترجمې کار ئې پيل کړی دی. ما ئې ډېر تود هرکلی وکړ او دا مي ورته وويل چي د پښتو ژبي دغه لوی او لازم خدمت له تا پرته بل څوک نه سي کولای. خو خپلو ملګرو ته مي وويل چي د نوميالي صاحب روغتيايي حالت او عمر شايي د دې لوی کار د بشپړېدلو اجازه ور نه کړي. کشکي ئې دا کار يو څه مخکي پيل کړی وای. زما له مرحوم استاد سره رشتيا هم عمر وفا و نه کړه او کار نيمګړی پاته سو. څه موده مخکي زما همصنفي او د وړوکتوب د وختونو ملګري محمد معصوم هوتک په ټليفون کي راته وويل چي د الف ليلة وليلة ترجمه کولو ته ئې ملا تړلې ده، د خپلي ترجمې يوه برخه ئې راولېږله او ما ورته وويل چي تر دغه بهتر کار کول تقريباً غير ممکن دئ. ده وروسته را څخه وغوښتل چي زه د مقدمې ليکلو کار پر غاړه واخلم. ده چي دونه لوی کار ته اوږه ورکړې وه نو ما ئې هم ناز پر مځکه نه سو اچولای. له بده مرغه چي ما الف ليلة و ليلة ډېر پخوا لوستې وه او په هغه وخت کي مي هم په جدي نظر نه وه لوستې. زه مجبور سوم چي د دې لوی کتاب پاڼي له سره واړوم را واړوم او ځيني نکلونه خو له سره په بشپړه توګه ولولم. د مقدمې په نوم مي يو څو پاڼي توري کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای دي وکړي چې د فوکلوري نکلونو د څېړونکو له پاره ګټوري وي. زه هیله لرم چې ګران معصوم هوتک به دغه ارزښتناکه ترجمه ژر بشپړه کړي او د پښتو ادب او فوکلور شاګردانو او څېړونکو ته به ورسېږي.

دا نکلونه په لومړي سر کي یوازي افسانې معلومېږي خو که سړی ښه ورته ځير سي او په غور ئې ولولي نو ګوري چې په دې نکلونو کي د اسلامي نړۍ او په تېره بیا د عربانو کلتوري او عنعنوي ارزښتونو ډېر څرګند انعکاس کړی دئ او سړی بیخي د هینداري نوم ورکولای سي. البته د فوکلوري نکلونو او عصري، په تېره بیا ریالیستیکو، داستانونو تر منځ له یوې خوا او د تاریخ او فوکلوري کیسو تر منځ له بلي خوا ډېر زیات توپیر موجود دئ. جدي لوستونکي باید په دې پوه وي چې دوی، داستانونه نه بلکي فوکلوري کیسې لولي. په عصري داستانونو کي لوستونکی هر ځای له لیکوال څخه پوښتنه کوي او ولي؟ او څرنګه؟ ورته وایي. خو په فوکلوري کیسو کي خبره داسي نه وي. په فوکلوري کیسو کي یو عادي بزګر د یوه لوی استاد او عالم په توګه دلایل وایي. یو لوی پاچا د یوه عادي بازاري سړي عقل نه لري، او چې هر څوک هر څه ورته ووایي هغه مني. د یوه پاچا زوی، چې د نکل اصلي قهرمان وي، هم دونه ښایسته وي چې ښایستې پېغلاني او ښځي، حتی شاپېریاني، په یوه ځل لیدلو ورباندي میني سي، هم دونه هوښیار وي چې په لومړۍ ځواني کي ئې د فقهي څخه نیولې تر منطق او نجوم پوري ټول علوم داسي خلاص کړي او زده کړي وي چې لوی پوهان او عالمان سیالي ورسره کولای نه سي او هم داسي پهلوان وي چې د زرو تنو په جنګ ورځي. دغه راز دېیان او له هغوی سره د انسانانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابله او جنګونه، پېریانان، جادو او منتر او په بیزو او سپیو د انسانانو بدلول، شاپېریاني، کوه کاف او تر اوبو لاندي د دېبانو ښارونه هغه دي چي حتی زر کاله مخکي په داستان کي چا نه سوای یادولای، ځکه چي ځای پر ځای د لوستونکو له سوالونو سره مخامخ کېدی. خو څرنګه چي فوکلوري نکلونه د عادي او بې معلوماتو خلکو له پاره ویل کیږي او لیکل کیږي، نو هر څومره چي مبالغه پکښې زیاته وي په هغه اندازه د اورېدونکو او لوستونکو له پاره په زړه پوري وي. خو سترګه ور او لوستي خلک د فوکلوري نکلونو مبالغو، بې منطقیو او د ناممکناتو برخي ته نه ګوري بلکي په هغو کي د خلکو د عنعناتو، مذهبي عقایدو، عمومي پوهني، د پاچاهانو د خپل سري او استبداد او خرافاتو ته د خلکو او حتی پاچاهانو د عقیدې اندازه لګولای سي.

فوکلوري نکلونه له تاریخ سره ځکه نه سي مقایسه کېدلای او نه تاریخي قضاوت وربانديې کېدلای سي چي فوکلوري نکلونه د لویو سیندونو په شکل منځته راځي. سرچینه ئې یوه وي خو تر هغه وخته پوري چي یو لوی سیند ورڅخه جوړېږي او بیا یوه لوی دریاب یا لوی جهیل ته لوېږي، په سوونو او ښایي په زرونو وړې او لويي ویالې او واړه او لوی رودونه ورسره یو ځای سوي وي. فوکلوري نکلونه هم تر هغه وخته پوري چي پر کاغذ باندي لیکل کېږي په سل هاوو او یا په زرونو ځله خوله پر خوله او سینه پر سینه نقل سوي وي او کله کله ښایي له اصلي سرچینې سره ېخي سر و نه خوري. د الف لیله و لیله نکلونه ښایي په لس هاوو ځله لیکل سوي او وروسته بیا له ټولو لیکل سویو متنونو څخه یو متن جوړ سوی وي. ځیني نکلونه ښایي سل کاله او ځیني ښایي په سل هاوو کلونه د لوستو او نالوستو خلکو په خولو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځېدلي او بيا تر قلم او کاغذ پورې رسېدلي وي. په دې جريان کې نو هر ډول تاريخي اشتباهات نه يوازې ممکن بلکې حتمي دي. تاريخي اشتباهاتو ته ځکه ګوته نه سې نيول کېدلای چې فوکلوري نکلونه د تاريخي پېښو د تشريح کولو له پاره نه بلکې د اورېدونکو او لوستونکو د دلچسپۍ له پاره منځته راغلي وي. هر څومره چې به يو نکل په زړه پورې وو په هغه اندازه به ئې اوريدونکي زيات وه او په هغه اندازه به ئې د نکلچي او نکلچيانو خولې په غوړو کې وه. د مثال په ډول د الف ليلة و ليلة د نکلونو پيل د ساساني شاهنشاهانو څخه کېږي خو اورېدونکي يا لوستونکي دا پوښتنه نه سې کولای چې شهرزاده څرنګه يوه ساساني شهنشاه ته د هارون الرشيد پاچا د زمانې کيسې کوي؟ ځکه چې د ساسانيانو د وروستني پاچا د وژل کېدلو په زمانه کې خو د هارون الرشيد ور نيکه زېږيدلی نه وو. يا مثلاً که د يوه نکل لومړۍ جملې ته چې وايي د يونان په نوم يو پاچا چې د روم په مځکه کې د فارس په ښار کې واکمن وو! د نکل پيل يوه لويه تاريخي اشتباه ده. نو سړی بايد دا نکل ښخي و نه لولي. خو که سړی نکل واوري او يا ئې ولولي نو ګوري چې د نکل هدف د تاريخي حقايقو بيان نه بلکې پند او عبرت او د دې خبرې کول دي چې يو پاچا، چې د خلکو د وژلو او له مرګ څخه د ژغورلو واک لري، څرنګه بايد په خپلو قضاوتونو کې له احتياط او عقل څخه کار واخلي او تش د وزير يا کوم بل حسود او مغرض په قول بېګناه انسانان قتل نه کړي.

الف ليلة و ليلة، چې زياتره پښتانه ئې الپ ليلا بولي، د هغو سلګونو نکلونو يوه مجموعه ده چې څه ئې په هند، ايران، افريقا او نورو سيمو کې ايجاد سوي او څه ئې پخپله په بغداد او دمشق کې ورباندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات سوي او يا په نورو سيمو کي پر ايجاد سويو نکلونو باندي له سره کار سوی او ليکل سوي دي. که څه هم چي ډېر څېړونکي او ليکوالان په دې عقيده دي چي دا نکلونه زياتره له هند څخه د عربانو ښارونو ته تللي او د هغوی په دربارونو کي ئې وروستی شکل اخيستی دئ، خو که سړی د نکلونو موضوعاتو او نومونو ته متوجه سي نو ګوري چي دې نکلونو، تر هغه چي د يوې سرچينې په باره کي ئې فکر وسي، د ډېرو زياتو کلتوري سيمو سفرونه کړي او ښايي د سل هاوو او لا زرهاوو کلونو په جريان کي بشپړ سوي او بيا ئې نو دغه وروستی شکل غوره کړی وي. البته وروستنی ترتيب سوی شکل ئې، چي تر موږ پوري رارسېدلی او په بېلو بېلو اروپايي او اسيايي ژبو ترجمه سوی دئ، عربي او اسلامي دئ. قهرمانان ئې زياتره مسلمانان دي حتی ډېري زياتي شاپيرياني، دېوان او پېرياناں ئې مسلمانان دي، کليمه وايي او زياتره د نکلونو له قهرمانانو سره په داسي کارونو کي مرسته کوي چي د دوی له مرستي پرته ئې کېدل او عملي کېدل ممکن نه دي.

مشهور عرب مؤرخ مسعودي په خپل کتاب مروج الذهب و معادن الجوهر کي، چي څه باندي زر کاله مخکي ئې ليکلی دئ، وايي چي: دا افسانې له هندي، فارسي او رومي سرچينو څخه ترجمه سوي دي. دی وايي دا کتاب د هزار افسانه يا هزار خرافه په شکل ترتيب سوی دئ چي خلک ئې الف ليلة وليلة يا زر او يوه شپه بولي[1].

د مسعودي له ليکني څخه څرګندېږي چي د الف ليله و ليله په نوم نکلونه څه باندي زر کلونه مخکي د عربو په ټولنه کي رواج وه او د کتاب په شکل را غونډ سوي وه. له دې څخه مخکي د هزارافسان په

---

[1] مروج الذهب: لومړی ټوک – ۶۱۰ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم د نکلونو مجموعه موجوده وه. په دې حساب ښايي د دې نکلونو عمر، د کليله و دمنه په څېر، د ميلاد څخه مخکي کلونو ته ورسېږي. خو د الف ليلة و ليلة مشهور انګرېز مترجم ريچارډبرټن د دغي مجموعې په ملحقاتو کي د الطاف پر افسانه باندي د مقدمې په ترڅ کي ليکي چي اليکزانډر کوتيل Alexander J. Cotheal ما ته د دغي کيسې د قلمي نسخې يوه کاپي را واستوله او پر هغې باندي ليکل سوي وه چي دا يو کتاب دئ چي د پاچاهانو ډېري زياتي افسانې او د الف ليلة و ليلة کيسې پکښي راغلي دي. ريچارډ برټن ليکي چي د کتاب په پای کي د نسخې د نقلولو نېټه راغلې ده چي په انګريزي حساب ۱۶۸۵ ميلادي کال کېږي. په دې حساب موږ ګورو چي پر دې کيسو باندي، لږ تر لږه، يو نيم زر کلونه کار سوی دئ. ځکه چي د الطاف په کيسه کي د کافي يادونه سوې ده او کافي پخپله تر پنځه سوه کاله زيات تاريخ نه لري. د الطاف د کيسې ليکوال يا نقلوونکی، د نورو زياتو فوکلوري کيسو د ليکونکو يا نقلوونکو په څېر، دونه بېخبره دئ چي د هارون الرشيد په زمانه کي د توپ يادونه کوي. په داسي حال کي چي توپ د هارون الرشيد له زمانې څخه (۱۷۰ – ۱۹۳)، چي د دوهمي هجري پېړۍ وروستي کلونه کېږي، لږ تر لږه پنځه پيړۍ وروسته د جنګونو، فتوحاتو او جشنونو ميدانو ته ورولوېدی.

دا چي الف ليلة و ليلة به څو ځله ليکله سوې او څو ځله به ئې ښايي ليکل سوي متنونه ورک سوي وي، موږ څه نه سو ويلای. که د هزار افسانه نوم قبول کړو نو د الف ليلة و ليلة د موجودو نکلونو مجموعه خو په هيڅ توګه زرو ته نه رسېږي او بايد چي ډېر نکلونه پاته وي چي بايد د نکلونو په دې لوی کتاب کي راغلي وای. او لا يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقیده پر دې ده چي زر حتماً د زرو د عدد په معنی نه بلکي د ېږخي ډېرو په معنی ده. داسي ویل کېږي چي شهرزادي زر کتابونه را جمع کړل، یعني ېږخي زیات کتابونه ئې راټول کړل[1].

په پښتنو کي، د زرو عدد لا څه چي، د سلو عدد ډېر لوی بلل کېدی: "پور چي تر سلو واوړي وچه ئې مه خوره" او یا دا چي: "سل په لالي پور دي دا یوه ئې پې د بنګړو". په کندهار کي، او ښایي په نورو پښتني سیمو کي به هم خبره دغه ډول وه، حتی د سلو حساب هم چا نه کاوه بلکي شل ډېر لوی عدد وو او خلکو به د اتیا پر ځای څلور تومنه یا څلور شلي او یا د یوسل څلوېښت پر ځای اووه تومنه ویل. په دې حساب ښایي هزارافسان هم تر زرو نکلونو ډېر کم وي او شهریار پاچا هم ښایي، خپلي خطا ته د متوجه کېدلو له پاره، دونه حوصله نه وي کړې چي زر او یوه شپه د خپلي مېرمني شهرزادي کیسو ته غوږ ونیسي.

د الف لیلة و لیلة نکلونه، د نورو ټولو فوکلوري کیسو په څېر، پر کاغذ باندي تر لیکل کېدلو مخکي په لس هاوو، او لا په سل هاوو، ځله خوله پر خوله سوي او تغیرات ئې لیدلي دي. په نکلونو کي د نومونو له مخي د بېلو بېلو کلتوري حوزو د نفوذ څرک لګولای سو. په نکلونو کي د هند، ایران، بین النهرین، مصر او تر یوه ځایه پوري د ترکانو څرک وینو. د سیندباد په څېر هندي نومونه، د علي بابا او خاتون په څېر ترکي نومونه، د شهرزاد، دنیازاد او شاه زمان په څېر ایراني نومونه پکښې وینو؛ البته زیاتره نومونه عربي دي. خو د نکلونو له چوکاټ او د اوډلو له طرز څخه ئې هندی سبک له ورایه ښکاري. لکه ته باید دا کار و

---

[1] انسایکلو پیډیا آف اسلام – لومړی ټوک: ۳۶۲ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کړې کنه نو د پلاني په ځېر به له ستونزو سره مخامخ سې. مقابل لوری پوښتنه کوي چې د پلاني کیسه څرنګه وه؟ او دلته نکل پیل کېږي[۱].

ځینی ایراني محققین هم په دې عقیده دي چې د عربي الف لیلة و لیلة لومړنی اساس هغه هزارافسانه ده چې هندي ریښه لري. د دغو پخوانیو داستانونو ځیني برخي ښایي ایراني زردشتیانو له هندي سرچینو څخه اخیستي وي او ځیني نخښي ئې تر اوسه پوري په الف لیلة و لیلة کي پاته دي. دوی وایي داسي هم ویل کېږي چې دا کتاب تر هخامنشیانو مخکي په هند کي تالیف سوی او بیا د سکندر له زمانې څخه وروسته ایران ته راغلی او په زړه پارسي ترجمه سوی وي او هزار افسانه نوم ورباندي ایښودل سوی وي[۲].

په ایران کي د فوکلوري کیسو مشهور څېړونکی جلال ستاري وروسته لیکي: "ګواکي الف لیلة ولیلة، په دغه شکل چې همدا اوس زموږ په لاس کي دئ، د یوه سړي او یا یوه ملت او قوم تالیف نه دئ؛ دې کتاب د څو پېړیو په جریان کي د ټول عالم دوره کړې ده او په دې اوږده سفر کي ئې ډېر زیات عجایب لیدلي دي او له هغو څخه ئې یوه توښه برابره کړې ده. هر قوم او هري قبیلې د خپل ذوق سره سم یو څه ورباندي اضافه کړي او کله کله خو ئې یو بشپړ داستان پکښي ور زیات کړی دئ، او په ډېره اوږده زمانه کي دغه کمال ته رسېدلی دئ. شهرزادي د بېلو بېلو قومونو او ملتونو په ژبه خبري کوي. په دې توګه نو الف لیلة و لیلة، کتاب نه بلکي، یوه کتابخانه ده. یو لیکونکی نه

---

[۱] هغه کتاب: ۳۶۲ مخ.

[۲] افسون شهریار: ۵۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري بلکي ډېرو زياتو نکلچيانو برخه پکښې اخيستې ده او په منځنيو پېړيو کي د ټول ختيځ د اولسي ادبياتو يوه خزانه پکښي جمع سوې ده او موږ د پېړيو افسانې پکښي وينو. مګر سره له هغه چي پر ايراني نکلونو باندي عربي نکلونه زيات سوي او يا ورسره نښلول سوي دي، ويلای سو چي که د الف ليلة و ليلة اصلي سرچينه هند او ايران دئ د دې کتاب اوسنی شکل د مسلمانانو او عربانو د کار نتيجه ده، ځکه چي ډېر زيات داستانونه ئې عربو جوړ کړي او دې نکلونو ته ئې اسلامي بڼه ورکړې ده"[1].

ويل کېږي چي مسلمانانو د ايران د ښارونو او ولاياتو د پرله پسې فتوحاتو په لړ کي د ايران په زرهاوو قلمي کتابونه ځکه وسوځول چي فکر ئې کاوه زردشتي او خرافاتي عقايد پکښي راغلي دي. ښايي د هزار افسانه په نوم کتاب هم، چي ويل کېږي د الف ليلة و ليلة زياتره او يا ټولي کيسې ورڅخه اخيستل سوي دي، په دغه لړ کي سوځول سوی وي او موږ ئې هيڅ نسخه په لاس کي نه لرو. د الف ليلة و ليلة لومړنۍ کيسه، چي اصلي موضوع ئې د ښځو بې وفايي ده، د ايران له خاوري څخه پيل کېږي. د افسانې اصلي قهرمانان د ساساني کورنۍ دوه پاچاهان، شهريار او شاه زمان او د لوی پاچا يا شاهنشاه شهريار د وزير دوې لوڼې شهرزاد او دنيازاد دي. عرب کيسه ليکونکو د الف ليلة و ليلة د کيسو او افسانو دغه مقدمه او روح ښايي ځکه ايراني پاچاهانو او شهزاده ګانو ته منسوب کړی وي چي د خپلو ښځو له پاره ئې دومره بې وفايي او ناپاکي شرم او عار بللی وي. په ورپسې کيسو کي چي هر ځای د مجوسي يا زردشتي نوم يادېږي نو چنداني په ښه سترګه نه ورته کتل

---

[1] هغه کتاب: ۶۰ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي او حتی د زردشتي له نامه سره خو لعنتي استعمالېږي.

اصلي کیسه له هغه ځایه پیل کېږي چې د ساسانیانو یو شاهنشاه، چې د چین او هند پر ټاپوګانو ئې حکومت کاوه، مړ کېږي او د هغه دوه زامن شهریار او شاه زمان پاته کېږي. شهریار د خپل پلار په پایتخت کې، چې نوم ئې معلوم نه دئ، پاچا کېږي او شاه زمان په سمرقند کې پاچا کېږي. شل کاله وروسته، شهریار غواړي چې خپل ورور شاه زمان ووینې؛ هغه خپل پایتخت ته وربولي. شاه زمان د خپل ورور د لیدلو له پاره د روانېدلو په شپه، ناڅاپه کور ته ستنېږي او هلته ګوري چې د ده ګرانه مېرمن د یوه حبشي غلام سره، د ده پر پالنګ پرته ده. خپله مېرمن او غلام دواړه وژني او په شنه زړه د خپل ورور پاچهۍ ته روانېږي. د خپل ورور په پاچهي کې له څه مودې تېرولو وروسته یوه ورځ، چې ورور ئې ښکار ته تللی دئ، خپله ورینداره ویني چې په شاهي باغ کې د یوه حبشي غلام سره مینه کوي. له هغې سره شل تنې ملګري سهیلیاني هم جامې باسي او دی ګوري چې هغه هم لس تنې د ملکې ملګري او نور لس تنه سپین مخي ځوانان دي او ټول په بېغمه زړونو په عیش لګیا کېږي. کله چې خپله کیسه او د ورینداري نکل خپل ورور ته کوي؛ او هغه ټوله کیسه پخپلو سترګو ویني نو دونه خواشینی کېږي چې خپل ورور شاه زمان ته وایي چې راځه د پاچهۍ څخه لاس واخلو او مخ پر غرونو او دښتونو ونیسو؛ ګوندي موږ داسي یو بل څوک هم پیدا کړو چې له هغه سره په دغه اندازه بې وفایي سوې وي او کنه نو تر دې ژوند خو مرګ بهتر دئ. دوی دواړه روانېږي او تر څو ورځو مزلونو وروسته یوه ورځ د دریاب پر غاړه ناست دي چې له لیري له اوبو څخه یو لوی دیب راوزي، چې یو لوی فولادي صندوق

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پر سر نيولی دئ. دوی له بېرې يوې ګڼې ونې ته پورته کېږي. ديب له صندوق څخه يوه ښايسته مېرمن راباسي او د هغې پر زنګانه سر ايږدي او سمدستي په درانه خوب بيدېږي. ښايسته مېرمن، پاس په ونه کې، دوه پاچاهان ويني او له هغوی څخه د ميني غوښتنه کوي؛ د ديب د راويښولو په تهديد ئې ميني کولو ته مجبوروي. وروسته له دواړو څخه د هغوی انګشترۍ اخلي او له خپل جيب څخه پنځه سوه اويا انګشتري ورته را باسي او ورته وايي چې له دغسي لنډ وخت څخه په ګټې اخيستلو سره ئې له هر چا سره مينه کړې ده له هغه څخه ئې يوه انګشترۍ د نښانې په توګه اخيستې ده.

شاه زمان د دې پېښې تر ليدلو وروسته خپلې پاچهۍ ته روانېږي او ژمنه کوي چې بيا به هيڅکله واده و نه کړي او د ژوند تر پايه پوري به يوازې پاته سي. شهريار ژمنه کوي چې هره شپه به له يوې ښايستې پېغلې سره واده کوي او هغه به د واده په سهار وژني. ځکه چې، د ده په عقيده، د مځکې پر مخ يوه پاکه ښځه نسته او په ښځې باور نه سي کېدلای. شهريار د خپلې مېرمنې، د حبشي غلام او د هغې د ټولو سهيليو له وژلو څخه وروسته هري شپې واده کولو ته ملا تړي؛ هره شپه يوه ناوې وژني او په دې توګه درې کاله تېرېږي. د شهريار د وزير لور شهرزاده د بېګناه نجونو د ژغورلو په منظور له پاچا سره واده کوي. خپلې خور دنيازادې ته وظيفه ورکوي چې هره شپه يا د شپې په پای کې له دې څخه د يوه نکل د اورولو غوښتنه وکړي. په دې ترتيب زر او يوه شپه تېرېږي او پاچا ته خدای درې اولادونه ورکوي او د پاچهۍ نجوني له حتمي مرګه ژغورلي کېږي.

د نکل په اساس، شهريار د ساساني شاهنشاهانو په لړ کې يو مقتدر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا دئ او د وزیر لور شهرزاده، د زرو کتابونو له لوستلو څخه وروسته، له هغه سره واده کوي او د واده له لومړۍ شپې څخه خپل نکلونه پیلوي. شهرزاده په خپلو زیاترو نکلونو کي هارون الرشید ته د یوه ښخواني عادل پاچا یا خلیفه په توګه اشاره کوي. په داسي حال کي چي هارون الرشید د ساسانیانو د وروستي پاچا دریم یزدګرد د وژل کېدلو څخه څه باندي یوه نیمه پېړۍ وروسته پاچا سوی دئ. داسي نو د الف لیلة و لیلة تقریباً ټول نکلونه له تاریخي او جغرافیایي پلوه بې اعتباره دي او د دې ګڼو نکلونو د لیکل کېدلو او ترتیبېدلو په وخت کي، واقعیتونو ته د توجه پر ځای، ټاکلو اهدافو ته توجه سوې ده. فوکلوري نکلونه اکثر دغه ډول وي؛ خو لوستل ئې ځکه ګټه لري چي د هغوی څخه د یوه قوم یا کلتوري حوزې ذهنیتونه، د کلتوري ودي اندازه، کله کله د تاریخ ډېري تاریکي پاڼې او پېښې، چي په لیکلو تاریخونو کي یا نه وي راغلي او یا له منځه تللي وي او دغه راز په یوه پراخه سیمه کي پر یوې او بلي کلتوري حوزې باندي د متقابلو اغېزو او اړیکو په باره کي ګټور معلومات راکوي.

د مسعودي په تاریخ کي د الف لیلة و لیلة د نامه له یادېدلو څخه موږ اټکل کولای سو چي د دې نکلونو لیکل کېدل او یا له فارسي څخه، د ډېرو زیاتو نکلونو ترجمه کېدل به د هارون الرشید او د هغه د زوی مامون الرشید په وختونو کي، چي د عباسي خلافت طلایي عصر دئ، پیل سوي وي؛ مګر د الطاف په نوم نکل کي، چي د هارون الرشید زمانې ته منسوب کړه سوی دئ، د توپ یادونه، چي د هارون له زمانې څخه تقریباً پنځه پېړۍ وروسته د جنګونو میدانونو ته را ووت، او دغه راز په همدغه نکل کي د کافي یادونه چي ایله د پنځلسمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېړۍ په نیمایي کې، یعني د هارون الرشید له زمانې څخه زیات و کم اووه سوه کاله وروسته استعمال سوه، دا ښیي چې پر دې نکلونو باندي تر زر کاله زیات کار سوی، او د نني ورځي شکل ئې اخیستی دئ. دا نکلونه په عمومي صورت دوې برخي لري. یوه ئې داستاني برخه ده، چې نکلچیانو د خپلي غوښتني او طبیعت سره سم په نکلونو کي زیاتی او کمی راوستلی دئ. چې زړه ئې غوښتي دي، یا ئې خپلو قهرمانانو ته پر دې دنیا جنتونه جوړ کړي او یا ئې داسي بدمرغۍ ور په برخه کړي او د داسي ستونزو او مشکلاتو سره ئې مخامخ کړي دي چې سړی ئې پر دې دنیا دوږخ بللای سي. بله ئې ادبي او په تېره بیا منظومه برخه ده، چې په دغه لطافت او ښایست ئې سینه پر سینه انتقالېدل غیر ممکن دي او باید چې قلم پر قلم انتقال سوي او لیکل سوي وي او یا وروسته جلا کار ورباندی سوی وي.

الف لیلة و لیلة زیاتره د کلیله و دمنه په شکل ترتیب سوې ده؛ دا نکلونه، که څه هم، په لومړي سر کي د سات تېري او د ژمي د اوږدو شپو د تېرولو وسیله ګڼله کېږي، خو چې سړی ورته ځیر سي تقریباً ټول نکلونه د خاصو اهدافو له پاره لیکل سوي دي. د شهریار په څېر یوه ظالم شنهشاه سره، چې هره شپه له یوې ښایستې نجلۍ سره واده کوي او سبا ته ئې وژني، او په دې توګه د خپلي ښایستې مېرمني د خیانت کسات د بېګناه نجونو څخه اخلي، د شهرزادي د واده کولو فیصله پخپله ښیي چې ورپسې باید داسي نکلونه راسي چې پاچا ته باید دونه په زړه پوري وي چې که د نکل نیمایي برخه نن شپه واوري باقي پاته برخه ئې باید ورڅخه پاته نه سي. په نکلونو کي باید دونه پندونه نغښتي وي چې شهریار ته دا ثابته کړي چې ټولي ښځي په یوه رنګ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي او په اصطلاح په ځنګله کي کړېږ او سمي لښتي سته. البته ټولي کيسې د ښځو پر وفا او پاکۍ باندي شاهدي نه ورکوي او شهرزاده په پنځمه شپه د سوداګر د هغي ښځي کيسه کوي چي د مېړه په غياب کي له بل سړي سره جوړه ده؛ او سوداګر د خپلي ښځي په شيطانت خپل هغه هوښيار طوطي وژني چي د هغه د ښځي د ناروا اړيکو کيسه ئې ورته کړې ده. شهرزاده د نکلونو په جريان کي د نورو داسي ښځو يادونه هم کوي چي کړه وړه ئې د پاکو ښځو سره مناسب نه دي. ګواکي تر يوې اندازې ئې د انډول د ساتلو کوښښ کړی دئ؛ او يوازي د ښځو د مدافع وکيلي حيثيت نه لري. حتی د نکلونو د پيل کېدلو په ديارلسمه شپه خو يو شهزاده هغه پيريان ته چي دی ئې د خپلي معشوقې د خوب په خونه کي نيولی دئ او د هغي ښځي د سر پرې کولو امر ورته کوي چي د شهزاده د سر پرې کولو په برخه کي ئې د پيريان امر نه دی منلی، وايي چي اې غښتلې او قهرمان پيريانه! که يوه ښځه چي نه عقل او نه وفا لري زما د سر له وهلو څخه انکار کوي او دا کار ناروا او غير قانوني بولي؛ زه څرنګه، د يوه نارينه په حيث، د داسي ښځي، چي په ژوند کي مي ليدلې نه ده، سر پرې کړم؟

څرنګه چي په نکلونو کي پاچا پر غوړ وهل کېږي نو زياتره نکلونه د پاچاهانو د اجراآتو په باره کي دي. ګواکي شهريار ته دا ښيي چي د ظالمو او بې عقلو پاچاهانو عاقبت څومره خراب دئ او بې عقلي او بېځايه ظلم څومره پښېماني لري. په تقريباً ټولو او يا زياترو نکلونو کي د خير او شر، حرص او قناعت، مردۍ او نامردۍ تر منځ جګړه روانه ده او په تقريباً ټولو نکلونو کي د ښو پله درنه او بری ئې په برخه وي.

د حکيم دوبان په نوم يو ماهر طبيب د يونان په نوم يوه پاچا، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فارس په ښار کي د روم پر مځکه!! حکومت کوي، د جزام د ناعلاجه ناروغۍ علاج کوي. پاچا روغ رمټ کېږي او د حکیم دوبان ډېر زیات عزت کوي. د هغه قدر ورځ په ورځ دونه زیاتېږي چي حسود وزیر ئې تحمل نه سي کولای. وزیر پاچا ته وایي دا حکیم چي د دونه سختي ناروغی علاج ئې په وس پوره دئ سبا کولای سي چي تا له منځه هم یوسي. دا په اصل کي ستا د دښمنانو جاسوس دئ او هغوی ستا د تباهۍ له پاره رالېږلی دئ. پاچا د خپل حسود وزیر په قول کوي او د بېګناه حکیم دوبان سر ورڅخه پرې کوي. خو پخپله هم سزا ویني. ځکه د هغه کتاب د پاڼو د اړولو له پاره، چي حکیم دوبان په زهرو لړلی دئ، ځو ځله خپله ګوته په ناړو لندوي او ځای پر ځای مري. په دې توګه پاچا د خپل ظلم له امله خپله سزا ویني. البته نکل د ډېرو بېخبرو نکلچیانو په وسیله انتقال سوی دئ. ځکه چي یونان پاچا، د روم په مځکه کي د فارس په ښار کي، په هیڅ توګه نه سره لګېږي. خو هغه درس پکښې راغلی دئ چي د یوه مستبد پاچا له پاره عبرت سي، او بېګناه کسان قتل نه کړي.

د دوهم قلندر په نکل کي، چي د الف لیلة و لیلة په دیارلسمه شپه راځي، پاچا دونه بې عقل او ساده دئ چي یوه بیزو شپږ ډوله عربي خط لیکي، د پاچا په مخ کي پر کاغذ باندي دونه ښایسته شعرونه لیکي چي د لویو ادیبانو او شاعرانو کار دئ او بالاخره حتی پاچا په سطرنج کي ماتوي، خو پاچا لا بیا هم فکر کوي چي هغه یوه عجایبه بیزو ده چي په ډېرو پیسو ارزي. البته دا هغه په زور، کمال او ښایست مغرور شاهزاده دئ چي تصادفاً د یوه پیریان یا دیو پر محبوبا باندي پېښ سوی او له هغې سره ئې ځو شپې تېري کړي دي. پیریان خپله هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محبوبا چي د واده په شپه ئې تښتولې ده، وژني او له شهزاده څخه په خپل منتر او جادو بیزو جوړوي.

د الف لیلة و لیلة په نکلونو کي، پاچاهان معمولاً عیاش او زیاتره بې عقلان وي. د مملکت ټولي چاري د وزیرانو په لاس کي وي، چي معمولاً هوښیار او کله کله ډېر شیطان خلک وي او پاچا ته غولوونکي او کله کله تباه کوونکي مشورې ورکوي. د ابو تمام په نوم یو سوداګر د یوه ظالم پاچا په مملکت کي ژوند کوي، چي هغه پاچا د ده پیسو ته سترګي خړي کړي دي؛ نو دی د هغه له ویري د علیان شاه په نوم یوه پاچا هیواد ته کډه کوي او د هغه پاچا خدمت کوي. د پاچا وزیران د هغه سره حسد پیدا کوي او د منځه وړلو په فکر کي ئې کېږي. بالاخره د هغه دوه ښایسته غلامان په رشوت تېرباسي او د هغوی په وسیله ئې د پاچا تر غوږه ور رسوي چي ابو تمام د پاچا له نوي مېرمني سره جوړ دئ. پاچا، له تحقیق او پوښتنو پرته، ابوتمام وژني او وروسته متوجه کېږي چي د هغه وینې ئې ناحقه توی کړي دي. وروسته خپل وزیران هم وژني خو پښېماني ګټه نه کوي.

پاچا په جنجالي موضوعاتو کي، په منطق او استدلال نه قانع کېږي بلکه د هغه د قناعت حاصلولو له پاره باید د پند او عبرت کیسې ورته واورولي سي. خو بدي په دې کي ده چي پاچاهان دومره بې عقلان وي چي د هري کیسې له اورېدلو سره ئې عقیده تغیر کوي، او سمدستي د خپلي پخوانۍ فیصلې په خلاف بل تصمیم نیسي. الف لیلة و لیلة اصلاً د دغه هدف له پاره ترتیب سوې ده چي پاچاهانو او د قدرت خاوندانو ته وښیي چي ظلم، بې عدالتي او پر غلطو مشورو غوږ نیول ډېر خراب عواقب لري او واکمنان خدای تعالی د خپلو خلکو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقوقو څخه د دفاع له پاره ګومارلي دي. دغه علت دئ چي په الف ليلة وليلة کي چنداني د خوارانو د ژوند له طرز سره نه مخامخ کېږو او د نکلونو ټوله توجه د پاچاهانو، وزيرانو او واکمنانو خوا ته ده. ځکه چي د نکلچيانو په فکر، عادي خلک او خواران د ظلم په کولو او د ظلم په مخ نيولو کي چنداني اثر نه لري. څه چي ليکل کېږي او يا ويل کېږي نو مخاطب ئې بايد هغه کسان وي چي سمي لاري ته په راتللو ئې ټولنه پر سمه لاره روانېږي.

که څه هم چي د الف ليلة و ليلة تقريباً ټول پاچاهان او وزيران مسلمانان دي؛ خو د هغوی په مجلسونو کي شراب چښل کېږي او حتی د نکلونو د پيل په لسمه شپه، چي خليفه هارون الرشيد د خپل وزير جعفر او خپل وفادار غلام او سرجلات مسرور سره د بغداد د ښار د خلکو د حالاتو معلومولو له پاره د شپې بهر ته وتلی دئ او د دريو ښايستو مېرمنو پر قصر باندي ور برابرېږي؛ هلته جعفر او مسرور او په مجلس کي ناست ټول نر اوښځي شراب چښي او يوازي خليفه د حج د نيت کولو په پلمه د شرابو څخه پرهېز کوي. که څه هم په نورو ځايونو کي خليفه هم له جعفر سره يو ځای شراب چښي. څرنګه چي الف ليلة و ليلة د پاچاهانو او اشرافو له پاره ترتيب سوي نکلونه دي او پخوانيو سلطانانو او پاچاهانو زياترو ډېر زيات شراب چښل، نو ځکه په نکلونو کي هم ډېر زيات راغلي دي.

نظام الملک طوسي په سياست نامه کي ليکي: "... او دا چي هر څوک خپله صراحي ورسره راوړي او خپل ساقي ورسره راولي دا روا کار نه دئ، دا هيڅ وخت عادت نه وو او سخت ناوړه کار دئ. ځکه چي هر وخت د خوړلو شيان، شېريني او شراب د پاچاهانو له کورونو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړل کېدل نه دا چي د پاچاهانو کورونو ته وړل کېدل. ځکه چي سلطان د خپل قلمرو مشر دئ او اولس د هغه اولاد دئ، نو دا لازمه نه ده چي د پاچا کور ته د خپل عيال له کوره خواړه او شراب يووړل سي"[1].

نظام الملک طوسي د سلطان محمود په دربار کي د شرابو د چښل کېدلو په اړه يوه په زړه پوري کيسه لري او ليکي چي: "ويل کېږي چي سلطان محمود يوه شپه د خپلو نژدېو کسانو سره شراب چښلي وه او سهار وختي ئې هم د شرابو شوق کړی وو. علي نوشتګين او محمد عربي، چي د سلطان سپه سالاران ول، په هغه مجلس کي حاضر ول او کرۍ شپه ويښ وه او له سلطان محمود سره ئې شراب چښلي وه. د غرمې پر مهال د علي نوشتګين سر دروند سو او د شرابو افراط اثر ورباندي وکړ. له سلطان څخه ئې کور ته د تللو اجازه وغوښتله. سلطان ورته وويل چي دا ښه کار نه دئ چي په دا سپينه ورځ په دغه حال او مستي کي دباندي وزې. تر مازديګر پوري دلته پاته سه او چي نشه دي ولاړه ته هم ولاړ سه. که په دغه حال کي دي محتسب په بازار کي ووينې او په درو دي ووهي. ته به هم بې آبه سې، زه به هم غمجن سم او هيڅ به ويلای نه سم.

علي نوشتګين د پنځوسو زرو سپرو سپه سالار وو؛ د خپل وخت تر ټولو زړه ور افسر وو. د هغه په زړه کي دا نه ور تېرېدل چي يوه ورځ به ئې محتسب را ګرځوي. پر خپله خبره ټينګ سو او د کور پر لور روان سو. سلطان محمود وويل چي نه پاتېږي نو پرې ئې ږدئ چي ولاړ سي. علي نوشتګين د خپلو غلامانو او چاکرانو سره د خپل کور پر لور

---

[1] سياست نامه: ۱۴۶ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روان سو.

یو ناڅاپه محتسب له خپلو سلو سپرو سره په بازار کي ورباندي پېښ سو. کله چي ئې علي نوشتګين په داسي مستي او نشه حالت کي وليدی نو امر ئې وکړ چي له آسه ئې راکښته کړي. یو تن ئې پر سر کښينستی او بل ئې پر پښو، او په خپل لاس ئې څلویښت دُرې وواهه...

سبا چي د سلطان حضور ته ورغی. سلطان د محتسب په باره کي پوښتنه ورڅخه وکړه. ده خپله ملا ورښکاره کړه چي تغمې تغمې وه. سلطان وخندل او ورته وې ويل چي توبه وکاږه چي بیا هیڅکله له کور څخه مست بهر ته و نه وزې"[1].

عنصر المعالي په خپل کتاب قابوس نامه کي، چي د غزنوي سلطانانو په عصر کي ئې لیکلی دئ وايي: "... مګر د شرابو چښل په مازديګر کي پیل کړه. تر څو چي پر تا باندي مستي غلبه کوي، شپه به رارسېدلې وي او خلک به ستا مستي نه ويني... او په دښت او په باغ کي چنداني شراب مه چښه او که ئې چښې نو ځان مه نشه کوه. کله چي کور ته راغلې نو بیا په کور کي مستي کوه. ځکه هغه کارونه چي تر چت لاندي کېږي تر آسمان لاندي نه سي کېدلای"[2].

که څه هم چي، د الف لیلة و لیلة تقریباً ټول نکلونه د ناممکناتو یوه مجموعه ده. د نکلونو قهرمانان، چي زیاتره شهزاده ګان او د وزیرانو زامن وي، د داسي خنډونو او ستونزو سره مخامخ کېږي چي پر هغوی باندي غلبه کول په هر صورت ناممکن کار دئ. انسانان د

---

[1] پورته ماخذ: ۵۲ – ۵۳ مخونه.

[2] قابوسنامه: ۶۸ – ۶۹ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوانو په جنګونو ورځي، کلونه کلونه په غرونو او دښتونو کي پیاده مزلونه کوي، د دريو سوو میاشتو یا پنځه ویشتو کالو مزل په لس ورځي وهي، اوومي مځکي ته کښته کېږي او بیرته را پورته کېږي، او کله کله سړی د دې دونه غیرممکناتو د نکلونو له لوستلو څخه ستړی سي خو په دې نکلونو کي ډېر داسي شیان سته چي اوس هم د پند او عبرت له پاره کار ورڅخه اخیستل کېدلای سي او د عادي نکلونو په ترڅ کي د پخوانیو وختونو ځیني اسرار ورڅخه معلومولای سو. ځینو پېښو ته سړی په لومړي نظر کي د نکل په سترګه ګوري خو کله چي تاریخي متونو ته مراجعه کوي نو ګوري چي په نکلونو کي واقعیتونو کټ مټ انعکاس کړی دئ.

یوه خبره چي موږ د الف لیلة ولیلة په نکلونو کي ورسره مخامخ کېږو هغه جنسي انحراف دئ چي د پاچاهانو څخه نیولې تر شتمنو خلکو پوري تقریباً هر څوک په اخته دئ. د عیلان شاه او ابو تمام په نکل کي موږ ګورو چي پاچا هره شپه د ښایستو هلکانو پر زنګانه یا په غېږ کي بیدېږي، او دا په داسي حال کي ده چي پاچا عیلان شاه تازه د ترکستان د پاچا د هغې ښایستې لور سره واده کړی دئ چي په سوونو شهزاده ګانو او ښایستو ځوانانو د هغې د تر لاسه کولو په لاره کي سرونه بایللي دي. د ابراهیم او جمیلې په نکل کي، چي د شهرزادي د نکلونو په نهه سوه درو پنځوسمه شپه کي راځي، کله چي ابراهیم د جمیلې د پیداکولو او لیدلو له پاره بغداد ته نژدې یوه ښار ته رسېږي هلته ګوري چي یو محترم او ښکلی سړی ناست دئ. ډېر قیمتي کالي ئې په ځان کي دي او پنځه داسي غلامان ورته ولاړ دي چي هر یو ئې لکه سپوږمۍ داسي ځلېدی. په همدغه نکل کي بل ځای ګورو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابراهیم د بصرې په ښار کې یو خیاط ویني چې لس تنه داسې غلامان لري چې هر یو ئې د سپوږمۍ په شېر ښکلی دئ. ابراهیم خپل یو جیب، چې قصداً ئې شیرلی دئ، په خیاط ګنډي او هغه ته پنځه دیناره مزدوري ورکوي، چې خیاط ئې په یوه هفته کې نه سي ګنډلای. یوه ورځ وروسته بیا د هغه خیاط دوکان ته ورځي او د جېب د ګنډلو په بدل کې لس دیناره ورکوي. خیاط ورته وایي چې ځوانه ته باید ما ته خپل مطلب ووایې. که په دې هلکانو کې پر یوه مین سوی یې نو دا ټول ستا غلامان دي. ځکه ته تر دوی ټولو ښایسته یې او دوی ټول ستا د پښو خاورو ته نه رسېږي. د الف لیلة و لیلة په مقدماتي نکل کې ګورو چې د شاه زمان پاچا له لسو کنیزو یا همبسترو ښځو سره لس تنه سپین پوستي ځوانان ملګري دي، چې ټولو د ښځو جامې اغوستي دي. طبیعي خبره ده چې دا ځوانان باید ټول ښایسته هلکان وي، چې شاه زمان د خپلو جنسي غرایضو له پاره استخدام کړي وي. ځکه چې په ړیره خلک د ښځو په جامو کې نه سي ګرځېدلای.

د عباسیانو په زمانه کې د هارون الرشید د زوی امین الرشید د زمانې شخه نیولې بیا تر لویو سلطانانو پورې ډېر زیات پاچاهان په دغه جنسي انحراف اخته وه او ثرنګه چې "النّاس علی دین ملوکهم" نو لویو سپه سالارانو او اشرافو هم د خپلو پاچاهانو لاره تعقیبوله. د پاچاهانو منظمو پوځونو په لویو ښارونو او کلیو کې ځوانان نیول او د غلامانو په بازارونو کې ئې خرڅول. ښایسته هلکان ئې خصي کول او د پاچاهانو په دربارونو او لویانو په کورونو کې په حمامونو او د شرابو او ساز په مجلسونو کې استخدامېدل او په لسهاوو ښایسته غلامان به د پاچاهانو او خلیفه ګانو د خوب په اتاق کې ځیني بیده او ځیني ولاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه.

عنصرالمعالي په قابوس نامه کي د غلام د اخيستلو په برخه کي د هر ډول غلام خصوصيات تشريح کوي او د هغو غلامانو په باره کي چي د خلوت او معاشرت په نيت رانيول کېږي ډېري زياتي توصيې کوي او وايي چي غلام بايد نه جګ وي نه ګردی وي، نه ډېر چاغ وي نه ډېر ډنګر وي، پوست او تن ئې نرم وي، شونډې يې سرې وي او...[1].او وروسته ليکي چي هر کله د غلام د اخيستلو په نيت بازار ته ځې نو بايد چي لومړی خپل شهوت تسکين کړې او بيا غلام رانيسې ځکه چي شهوت به بدرنګه غلام ستا تر سترګو ښايسته کړي[2].حتی دا لا هم وايي چي د ښځينه او نارينه غلامانو څخه يوازي يوه جنس ته ميلان مه ښکاره کوه، څو له دواړو څخه خوند واخلې او يو جنس درته دښمن نه سي[3].وروسته وايي چي د دوبي په موسم کي بايد له نارينه غلام او په ژمي کي د ښځينه کنيزو څخه کار واخيستل سي[4].

د سلطان محمود په دربار کي به څلور زره ترکي ښايسته لغړزني غلامان ولاړ وه. دا غلامان به د عام دربار په ورځ دوه زره راسته خوا ته ولاړ وه. څلورپره خولۍ ئې پر سر وې او د سرو زرو ګروزونه به ورسره وه او دوه زره به پر چپه طرف ولاړ وه؛ دوه پره خولۍ به ئې پر سر وې او د سپينو زرو ګروزونه به ورسره وه[5].

د هارون الرشيد زوی خليفه امين الرشيد د غلمان سستم رواج کړ

---

(۱) قابوس نامه: ۱۱۲ مخ.

(۲) هغه کتاب: ۱۱۸.

(۳) هغه کتاب: ۸۶ مخ.

(۴) پورته اثر: ۸۷ مخ.

(۵) .Muslim Slave System, p 106

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ښایستو غلامانو څخه ئې ناروا جنسي استفاده کوله. د هغه یوه قاضي څلور سوه ښایسته غلامان درلودل. شاعرانو به د خپلو پیسو او انعامونو تر لاسه کولو له پاره دغو پې مخو غلامانو ته قصیدې ویلې[۱].او په شعر کې ئې د خط ستاینه رواج کړه.

د علاءالدین خلجي جنرالانو پر ګجرات باندي په حمله کې د نورو غنایمو تر څنګ د راجا کرن معشوقه کملادیوي او د هغه ښایسته غلام ملک کافور هزار دیناري هم تر لاسه کړل. سلطان پر دواړو مین سو. کمله دیوي ئې ګویا مسلمانه کړه او د ملک کافور له پاره ئې زنار غاړې ته واچاوه[۲].

ضیاء الدین برنی لیکي چې د سلطان علاء الدین خلجي په زمانه کې د یوه ښایسته هلک یا نجلۍ بیه له شلو څخه تر څلوېښتو ټنکو پورې رسېدله خو د هغه د زوی قطب الدین مبارک شاه په زمانه کې، چې فسق او فساد زیات سو او له پاچا څخه نیولې تر اشرافو پورې ټول په فسق لګیا وه نو د ښایستو پې مخو غلامانو او ښایستو کنیزو بیه له پنځو سوو څخه تر دوو زرو ټنکو پورې لوړه سوه[۳].

عنصرالمعالي د سلطان مسعود د ښایستو غلامانو په باب یوه کیسه کوي او وایی چې: په غزني کې مې واورېدل چې د سلطان مسعود په خزانه کې لس غلامان وه چې د سلطان د جامو ساتلو او ترتیبولو وظیفه ئې درلوده. په دوی کې یو انوشتګین نوبي نومېدی. پر سلطان مسعود باندي هغه ډېر ګران وو. څو کاله هیڅوک پوه نه سول چې پر سلطان

---

[۱] هغه کتاب: ۱۰۵مخ.
[۲] هغه کتاب: ۱۰۷مخ.
[۳] تاریخ فیروز شاهي: ۵۵۵مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندي په دې لسو غلامانو کي کوم يو ډېر ګران دئ. په دې لسو غلامانو کي هم څوک پوه نه سول چي د سلطان معشوق څوک دئ او نظر ئې پر چا دئ. تر څو چي پنځه کاله وروسته ئې يوه ورځ د شرابو په نشه کي تر خولې ووتله چي هر څه اقطاعات او تنخواوي چي زما پلار اياز ته ورکړي وې هغه د انوشتګين نوبي په نوم وليکئ. وروسته خلک پوه سول چي د سلطان معشوق انوشتګين نوبي دئ[1].

څرنګه چي د الف ليلة و ليلة نکلونه د همدغو سلطانانو او پاچاهانو په وختونو کي ترتيب سوي او ليکل سوي دي نو ځکه دغو ترخو واقعيتونو ځاى پر ځاى انعکاس پکښې کړى دئ. يوازي د پاچاهانو په دربارونو کي نه بلکي د يوه خياط په دوکان کي هم د لسو ښايستو هلکانو سره مخامخ کېږو چي هر يو ئې د سپوږمۍ په څېر ځلېږي.

که څه هم چي شهرزادي له شهريار سره د دې له پاره واده کړى دئ چي بېګناه ښايستې نجوني د پاچا له غضب څخه وژغوري او هغه ته وښيي چي ټولي ښځي په يوه رنګ نه دي؛ او په دې اساس نو بايد چي د الف ليلة و ليلة ټول يا زياتره نکلونه پر دغي موضوع راڅرخېدلاى او ښځي ته ئې ډېر اوچت مقام ورکړى واى. مګر د الف ليلة وليلة د نکلونو تقريباً ټول مهم رول د نارينه په لاس کي دئ. نارينه د دېوانو په جنګ ورځي. پاچاهي جوړوي او خرابوي، د ميني په اور سوځي او د خپلي ميني تر لاسه کولو له پاره د کوه کاف په څېر نامعلومو او خطرناکو ځايونو ته ځي، ګواکي هر څه چي کېږي هغه يا نارينه کوي او يا د نارينه له پاره کېږي . خو د نارينه په مقابل کي ښځه په نکلونو کي چنداني اوچت مقام نه لري يوازي ښايسته ده او يوازينۍ وظيفه ئې د خپل مېړه

---

[1] قابوس نامه: ۸۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او محبوب خوشحاله ساتل او وفا ده. حتی د نکلونو په نهمه شپه خو، د پلنډي او د بغداد د دريو مېرمنو په نکل کي، درې ښايستې مېرمني دونه سپين سترګي او لوڅي شهوتي خبري کوي چي په پښتو ژبه کي ئې ترجمه تقريباً غير ممکنه ده او دا ټولي لوڅي خبري يوازي د نارينه وو د سات تېري لپاره ليکل سوي او د ښځو حيثيت او حيا په نظر کي نه دي نيول سوي. د دې تر څنګ لا په ډېرو زياتو نکلونو کي د ښځو د بې عقلۍ او شيطانت په وجه مېړونه بدبخته کېږي او د دوی بې عقلي د لويو پاچاهيو د تباهۍ سبب کېږي. د الف ليلة وليلة د نکلونو په نهه سومه شپه د جلي ياد پاچا کيسه راځي، چي د نورو ټولو نکلونو په څېر، له مبالغو څخه ډکه ده. جلي ياد په هند کي پاچا دئ، چي هم په ځان غښتلی، هم په عقل هوښيار او هم عادل دئ او رعيت ټول ورڅخه خوشحاله دي. دوه اويا پاچاهان ئې تر لاس لاندي دي، درې سوه ښارونه، پنځوس قاضيان، اويا تنه وزيران لري. د ټولو اويا تنو وزيرانو مشر يا صدراعظم ئې شيماس نومېږي. خو کله چي ئې پاچهي د ده زوی ويرد خان ته پاتېږي نو هغه خپل حرم له ښځو ډکوي او له سهاره تر ماښامه خپل وخت په عيش او نوش تېروي. شيماس د نورو وزيرانو په سلا هغه ته وايي چي بايد د رعيت له حاله ځان خبر کړي او ټول عمر په حرم کي تېر نه کړي. د ښځو مشورو او خبرو ته غوږ و نه نيسې، او نه د هغوی په عقل او قضاوت باور وکړې. شيماس ورته وايي ما اورېدلي دي چي ډېر زيات مېړونه د خپلو مېرمنو د لاسه تباه سوي دي. خو کله چي ئې تر ټولو ګرانه او ښايسته مېرمن خبرېږي نو هغه خپل مېړه ته وايي چي د شيماس او نورو وزيرانو پر تا باندي ښه ژوند پېرزو نه دئ. د الف ليلة و ليلة د قاعدې سره سم، د پاچا د قناعت د حاصلولو له پاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو له پند او یا عبرته ډک، نکل شیماس او بل ئې مېرمن ورته کوي او په پای کې، په نهه سوه یودېرشمه شپه، میدان مېرمن ګټي. شیماس او نور ټول هوښیار وزیران او مشران په پاچا ویرد خان وژني. د پراخ مملکت څخه د دفاع له پاره نه هوښیار سړی او نه یو زورور سپه سالار پاتېږي. یو بل زورور پاچا بالاخره حمله ورباندي کوي او مملکت ئې ورڅخه لاندي کوي. نتیجه دا راوزي چي که پاچا ویرد خان د خپلي ګراني مېرمني پر ځای د شیماس وزیر په قول کړي وای د تباهۍ څخه به ژغورل سوی وای. د نکلونو په پنځه سوه اته اویایمه شپه د ښځو د چلونو او شیطانتونو په نوم یو نکل راځي. د پاچا یوه ښایسته کنیزه، د پاچا له ښایسته زوی سره مینه پیدا کوي، خو چي هر څه کوښښ کوي هغه ئې لاس ته نه ورځي. بالاخره پاچا ته شکایت کوي چي زوی ئې په بده سترګه ورته کتلي او جامې ئې ورخیرلي دي. پاچا د خپل زوی د وژلو امر کوي. وزیر د هغه د ژغورلو تلاښ کوي او بیا د معمول په څېر د وزیر او ښایستې کنیزي تر منځ د نکلونو سلسله پیلېږي. پاچا، د معمول سره سم بې عقل دئ، چي د هر یوه کیسه اوري تصمیم ئې تغیر کوي. بالاخره وزیر میدان ګټي او ښایسته کنیزه، چي هم ئې دروا‍غ ویلي او هم ئې د خپل مېړه سره بې وفایي کړې او د پاچا له زوی سره ئې، چي په یوه حساب د دې اولاد هم بلل کېږي، د غیر مشروع جنسي اړیکو د ټینګولو تلاښ کړی دئ، په سزا رسېږي.

تقریباً ټولو هغو ښځو ته چي د مېړه سره بې وفایي وکړي د مرګ سزا ورکوله کېږي. خو د مسرور او زین المواصف په نوم داستان کي، چي مسرور یو عیسوی او زین المواصف یوه مړوښې یهودۍ ښځه ده، د غیر مشروع میني او اړیکو درلودل عادي کار ګڼل سوی دئ. دا نکل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريچارډ برټن په انګليسي متن کي په اته سوه شپږ څلوېښتمه شپه کي پيلېږي او تر اته سوه څلور شپېتمي شپې پوري دوام کوي. د نکل له متن څخه د سوځنده ميني لمبې پورته کېږي. زين المواصف دونه ښايسته مېرمن ده چي هر څوک ئې ووينې په يوه ځل ليدلو داسي ورباندي مين کېږي چي خوب او خوراک پر حرام سي. د هغې مېړه په دغو غير مشروع اړيکو خبرېږي او خپله مېرمن د يوه کال په مزله ليري بيايي. زين المواصف له خپل معشوق سره ليکونو ته دوام ورکوي او مېړه ئې فيصله کوي چي پښو ته ئې زولنې واچوي. خو مېرمن ئې يوه شپه چي مېړه ئې د واده يوې مېلمستيا ته تللی دئ، د ښار څلورو قاضيانو ته جلا جلا ورځي او خپل حال ورته وايي. څلور سره قاضيان پر هغې باندي زړونه بايلي او هر يو ورته وايي چي له مېړه څخه به ئې طلاق ورواخلي خو په دې شرط چي له ده سره به واده کوي. دا له څلورو قاضيانو سره د واده کولو ژمنه کوي او په هغه شپه له ښار څخه تښتي. قاضيان د هغې د بېلتانه له غمه ټول مري او زين المواصف خپل ځان خپل محبوب ته رسوي. څرنګه چي دا نکلونه ټول په اسلامي محيط کي ليکل سوي دي، نو د دې ناروا ميني د برياليي کېدلو او له سزا څخه د ژغورل کېدلو له پاره پرته له دې چي مرتکبين ئې عيسوی او يهودي ده بله هيڅ لاره نه سي جوړېدلای.

داسي نو د الف ليلة و ليلة ټول نکلونه له دغه راز کيسو څخه ډک دي. په څرګنده ښکاري چي، د نورو زياترو فوکلوري نکلونو په څېر، د الف ليلة و ليلة نکلونه هم يوازي نارينه وو ترتيب کړي دي او چي د ښځو له پاره ئې هر ډول رول خوښ سوی دئ هغه ئې ورته انتخاب کړی دئ. په عمومي صورت ښځه له ښايسته پرته، چي هغه هم د نارينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

له پاره دئ، بل چنداني صفت نه لري او نارينه د دغه ښايسته او نازک مخلوق د تر لاسه کولو له پاره هغه کارونه کوي چي کله کله عقل ورته عاجز سي. په زړه پوري خبر دا ده چي د الف ليلة و ليلة د سوځنده مينو دا داستانونه د عربو د مجنون او ليلى، د ايران د فرهاد او شيريني، وامق او عذرا او ويس او رامين په څېر افسانو تر اغيزي لاندي نه دي راغلي. هيڅ عاشق او معشوق د يوه بل په دايمي هجران او بېلتون کي له غمه نه مري. ميني که هر څونه اورنۍ وي او شهزاده ګان چي په خپلو معشوقو پسي، چي زياتره يا پر تصوير مين سوي او يا ئې د جمال کيسه اورېدلې وي، هر څومره اوښکي توی کړي، بيا هم د پورته يادو سويو مشهورو نکلونو په څېر معنوي رنګ نه لري او په اصطلاح ټولي دنياوي او ظاهري بڼې لري. تقريباً ټول نکلونه په نېکمرغۍ او تر مرګه پوري په وصال پای ته رسېږي.

الف ليلة و ليلة، چي د هري ژبي د نکلونو تر تاثير لاندي ترتيب سوې او يا ترجمه سوې ده خو د انتظار سره سم عربي ژبه او کلتور دونه پکښې مسلط دئ چي قهرمانان ئې په عربي ژبه خبرو کولو کي په هيڅ ځای کي تکليف نه لري. له مصر څخه تر هند او چين پوري ځي او هر ځای په عربي خبري کېږي. حتي پيرياناں، ديوان او شاپيرياني هم په عربي خبري کوي. د لوی سمندر تر اوبو لاندي د شاپيريانو يو لوی ښار دئ او کله چي شهزاده د خپلي محبوبي شاپېرۍ د تر لاسه کولو له پاره هلته ورځي نو هلته هم ټول کسان په عربي پوهېږي. څرنګه چي عربانو په پېژندل سوې نړۍ کي په ډېره پراخه سيمه کي امپراطوري جوړه کړې وه او ډېر زيات ملکونه ئې تر لاس لاندي وه نو ډېره ليري نه ده چي که ئې فکر کړی وي چي که ټول نه وي نو اکثريت انسانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په عربي پوهېږي.

د شهرزادي د نکلونو په پنځه سوه اووه شپېتمه شپه د برونز یا ژړو د ښار په داستان کي د یوې نامعلومي جزیرې د اوسیدونکو یو پاچا د کښتۍ سپرلیو ته، چي لاره ئې ورکه کړې او هلته ورغلي دي، وایي چي هلته هیڅ وخت آدمزاد نه دئ ورغلی. مګر بیا ګورو چي پاچا ئې په عربي ژبه خبري کوي، خو په جزیره کي هیڅ بل څوک په عربي نه پوهېږي. د دې جزیرې په څنډو کي ډېر کله د مسو څخه جوړ سوي لوی بوتلونه پیدا کېږي چي خولې ئې سلیمان علیه السلام بندي کړي او مهر کړي وي. کله چي د بوتل خوله خلاصه سي نو له هغه څخه یو دود پورته سي او له دود څخه یو دېب جوړ سي او زاري کوي چي یا سلیمان پیغمبره بیا مي توبه ده او مخ د دښت پر خوا ځغلي. اموي خلیفه عبدالملک بن مروان خپل مشهور سپه سالار موسی بن نصیر ته وظیفه ورکوي چي دغه جزیره به پیدا کوي او ده ته به دغه بوتلونه راوړي. موسی بن نصیر له ډېرو زیاتو خواریو ګاللو څخه وروسته هغه ټاپو ته ورځي. بوتلونه پیداکوي؛ خلیفه ته ئې وروړي او هغه هم څو دېوان خوشي کوي او ننداره ئې کوي. البته ټول دېوان په عربي ژبه خبري کوي. د ماهیګیر په نکل کي، چي بیا وروسته اروپایي هیوادونو ته ورغلی او په لس هاوو رنګونه ئې اخیستي دي، د بوتل څخه آزاد سوی دیو ماهیګیر ته وایي چي د سلیمان علیه السلام وزیر آصف بن برخیا، د پیغمبر په حکم، په دغه بوتل کي اچولی دئ. همدغه آصف بن برخیا د سیف الملوک په نکل کي هم د سلیمان پیغمبر ستر وزیر دئ او د سیف الملوک د پلار له خوا د ورلېږل سوي هیئت هرکلی کوي. زه ګومان کوم چي د پښتنو فوکلوري تاریخ، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټېره بيا مخزن افغاني ته به دغه نوم له الف ليلة و ليلة او په ټېره بيا د سيف الملوک له نکل څخه، چې په پښتنو کي د الف ليلة و ليلة تر بل هر نکل زيات رواج او شهرت لري، ورننوتلی وي.

که څه هم چې د الف ليلة و ليلة نکلونه په عربي او اسلامي محيط کي يا ايجاد سوي او يا له ايراني او هندي ادبياتو څخه ترجمه سوي او وروسته عربي رنګ ورکړه سوی دئ او ډېره هڅه سوې ده چې په هر ځای کي هر نکل خپل اسلامي رنګ وښيي، خو له بلي خوا، تقريباً ټول نکلونه له داسي خرافاتو څخه ډک دي چې په اسلام کي هغوی ته عقيده درلودل ناروا او منع دي. په اسلام کي په غيب د اطلاع درلودلو قدرت يوازي د خدای تعالی څخه دئ او دا خبره په آيت ثابته ده. خو پاچاهان او لويان د خپلي آيندې، په زياته بيا د نوي دنيا ته راغلي اولاد او يا د مور په نس کي اولاد، په باب د فالبينانو څخه پوښتنه کوي او هغوی هم داسي احوال ورته وايي چې ټول تقريباً سم خيژي. که څه هم چې د فالبينانو پېش بينی اکثر وختونه د ډېرو بدو عواقبو څخه خبر ورکوي؛ ګواکي هغوی د قسمت په فيصلو خبر دي او چې څه دوی وايي هغه تغير نه کوي؛ خو څرنګه چې د الف ليلة و ليلة د نکلونو يو هدف د شر او خير تر منځ مبارزه ده او د نکلونو په پای کي فيصله هر وخت د خير په ګټه وي؛ نو د فالبينانو پېش بينی زياتره، هغه خراب عواقب نه لري لکه دوی چې معلوم کړي او پېش بيني کړي وي. د فالبينانو، جادوګرانو، کوډګرانو، ګرځنده قلندرانو، ملنګانو او لېونيانو خبرو ته بشپړ اعتقاد نه يوازي د هغه وخت د ټولنيزو شرايطو او محيط انعکاس دئ بلکي تر نني ورځي پوري په افغانستان، هند، شاوخوا نژدې هيوادونو، حتی امريکا او اروپا په څېر پر مخ تلليو هيوادونوکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدغه فالبينان او کوډګران موجود دي او لا اوس هم ډېر زيات خلک عقيده ورته لري.

د الف ليلة و ليلة د نکلونو په دېرشمه شپه دوهم قلندر، د خپلو کيسو په ترڅ کې، د حسد او کينې د خرابو عواقبو په لړ کې، د هغه شيخ کيسه کوي چې د پاچا ناروغه او ليونۍ سوې لور ئې چې ټول طبيبان ئې علاج ته عاجز وه جوړه کړه او پر پاچا باندي دونه ګران سو چې خپله هغه لور ئې شيخ ته په نکاح کړه. شيخ په دې پوه سوی وو چې د پاچا پر لور باندي د ډم ډم پيريان زوی ميمون مين سوی دئ او د هغې په سر کي ئې ځای نيولی دئ. د پاچا د لور د ماغزو څخه د ميمون پيريان د ايستلو له پاره بايد د توري پيشي په لکۍ کي د سپين ټکي څخه اووه ورېښتان وايستل سي او د پاچا د لور مخي ته دود کړه سي. پيريان به وتښتي او نجلۍ به جوړه سي. شيخ له همدې ټوټکې څخه کار اخلي او نجلۍ روغه رمټه کېږي. توري پيشۍ ته زموږ په کلتوري حوزه کي اوس هم عوام د پيريان په سترګه ګوري او د شپې له پلوه ځان ورڅخه ژغوري او کوښښ کوي چې توري پيشي ته ازار ور نه کړي. الف ليلة و ليلة داسي په سلهاوو کيسې لري چې د کوډو، جادو، پيريانانو، په بيزو او سپيو د انسانانو د بدلولو او فالبينانو په باب د ډېرو پراخو او ليري پرتو کلتوري حوزو د خلکو فوکلور او د عوامو عقايدو ته انعکاس ورکوي. البته په تقريباً ټولو کيسو کي دا يو ټکی مشترک دئ چې نکل بالاخره د خير په ګټه او د شر په تاوان، په خوښۍ او نېکمرغۍ پای ته رسېږي.

د الف ليلة و ليلة نکلونه، که څه هم چې له تاريخي پلوه ډېر سخت بې اعتباره او بې اندازې زياتي مبالغې پکښي سوي وي، خو کله کله د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتينو تاريخي پېښو يو څرک هم پکښي لګېږي. د مثال په ډول د کابل پاچا تغموس د کابل او بنوشهلان پر مځکو حکومت کوي، لس زره مشران ئې تر لاس لاندي دي چي هر يو ئې سل، په قلاوو احاطه سوي ښارونه، او سل قلاوي لري. (البته د نړۍ په تاريخ کي هيڅ امپراطور يو ميليون ښارونه او يو ميليون قلاوي نه دي درلودلي، خو د تغموس پاچا په باره کي دغه لويه مبالغه د اشکانيانو او کوشانيانو پر عظمت باندي يو دلالت کوي او ښايي په نکل کي د هغوی د پاچاهي قدرت او عظمت مطلب وي) تغموس پاچا بيا هم خپل د قلمرو عالمان، نجوم ګران، رياضي پوهان او جنتري جوړوونکي را غواړي او له هغوی څخه پوښتنه کوي چي دی به کله د يوه زوی خاوند سي. هغوی ورته وايي چي ستا د زوی برخه يوازي د خراسان د پاچا د لور په واده کولو کي ده او بس. تغموس پاچا خپل هوښيار وزير عين زر ته وظيفه ورکوي چي د خراسان د پاچا بهروان څخه د هغه د لور په غوښتلو کي د ده وکالت وکړي او د خراسان پاچا ته پنځلس سوه باره وريښم، قيمتي ډبري، مرغلري، ياقوت او نور جواهرات، سره او سپين زر ورلېږي. د تغموس پاچا نکل د دونه بېځايه مبالغو او د هغه د زوی جهانشاه په مقابل کي د دونه زياتو، بېځايه او نامعقولو مشکلاتو او خنډونو څخه ډک دئ چي حلول ئې غيرممکن دي. تغموس د هند پاچا کافيد ته په جنګ کي ماته ورکوي او هغه د باج په ورکولو مجبوروي. خو کافيد وروسته خپل نور راجه ګان ورسره ملګري کوي او د تغموس پاچا پر قلمرو باندي حمله کوي. دا جنګونه سرې ته د سبکتګين او جيا پال تر منځ جنګونه ور په زړه کوي. البته د سبکتګين او جيا پال تر منځ په دوهم جنګ کي هم جيا پال ماته خوري او ډېري زياتي مځکي له لاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوي. وروسته د سلطان محمود سره په دریم جنګ کې هم ماتېږي او حتی سلطان محمود ئې ژوندی نیسي او د غلامانو په بازار کې ئې خرڅوي. خو د تغموس پاچا په نکل کې د هند پاچا کافید، د تغموس له پرېشانۍ څخه، چې د خپل زوی جهانشاه د ورک کېدلو له امله ورپېښه ده، استفاده کوي او کابل د یوه کال له پاره محاصره کوي. تر څو جهانشاه د دېوانو له لښکر سره پنځه ویشت کلنه فاصله په لسو ورځو کې وهي او د کافید پاچا پر هغو لښکرو باندې چې د ده د پلار پایتخت ئې محاصره کړی دئ حمله کوي او د لښکرو سره ئې وژني.

په الف لیلة و لیلة کې، د ټولو مبالغو او خرافاتو سره سره، موږ ګورو چې تقریباً ټول نکلونه د خاصو اهدافو له پاره ترتیب سوي او لیکل سوي دي. په ټولو نکلونو کې د اسلام لښکر پر کفارو غالب دئ او د دې خبري علت دا دئ چې دا نکلونه د اسلام د عظمت په وخت کې ترتیب سوي دي او که وروسته ترتیب سوي وي نو لږترلږه مسلمانانو ته خپل تېر عظمت ور په زړه کوي او دا ورته ښیي چې ستونزي او مشکلات که هر څونه ډېر وي، د خدای تعالی او غیبي قواوو مرسته له حق سره ملګرې ده او بری بالاخره د حق په برخه دئ. له بلي خوا د الف لیلة و لیلة په ټولو نکلونو کې داسي نکل چنداني نه په سترګه کېږي چې په یوه او یا بل ډول دي د عربي ټولني او یا شاوخوا ټولنو عقایدو، ټولنیزو شرایطو او یا تاریخ ته انعکاس نه وي ورکړه سوی. ځکه ئې نو د عادي لوستونکو له پاره د سات تېري او د ژمي د اوږدو شپو تېرولو له پاره ښه وسیله او د فوکلور او انتروپولوجۍ د څېړونکو له پاره د معلوماتو یوه خزانه ده.

د الف لیلة و لیلة نکلونه، که څه هم چې سینه پر سینه انتقال سوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولسي نکلونه دي او د تاریخ مسعودي په قول له هزار افسانه څخه ترجمه سوي او بیا وروسته، د پېړیو په جریان کي، اوښتي را اوښتي دي، خو په پای کي داسي ښکاري لکه ټول نکلونه چی د یوه لیکوال تر نظر تېر سوي او د یوه قلم څخه وتلي وي. که څه هم چي نکلونه، په تېره، د متن له مخي ډېر زیات توپیر سره لري خو عمومي هدف، چي د اسلام عظمت او د سُني عقیدې تبلیغ دئ، په ټولو کی یو دئ. په دې لړ کي (د ابوالحُسن او د هغه کنیزه تَوَدّد) په نوم یو داستان ډېر ښه مثال دئ. دا نکل د شهرزادي د نکلونو په څلور سوه شپږدېرشمه شپه پیلېږي او تر څلور سوه دوه شپیتمي شپې پوري دوام کوي. تَوَدّد یوه ښایسته څوارلس کلنه کنیزه ده چي د هغې ډېوالي سوی څښتن ابوالحُسن غواړي، د هغې په غوښتنه ئې، پر خلیفه هارون الرشید باندي په زر دیناره خرڅه کړي. کله چي خلیفه د هغې د کمالاتو پوښتنه کوي نو دا ورته وایي چي قرآن شریف ئې په یاد زده دئ او په څو طریقو ئې لوستلای سي. احادیث ئې ټول زده دي، په فلسفه، منطق، ساینس، ریاضي، شعر، موسیقي، ګرامر، قضا او مروجه علومو کي ساری نه لري. خلیفه دي د خپل قلمرو ټول عالمان او پوهان ورته راغونډ کړي او له دې سره دي ئې بحث ته کښېنوي. خلیفه، په هر علم او فن کي، د خپل قلمرو تر ټولو لوی او مشهور عالمان ورته راغونډوي او نجلۍ د هغوی ټولو سوالونو ته سم جوابونه ورکوي، خو کله چي له هغوی څخه پوښتني کوي نو هغوی ئې د یکي یوه سوال جواب نه لري. البته دا د یوې څوارلس کلني نجلۍ له پاره څه چي د یوه دوه سوه کلن عالم له پاره هم ممکنه نه ده چي په ټولو علومو کي دونه تبحر ولري چي هر سوال ته جواب ورکړي او د هغه د یوه سوال جواب له چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره نه وي. خو په دې نکل کي، چی زیاتره د نکل نه بلکي د تبلیغ شکل لري، تقریباً ټول هغه مهم سوالونه مطرح سوي دي چي اهل السنت والجماعت ورسره مخا مخ کېدلای سي. په الف لیلة و لیلة کي بله داسي کیسه نسته، خو د کتاب نور ټول نکلونه په دغه روحیه ترتیب سوي دي. د نکلونو په ټول قلمرو کي، چي له افریقا څخه نیولې تر چین او تر اوبو لاندي د پیریانانو او شاپیریانو تر ښارونو او کوه کاف پوري رسېږي، د اسلام برتري ښودله سوې او حتی دېوان او پیریانان کلیمه وایي او د خدای تعالی وحدانیت ته عقیده لري.

د الف لیلة و لیلة د نکلونو د پیل لومړنی پراګراف وایي چي دا د پخوانیو نکلونه د اوسنیو خلکو د پند او عبرت له پاره لیکل سوي دي او د ټولو ښو مثالونه د الف لیلة و لیلة په نکلونو کي را جمع سوي دي. خو څرنګه چي دا نکلونه د پاچاهانو او لویانو له پاره لیکل سوي دي، او له لومړي سره ګویا د یوه ساساني پاچا په کور کي ویل کېږي، نو په تقریباً ټولو نکلونو کي دا یو اصل په خورا احتیاط رعایت سوی دئ چي پاچاهانو، په تېره بیا عربو سلطانانو، ته د احترام په سترګه کتل کېږي. د ټولو پاچانو د عدالت صفتونه کېږي او که چیري کوم پاچا بېځایه ظلم کوي نو هم ئې پړه د مېرمني پر شیطانت او یا د وزیرانو او سلاکارانو پر شیطانت او بدنیتۍ اچوله کېږي. دا نکلونه که څه هم، د عباسي خلیفه ګانو په زمانه کي ترتیب سوي او ښایي لیکل سوي وي خو نه یوازي د ټولو عباسي خلیفه ګانو، په تېره بیا هارون الرشید نوم په ادب او احترام یادوي بلکي د اموي خلیفه ګانو له نومونو سره، چي عباسي خلیفه ګانو ئې له نامه څخه کرکه کوله، هم له ډېر احتیاط څخه کار اخلي. ګواکي په ټولو نکلونو کي د "السلطان ظل الله فی الارض"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل رعایت سوی او چنداني سرغړونه نه ده ورڅخه سوې.

زردشتیانو او ایرانیانو ته، په تقریباً ټولو نکلونو کي، بې اعتمادي ښودله سوې ده. د حسن بصري په نکل کي، چي زیاتره د ځوانانو له پاره د پند او عبرت په نیت لیکل سوی تربیوي نکل دئ او ځوانانو ته ښیي چي د پلار څخه پاته سوی میراث بېځایه مصرف نه کړي او د زمانې په بې وفا اشنایانو اعتماد و نه کړي، دا خبره په څرګنده توګه وینو. حسن بصري د خپل پلار د ورپاته سوي جایداد او پیسو د بېځایه لګولو او ډېوالي کېدلو څخه وروسته له یوه زرګر سره مزدور کېږي. یو ایراني، چي زردشتي دین لري، حسن ته وایي چي هغه کیمیاګر دئ او کولای سي چي له مسو څخه زر ورته جوړ کړي او دا هنر هغه ته وښیي. خو د حسن مور ورته وایي اې زویه د خلکو له خبرو سره پام کوه. د هر چا خبره زړه ته مه اچوه. په تېره بیا له فارسیانو سره ډېر پام کوه. هغوی چالاک او چمباز دي. د کیمیاګرۍ په نوم خلک غولوي، د هغوی څخه پیسې اخلي او تباه کوي ئې. د حسن بصري په نکل کي د هغه د مور نصیحتونه ټول رشتیا خېژي او هغه سړی، چي په نکل کي د لعنتي ګبر بهرام په نوم اشاره ورته کېږي، پر مظلوم حسن بصري باندي ډېري سختي خوارۍ راولي. البته د الف لیلة و لیلة د تقریباً ټولو نکلونو د روحیې سره سم قسمت د مظلومانو په ګټه فیصله کوي او حسن بصري د ژوند د ټولو هستیو او شتمنیو د تر لاسه کولو تر څنګ له یوې ښایستې شاپیرۍ سره واده کوي، او د عمر تر پایه پوري ئې نېکمرغي په برخه کېږي.

د الف لیلة و لیلة په نکلونو کي، په اخلاقي او اجتماعي لحاظ، د بدبینۍ روحیه حاکمه ده او دا روحیه د شهریار او شاه زمان د لومړني

(c) ketabton.com: The Digital Library

نکل ځخه نیولې بیا تر پایه پورې وینو. ډېر لږ کسان وي چې ربښتینی زړه سوی او ربښتینې مسلماني دي ولري. سړی باید د هر چا سره احتیاط وکړي. پاچاهان باید د ښځو او وزیرانو احتمالي شیطانتونو ته متوجه وي او خلک باید د حسودانو ځخه هر وخت خطر احساس کړي او د ځان په فکر کې اوسي. کینه او حسد له ټولو هغو کسانو سره چې دنیا او دولت ولري، چې له پاچاهانو سره ښه او نیژدې اړیکې ولري او پاچاهان ورباندي مهربانه وي، چې ښایسته وي او یا ښایسته مېرمن ولري او یا ښه علمیت ولري کېږي. کینه او حسد هر وخت د انسان نېکمرغي په بدمرغي اړولای سي. خو بیا ګورو چې په تقریباً ټولو نکلونو کې دا روحیه تعقیب سوې ده چې څوک بل ته کوهي کیني پخپله پکښې لوېږي. ګواکې حسد کوونکې ته هم خبرداری ورکړه سوی دئ چې د اسمان فیصله عادلانه ده او یو څوک سته چې د مظلومانو کسات واخلي.

مأخذونه:

۱. مروج الذهب و معادن الجوهر، علي بن حسین مسعودي. مترجم ابوالقاسم پاینده (چاپ هشتم تهران – ۱۳۸۷).
۲. ترجمه تاریخ یمیني، به اهتمام ډاکټر جعفر شعار (چاپ سوم ۱۳۷۴) مرکز انتشارات علمي و فرهنګي، تهران.
۳. قابوسنامه، عنصرالمعالي کیکاووس بن اسکندر بن قابوس بن وشمګیر بن زیار، به اهتمام غلام حسین یوسفي (تهران – ۱۳۷۳).
۴. سیاستنامه (سیرالملوک) خواجه نظام الملک طوسي، به کوشش ډاکټر جعفر شعار (چاپ سوم، تهران – ۱۳۴۶).
۵. تاریخ فیروزشاهي، ضیاء الدین برني، ترجمه به اردو ډاکټر سید

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین الحق (چاپ ۲۰۰۴، اپرمال لاهور).

٦. افسون شهریار، جلال ستاري (انتشارات توس، چاپ اول ۱۳۶۸).

۷. The Book of the Thousand Nights and a Night by Richard F. Burton.

۸. Encycloeaedia of Islam.

۹. Muslim Slave System in Medieval India, K.S Lal (New Delhi ۱۹۹۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسل او اووه شپه

په دغه شپه ضوء المکان پاچا وزير ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل چي اې وزيره! شپه خو دا ده راغله. اوس به نو هغه نکل راته وکړې چي وعده دي راسره کړې وه. وزير ورته وويل چي پر دواړو سترگو! باره نو وزير تر نکل دمخه ورته وويل چي: "اې پاچا! زما داسي نکل زده دئ چي د عاشق او معشوق خورا عجيب و غريب حالات پکښې بيان سوي دي. دا داسي نکل دئ چي غمونه له سره ليري کوي. نو غوږ راته ونيسئ!

د تاج الملوک نکل [1]

وايي چي په پخوا زمانو کي د اصفهان تر غرونو په ها خوا يو ښار وو. دا ښار ئې مدينة الخضراء باله. په دې ښار کي يو پاچا وو چي ملک سلېمان نومېدی. دې پاچا په سخاوت او احسان، په عدل او امان، په لويي او په هوښياري کي نوم ايستلی وو. د ده د پاچهۍ په زمانه کي خلک په نس ماړه او په تن پټ ول. يوه د آرامي گوله وررسېدله. چا ئې

[1] د دغه نکل نوم په عربي اصل کي "حکايت سلېمان شاه" دئ. د نوميالي صاحب په ترجمه کي هم دغه نوم رااخيست سوی دئ، خو په انگرېزي او روسي او فارسي ترجمو کي د تاج الملوک په نامه ثبت دئ. څرنگه چي ما د انگرېزي ترجمې لار اخيستې ده، نو مي دا نکل همداسي د تاج الملوک په نامه وکيښ، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناحقه دروازه نه ورټکوله. خلک له پاچا څخه راضي ول. خو دې پاچا
ماینه او اولاد نه درلودل. د ده یو وزیر وو چې پاچا ته په خوی او په
اخلاقو کې کټ مټ سوی وو. بس، ګویا یو جوز وو چې پر منځ دوه
ځایه سوی وو. دې پاچا یوه ورځ دا وزیر راوغوښت او ورته وې ویل
چې: "وزیره! دې یوازې ژوند نور په تنګ کړی یم. نه ماینه سته، نه
اولاد. خُلق مې بیخي راته تنګ دئ. د دنیا ټول پاچهان زامن لري،
اولادونه لري، کور لري، کهول لري. پیغمبر علیه السلام فرمایلي دي
چې: "تناکحوا تناسلو تکثروا وافانی اباهی بکم الامم یوم القیمة
ولوبالقسط" یعني ودونه وکړئ! اولادونه وزېږوئ! نسلونه زیات کړئ!
زه به د قیامت په ورځ د نورو امتونو په منځ کې په تاسي وویاړم. نو اې
وزیره! ستا مشوره راته څه ده؟" وزیر ورته وویل چې اې ملک الزمانه!
زما دې سپیني پرې سي چې پر تا به مې دا د څړه توب او جره ګی
ژوند پېرزو وي. د نسل دوام خو په ماینه پوري تړلی دئ. پاچا ورته
وویل چې ما به اوس دستي ماینه کړې وای یوه مینځه به مې رانیولې
وای او ځان ته به مې کښېنولې وای. خو بېره مې له دې اسیته ده چې
نه به ئې په پلار و نیکه خبر یم چې دا اوس له ښه خاندانه ده؟ له بدي
کورنۍ ده؟ په هډ پاکه ده؟ زما وړ ده؟ نو که له اصله بدذاته وه، لیري
نه ده چې له دې څخه به مې داسي اولاد وزېږي چې منافق به وي،
ظالم به وي، ویني به تویوي. داسي اولاد خو ښرنه مځکه ده چې تخم
په وکرې، اغزي به درته شنه کړي. یئه! زه داسي څوک ځان ته نه
کښېنوم. زما خیال دئ، وزیره! چې د پاچهانو یوه لور ځان ته وغواړم.
هم به ئې پلار و نیکه معلوم وي. هم به په چوچ پدرداره ښځه وي. هم
به کمالداره وي او هم به ئې رنګ و سِکه ښکلې وي. زما خیال دئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه شان نجلۍ وغواړم. اوس که تا ته، اې وزیره! داسې کومه خانداني نجلۍ معلومه وي، راوئې ښیه چې زه مرکه ورولېږم. وزیر ورته وویل چې: "دا ارزو دې که خدای کول پوره سوه او د زړه مراد به دې درحاصل سي". پاچا ورته وویل، چې څرنګه؟ وزیر ورته وویل چې اې پاچا! ما اورېدلي دي چې د سپیني مېني (ارض بیضاء) څښتن ملک زهرشاه یوه خورا ښکلې لور لري. په ښایست، په سکه، په جمال، په کمال کې ئې د ویلو ځای نسته. نه خدای بله داسې ښکلې پیدا کړې ده او نه هم بله داسې نېک خصلته اونېک صفته .هغه د شاعر خبره ده چې وایي:

نـرۍ مـلا قـد و قامـت تـه ئـې ده سـرو ه شـرمنده
د مخ نور ته ئې سپوږمۍ دئ ځان پټ کړی په پرده
د خوږې خولګۍ شربت ئې د عسلو بازار سوړ کړ
تکـو سـرو نـازکو شـونډو ئـې یـاقوت کړلـه کوټـه
سپین غاښونه ئې صدف دي، مرغلري دي سپېڅلي دي
جګـه غـاړه ئـې بلـوړ ده، پـسته غبـږه ئـې پومبـه
توري سترګي ئې خماري، کږې وروځې نمایداري
سره و سپین ئې انګي دي، سرتر نوکه ښایسته
لېـوني پـسي ځوانـان دي، چـا تـه کلـه وررسـېږي؟
بختـور بـه وي چـې اخلـي لـه دې ښـکلي څـه بوسـه

وزیر چې د ملک زهرشاه د لور د ښایست او کمال او جمال خبري پاچا ته وکړې، باره نو سلېمان شاه ورته وویل چې زما خو داسې خوښه ده، چې دې نجلۍ ته یو په ژبه پوه او د عقل د خوا پوره څوک ورولېږې او د مرکې ټول آداب او شرایط په پام کې ونیسې. دا نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي تا ئې بيان وکړ، دا خو ګويا د جنت حوره ده او په دنيا کي ئې بله جوړه و مثال نسته. نبي عليه السلام فرمايلي دي چي: "لارهبانية فی الاسلام". د پاچا زړه دې نجلۍ ته مايله سو او وزير ته ئې وويل چي د دې خدمت چاري له تا پرته بل څوک نه سي پر مخ وهلای. اوس دي کور ته ولاړ سه او سر له سبا څخه د سفر بندوبست وتړه او دغي نجلۍ ته زما له پاره په مرکه ورسه. ما ته دي سودا راواچوله. نو تر هغو چي دي دا نجلۍ راغوښتې نه وي، دلته به نه راځې. وزير ورته وويل چي پر تکو تورو سترګو. باره ئې د پاچهۍ درانه سوغاتونه برابر کړل. وربښمين ټوکران، سنګيني جامې، اصيلي مرغلري او قيمتي غميان او نوري تحفې ئې پر اسانو بار کړل. سل تنه خادمان او سل تنې ښکلي مينځي ئې ورسره وټاکلې او د زړه ورو يوه ډله ئې هم د ځان ملګرې کړه او رهي سول. ملک سلېمان شاه ورته وويل چي هر څومره چي ژر کېدلای سي، دغه د جنت حوره زما تر کوره پوري راورسوئ. وزير په سفر روان سو. څو شوارورزه ئې مزل وکړ. دښتونه و بيابانونه ئې پې کړل، تر غرو او رودونو ورواوښت. په پای کي د ملک زهرشاه ښار ته د يوې ورځي مزل لا پاته وو، باره ئې د يوې ويالې پر غاړه واړول. خپل خاصان ئې راوغوښتل او په هغو کي ئې يو تن د ملک زهرشاه د خبرولو په نيامت وټاکه او وروائې ستاوه. د وزير ايلچي د ملک زهرشاه ښار ته رهي سو او د ښار په دروازه کي ئې خپل پيغام پرېښوو چي د اصفهان اومدينة الخضراء د واکمن سلېمان شاه وزير ستاسي حضور ته راروان دئ او ملک زهرشاه ئې د وزير په راتګ خبر کړ. ملک زهرشاه په دې خبر ډېر خوشاله سو او ايلچي ئې پخپله ماڼۍ کي خپل حضور ته وروباله او پوښتنه ئې ځني وکړه چي وزير دي چيري پرېښوو؟ ايلچي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وويل چې هغه د پلانۍ ويالې پر غاړه ئې اړولي دي او سبا به له خيره سره دلته راورسېږي. آبس، ملک زهرشاه هم خپل وزير ته امر وکړ چې د دولت له لويانو او مخورو سره د وزير هرکلي ته ورووزي. هلته د ملک سليمان شاه وزير تر نيمي شپې پوري د ويالې پر غاړه اړولي ول. شپه چې پخه سوه، مخ پر ښار ئې حرکت راوکړ. سهار چې روښا سوه، ناڅاپه ئې د ملک زهرشاه وزير او نور لويان په سترګه سول، چې د دوی هرکلي ته د ښار په دوه فرسخي کې منتظر ولاړ دي. د ملک سلېمان شاه وزير هرکلي کوونکي ونازول او هغوی هم په عاجزۍ سره د ده خورا ډېر عزت وکړ. د وزير زړه ته ولوېده چې که خدای کول، کار به سره ورسېږي او غوښتنه به مو ومني. آبس، تا ته دي وويل سي دا دواړه وزيران له خپلو خاصانو او لويانو سره مخ پر ښار وررهي سول. د ملک زهرشاه ماڼۍ ته چې ورسېدل، وزير تر اووم دهلېزه پوري پر آس سپور ورغی. دغه ځای ته تر دغي ورځې پوري هيڅوک پر آس سپور نه وو ورغلی. وزير په دغه اووم دهلېز کې له آسه راټا سو او يوه اوږده سالون ته ورننووت. د دې سالون په سر کې يو غټ په مرغلرو او جواهرو ښکلی کړه سوی تخت پروت دئ. پر تخت باندي زرغون ورېښمين پوښ اوار دئ. د تخت پښې د پيل له هډوکو څخه جوړي سوي وې. د تخت دپاسه ملک زهرشاه ناست وو. شاوخوا ورته د ده نور خاصان او نديمان ولاړ ول. وزير د ملک زهرشاه تخت ته وروړاندي سو او په ډېره خوږه او فصيحه ژبه ئې خبري شرو کړې... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او اتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: وزير د ملک زهرشاه تخت ته وروړاندي سو او په ډېره خوږه او فصيحه ژبه ئې خبري شرو کړې او دا بيتونه ئې ورته وويل:

اې ښـــاغلي توريالـيــه! اې نومـــوړې زمامـــداره!
چـي جهـان پـه تـا نـازېږي، ټـول عـالم دئ خبـرداره
ستا پـه شاني درونـد مېـړه بـل زمانې نـه دئ ليـدلی
ستا د بـرم، ستا د عـزت مثـال بـل نسته اې واکداره
په حکمت دي جهان وياړي، پـه سخا دي ټول ماړه دي
ستا د توري تر شپول لاندي ټول رعيت دي پر کراره
سـتـا د قهـر پـه اور سـوځي دښـمنان تـر ليـرو ليـرو
ستا د رحم سيوری خپور دئ پر نړۍ باندي تاجداره
پـه نرمـۍ لکـه اوبـه يـې، بـاروردار لکـه مځکـه
په عظمت کي يو لوی غر يې، په تمکين يې باوقاره
په نړۍ کي چي څه خولې دي پيدا سوي تر دې دمه
ثنـا خواني زهرشـاه تـه، لـه مابنـامه تـر سـهاره
زموږ له عمره دې خدای واخلي ستا پر عمر دي زياتی سي
د خزان دي درتـه شا سي، برخـوردار سې لـه بهاره
دښــمنان دي سـرنگون سـه، بـدخواهان دي دربـدره
ســلطنت دي تــل قــايم ســه، دبدبــه دي پايــداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

رعيت دي آسوده سه، لښکريان دي سوبمن او سه
شـفقت و مرحمـت دي ورسـېږه تـر مـا خـواره

وزير چي دا بيتونه پای ته ورسول، پاچا نزدې وروباله، ډېر ئې ونازاوه. خپل څنګ ته ئې کښېناوه. ښې نرمي او د مهربانۍ خبري ئې ورسره وکړې. وزير هم په خورا خوږه ژبه له ده سره خبري کولې او تر غرمې پوري ئې ښه د خوند مجلس ورسره وکړ. غرمه چي سوه، سترخانونه اوار سول او د خدای د نعمتو ډک غوري ګان او غابونه پر کتار سول. ټولو ښه په خوند مړی وخوړل او يو يو له مجلسه ووت. د پاچا له يو څو تنو خاصانو پرته نور ټول کسان ووتل. وزير چي مجلس نور له پرديو او بېګانه خلکو څخه خالي وليد، نو راولاړ سو او د پاچا مخ ته ئې مځکه مچ کړه، د پاچا ستاينه و ثنا ئې پر ځای کړه، بيا ئې نو ورته وويل چي: "اې بختور ټولواکه! زما په راتګ کي يو مقصد او مطلب پروت دئ. د دې مقصد تر سره کېدل، ستا په خير هم دئ. مقصد مي دا دئ چي ته خپله لور په رضا او رغبت سره ملک سلېمانشاه ته په نکاح کړې. د ملک سلېمانشاه زړه ډېر غواړي چي ته ئې په زومواله ومنې".
ملک زهرشاه چي د ملک سلېمانشاه نوم واورېد، جست له ځايه ولاړ سو، مځکه ئې مچ کړه. حاضرين ټول حيران پاته سول. وروسته ملک د پروردګار حمد و ثنا ادا کړه او وزير ته ئې مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "اې بختور وزيره! موږ ټول د سليمان شاه رعيت يو او زما لور د ده په مينځيانو کي شمېرل کېږي. له ده سره دوستي اوخپښي خوزمالويه آرزوده". باره ئې سمدستي قاضي او دوه تنه شاهدان راوغوښتل. د سلېمان شاه وزير وکالتاً د ملک زهرشاه د لور د نکاح اقرار وکړ. قاضي د نکاح خطبه ولوستله او دواړو پاچهانو ته ئې دوعا وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر راولاړ سو او سوغاتونه او تحفې ئې د ملک زهرشاه مخې ته کښېښوولې. ملک هغه وستایلې او وئې منلې. وروسته ئې د نجلۍ د پوښ او تجهیز کار شرو کړ. د وزیر ئې ډېر عزت وکړ. رعیت او سپایانو ته ئې سترخانونه اوار کړل او هر چا ته مړۍ ورسېدې. دوې میاشتې دغه عیش و عشرت او ډول و ډمامې روانې وې. د ناوې پوښ و قلنګ چې برابر سو، پاچا امر وکړ چې تر ښار دباندې دې خېمې ودرول سي. تر ښار دباندې خېمې ودرېدې. پر قلنګ باندې زرغونه ورېښمین پوښونه وغوړېدل. د روم او ترکانو مینځې ئې ورسره کړې. په ناوې ئې ښه فېشن او سینګار وکړ. د زرو کجاوه ئې ورته جوړه کړه او پر هغې باندې ئې دپاسه اصیلې مرغلرې او یاقوت و زمرد کتار کړل. په کجاوه کې ئې دننه ښکلی ځای ورته جوړ کړ او دا د سرو زرو دانه ناوې ئې پکښې کښېنوله. د جهیز او قلنګ سوندوخان ئې پر اوښانو او اسانو بار کړل. قافله رارهي سوه او ملک زهرشاه تر درېو فرسخو پورې ورسره ملګری وو. تر هغه وروسته ئې له لور سره خدای په امانې وکړه او وزیر ته ئې هم مخه ښې وویله او بیرته خپل ښار ته په ډېره خوشالې سره ولاړ. د ملک سلېمان شاه وزیر د پاچا له لورسره دښتونه په مخه ورکړل، تلل، تلل، تلل... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلې مو دې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملک سلېمان شاه وزیر شپه و ورځ مزل کاوه. تر دښتونو او بیابانونو او غرونو او رودونو راتېر سو. په پای کي چي د سلېمان شاه ښار ته د دریو ورځو لار پاته سوه، دغه وخت وزیر یو څوک ملک سلېمان شاه ته ور واستاوه او د ناوي په راتګ ئې خبر کړ. ایلچي چي ملک سلېمان شاه ته د ناوي د راتګ حال ورساوه، ملک له خوښۍ څخه په کالیو کي نه ځائېدی. ایلچي ته ئې ښه مغزن سوغات ورکړ او لښکر ته ئې امر وکړ چي له یوه غټ جمعیت سره د ناوي مخي ته ورووزي. له ځانو سره ډول و سورنا، چنګ و رباب، داریې او نور د سازوسارنګ سامانونه واخلي. په ښار کي ئې جار وواهه چي د ښار ټولي ښځمني که زړې دي که ځواناني، ټولي دي له یوه مخه تر ښار دباندي ورووزي. ټولو ښځمنو ئې امر ومانه او تر ښار ورووتلې. د دولت ټولو لویانو پر ځان ومنل چي ښې جامې به اغوندي. په کوڅو کي به مشعلونه او څراغان لګوي او ناوې به د شپې پاله ښار ته راولي. د دولت لویان، وزیران او امیران ټول یوه لیکه ودرېدل او په دې وخت کي د ملِکې کجاوه ښار ته راداخله سوه. مینځیاني او خادمان ئې په مخ کي روان ول. سپایان د کجاوې پر ښی او کیڼ اړخ ورسره رهي ول. په ټول ښار کي داسي څوک نه وو پاته چي سیل ته دي نه وي راوتلی. چا ډولونه وهل، چا سورناوي ږغولې، چا داریې وهلې او چا ایشلي کولې. یو هشت و مشت وو. دونه مخلوق راوتلی وو، چي مور او زوی سره ورکېدل. د ملِکې کجاوه ئې راوړله او د ماڼۍ مخي ته ئې کښېښووله. ملِکه ماڼۍ ته ننوتله. ټول قصر د دې د مخ په نور روښانه سو. د دې له پاره ئې جلا تخت جوړ کړی وو. پر تخت باندي رقم په رقم جواهر او مرغلري کار سوي وې. ملِکه پر تخت کښېنستله. په دې وخت کي پاچا راغی او ملِکه ئې په غېږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي ونیوله. مبارکۍ سوې، هی هی سو. یو ګړی وروسته پاچا او ملکه خپلي خوني ته ولاړل. ملِکه په داغه شپه امیندواره سوه. خوشالۍ سوې، مبارکۍ سوې. پاچا یوه میاشت له خوني راونه ووت. یوه میاشت وروسته چي له خوني راووت، پر خپل تخت کښېنوست. بیرته ئې د خپلي پاچهۍ کارونه شرو کړل. د مملکت او لښکر چاري ئې سره سامبالي کړې. ښه د خوشالۍ شپې و ورځي ئې تېرولې. په دې وخت د ملِکې نهه میاشتي، نهه ورځي، نهه ساعته، نهه ګړیه پوره سول. د لنګون درد ئې راولاړ سو. ډېرېدی، ډېرېدی، خبره معلومه سوه چي د کوچني د زېږېدلو وخت راورسېد. دایي ګاني او قابلې ګاني ئې ورته راحاضري کړې. د لنګون سختۍ په خیر تېري سوې او ولادت هم په خیروعافیت سره سر ته ورسېد. خدای تعالی ملکې ته نارینه اولاد ورکړ چي د نېکمرغۍ نښانۍ ئې په تندي کي له ورایه ځلېدې. پر پاچا چي د زوی زېږېدلو زېری وسو، له خوشالۍ ئې پښې مځکي ته نه ورتلې. زېري کوونکي ته ئې ښېسده غټ سوغات ورکړ. دی پخپله سمدستي حرمسرای ته ورغی. کوچنی ئې ورته راووړ. ده په غېږ کي ونیو، پر تندي ئې مچ کړ. ښایست ته ئې هېښ پېښ پاته سو. د ده په تندي کي ئې د شاعر هغه خبري ولیدې، چي ویلي ئې دي:

پر تندي ئې نڅېدلې نېکمرغۍ و نېک بختونه
له څېرې ئې ښکارېدله د زمري بخت نښانونه
په نڅا ورته راتلله توره سپر ئې و لاسو ته
د ده ښکار ته غرځنیو راا خیستي خپل سرونه
تخت و ده ته پیدا سوی، شاهي ده ته ساتل سوې
سوبه ده ته په تعظیم ده، چي ګټي به میدانونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شېدې چې په وړکينه دی له تيوڅخه روي
دا سرې وېني د دښمن دي تشوي ئې ټول رګونه
له هيبته به ئې تښتي د فتنو توري بلاوي
سلامي به ورته نيسي، بدمرغۍ و آفتونه

وروسته ئې هلک بيرته دايي ګانو ته په لاس ورکړ. هغوی ئې ښه په دوعا او په تکبير سره نو (نوم) ورپرېکړ او تاج الملوک خاران نوم ئې پر کښېښوو. د ده روزنه و پالنه ئې د مخصوصو دايي ګانو پر غاړه کښېښووله. هلک لوئېدی، څو د اوو کالو سو. ملک سليمان شاه ورته حکيمان او اديبان مقرر کړل چې ده ته علم و حکمت او خط ورزده کاندي. څو کاله ئې پرله پسې په سبق کې تېره کړه. په پای کې ټول علم و فنون په زده کړل. بيا ئې نو زړه ورو او تورزنو ته په لاس ورکړ چې د زړه ورتيا او مېړاني درسونه ورزده کاندي. ښکار او نخښه ويشتل، سپارلي، د توري چلول او نور جنګي هنرونه ئې وروښوول. څو د څورلسو کالو سو. په دې وخت کې چې به ئې له ماڼۍ څخه مازي مخ ورښکاره کړ، سل زړونه به ئې په مينه کې په ټوپونو سول ... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او لسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:
تاج الملوک ته خدای داسې سِکه و ښايست ورکړی وو، چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماښې څخه يو ګړی وووت ، سل زړونه به ئې په مينه ښکار کړل. د ده د کړو وړو په باب شاعرانو شعرونه وويل :

دا لــه کومــه راختلــی دئ دا ســتوری چــې ځلېــږي
پــه رونــاوو ، تجــلاوو ئــې د مځکــې مــخ ســو ځېږي
بختوره هغـه خولـه ده چې دا شونډې ئې روزي سي
نېکمرغـي د هغـه سر ده چې لـه دې عـشقه زنګېږي
طالع من به هغه زړه وي چې ځای ورکړي د ده عشق تـه
شاباسـی پـر هغـه چـا چې د ده مينـې تـه ټينګېږي

تاج الملوک چې اتلس کلن سو او برېتو ئې خط وواهه، پر سره و سپين ښايسته باڼخو ئې توري پخي راوټوکېدلې، دغه وخت ئې نو د ډېرو زړونه د مينې په اور مکوټ کړل. نه ئې چا د کتو تاب درلود، نه ئې د ليدو طاقت. هغه د شاعر خبره چې ويلي ئې دي:

د کنعان ښاه لره ورسئ، يوسف پوه کړئ پـه دې حال
چې جوړه دي خدای پيدا کړه د ښايست و د جمال
تـا يـوه زلېخا وايـسته سـرتوره لـه خپـل کـوره
دې ښايست په سرتورو کې د ټول ښار واخيست وبال
ننداړو ته ئې رادرومي د درست کلي شوخي نجوني
هره چټه ئې وصلت تـه خوړي بوړي ده بې حال

پر تاج الملوک چې څو کاله نور هم تېر سول، داسي ځوان ځني وخوت چې خور پر مينه کېدله او له برېتو ئې د زمري زاره چاودله. باره ئې ياران و اشنايان پر رامات سول. هر يوه به دا فکر کاوه چې د پلار تر مرګ وروسته خو ئې د سلطنت تخت ده ته رسېږي، نو ګوندي ما ته هم کوم منصب راورسېږي. د تاج الملوک له ښکار سره ډېره جوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه. هر وخت به په ښکار پسي وتلی وو. خو پلار ئې په دې پوهېدی چي دښتونه او بیابانونه د اپت ځایونه دي او دی به ئې هر وخت له ښکاره څخه منعه کاوه. پر تاج الملوک باندي د ښکار شوق دومره غلبه کړې چي د خپل پلار خبره ئې لا هم په دې باب نه منله.

یوه ورځ تاج الملوک خپلو خادمانو ته وویل چي د لسو ورځو ازوغ برابر کړئ او درځئ چي ښکار ته وځو. آبس، خادمانو ئې شیان میان برابر کړل او دی له خادمانو سره ښکار ته وووت. څورلس ورځي ئې پر دښت و بیابان تېري کړې او آخر یوې سمسوري شنې سیمي ته ورسېد. په دې ځای کي ئې خورا ډېري هوسۍ په سترگه سوې. ښې وني او ښې د بهاندو اوبو چینې هم وې. آبس، تاج الملوک خادمانو ته وویل چي دغه ئې ځای دئ. هلئ! ژر مو دامونه ښخ کړئ او تورونه وغوړوئ. خادمانو دامونه کښېښوول او تورونه ئې وغوړول. په دامو کي خورا ډېر وحشي حیوانات او هوسۍ بندي سوې. تر دې وروسته ښکاریانو د ښکار سپي ایله کړل. شهینان او بازان ئې هوا ته خوشي کړل. غشي و لینده ئې ورته سم کړل او خورا ډېري هوسۍ ئې ښکار کړې. ښکار چي خلاص سو،شهزاده د یوې چینې پر غاړه څنگ واچاوه. ښکاریانو ښکار سره ووېشه. ملک سلېمان شاه ته ئې هم یوه برخه ورولېږله.

دا شپه ئې د هماغي چینې پر غاړه تېره کړه. سهار چي روڼا سوه او لمر راوختی، دې ځای ته یوه لویه قافله راورسېده چي سوداگر، مریان، مینځې او نور ایله جاری مخلوق پکښې ول. قافلې پر همدغه مېنه واړول. تاج الملوک چي دوی ولیدل، باره ئې خپل یوه خادم ته وویل چي ته ورسه د دې قافلې د خلکوحال راوړه چي دا څوک دي؟ خادم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ورغی او پوښتنه ئې ځني وکړه، هغوی ورته وويل چې موږ سوداګر يو. دې سيمې ته د استراحت له پاره راغلو. موږ پوهېږو چې دا ځکه د ملک سلېمان شاه او د هغه دزوی ده او د دوی د پاچهۍ قلمرو د امن ځای دئ. موږ ډاډه يو چې دلته زموږ سرومال خوندي دئ. زموږ سره ښه سنګين ورېښمين ټوکران او قيمتي جامې سته چې د تاج الملوک له پاره مو رااخيستي دي. خادم بيرته تاج الملوک ته ورغی او په حال ئې پوه کړ او هغه څه چې له سوداګرو څخه ئې اورېدلي ول، هغه ئې ټول ورته بيان کړل.

شهزاده وويل چې په دې قافله کي زما له پاره هم څه مالونه سته، نو زه تر هغو پوري ښار ته نه ځم چې دغه مالونه و نه ګورم. باره ئې پر آس پښه واړوله او غلامان ئې پر دواړو اړخونو ورسره روان سول او د قافلې خوا ته وررهي سول. قافلې ته چې نزدې ورسېدل، سوداګر ورته راولاړسول. د شهزاده سلام ئې وکړ. د سره اطلس خېمه ئې ورته ووهله. په خېمه کي دننه ئې ورېښمين فرشونه او غالۍ ورته اواري کړې. تاج الملوک دننه کښېنوست او خادمان ئې شاوخوا په خدمت کي تيار ورته ودرېدل. بيا ئې نو سوداګرو ته وويل چې راوړئ، کوم مالونه مو راوړي دي. سوداګرو ئې امر ومانه، هر څه مالونه چې د ده وړ ول، هغه ئې ورته راوړل او مخې ته ئې کښېښوول. شهزاده پکښې وکتل. د خپلي خوښي مالونه ئې ځني واخيستل. قيمت ئې په لاس ورکړ.

آبس، پر آس راسپور سو او کله چې ئې غوښتل خپل اتاق ته ولاړ سي، په دې وخت کي ئې په قافله کي پر يوه ښکلي ځوان سترګې برابري سوې. دې ځوان خورا ښې سنګيني جامې هم اغوستي وې. منګر د ځوان رنګ ته چې دي کتلي وای، له دوستانو څخه د ليري

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي له اسيته تک ژېړ اوښتی وو... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او يوولسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک چي له قافلې راوتی، په دې وخت کي ئې په قافله کي پر يوه ښکلي ځوان سترګي برابري سوې. دې ځوان خورا ښې سنګيني جامې هم اغوستي وې. منګر د ځوان رنګ ته چي دي کتلي وای، له دوستانو څخه د ليري والي له اسيته تک ژېړ اوښتی وو او اوښکي ئې له سترګو بهېدلې. له ځانه ئې دا بيتونه ويل:

د بېلتون شپې مي اوږدې سوې واهمې دي راسره
تويوم د فراق اوښکي انديښنې دي راسره
زړه مي پرېښووی هورې دئ، زه دلې يم لالهانده
تک تنها يم، که هر څو هم قافلې دي راسره

دې ځوان چي په سرو اوښکو کي دغه بيتونه پای ته ورسول، نو وروسته چوپ سو او سر ئې کښته وځړاوه او بېهوښه ولوېد. يو ګړی وروسته ئې بيرته سر راپورته کړ. تاج الملوک د ده حال ته هک پک تللی دئ. ځوان چي پر هوښ راغی، شاوخوا ئې وکتله او دا بيتونه ئې وويل:

سترګي نه دي يو جادو دئ، ډک له مکره له افسونه
که ئې چل دړباندي جوړ سو، ورځ دي سوه له شواخونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښکاره که تکي توري، خماري دي بوري بوري
په باطن تېرې چړې دي، پرې کوي دي اندامونه
پام خطا نه وزئ نيازمنو په خوږو خوږو خبرو
په خوږو کي ئې دي زهر، قتلوي ژوندي سرونه
په پستو نازکو لېچو، په وربښمينو نرۍ ګوتو
ساوي باسي له بدنه، پرې کوي غټ ښارګونه

دا بيتونه چي ئې وويل نو ئې يوه لويه چيغه له خولې ووتله او بيا بېهوښه سو. تاج الملوک چي د ده دا حال وليد. ډېر ئې زړه پر وسوځېد او د ده خوا ته وررهي سو. کله چي د دې ښکلي ځوان سر ته ورسېد، ځوان هم پر هوښ راغی او سترګي ئې روڼي کړې. شهزاده چي وليد، له ځايه را پاځېد او سلام ئې ورواچاوه او مځکه ئې مچ کړه. تاج الملوک ورته وويل چي ولي دي خپل مالونه ما ته راښکاره نه کړل؟ ځوان ورته وويل چي زما په مالو کي داسي څه نه ول چي ستا دي وړ واى. شهزاده ورته وويل چي خير دئ، هر څه چي وي، ما ته ئې راوړه چي زه ئې وګورم. خپل حال دي هم راته بيان کړه چي دا ولي داسي ژړانده يې؟ ولي داسي په غم اخته يې؟ که چا ظلم درباندي کړی دئ، خو راته ووايه چي غم دي وخورم. که پوروړی يې، خبر مي کړه چي قرضونه دي ادا کاندم. زما فکر و چورت په تا باندي ډېر خراب سو او زړه مي درباندي وسوځېد.

آبس، تاج الملوک امر وکړ چي د عاج او آبنوس لرګي چوکۍ دي راوړل سي. وربښمين فرشونه او غالۍ دي اواري سي. چوکۍ راغلې او غالياني اواري سوې. تاج الملوک پر چوکۍ کښېنوست او ځوان ته ئې پر غالۍ باندي د ناستي اجازه ورکړه. باره ئې ځوان ته وويل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دي نو خپل مالونه راوړه چي زه ئې تر نظر وباسم. ځوان ورته وویل چي دا خبري مه کوه، زما مالونه ستا له شان سره برابر نه دي. تاج الملوک ورته وویل چي، هرومرو به ئې راښکاره کوې. باره ئې پر خادمانو امر وکړ چي د ځوان مالونه د ده له اجازې پرته راوړي. ځوان چي دا حالت ولید، تر سترګو ئې اوښکي تويي سوې او دا بیتونه ئې وویل:

د رنجو احسان راباندي چي ستا سترګي ئې کړې توري
منتباره د کجل یم په لیمو چي دي کړل پوري
د سرو شونډو په شرابو دي سرونه زانګي زانګي
د باڼو غشي دي وزي زما له زړه نه پوري ووري
چي په خیال و تصور کي دي تصویر د ښکلا راسي
پر زړګي مي زلزله سي، اسمان څرخي، مځکه ښوري

څه سردي پرله ګرځوم، ځوان خپلي غوټي موټي سره خلاصي کړې. یویو ټوکر ئې ځني راایستی او تاج الملوک ته ئې ورښکاره کاوه. په دې مابین کي ئې یوه وریښمینه زرینه خامکي ټوټه هم له غوټو څخه راوایستله چي یو زر دیناره ارزښت ئې درلود. دا ټوټه چي ئې تاج الملوک ته خلاصول، له منځه ئې یوه بله تراڼه راولوېده. ځوان چابک پر حمله کړه او تراڼه ئې تر زنګانه لاندي پټه کړه. په دې وخت کي ئې دا بیتونه وویل:

زما د رنځ علاج په تا دئ ستا نظر دئ پر بل چا
د بخت ستوری مرور دئ، کړي روڼا پر بله خوا
زه فراق یم ننولی، زه بېلتون یم ځورولی
څو تر څو به هجران ګالم، ژوند به کړمه پر سارا

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصال وي که بېلتون وي، زما په برخه دي دردونه
که سفر وي که حضر وي، د غم پېټې مي په شا
مینه څومره اوږد مزل دئ، د عشق لار ده څومره سخته
نه ئې سر ستنه ئې ښکر ستنه، نه ئې پای نه انتها

تاج الملوک د ده دې بیتو ته حیران پاته سو، سر ئې نه په خلاصېدی چي دې ځوان ته څه پېښه ده؟ باره ئې ځني وپوښتل چي دا د ټوکره تراډه دي ولي تر زنګانه لاندي پټه کړه؟ ځوان ورته وویل چي پرېږده ئې، هسي یوه بېکاره ټوټه وه. شهزاده ورته وویل چي ته ئې راښکاره کړه ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دوولسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک ورته وویل چي ته راکه، دغه ټوټه. زه ئې هرومرو باید وګورم. ځوان جنه جنه کړه. تاج الملوک ورته په خښم سو. آبس، ځوان هم تراډه له زنګانه څخه ورته راوایستله او شهزاده ته ئې ورښکاره کړه. په دې وخت کي د ځوان تر سترګو لېي لېي اوښکي وبهېدې او دا بیتونه ئې ورسره وویل:

ملامت نه یم عالمه، نه وړیمه د پېغور
نه مي څوک چیغو ته غوږ ږدي نه مي اوري د زړه شور
رانه پاته ده په کور کي تر سپوږمۍ ښایسته حوره
د سپین مخ په تجلا ئې نوراني دئ کلی کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ژړا مي رخصت واخیست، په غوغا ځني جدا سوم
د بېلتون تـر کړاوونو ، مرگ بهتر چي پرې کړم پور
د هجران تودې سکروټې نه سړېږي زما پـه اوښکو
اوښکي نه دي تور باروت دي ، اور په اخلي لا تـاو نور
زړه تې واچوئ نیازمنو ، دروغ ئې مه بولئ زما کریږي
جدایي مي کـړه مـلا ماتـه، اخلـم گـام د زړه پـه زور
نه په ورځ کي هوسا کېږم نه په شپه خوب و ارام کړم
د عشق څه ناسوري رنځ دئ، خدای دي څوک نه کړي په تور
که طبیب چیرته پیدا سي چي پـه زهرو مي عـلاج کـا
پـه دوعـاوو بـه ئـې بـولم چـي رادرومـه زمـا پـر لـور

ځوان چي دا بیتونه پای ته ورسول، باره تاج الملوک مخ ورواړاوه او ورته وې ویل چي ځوانه! ستا کار ما ته وران ښکاري. ته راته ووایه چي د دې تراډي په لیدلو دي ولي بې اختیاره اوښکي راغلې؟ ځوان چي دا واورېده، یو سوړ اسوېلی ئې له خولې وکیښ، په ژړا سو او وې ویل: اې شهزاده! زما کیسه له عالَمه ماسېوا او له دغي تراډي، د هغې له څښتن او له دغه انځور سره تړلې ده. آبس، د ټوکره تراډه ئې ورته وغوړوله. پر هغې باندي د یوې هوسۍ انځور وو چي په سرو گلابتونو روغ سوی وو، دا ئې شهزاده ته ورښکاره کړه. د دې هوسۍ مخي ته بیا د یوې بلې هوسۍ انځور وو، چي دا بیا په سپینو گلابتونو روغ سوی وو. د دواړو هوسیو په غاړه کي د سرو زرو امېلونه رسم سوي ول. تاج الملوک چي د دې انځورونو هنر او کمال ته وکتل، باره ئې له خولې راووتل چي: "سبحان الذي علم الانسان مالم یعلم". پاکي دي وي هغه رب ته چي انسان ته ئې هغه څه ورښوولي دي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده زده نه ول. د تاج الملوک په زړه کې د دې ځوان کیسې ته ډېره تلوسه پیدا سوه او ورته وې ویل چې ته دي دا خپل نکل او د دې انځورونو او د هغه د څښتن بیان راته وکړه. ځوان ورته وویل چې: "اې شهزاده! غوږ راته ونیسه چې زه خپل داستان درته واوروم". تاج الملوک ورته وویل چې غوږ مې دئ.

د عزیز او عزیزې نکل

ځوان ول، زما پلار خورا غټ سوداګر وو. له ما پرته ئې بل اولاد نه درلود. زما یوه د کاکا لور وه. دا نجلۍ له پلاره یتیمه پاته سوې او زموږ په کور کې زما سره کوچنۍ لوی سوې وه. زما کاکا دې خدای وبخښي، په ژوند کې لا زما له پلار سره وعده کړې وه چې دا خپله لور به خپل وراره یعني ما ته په نکاح کوي. موږ چې دواړه رالوی سوو، مخپوټۍ مو په منځ کې نه وو. مور او پلار مو پر دې سلا سول چې سږکال به که خیر وو، د عزیز او عزیزې واده کوو. پلار مې هره ورځ د واده د پوښ او جهیز په برابرولو لګیا وو. زه او دا د کاکا لور مې په یوه خونه کې بېدېدلو، نه په نور ښه و بد پوهېدلو او نه په دې چې سبا ته څه پېښېږي؟ دا نجلۍ تر ما هوښیاره وه او په ډېرو خبرو ئې سر خلاصېدی. پلار مې د واده ټول کار برابر کړ، اوس نو بس یوه نکاح پاته وه چې راوئې تړي. د نکاح له پاره مې د پلار داسي خوښه وه چې د جمعې په ورځ به تر لمانځه وروسته، که خدای کول، نکاح تړله کېږي. آبس، د جمعې ورځې ته ئې خلک خبر کړل. ښه لویه مېلمستیا ئې جوړه کړه. مور مې د نورو سوداګرو ښځمني مېلمستیا ته راوبللې. د جمعې ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راورسېده. په خونو کې کوربچې اوارې کړې. د سرای غولی ئې هم په سرو غالیو فرش کړ. کوربچې او نیالۍ ئې پر اواري کړې. بالښتان ئې ورته کښېښوول. د دالان مخې ته ئې لوی تخت جوړ کړ. د زرغونې بنارسۍ پوښ ئې پر اوار کړ. شاوخوا ئې خادماني ودرولې. ګلاب پاشونه ئې په لاس ورکړل چې پر مېلمنو باندې ګلاب او مشک وپاشي. خلک منتظر ناست ول چې د جمعې لمونځ وسي، نو به ټول سره راغونډ سي او نکاح به وتړله سي. زه ئې حمام ته بوتلم. حمام چې مې وکړ، ښې سنګیني جامې ئې راباندې واغوستلې. عطر ئې راووهل. لمانځه ته رهي سوم. مسجد ته پر لارې مې یو انډیوال راپه یاد سو، چې باید دې مېلمستیا ته ئې خبر کاندم. له ځانه سره مې وویل چې د دې انډیوال کور خو دلته نژدې دئ. یو وار به په منډه تر کوره ورسم او خبر به ئې کړم. لمانځه ته به بیرته ځان راورسوم. د انډیوال د کور په کوڅه چې ورننوتلم، کور ئې راڅخه ورک سو. دې خوا ته ولاړم، ها خوا ته ولاړم. د کوڅې سر ته مې الا کړه. بیرته ئې پای ته راغلم. د یوې خوا له حمامه تازه راوتلی وم او ټول بدن مې په خولو لوند خیشت وو، له بلې خوا دا منډې سوې، آبس، خولې مې پر مخ راماتې سوې. د عطرو خوشبویۍ ټوله کوڅه واخیستله. له ځانه سره مې وویله چې ته راسه، یوه سیوري ته کښېنه، لږ څه به دې دا خولې هم وچې سي او ګوندې یو څوک موک راښکاره سي چې د انډیوال د کور پوښتنه ځني وکړم. باره مې د اوږې دسمال یوه دېواله ته اوار کړ او زه پر کښېنستلم. د خولو د پاکېدلو شی نه وو راڅخه. ځکه دسمال مې تر ځان لاندې کړی وو، په لستوڼې مې خولې نه سوای پاکولای، ما ول، نه ګانه چې دا نوې پاک کالي مې خیرن نه سي. په دغه چورت کې یم چې دپاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو چا سپین دسمال راواچاوه. دسمال مي په لمن کي ولوېد. دسمال چي مي له لمني څخه راواخیست، پورته مي وکتل چي ځانته معلومه کړم چي دا دسمال له کومي خوا راولوېد؟ پاس چي مي وکتل سترګي مي د دغو هوسیو د انځور پر ښتن ولګېدې.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دیارلسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک وایي سر چي مي پورته کړ او پاس مي وکتل، سترګي مي د دغه انځور پر ښتن برابري سوې چي د کور په کړکۍ کي ناسته وه. یا پاکه ذوالجلاله! ما د بنیادم په توکم کي داسي ښایست نه وو لیدلی. زه چي ئې ولیدلم چي د دې خوا ته ګورم، باره ئې سر تر کړکۍ ښه راوایست. د شهادت ګوته ئې پر شونډو کښېښووله. بیا ئې منځوۍ ګوته هم ورسره یو ځای کړه او د خپلو تیو په منځ کې تېره کړه. زیاتي نو بیرته تر شا سوه او کړکۍ ئې وتړله. زما پر زړه ئې اور رابل کړ او دې ته چورت یووړم چي دا ئې څه راته وویل او د ګوتو په دې اشاره کي ئې مطلب څه وو؟ آبس، سترګي مي په کړکۍ کي ښخي پاته سوې. کړکۍ تړلې ده او زه تر ماښامه پوري ورته منتظر کښېنستلم. نه مي بیا څوک په سترګه سو او نه مي د چا ږغ واورېد. د کړکۍ له خوا چي ناامیده سوم، باره مي دا سپین کټ کړی دسمال راواخیست، سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومي غوړاوه. د عطرونو خوشبويي ځني راپورته سوه. دسمال مي ښه واړاوه، راواړاوه. له منځه ئې د کاغذ يوه پېچلې پاڼه راولوېده چي دا بيتونه پر کښلي ول:

د مينــي دا ځــو تــوري درلېــږم پــه ډېــر هــوس
پرهرتــوري مــي نــه دئ ســپمولی دا خپــل وس
پـوهېږم چي پـه زړه کي بـه درگرځي دا سوالونه
چـي چيرتـه راپيـدا سـوه؟ دغـه نـاوې د جـوس
جواب ته منتظره يم چي ستا لـه خولې نه واورم
"جانانـه ! دا زمـا مينـه تـر تـا زياتـه يـو پـه لـس"

کاغذچي مي ولووست، وروسته مي دسمال ته وکتل، د هغه پر ځنډو باندي هم دا څو بيته ليکل سوي ول:

توري کرښي دي پر سپين مخ هسي زېب کا
لکــه مــشق چــي وي ليکلــی خطاطــانو
اننگــي دي ســره و ســپين گــل د گــلاب دئ
بــوري ســترگي دي زړه وړي د عاشــقانو

د دسماله پر دا بله څنډه ئې دا بيتونه کښلي ول:

سپين بـاړ خو دي دئ پـه شان د مرغلرو
زنخــدان دي ســره منــه ده او شــېرينه
توري سترگي دي نازونه او غمزې کړي
ســپينه خولــه دي ده خــوږه تــر انگبينــه

دا بيتونه چي مي پر دسمال باندي ولوستل، نور نو سمدم اور راولگېد. په زړه کي مي د ميني ولوله ژوندۍ سوه او پسې گړندۍ سوه. کاغذ او دسمال مي دواړه راواخيستله او کور ته رارهي سوم. نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي زړه صبر کاوه او نه مي د وصل لار و ليکه معلوم‌ولای سوای. لکه باوله غوندي په دې کوڅه ننوتلم او تر ها بلي راوتلم. نيمه شپه وه، چي کور ته ورسېدم. خوني ته چي ننوتلم، د کاکا لور مي په سرو اوښکو ناسته ده. زه چي ئې وليدلم، باره ئې اوښکي پاکي کړې. راولاړه سوه. دسمال ئې له اوږې څخه رانه واخيست او پوښتنه ئې راڅخه وکړه چي دا چيري تللی وې؟ دغه راز ئې راته وويل چي د ښار معتبره خلک، مخور او سوداګر ټول راغونډ سوي ول. قاضي او شاهدان راغلي ول. مړی ئې وخوړه. يو ګړی لا ناست ول. آخر چي ستا درک معلوم نه سو، باره بيرته خپلو کورو ته ولاړل. دا ئې هم راته وويل چي پلار دي دومره درته په خشم دئ، چي مه کوه پوښتنه. که په لاس ورغلې،نه هغه به در وکړي. پلار دي قسم اخيستی دئ چي تر راتلونکي کال را په دې خوا به بيا د نکاح مېلمستيا جوړه نه کړي. همدومره پيسې ئې وې، چي په دې مېلمستيا کي ئې ولګولې. بيا نو د کاکا لور راته وويل چي ته چيري ورک سوې؟ ما ورته وويل چي: "آ، زما د کاکا لوري! دا مه راڅخه پوښته چي چيري تللی وم". وروسته مي هغه دسمال او کاغذ ورښکاره کړل او خپل حال مي له سره تر پايه ورته ووايه. د کاکا لور مي دسمال او کاغذ راڅخه واخيست. څه چي پر ليکل سوي ول، هغه ئې ولوستل او تر سترګو ئې اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې وويل:

مينه ټوکي نه دي ګرانه! د عشق کار نه دئ اسانه
نامېندی دي، ديدنی دي، سوز و درد ئې دئ پرېمانه
پيل ئې درد دئ، پای ئې درد دئ، د دردونو مجموعه ده
آرامي پکښې کي نسته، سراسر ژوند سرګردانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دردونو په مزله کې هم خوښې سته هم غمونه
بختور به پوري وزي له دې بحر بې پايانه
عشق يو سوز دئ يو گداز دئ، يو پټ سِر دئ يو پټ راز دئ
حقيقي دئ که مجاز دئ، يو درونند رنځ دئ بې درمانه
عشق او ژوند سره تړلي، نه بېلېږي يو له بله
بې له عشقه سر کډو دئ، کډو هر چيري ارزانه
خطرات د ميني ډېر دي، مشقات د عشق بې شمېره
خداى دي ساته په دې لار کي زما زړگيه، زما جانانه

د کاکا لور چي مي دا بيتونه وويل، باره ئې پوښتنه راځخه وکړه چي د دسمال او کاغذ مېرمني نور څه درته و نه ويل؟ او کومه اشاره ميشاره ئې درته و نه کړه؟ ما ورته وويل چي په خوله خو ئې څه و نه ويل، منگر د شهادت گوته ئې پر خوله کښېښووله، بيا ئې نو منځوې گوته ورسره يو ځاى کړه او پر خپله سينه ئې کښېښووله او مځکي ته ئې وکتله. تر دې وروسته ئې کړکۍ وتړله. زه تر لمر لوېدو پوري ورته ناست وم. دا بيرته راښکاره نه سوه. په پاى کي زه ځني نااميده سوم او کور ته راغلم. زما نکل دغه وو، چي درته ومي کړ. اوس به خداى کوي، ته به کوې او زما سره به په دې کار کي مرسته کوې. د کاکا لور مي مخ راواړاوه او راته وې ويل چي اې زما د زړه سره، د کاکا زويه! ته چي دا زما سترگي هم راځخه وغواړې، تر تا به ئې قربان کړم. ولي به ستا سره مرسته نه کوم. لکه ته چي پر دې مين يې، دا خواره هم پر تا باندي مينه ده. ما ځني وپوښتل چي د دې اشارو معنا ئې څه ده؟ عزيزې راته وويل چي پر خوله باندي د گوتي ايښوولو معنا ئې دا ده چي گويا ته د دې د تن له پاره لکه روح داسي يې. يا به ئې مطلب دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چي ته ورته د عقل د غابښ په شان ورنزدې يې. د دسمال معنا ئې دا ده چي گويا د عاشقانو په څېر سلامونه درته رالېږي. د كاغذ معنا ئې دا ده چي د دې زړه ستا سره تړلی دئ. او دا چي دوې گوتي ئې پر خپله سينه باندي د تيو په منځ كي كښېښولې، په دې كي ئې مطلب دا دئ چي دوې ورځي وروسته دلته راسه چي له زړه څخه مي غم ليري سي. نو اې د كاكا زويه! سر خلاص كړه چي دا درباندي مينه ده. د اشارو بيان او معنا خو دغه وه چي درته ومي كړه. كه ما د دې اجازه درلوداى چي له كوره دي دباندي ووځم، ډېر ژر به مي تاسي دوه سره يو ځای كړي وای او ستاسي پټ راز به مي هم خوندي ساتلی وای. ځوان سوداگر په دې وخت كي تاج الملوک ته وويل: اې شهزاده! ما چي د كاكا د لور دا خبري واورېدې، له دې څخه ډېر ممنون سوم او دوې ورځي مي غابښ وچيچه. نه له كوره ووتم، نه مي په شي څكه وكړه، نه مي يو څاڅكی اوبه تر ستوني تېري كړې. سر مي د كاكا د لور پر زنگانه ولگاوه. دې به هر گړی د زړه د جوړي خبري راته كولې. زه به ئې دلاسا كولم او راته ويل به ئې چي ډېر تشويش مه كوه. زړه ور اوسه او همت له لاسه مه وركوه.... كيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي كيسه پاته تر سبا سوه

***

يو سل او څور لسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان سوداگر تاج الملوک ته وویل چي دوې ورځي په دغه ډول راباندي تېري سوې. دریمه ورځ مي د کاکا لور راته وویل چي زړه دي بیداره لره. همت دي لوړ کړه او ورسه کالي مالي دي واغونده او خپل د وعدې ځای ته دي ورسه. آبس، د کاکا لور مي ولاړه سوه، ما ته ئې جامې مامې راوړې. راباندي وائې غوستلې. عطرمطر ئې راباندي ووهله او زه هم په پوره زړه له کوره راووتلم. هماغي کوڅې ته ورغلم. د دېواله بغل ته پر خرنگ باندي یو آن کښېنستلم. چي گورم، ناڅاپه کړپ سو. کړکۍ خلاصه سوه. ما چي مخ ورواړاوه، هغه لوبته ناوکۍ مي بیا ولیده. زړه مي ډوب سو. یو گړی بېهوښه وم. چي پر سد راغلم، بیا مي ورته وکتل، دا وار بیا بېهوښه سوم. پر هوښ چي راغلم او ورته ومي کتل، ایینداره او سور دسمال ئې په لاس کي وو. زه چي ئې ولیدلم چي ورته متوجه یم، باره ئې لستوڼی راوغاړه. د لاس پنځه گوتي ئې ارتي ونیولې او پر خپله سینه ئې کښېښوولې. بیا ئې ایینداره په دواړو لاسو ونیوله او تر کړکۍ ئې دباندي راوایستله. وروسته ئې سور دسمال درې واره تر کړکۍ لاندي راوځړاوه او بیرته ئې ورکش کړ. سور دسمال ئې دا وار په لاس کي سره ومروړه. تر دې وروسته ئې سر له کړکۍ څخه دباندي راویوست. شاوخوا ئې وکتل. سر ئې بیرته دننه کړ او کړکۍ ئې وتړله او ولاړه. نه ئې خبره راسره وکړه، نه ئې اتره. د لاسه ئې لا په تشویش کي واچولم چي د دې اشارو معنا و مقصد ئې څه وو؟ د ماخستن تر اذانه هورې ورته ناست وم، د دې هیڅ درک و خرک بیا معلوم نه سو. باره رارهي سوم. نیمه شپه وه چي کور ته راغلم. خوني ته چي ورننوتلم، د کاکا لور مي مخ پر دېواله ناسته وه او ژړل ئې. په ژړاکي ئې دا بیتونه ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه یــم ورړ د بهتـــانونو، نـــه لایقـــه د تهمـــت یـــم
نـه ګنـاه نـه مـي تعـدا سـته نـه محتاجـه د لعنـت یـم
د زړګـي اختیـار مـي نـسته، مجبـوري ده مجبـوري ده
چي پر ګل باندي مي مینه، چي له عشقه په زحمت یم
یـم زخمـي پـه تېـره غـشي د خمـارو سـترګو بـورو
ټپ د میني مي اخیستی، خوب مي نسته لټ پر لټ یم
د عـشق درونـد بـار مـي اخیـستی تـر مزلـه بې رسـومه
خدایـه تـوان د وړلـو راکـړه، زه کمـزورې پـه خلقـت یـم
اسوېلي مي اسمان سوځي، زمان سوځي، مکان سوځي
دا چـي ږغ لـه خـولې نـه باسـم، یـم پاینـده پـر عفـت یـم
خدایـــه تـــا تـــه وه اســـانه چـــي زړګـــی مـــي وای ډبـــره
یو خوا زړه تر ګل نازک سو، بل خوا ناسته زه پر پټ یم

دا بیتونه چي مي واورېدل. غم مي یو په سله سو. باره د خوني په کونج کي ولوېدم. د کاکا لور مي راولاړه سوه. له مځکي ئې راپورته کړم. کالي ئې راڅخه وایستل. مخ ئې پخپل لستوڼي راپاک کړ او د حال احوال پوښتنه ئې راڅخه وکړه. پر ما چي څه راغلي ول او څه چي مي لیدلي ول، هغه مي ټول ورته بیان کړل. دې راته وویل چي اې، د کاکا زویه! د پنځو ګوتو په اشاره کي ئې مطلب دا دئ، چي پنځه ورځي وروسته بیا راسه. د ایینداري په ښکاره کولو او له کړکۍ څخه د سر په راایستلو، د سره دسمال په راځړولو او مروړلو کي ئې مقصد دا دئ چي د رنګرېز په دوکان کي راته کښېنه چي زما ایلچي به هورې درسي. د کاکا د لور خبري چي مي واورېدې، میني دومره زور راباندي وکړ چي ما ویل اور راولګېد. باره په ژړا سوم او د کاکا لور ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي وويل: "قسم په خداى چي حقيقت دي ووايه. ما په هماغه کوڅه کي د يوه يهودي رنګرېز دوکان وليد". د کاکا لور مي راته وويل چي زړه دي قوي ولره. واسرنګۍ کېږه مه. نور ځوانان هم په مينه مبتلاسوي دي. کلونه کلونه ئې د عشق دردونه ګاللي دي او صبر او تيګا ئې کړې ده. تا ته خو فقط يو پنځه ورځې ګوري. ته بيا اوس داسي بې طاقته سوې. د کاکا لور مي دغه شان خبري ډېري راته وکړې او ما ته ئې تر هغو پوري د زړه دلاسايي راکوله، څو ډوډۍ ته ولاړه سوه. سترخان ئې راووړ. يوه ګوله ئې ما ته راکړه. زه د څکي لوېدلی وم. خورک و چښنګ مي نه سواى کولاى. د رنګ بڼه مي ځکه الوتې وه چي ما پخوا د عشق سختۍ نه وې ليدلي او د بېلتانه شولي نه وې راپوري سوي. ورځ په ورځ له ډېره غمه څخه تارونار کېدم او د کاکا لور مي بيا زما له غمه پر اور ناسته وه او ورځ په ورځ نښدله. هره شپه به ئې د مينو عاشقانو کيسې راته کولې او راته ويل به ئې چي صبر بايد وکړم. هر وخت چي به له خوبه راويښ سوم، دا به مي ليدله چي ويښه راته ناسته ده او اوښکي راته تويوي. په دې ډول پنځه ورځې تېري سوې. په پنځمه ورځ مي د کاکا لور ولاړه سوه، اوبه ئې تودې کړې. په ما ئې غسل وکړ. پاک خواپاکی ئې کړم. کالي ئې راباندي واغوستل او راته وې ويل چي اوس دي نو خپلي ښايستې ته ورروان سه. خداى دي تر مراده ورسوه. آبس، زه هم له کوره راووتم. د هماغي کوڅې خولې ته ورسېدم، ګورم چي د يهودي رنګرېز دوکان تړلی دئ. وروسته مي فکر سو چي رشتيا، نن خو د شنبې ورځ ده. د مازيګر تر اذانه تړلي دوکان ته ناست وم. په پاى کي لمر ولوېد او د ماښام د لمانځه وخت سو. ورپسې تاريکه سوه او شپه راورسېده، خو د هغې ښايستې درک معلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سو. د ځان پر یوازیتوب وبیرېدم. سر مي راته په څرخ سو، باره راولاړسوم. د لاس په ټپرېدو مي ځان تر کوره راورساوه. کور ته چي راغلم، د کاکا لور عزیزه مي ولیدله چي یو لاس ئې په دېواله کي پر ټکوهلي موږي او بل ئې پر ځیگر ایښی دئ. ژاړي او دا بیتونه وایي:

ساراییي عرب که بند سو دا د عشق په کاروبار کي
خدایږو بیا که قدم واخلي له کاروان سره په لار کي
نه به بیا په اوښ پسې سي، نه به بوټي راوړي کور ته
په سکروټو بې د میني، زړه مکوټ سي په انگار کي
که هر څو ئې نازومه، که هر څو ئې گرانومه
ناست له ماسره په کور کي زړه ئې بند دئ په بازار کي

بیتونه چي ئې پای ته ورسول، باره ئې اوښکي په لستوڼي پاکي کړې او ما ته ئې په شونډو کي ومسل او راته وې ویل چي د کاکا زویه! نوش جان دي سه دا د نن عیش وعشرت. ولي دي نن شپه له خپلي معشوقې سره هم نه تېروله او د خپل زړه اور دي ولي نه سړاوه. ما چي د دې دا خبري واورېدې، باره خښم راغی او په لغته مي پر دا ځیگر باندي ووهله، دا پړمخي غوځاره سوه او تندی ئې د دېواله پر موږي برابر سو، موږی په ننووت او د وینو شور سو. .... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او پنځلسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان سوداګر وويل چي د عزيزې تندی پر موږي برابر سو او موږی په ننووت. د وينو شورهار سو، له تندي ئې رارواني سوې. چوپه پاته سوه او هيڅ ئې و نه ويل. يو آن همداسي ناسته وه، آخر ولاړه سوه، يو زړوکی ئې وسوځاوه، تورکښي ئې د تندي پر ټپ باندي کښېښوول. تندی ئې په يوه بل ټوکره وتاړه. پر مځکه چي ويني تويي سوي وې، هغه ئې پاکي کړې. دا کار چي ما له دې سره وکړ، والله که مي په خپل عمر هم کړی وو. دې چي ځای مای پاک کړ، باره زما خوا ته په خندا راغله او راته وې ويل چي اې د کاکا زويه! دا خبري چي ما درته وکړې، د خدای په خدايي که مي د هغي شايستې او پی مخي نجلۍ د ريشخندولو په خاطر کړي وي. خوا مه بدوه. ښه سو زما پر سر باندي داسي درد وو چي طاقت مي نه سوای کولای. دا ويني چي راڅخه ولاړې، يو څه مي سر راته سپک سو. ته اوس خپل بيان راته وکړه چي نن ورځ څرنګه درباندي تېره سوه؟ ما خپل نکل ټول ورته وکړ او په ژړا سوم. دې راته وويل چي مبارک دي سه، که خدای کول خپل مقصد ته رسېږې. د دې نه راتګ له دې اسيته وو، چي ته يې ازمويلې چي په مينه کي دي استقامت او رشتيا وګوري. ته سبا ولاړ سه او پر هغه دوکان ورته کښېنه، بيا به وګورې چي د خوشالۍ وخت دي راسېدلی دئ، که نه؟ مقصد ما ته ئې ډېره خاطر جمعي راکړه. منګر زما غم وار په وار ډېرېدی. دا ولاړه سوه سترخان ئې راووړ او ډوډۍ ئې کښېښووله. ما سترخان په پښه وواهه، لوښي موښي مي ټول پر دا بله راواړول او ورته ومي ويل چي عاشقانو ته خوب و خورک حرام دئ. دې خوارکۍ په ژړاندو سترګو د لوښو ماتي سوي ټوټې ټولي کړې. سترخان ئې ټول کړ او راغله زما څنګ ته کښېنستله. ما ته ئې دلاسايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکوله او ما دوعاوي کولې چې خدای دا شپه ژر تېره کړي. شپه چې تېره سوه، سهار سو. زه هماغي کوڅي ته روان سوم او پر هماغه خرنگ باندي منتظر کښېنستلم، چې ناڅاپه کړپ سو او کړکۍ خلاصه سوه او هغې د جنت حوري په خندانه خوله سر له کړکۍ راوېوست. په يوه لاس کي ئې اينداره، يوه کڅوړه وه او يو غلبېل وو چې له زرغونو واښو ډک وو. په بل لاس کې قنديل وو. اول کار ئې دا وکړ چې اينداره ئې په کڅوړه کي واچوله او د کڅوړي خوله ئې وتړله، د خوني په يوه کونج کي ئې کښېښووله. بيا ئې نو خپلي کوڅۍ پر مخ راايله کړې، قنديل ئې يو آن د زرغونو واښو پر غلبېل کښېښوو. وروسته ئې شيان ميان ورسره واخيستل او کړکۍ ئې وتړله او ولاړه. د دې له پټو اشارو او خبرو نه کولو له اسيته مي هم عشق و مينه هم حيرت زيات سو. بيرته په ژړا او سرو اوښکو کور ته راغلم. د کاکا لور مي بيا مخ و دېوال ته گرځولې دئ. زړه ئې د غم او ماتم په اور کباب دئ خو څرنگه چې زه بيخي ډېر پر گران وم، ما ته ئې ځان خوشاله ښکاره کړ. ما چې ورته وکتل، تندی ئې په ټوکره تړلی وو او سترگي ئې له ډېري ژړا څخه پړسېدلي وې او په خورا غمناکه توگه ئې دا بيتونه زمزمه کول:

څه او ږدې غمجني شپې دي نه تېرېږي نې تمام سته
څه د ژوند ترخې شېبې دي نه ئې پای نه ئې انجام سته
نه يو دوست سته نه خواخوږی چې په غم ئې را شريک کړم
نه يو ناز سته د نيازمنو، نه اکرام نه احترام سته
زړه مي چوي له ډېر گرومه، د بې مِهرو له جنونه
د عشق څو مره پيکړې دي، پر عاشق علی الدوام سته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیتونه چي ئې پای ته ورسول. ما ته ئې پام سو. باره راولاړه سوه، اوښکي ئې پاکي کړې. له ډېره خروښه ئې خبري نه سواى کولاى. یو ګړی پټه خوله راته ولاړه وه. وروسته ئې راته وویل چي نن څه درته پېښه سوه، حال دي راته ووایه. ما ټول بیان ورته وکړ. دې راته وویل چي یو څه صبر لا وکړه، د وصل وخت دي رانږدې سوی دئ. دا چي اینداره ئې په کځوړه کي واچوله، معنا ئې دا ده چي د لمر تر لوېدو پوري صبر وکړه. دا چي زلفي ئې پر مخ راخپرې کړې، مطلب ئې دا دئ چي شپه تیاره سي. له زرغونو وښو ډک غلبېل معنا دا چي باغ ته راننوزه. د قندیل معنا دا چي په باغ کي راځه، راځه، راځه، هر ځای چي دي قندیل ولید، هورې راته معطله سه. د کاکا د لور خبري چي مي واورېدې، نږدې وو چي له ډېري خوشالۍ څخه چیغي ووهم. باره مي دې ته وویل چي تر څو به مي خطاباسې او داسي ځایوته به مي استوې چي هورې مي د زړه مراد هیڅکله هم نه تر سره کېږي. داسي ښکاري چي دا ستا معنا او تعبیر دي سهي نه وي. دې راته وخندل چي ته خو دا نن تر ماښامه پوري طاقت وکړه. شپه چي په خیر راغله، ته به هم وصال ته ورسېږي. زما خبري دي زړه ته واچوه. بېغمه اوسه. کار سم روان دئ. بیا ئې نو دا بیتونه وویل:

انتظار پر ختمېدو دئ وخت نږدې د خوشالۍ
د مراد لمر پر راختو دئ، ورځ راځي د کامرانۍ
د غمو کمبله ټوله، اندېښني په تېښته درومي
خزان تېر سو، بهار راغی، په خندا سولې غوټۍ

وروسته ئې ما ته مخ راواړاوه او ښې د زړه د جوړي نرمي نرمي خبري ئې راته کولې، خو زما له ډاره ئې سترخان نه راووړ او مړی ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته تیاره نه کړه. باره ئې کالي راځخه وکښل او راته وې ویل چي یو ګړی کښېنه، زه به دي په مجلس باندي د انتظار شېبې درلنډې کړم. شپه چي راورسېده، ته به هم که خدای کول د خپلې معشوقې بغل ته ورسېږې. زما د دې خبرو ته غوږ نه وو، هسي د انتظار لحظې مي شمېرلې. شپه چي راورسېده، د کاکا لور مي په ژړا سوه. د خالصو صندلو یو غټې ئې راکړ او راته وې ویل چي دا صندل به په خوله کي ونیسې او کله چي دي له خپلې معشوقې سره د زړه مراد تر سره کړ، نو به دا بیت ورته ووایې:

د خـدای روی دئ، عاشـقانو راته وو ایاست رشتیا
د هغه عشق به پای څه وي؟ چي وي پټ له خپل اشنا

آبس، زه ئې پر مخ ښکل کړم او قسم ئې راکړ چي دا بیت به هرومرو له هغې ځخه د راتګ پر وخت ورته وایې. ما ورسره ومنله. د شپې په تیاره کي له کوره راووتم. تلم، تلم، تلم، څو هماغه باغ ته چي په هماغه کوڅه کي د دې کور ته نږدې وو، ورسېدم. د باغ دروازه خلاصه ولاړه وه. باغ ته ورننوتم. له لیري مي یوه روښنایي تر سترګو سوه. هغې خوا ته وررهي سوم. هورې چي وروورسېدم. یو لوی دالان وو. چت ئې د عاج او آبنوس له لرګیو ځخه جوړ سوی وو او قندیل ئې په منځ کي راځړېدی. په دالان کي ورېښمین فرشونه او غالۍ اواري وې. تر قندیل لاندي په یوه لویه مجمه کي شمعه بلېدله. دالان ته نږدې د اوبو یو حوض وو. د حوض پر غاړه سترخان غوړېدلی او ورېښمین پوښ پر اوار سوی وو. د سترخان څنګ ته په یوه غټ زرین پتناسه کي ډکه صراحي پرته وه او بلوړین جامونه پر کتار سوي ول. څنګ ته ئې د سپینو زرو غوري پروت وو چي سر ئې پټ وو. سر چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې پورته کړ، رقم په رقم مېوې پکښې وې. د مېوو ښنګ ته ډول ډول خوشبويه ګلان اوډل سوي ول. دا ځای چې مي وليد، نور نو غم او خپګان راڅخه ولاړ او ترانداز‌ې زياته خوښي او خوشالي راباندي راغله. دالان تش تور ولاړ وو او هيڅوک مي پکښې و نه ليدل....

کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يوسل او شپاړسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

آبس هغه زلمي و تاج الملوک ته وويله چي په دغه باغ کي نو زمازړه سره وغوړېدی او نفس مي بيخي پکښي ساز سو، خو هلته مي هيڅوک په سترګه نه راغلل له ناچارۍ څخه د خپلي محبوبې په انتظار يوه بغل ته کښېنستلم. تر نيمي شپې مي و لاري ته سترګي څلور سوې خو هغه ښکلې محبوبا مي رانغله. له لوږي څخه مي کولمې بيخي سره ومونښتلې ځکه چي د ميني او هجران له زوره مي څو ورځي په ډوډۍ څکه لا هم نه وه کړې. پر سترخان باندي د ښوو ښاديو بوی مي اشتها يو په دوه کړه او نور مي نو له طاقته ووتله. سترخان ته وروڅکېدلم او د يوه لوښي سرپوښ مي پورته کړ. که ګورم چي د سترخان په مابين کي د سرو زرو په يوه لوښي کي څلور دانې په غوړو کي سره سوي چرګان او پر څنګ ئې په پتناسه کي څلور غابه دي چي په هر غاب کي بيا رقم په رقم حلواوي او نور خواږه و تروه پراته دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ټوټه د چرګ غوښه مي خولې ته کړه او نور نو حلواوو ته وجوغېدلم له هره غابه مي دوې درې ګولې وخوړلې. بیرته مي د چرګانو خوا ته مخ ورواړاوه او نیم چرګ مي نوش جان کړ. نور مي نو نس یو بام راته ودرېدی، خوب غلبه راباندي وکړه او پر بالښت مي سر ولګاوه، نور نو په ځان پوه نه سوم. آخر لمر راباندي راغلی وو او له خوبه ئې راویښ کړم. که ګورم چي پر نس باندي مي یو څه مالګه او د لاس د ګوتي نخښه پرته ده. راولاړ سوم، کالي مي له دوړو څخه سره وڅنډل، شاوخوا مي وکتله. هیڅوک مي په سترګه نه سول او فرش هم له ځایه ټول سوی وو. بس، له ډېري خواشینۍ پر خاورو پړمخي ولوېدلم. تر سترګو مي اوښکي راغلې. پرخپل ځان مي ډېر وژړل او په افسوس و غم مي مخ پر کور ونیو. کور ته چي ورسېدلم، د کاکا لور مي ولیدله چي په دواړو لاسو خپل ځیګر ټکوي او له ژړا و بوغاروسره دا بیتونه وایي:

کشکي نن مي د مجلس ښایست دلې وای
لـه مـستیو څخـه ډکـي مـو پیـالې وای
خو افسوس چي ها دلدار مي نن بیده دئ
بې لـه ده کـه مي څـه عیش دئ، ګویا نـه دئ
کــه نـــشې اوس د شـــرابو بیـــده کـــړی
چي راویښ سو، ګوا کي غېږ تـه مي راغلی

د کاکا لور چي زه ولیدلم له ځایه راولاړه سوه، اوښکي ئې پاکي کړې. ما ته ئې مخ راواړاوه او په خورا نرمي ئې راته وویل: ولې، د کاکا زویه، آخر ولې؟ ته د عیش و نوش او میني پر مېلو اوښتی یې او زه ستا د هجران په لمبو کي سوځم. خو خدای دي زما په ازار مه نیسه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ئې نو له ډېره خښمه راته وخندل او په مهربانۍ سره ئې جامې راڅخه وکښلې او وې ویل: په خدای مي دي قسم وي چي ستا د هغه چا بوی نه ځي چي له محبوبا سره دي بیده سوی وي. مګر ته کیسه راته بیان کړه، څه پېښه وه؟ باره مي ټوله نکل ټکي په ټکي ورته وکړ. له خندا ئې خوله سره ولاړه مګر په دا عین خندا کي ئې خپل قهر نه سوای پټولای. بیا ئې نو راته وویل: زړه دي راخوږ کړ. خدای دي په هغه چا د ښهاني ورځ نه ویني چي ستا زړه ئې داسي درخوږ کړی او دردولی دئ. دا ښځه به ستا سره نور هم غټ غټ چمونه و مکرونه وکړي. آ د کاکا زو! زما په تا ډېر چورت خراب دئ. پوهېږې چي د مالګي معنا څه ده؟ د دې معنا دا ده چي وایي ته د غفلت په خوب بیده یې اومزه دي تللې ده. زړونه ستا څخه ځغلي. ته باید یو څه شور و کشش په ځان کي پیدا کړې چي د نور چا مینه درسره پیدا سي. ته خو د میني و عشق دعوه کوې مګر خوب خو پر عاشقانو باندي حرام دئ. په دې ډول خو ته پخپله مینه کي درواغجن سوې. خو، آ زما د کاکا زو! دا خدای وهلې هم په درواغوسره د میني او محبت خبري کوي. که نه ګانه د دې په زړه کي لږ څه محبت وای، نو اسمان خو نه نړېدی، ته به ئې له خوبه راویښ کړی وای. له دې څخه معلومېږي چي دا هم په محبت کي صادقه نه ده اودا د ګوتي نخښه چي ئې ایښې وه، د دې معنا دا ده چي ته خدای راته مختوری کړې. ته لکه کوچنی هلک په خوب و خورک اخته یې. اورې، د کاکا زو! د دې مطلب په دغو اشارو کي دغه وو، چي درته ومي وایه. خدای دي له دې بلا څخه خلاص که.

د کاکا لور چي مي دا خبري راته وکړې، بس پر سر و ځیګر مي چپلاخي راوګرزولې او له ځان سره مي وویل: په خدای چي رښتیا ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته ویلي دي ځکه زه بیده سوم او عاشقان خو خوب نه لري. ځان مي ډېر ملامت کی. زما دښمن دغه خورک و خوب وو. بالا مي پر سترګو سوټې راوګرزول او په رینګټ مي وژړل. د کاکا لور ته مي وویل چي ته به کوې، خدای به کوي، یو چم به راښیې. پر ما باندي رحم وکړه. که نه له غمه به زاره ترکی سم. څرنګه چي د کاکا پر لور باندي ډېر ګران وم، ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اووه لسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

دې ځوان و تاج الملوک ته وویل چي ازبستي چي زه د کاکا پر لور ډېر ګران وم، راته وې ویل: پر دواړو سترګو به ئې دروښیم. خو اې د کاکا زو! ما څو پلا تاته ویلي دي چي که دي د تګ وراتګ چم زده وی او کولای ئې سې، زه به دي د سترګو په رپ کي د هغې تر غېږي پوري ورورسوم. اوس هم ستاسي په یو ځای کېدلو کي خپل توان و طاقت نه سپموم مګر هو! زما پر خبرو او پند و نصیحت به غوږ نیسې او څه چي درته وایم، هغه به کوې. د شپې بیرته هماغه ځای ته ولاړ سه. هورې کښېنه. احتیاط کوه چي په شي څکه و نه کړې. ځکه په خورک سره پر چا باندي خوب راځي. نه ګانه چي په نیمه شپه کي د دې د راتګ پر وخت بیده نه سې. خدای دي له دې شره خلاص که. د کاکا د لورخبري چي مي واورېدې، له خوشحالیه پرله وڅرخېدم. ما ول

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ژر شپه راولېږ چې هغه ځای ته بیا ولاړ سم. څه سر دي پرله گرزوم، شپه راغله او هغه ځای ته مي د تگ تیاری ونیو. د کاکا لور مي راته ویلي ول چې کله چې په هغه ځای کې سره یو ځای سولاست د بیرته راتگ په وخت کې نو بیا هغه بیتونه ورته ووایه چې برایې ما له ځانه سره ویل. ما ول، ښه دئ ستا نصیحت به پر ځای کړم. آبس له کوره راووتم. تلم، تلم، تلم څو هغه باغ ته ورسېدلم. په باغ کې د ها بلي شپې په شان رقم په رقم شیان هر څه تیار او اوډلي پراته ول. راز راز د خورک شیان، د چښنگ شیان، شرابونه، نقلان، پتاسې، شاپیرې، برفي و مټايي هر څه په پېخر پراته ول. زه یو بغل ته په انتظار کښېنستم. بیا مي دو ریجو غوښو بوی تر سږمو سو. شیطان څو واره راته وویل چې څه ته گورې؟ خوره ئې! مگر ځان به مي بیا ټینگ کړ. آخر په دې کې یو ساعت تېر سو او نور مي نو ایمان تر گېډه سو او ځان مي نور نه سوای ورته ټینگولای. سترخان ته وروڅکېدم او له لوښو څخه مي سرپوښونه پورته کړل، که گورم چې پر سترخان باندي په څلورو غابو کې څلور ډوله خواږه پراته دي. د سرو کړو چرگانو غوري گان ئې جلا ایښي دي او د حلواوو غابلمې هم سره اوډلي پرتې دي. ما د هر یوه څخه یوه یوه گوله واخیستله مگر حلوا ته نو مَزَب سوم، ښه مي ځان په وسیخوی. یو څه سور کړی چرگ مي وخوړ. د انارو مربا هم پرته وه، د لېمبو اوبه ئې پر اچولي وې. دا مي یو څه وخوړه او ځان مي په موړ کړ. داسي خوب راغی چې پوښتنه ئې مه کوه. پر بالښته مي څنگ واچاوه، ما ول مازي به تکیه پر وکړم، بیدېږم به نه. چې ځان مي سره ښوراوه، بیا د کیهاوو بیده وم. کله چې راویښ سوم، سره غرمه وه. لمر مي پر سر ولاړ وو. پر نس باندي مي د هډوکو ډک غاب او یو څه د اومې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خرما پوستکي او مندکي پرتې وې. نور مي نو پر هغه ځای باندي هيڅ څه هم و نه ليدل لکه بېګاه شپه چي هلته هيڅ شی هم نه وه. را پورته سوم. هډوکي مډوکي او د خرما پوستکي و مندکي مي له نس څخه ايسته کړل او ليري مي وغورځول. خورا درد راغلی وو او په دغه خښم کي کور ته راورسېدم. که ګورم چي د کاکا لور مي بيا ناسته ده سر ئې پټ کړی دئ او په ژړا کي دغه بيتونه وايي:

چي پر چا سي مهربان ښکلی نګار
شپه و ورځ ئې وي خوښي، سم ئې روزګار
چي يار بد مخ در ته و نيسې، خپه سي
وران ويجاړ به دي سي ټوله کاروبار
ما خپل زړه په ډېره مينه ده ته ورکړ
په بد مخ ئې کړم نامېنده، زړه آزار
خدايه تن دي راتړلی بند پر بند دئ
زړه مي هر کله ايشناو کوي، بخار

د کاکا لور ته مي خوشکه وکړه، پوچ و رَد مي ورته وويل. ما ول څه! چي بيا دي مخ و نه وينم. دې له مخه اوښکي پاکي کړې، راتېره سوه، په غېږ کې ټينګ ونيولم، مچ ئې کړلم. ما ځان ځني کشاوه او پر ځان مي بد ويل. دې راته وويل، د کاکا زو! لکه چي برايې بيا بيده سوی يې؟ ما ول، هو! بيده سوم او چي را پاڅېدم د هډوکو غاب او يو څه د اومې خرما پوستکي او مندکي مي پر نس پراته ول. پوه نه سوم چي دا ئې بيا د څه له پاره ايښي ول. په ژړاندو سترګو مي د کاکا له لور څخه هيله وکړه چي د دې شيانو معنا راته ووايي او ورته مي ويل چي د دې پلا هم مرسته راسره وکړي او د خلاصون چم راوښيي. د کاکا لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي راته وويل: د پوستکو معنا دا ده چي ستا بدن دلته دئ او روح دي بل ځای دئ. پخپله دلې حاضر يې خو زړه دي غايب دئ. گويا د دې مطلب دا دئ چي ته ځان په عاشقانو کي مه شمېره. د خرما د مندکو ځخه ئې مطلب دا دئ چي که ته رشتيا عاشق وای، زړه به دي د عشق په اور سوځېدلی وای او خوب به نه درتلای. د عشق خوند چي هر چا څکلی وي، په زړه کي ئې د ميني اور بل وي او لکه د خرما بوټی چي اور واخلي، له ده څخه هم هغه شان لمبې پورته کېږي. اوس نو تا ته د ايوب عليه السلام صبر په کار دئ. د کاکا د لور دا خبري چي مي واورېدې، په زړه کي مي ناولی لاس ووهل سو، له ځانه سره مي وويل چي دغه مي لا د بدبختئ نښانه ده چي خدای راباندي بې اختياره خوب غالبه کړ. د کاکا لور ته مي وويل چي ته و خدای که به يوه چاره نه راښيې چي زه يو وار هغې ته وروروسېږم.

د کاکا لور مي په ژړا سوه او راته وې ويل چي: "آ، د کاکا زويه! آ، د زړه سره! زما په زړه کي خورا ډېري خبري دي، خو نه ئې سم درته کولای. ته نن شپه يو وار بيا هلته ولاړ سه. مگر گوره تر څو چي خپل مقصد ته رسېدلی نه يې، چي سترگي سره ور نه وړې. زما دغه مشوره ده، زياتي بس، والسلام. بله نه پکښې ځايېږي. ورته ومي ويل چي د دې واري به که خدای کول، نه بيدېږم، د کاکا لور مي ولاړه سوه، د خورک شی می ئې راووړ. ول اوس ئې نو خوره. هر څونه چي خوړلای سې، خوره ئې. ښه مغزنه ډوډۍ مي وخوړه. چي شپه سوه، د کاکا لور مي ښې سنگيني جامې راوړې او په ما ئې واغوستلې او راته وې ويل چي ته و خدای که به هغه بيتونه هېروې، چي ما له ځانه سره زمزمه کول. او نور ئې هم په ټينگه راته وويل چي هوښ کوه، بيا بيده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سې. آبس، د کاکا له لور څخه رارهي سوم مخ د باغ پر لوري. باغ ته ننوتلم، پر هغه پخواني ځای باندي کښېنستلم. سترګي مي د باغ دروازې ته وچي کلکي نيولي وې. چي بيا خوب راباندي غالب سو. سترګي مي په ګوتو سره خلاصي کړې، جيږمي مې سره کش کړې، سر مي يوې خوا و بلي خواته وښوراوه ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده:

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او اتلسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د سوداګر زوی و تاج الملوک ته داسي بيان کاوه چي: په دغه شپه داسي نابوده خوب راغی چي سترګي مي په ګوتو لا هم نه سره خلاصېدلې. سر مي هر ګړی د خوب له بيري يوې خوا و بلي خوا ته ښوراوه. لوږي داسي زور راباندي وکړ، چي بيخي مي له طاقته ووتله. د خوړو بوی او اشتها بيخي مړ کړم. نور نو د ټينګي نه وم. باره، سترخان ته کښېنستلم. له لوښو څخه مي سرپوښونه پورته کړل او ښه مي ځان په وسيخاوه. وروسته د شرابو صراحي ته وروڅکېدم له ځانه سره مي وويل چي تر يوه ګيلاس بالا به نه چښم. چي يو مي پر سر پورته کړ، باره دوهم سو، دريم سو او خبره لسم ګيلاس ته ورسېده، هغه مي هم اينده کړ. زياتي نو لکه مړی بوڅ راواوښتم او راچپه سوم. کله چي پر هوښ راغلم، لمر راختلی وو او زه تر باغ دباندي پروت وم. پر نس باندي مي دا واریوه تېره چاړه او يو د اوسپني درهم ايښوول سوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شیان مي راواخیستل او کور ته راغلم. د کور په دروازه کي یو گړی تکیه سوم، غوږ مي ونیو چي د کاکا لور مي څه وایي؟ دا ناسته وه او له ځانه سره ئې ویل: "زه په دې کور کي اسکېرلې ناسته یم له ژړا و کوکارو پرته بل ملگری نه لرم". کور ته ورننوتلم او درز سو، راچپه سوم. چاړه او درهم هیسته ولوېدل او زه پسي بېهوښه سوم. چي پر سد راغلم، د کاکا لور ته مي د برابې شپې ټوله کیسه وکړه. دې چي زما ژړا و افسوس ته وکتله، خورا ډېره خوابدې سوه او راته وې ویل چي زه نو په تا څه وکړم؟ چي هر څه پند و نصیحت درته کوم، ته لکه غوږ لوښی داسي یې. اوبه درباندي ښویېږي او زمانصیحت د خاشې اغېزه نه درباندي کوي. سل واره مي درته وویل چي مه بیدېږه، مه بیدېږه، مه بیدېږه. ما ورته وویل چي ته اوس نوري خبري پرېږده، دا راته ووایه چي دا چاړه او درهم یعني څه؟ مطلب پکښې څه دئ؟ دې وویل چي له درهم څخه ئې مراد خپله سترگه ده او درته وایي چي: "په خپل پروردگار او خپله سترگه مي دي قسم وي، چي که دا پلا بیا راغلې او دلته بیده سوی وې، سر خو دي ولا په دغه چاړه لکه زردکه داسي درپرې کړم". گوره، آ! د کاکا زویه! زه بېرېږم، د دې له مکر و فریبه څخه په بالله بېرېږم، زړه مي له گرومه راته پړسېدلی دئ، په خوله څه نه وایم او پرخپل زړه ئې تېروم. که ته په ځان کي دونه بیچ وینې چي هلته ولاړ سې او بیده نه سې، خو یا بسم الله، ماښام بیا ورسه او خپل د زړگي مراد دي پوره کړه. مگر که داسي وي چي بیا ورسې او هورې له خپل عادت سره سم بوړي بوړي پرېوزې او لکه ختکی داسي بیده سې، نو زما مشوره دا ده چي: "مه ځه". دا پلا د ژوند څکه ولاکه ځني وکړې، وژني دي. د کاکا لور ته مي وویل چي مه کوه، ما و دې بلا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازي مه پرېږده، مرسته راسره وکړه او ته به کوې، خدای به کوي یوه چاره راوبنیه. دې وویل چي زه خو په سرومال درته ولاړه یم، منګر شرط ئې دا دئ چي ته زما پر خبره غوږ ونیسې، زما د امر اطاعت وکړې. که خدای کول، خپل مقصد ته رسېدلای سې. ورته ومي ویل چي منم یې او ستا حکم پر ځای کوم. دې راته ویل چي داسي ده، نو د تګ پر وخت به درته ووایم چي څه وکړه او څه مه کوه. نور ئې نو په غېږ کي ونیولم، د خوب خوني ته ئې بوتلم، لاس و پښې ئې راومونبل، څو چي بیده سوم. د ماښام تر اذانه ئې پیک راباندي واهه. بیا ئې نو راویښ کړم. که ګورم چي پیک ئې په لاس کي دئ، سر ته مي ناسته ده او اوښکي ئې رواني دي. چي ما ته ئې پام سو، خپلي اوښکي ئې پاکي کړې. د خورک شی می ئې راووړ. ما نټه وکړه چي نې خورم. دې ول، نه مي وه درته ویلي چي زما په خوله به کوې. باره مي ورته ښه کړه او یو څه مي وخوړل. بیا ئې د عنابو شیره راته راوړه، بوره ئې په ګډه کړې وه. دا ئې هم راباندي وچښل، په دسمال ئې لاس را پاک کړ. د ګل ګلابو عطر ئې راباندي ووهل. د شپې تیاره چي خپره سوه، په ما ئې جامې واغوستې او راته وې ویل: د کاکا زویه! کرۍ شپه به ورته تېروې، ویښ به ناست یې. دا به که خدای کول د دې پلا په نیمه شپه کي درته راسي او ته به انشاءالله خپل د زړه مقصد ته ورسېږې. منګر زما پیغام درڅخه هېر نه سي. ما ول ستا پیغام څه وو؟ ول، د بیر ته راتګ په وخت کي به هغه بیتونه ورته وایې. آ بس، د کاکا له لور څخه مي رخصت واخیست او باغ ته ولاړم. په هماغه پخواني ځای کي کښېنستلم. څرنګه چي موړ وم، خوب نه راتلی او ویښ ناست وم. وخت خورا ورو ورو تېرېدی. شپه چي پخه سوه لا زه ویښ وم. تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته لوړي زور راباندي وکړ، د واکه مي ووتل او سترخان ته ورتېر سوم. په هر څه مې ښه پوره ځان موړ کړ. سر مي راته درونډ سو، غوښتل مي چي وغځېږم او بيده سم. په دغه حال کي مي د پښو کړپې تر غوږ سو. جست راولاړ سوم. لاس و خوله مي پرېولل. خوب راڅخه ولاړ. ناڅاپه مي سترګي پر دغي د ځورلسم سپوږمۍ وموښتلې چي له خپلو لسو تنو مينځيانو سره راروانه وه. د ورېښمو زرغونې جامې ئې اغوستي وې، د سرو زرو پسول په پوري وو او هغه د شاعر خبره چي ويلي ئې دي:

راغلـه څورلـسم سـپوږمۍ جـامې ئـې اووه رنګـه دي
زلفــي ئـــې ول ول دي، ســترګې ئې کــي لـــه نيرنګـــه دي
تن مي سره توی سو، سپک د زړه ولاړ چي په غېږ راغله
سره خولګۍ و سرې شونډې ئې راکړې، چي ګلرنګه دي
روح راپکښې پو سو، چي ئې زلفي کړې خپرې پر مخ
لای پر لای ئې مشک و عنبر، کټ پر کټ چنګ چنګه دي

ما ته چي ئې وکتل، په خندا ئې راته وويل: دا څه پېښه ده چي نن شپه خوب نه يې وړی؟ اوس چي دي شپه راته روڼه کړه، نو پوه سوم چي مينه دي په رشتيا ده. د عاشقانو رسم و رواج د شپې بيداري ده. باره ئې مينځيانو ته مخ ورواړاوه او په سترګو ئې اشاره ورته وکړه. مينځياني ګوښه سوې او دا زما و خوا ته راغله. په غېږ کې ټينګ ونيولم او په سينه پورې وموښلولم. پر يوه خوا ئې مچ کړم، پر دا بله ئې مچ کړم. ما ئې هم شونډې وزبېښلې. تنده مي يو په سله سوه. تر ملا مې لاس راوګرزاوه، کښې مي کښله او مځکي ته سره ورسېدو. جامې مې تر زنګنو پوري ځني وښويولې، د ميني او ناز خبري مو شرو کړې. نور مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو زياتي رګونه سره سُست سول، شهوت غلبه وکړه، او سره يو تن و وجود سوو. ښه د خوند او مزې شپه مو سبا کړه. لکه شاعر چي ويلي دي:

براېي چي مي په غېږ کي پروت جانان وو
ګويا حکم مي جاري پر درست جهان وو
تــر ســهاره مــې د مــخ ننــداره کړلــه
دلبــر نــه وو، زمــا د تــن روح روان وو
جانــان نــه وو، ګلدســته وه د ســرو ګلــو
ښايسته وربانديي باغ وو هم بوستان وو
تـر هغـو چي لمر تيـاره د شـپې کـړه تـوله
جام د وصـل مې پـه لاس کي شـادمان وو

شپه چي تېره سوه او د سهار روڼا خپره سوه، ما کور ته د تګ اراده وکړه. دې مي لاس ونيو، ول مه ځه، زه غواړم چي يوه خبره درته وکړم ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او نونسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

دې ځوان و تاج الملوک ته پاته کيسه داسي وکړه چي: په هغه شپه ئې زه تر لاس ونيولم چي مه ځه، زه تا ته يو خبره کوم. زه ودرېدلم. دې خپل دسمال خلاص کړ او له هغه څخه ئې د ورېښمو يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوکر راوایست او زما په مخ کي ئې وغوړاوه. په هغه کي د هوسۍ شکل خامک سوی وو. دسمال مي ځني واخیست او وعده مو سره وکړه چي هره شپه به په همدغه باغ کي پر همدغه ځای حاضرېږو. په خوشالۍ سره مي رخصت ځني واخیست او له ډېري خوښۍ څخه مي هغه بیت کورټ هېر سو چي د کاکا لور مي د ویلو سپارښتنه راته کړې وه. کله چي د ورېښمو هغه ټوکر چي د هوسۍ رسم پکښې خامک سوی وو، ځني اخیست، راته وئې ویل چي: "دا مي د خور کار دئ". پوښتنه مي ځني وکړه چي خور دي څه نومېږي؟ ول، نورالهدی. راته وې ویل چي دا ټوکر درسره وساته. آبس، خدای په اماني مي ځني واخیستله او په خوښه خوشالي سره کور ته راغلم.

سیده د کاکا لور ته ورغلم. له خپله ځایه راولاړه سوه. تر سترګو ئې اوښکي رواني وې، ما ته ئې مخ راواړاوه، پر ځیګر ئې مچ کړم. ول، زما وصیت دي پر ځای کړ. هغه شعر چي مي درته ویلی وو، ورته ودي وایه که نه؟ ورته ومي ویل چي نه، هېر مي سو. د هیري سبب مي هم دغه د هوسۍ شکل دئ. باره مي د ورېښمو ټوکر په مخ کي ورته وغوړاوه. دا جسته ولاړه سوه، بیرته کښېنستله. پر یوه ځای ئې ارام نه کېدی، له سترګو ئې اوښکي جاري سوې او داسي ئې وویل :

په دنیا کي چي هر څو نه هوښیاران دي
د صحبت له رواجو څخه پښېمان دي
په صحبت کي که نفاق، که اتفاق وي
هوښیاران خلک له دواړو ګریزان دي
که نفاق وي زړه دي تل په خوره کېږي
که هجران ئې وو قیمت، بیا دواړه ګران دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ئې نو راته وویل چي: آ! د کاکا زویه ! دا ټوکر به ما ته راکړې؟ ما ورته وویل چي: "تر تا ئې جار". دستي مي ټوکر ورکړ. دې خلاص کړ او د هوسۍ شکل ته ئې په ځیر ځیر وکتل. ماښام چي سو، زما د تګ وخت راورسېد. د کاکا لور مي راته وویل چي ورځه، په مخه دي ښه. منګر هو! د راتګ په وخت کي هغه بیت خامخا ورته ووایه، چي اول مي درته ویلی وو او ستا ځخه بیا هېر سوی وو. ما ورته وویل چي ته ئې یو وار بیا راته ووایه چي را په یاد مي سي. دې بیا راته ووایه او نور نو زه ځني رارهي سوم. دننه په باغ کي چي هغه ټاکلي ځای ته ورسېدم. ښایسته نجلۍ مي ولیدله چي ما ته په انتظار ناسته ده. زما په لیدو سره له ځایه راولاړه سوه، مچ ئې کړم او ځنګ ته ئې کښېنولم. د خورک و چښنګ کار چي سر ته ورسېد، بازۍ مو شروع کړې. د زړه سوده مي په وکړه. چي مخ مو راګرزاوه، بیا سهار سو. ما د بیرته تګ نیت وکړ او هغه بیت مي ورته ووایه. بیت چي ئې واورېد، شور سو، تر سترګو ئې اوښکي راغلې. په جواب کي ئې دا شعر راته ووایه:

سر ښندل، صبر کول د عشق په کار کي
دي لازم مـلزوم په دغه سختـه لار کي

دا شعر مي څو واره له ځان سره تکرار کړ او حافظې ته مي وسپاره. او دا چي د کاکا د لور پیغام مي وررسولی وو، په زړه کي باغ باغ کېدلم. له باغه راووتلم او د کاکا لور ته راغلم. که ګورم چي دا بیده ده. مور مي سر ته ورته ناسته ده او ژاړي. مور مي چي زه ولیدلم راته وې ویل: دا ستا په رقم د کاکا په زوی خو دي اور پوري سي چي د کاکا لور دي په کټ کي ناروغه پرته ده او ته پوښتنه لا هم نه پر کوې. د کاکا د لور چي سترګي پر ما وموښتلې، سر ئې له بالښته راپورته کړ او پر ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښېنستله. سمدلاسه ئې راته وویله : گرانه د کاکا زو! هغه بیت دي ورته وواېه که نه؟ ما ول، هو، ورته ومې وایه او کله چې ئې بیت واورېد، په ژړا سوه او په جواب کې ئې بل بیت راته وواېه. د کاکا لور مي راته وویل چي ته ئې راته وواېه چي څه ئې ویلي دي. بیت چي مي ورته وواېه. دونه ئې وژړل چي مه کوه پوښتنه. په پای کې ئې دا بیت راته وواېه:

کې زده نه وي سـرښـندنه او په صبر نه توانېږي
پای د دې عاشق به څه وي، غم بې ځرنگ اسانېږي

راته وې ویل: دا پلا چي هغي شاپېرۍ ته ورغلې، دغه بیت به ورته وواېې. ما ول، که د خدای رضا وه، ورته و به ئې وایم.

د شپې بیا د پخوا په شان باغ ته ولاړم . زما او د هغي ښایستې په منځ کي چې څه پېښ سول، نه په ژبه د ویلو دي او نه په قلم سره د کښلو. د راتگ په وخت کي مي د کاکا د لور هغه بیت ورته وواېه. تا چي ویل د اوښکو پر ځای ئې ویني تر سترگو راغلې. دې هم دا وار بل بیت راته وواېه:

چي نه توان لـري د صـبر، نه ئې زده وي سـرښـندنه
سر ئې چټ په توره بویه په تهول ژوند به خوار خسته وي

دا بیت مي هم ښه په یاد کړ چي نور نو د هېرېدلو ووت. کور ته راغلم. د کاکا لور مي په کټ کي بېهوښه بوړي بوړي پرته ده. مور مې سر ته ناسته ده. زما د راتگ ږغ چي د کاکا لور واورېد، سترگې روڼې کړې، راته وېویل چي: "گرانه! زما بیت دي ورته وواېه". ما ورته وویل چي: هو! ورته ومې وواېه. خورا ډېر ئې وژړل او په جواب کې دا بیت ستا له پاره راکړ. بیت چي مي د کاکا لور ته وواېه، بوڅه راواوښته او بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سده ولوېدله. چي پر هوښ راغله. دا بيت ئې راته ووايه:

ښــــه مي واورېــده، مــنم ئې نذرانه مي دل و جــان
تر هغه عاشق ښه څوک دئ، چي سر کښېږدي پر جانان

ماښام چي خپل ټاکلي باغ ته ولاړم هغه د څورلسم سپوږمۍ مي وليده چي زما په انتظار ناسته وه. څنگ ته ئې ورغلم. ډوډۍ موډۍ و شراب مراب مو سره وخوړل و وچښل. د زړه مراد مو سره حاصل کړ. پر هغه ځای تر الايي سهاره بيده وو. کور ته د بيرته راتگ پر وخت مي د کاکا د لور هغه بيت چي راته ويلی ئې وو، ورته واوراوه. لويه چيغه ئې تر خوله ووتله ، سوړ اسوېلی ئې وکيښ او وې ويل: "قسم مي دي په خدای وي، چي د دې بيت ويونکی مړ دئ". په ژړا سوه او په دا عين ژړا کي ئې راځخه وپوښتل چي د دې بيت ويونکی دي له خپلوانو څخه وو؟ که پردی وو؟ ما ورته وويل چي هغه مي د کاکا لور ده. ويل ئې: "نه، درواغ وايې. که دي د کاکا لور وای،خو درباندي گرانه به وای. لکه ته چي پر دې گران وې. د دې قاتل ته يې، خدای دي په داغه ډول د مځکي له سره واخله ، لکه دا چي دي مړه کړه. قسم مي دي په خدای وي، که دي په اول سر کي زه پوه کړې وای چي ته دغه شان د کاکا لور لرې، هيڅکله به مي ځان ته نزدې پرې ايښی نه وای". ما ورته وويل چي د شعر ويونکې مي هغه د کاکا لور ده چي ستا ټولي اشارې ئې ما ته معنا کولې. تر تا پوري زما رسېدل د دې د ښه تدبير نتيجه ده. پۍ مخي نجلۍ په جواب کي راته وويل: "آيا هغې زه وپېژندلم". ما ورته وويل: "هو". دې راته وويل: " هی، د مغزي پر دړه غوزار سې، په ځواني دي ارمان مه خېژه. لکه دا خواره چي دي په ځوانه ځواني نيمه خوا کړه، ته هم په دغسي غضب اخته سې".

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس څه! او په حال ئې ځان خبر کړه.

زه رارهي سوم. چورت مي ډېر خراب وو. د کوټې خولې ته چي راورسېدم، د ژړاوو ږغ مي واورېد. له يو چا څخه مې پوښتنه وکړه، ول، عزيزه د خوني په دروازه کي مړه پرته ده. کور ته ورننوتم. مور چي وليدم، اواز ئې راباندي وکيښ، ويل ئې: "خدای ته بې ورورړې. د دې د قتل بازخاست به خدای ستا څخه وکړي"... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او شلمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

هغه ځوان و تاج الملوک ته د برابي شپې د کيسې پاته برخه داسي بيان کړه:

کور ته چي ولاړم او مور چي مي راته وويل: "د دغي خوارکۍ خون ستا په غاړه دئ. خدای به د دې د خون بازخاست درڅخه وکړي"، بيا مي نو پلار هم راغی. د گور و کفن سرښته ئې وکړه. جنازه مو پر اوږو واخيستله او په هديره کي مو خاورو ته وسپارله. درې ورځي مي و قبر ته تېري کړې. له سهاره تر ماښامه به ورته ناست وم. وروسته نو بيا کور ته راغلم. د کاکا په لور مي داسي خوا بده وه چي مځکي گرسره ځای نه راکاوه. خو غم مي پر زړه تېراوه. يوه ورځ مي مور راته وويل چي دا د کاکا په لور دي آخر څه وکړل؟ چي زاره دي ور وچاودله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه دي کړله. ته وخدای که به نه راته وایې. څه دي په وکړه، چي خواره مړه سوه. ما ول، هیڅ مي ولاکه په کړي وه. مور مي راته وویل چي خدای بې قصاص ستا ښځه واخلي او ستا تر سر به وخېژي. دې ویرژړلي تر پایه پوري سپوږ لا هم تر خوله راته و نه یوست. د مرګي تر ساعته ئې خپل حال راڅخه پټ وساته. ستا ښځه به ئې هر وخت رضائیت ښکاره کاوه. کله چي ئې د نفس غرغړ خولې ته راغی، راته وې ویل: کاکا ناوي ! ستا زوی دي خدای زما په مرګ نه نیسي. زما له دې دنیا څخه کوچ و بار دئ. زه ئې په خوله کي ورولوېدلم، ورته ومي ویل: دا خبري مه کوه! خدای به دي ټک و پټری کړي، ځوانه جهانه پېغله یې، جوړه به سې. د ناجوړۍ په باب مي څو واره وپوښتل، هیڅ ئې راته و نه ویل. مازي به ئې ومسل، صرف دونه قدر ئې راته وویل: زوی چي دي هر وخت خپل د عادت ځای ته ځي، ورته ووایه چي د بیرته راتګ په وخت کي دا دوې خبري ورته وکړي چي: "وفا ښېګڼه ده او مِکر و دروه و جفاکرغېږنه ده". هغې دا هم راته وویل چي یو شی د ده له پاره درکوم. دا له ده سره یوه مهرباني ده، چي ورسره کوم یې. داسي مهرباني چي په مرګ و ژوند به ئې په ښه ورسي. بیا ئې نو هغه شی ما ته راکړ خو قسم ئې راکړ چي تر هغو به ئې نه ورکوې تر څو چي دي زوی په ما پسې ژړا و بوغاري نه وي کړي. مور مي ویل: "دا شی زما سره سته. هر وخت چي مي ته په هماغه حالت کي ولیدلې، بیا ئې نو دخیره سره درکوم". مور ته مي وویل چي همدا اوس ئې راکړه، نته ئې وکړه او رائې نه کړ. زما هم خدای پر عقل داسي توره شپه کړې وه، چي د کاکا د لور خبره مي ګرسره پر خوله لا نه راوړله. ما غوښتل چي شپه و ورځ له خپلي معشوقې سره واوسم. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې مابين کي څلور ورځي تېري سولې او په دا څلرمه شپه بيا باغ ته ولاړم. په باغ کي مي خپله د سرو زرو دانه معشوقه بيا پر هغه ځاى وليدله. پر ما چي ئې سترګي وموښتلې، راولاړه سوه او په غاړه کي ئې لاس راواچاوه، د کاکا د لور پوښتنه ئې راځخه وکړه. ما ورته وويل چي د هغې سره دي خداى ښه وکړي، مړه سوه، نن ئې پنځمه ده چي ښخه مو کړه. دا چي ئې واورېده، په سرو اوښکو کښېنستله او په خښم ئې راته وويل: "نه مي وه درته ويلي چي دا اريانه تا مړه کړه. که تا د دې خوارکۍ تر مرګ دمخه زه پوهولې واى، ما به د دې د نېکيو مجراينه ورکړې واى. دې خو پر ما ډېر احسان کړى وو او ته ئې تر ما پوري راورسولې. که دا نه واى نو خداى خبر چي زما و ستا وصال به ميسرېدلاى. زه اوس پر تابېرېږم چي د دې د مرګ له اسيته به پر يوه بلا وانه وړې. ما ورته وويل چي د کاکا لور مي تر مرګ دمخه لا زه بخښلى وم، ما ته ئې خپل خون رابخښلى وو. دلته مي نو د خپلي مور هغه خبره ورته وکړه چي ما ته ئې کړې وه. دې په جواب کي راته وويل چي دا پلا چي دي مور وليدله، د هغه شي پوښتنه ځني وکړه چي د کاکا لور دي ورسپارلى وو. ما ورته وويل چي مور مي د کاکا د لور د خولې دا وصيت تر ما پوري راورساوه چي ورته ويلي ئې وه، هر وخت چي دي زوى له خپل عادت سره سم هغه باغ ته ولاړ، زما له خوا به ورته ووايې چي د راتګ په وخت کي دي خپلي معشوقې ته ووايي چي:

"وفا ښېګڼه ده او جفا کرغېړنه ده". دا خبره چي مي معشوقې واورېده، ما ته ئې مخ راواړاوه او وې ويل: "پاک خداى دي دا وبخښي، چي ته ئې راځخه خلاص کړې. که نه، زما په زړه کي وه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ته به ایداد درکوم". اوس بېغمه راته کښېنه. خیر خیریت سو. ما په تعجب ورغبرگه کړه چي: "خیال دي وو، چي ما ته تاوان راورسوې؟ زما و ستا تر منځ خو مینه و محبت دئ". راته وې ویل چي: "ته به زما په مینه کي بیخي ډېرسرابښ یې او زه ډېره دربانديي گرانه یم. ته کوچنی الک یې او زړه دي له چل و ول څخه پاک دئ، خو خدای دي د ښځو په مِکرونو مه خبروه. د کاکا لور که دي ژوندۍ وای، ته ئې لکه ها بل واري چي ئې مرسته درسره وکړه، دا وار ئې بیا له دې مصیبت څخه خلاصولې". معشوقې مي ورپسې زیاته کړه چي زما پند هم په غوږ کي ونیسه او "له ښځو څخه لیري گرزه، لیري!" هغه څوک چي د ښځو مِکر ورمعلوم وو او تا ته ئې د هغو اشارې معنا کولې، هغه اوس د گور بندي ده. زه بېرېږم چي په داسي یوه بلابه اخته سوی یې چي بیا به ځان نه سې ځني خلاصولای.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یوویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

هغه ځوان سوداگر و تاج الملوک ته د برایې شپې په بیان پسې داسي وویل: چي نجلۍ ویل: "بېرېږم چي په یوه مصیبت کي و نه لوېږې. د کاکا تر لور وروسته دي داسي څوک هم نسته چي له دا مصیبته دي خلاص کړي. ارمان، ارمان چي د کاکا لور دي ژوندۍ وای. کشکي خو له دې سره ما د دې په ژوند کي پېژندلای او د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نېکيو ادابنه مي کړې واى چي زماسره ئې کړي وې. خداى دي دا وبخښي. که دا نه واى، نو ته به چيري تر ما پوري رارسېدلاى. خو گوره! نن مي يو ناز واخله او هغه دا چي يو وار مي د دې قبر ته بوزه، چي زه ئې زيارت وکړم او د قبر پر ډبره ئې يو څو بيته وکاږم. ما ول، سبا دي له خيره سره بيايم. آبس، زه و دا سره پرېوتو. د شپې به ئې هر گړى دا خبره راته کوله چي: "کشکي دي د کاکا د لور تر مرگ دمخه زه خبره کړې واى".

د دې تر خبرو وروسته ما پوښتنه ځني وکړه چي د "وفا ښېگڼه ده او جفا کرغېړنه ده" څخه زما د کاکا د لور مطلب څه وو؟ او د دې خبري معنا و مقصد څه دئ؟ دې څه و نه ويل ځان ئې گول واچاوه. څه سر دي پرله گرزوم، چي سهار سو، نجلۍ ولاړه سوه، خپله د زرو امياني ئې راواخيستله، ول درځه، قبر راوښيه چي زيارت ئې وکړم، څو بيته ئې پر مزار باندي وليکم، پر قبر ئې ښه ښکلې گومبته ورجوړه کړم، ختمونه و خيراتونه و صدقات پسي وکړم. ما ول ښه دئ، راځه چي ځو. زه دمخه سوم او دا ښکلې نجلۍ راپسې ده. پر لاري ئې درگرده مسکينانو او فقيرانو ته خيراتونه ورکول او ورته ويل به ئې چي د دې ثوابونه دي ځکه عزيزې ته ورسېږي، چي هغې په ژوند کي خپل راز پټ وساته او خپله مينه ئې رسوا نه کړه. تر دې اندازې ئې ځان ټينگ کړى وو، چي آخر ئې د مرگي جام پر سر پورته کړ. لنډه ئې دا چي دې نجلۍ دغه خيراتونه وه، چي ورکول يې. څو په پاى کي قبر ته ورسېدو. قبر چي ئې وليدى، پړمخي پر غوزاره سوه. خورا ډېري اوښکي ئې پر توى کړلې. بيا ئې نو يو فولادي قلم راوکيښ او د گور پر شنخته ئې دا بيتونه وکښل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هاى، افسوس چي ها د گلو سره غنچه د گور بندي سوه
په ماتم کې بلبل گونگ سو، پر گلانو شنه اغزي سوه
ډېرو اوښکو آن تمام کړ د اسمان اوریځ سوه وچه
د نرگس ملا ئې کړه ماته د گلاب تور پر تندي سوه
تازه گي د گلشن نسته گلان ټول په غم غمجن دي
واى، ښکلا د بوستان ولاړه پر خپل عشق باندي ستي سوه

د بیتو د کبنلو پر وخت د نجلۍ له سترگو څخه د اوښکو رودونه روان ول. آخر، راولاړه سوه، زه هم ورسره ولاړ سوم تر باغه مي راورسوله. باغ ته ننوتو. په دغه وخت کي ئې مخ راواړاوه او راته وې ویل: "د خداى روى مي دروړى دئ، چي زما سره د میني پیوند، و نه شلوې". ما ویل تر خپله وسه خو به کوښښ و نه سپوم. تر دې وروسته نو هر وخت ورتلم او شپه مي له دې سره تېروله. ډېره ښه وضعه ئې راسره کوله. بیخي ډېر پر گران وم. بې له خورک و شرابو، بې له عیش و نوشه مي بل کار نه درلود. نس مي موړ او تن مي په نازکو ورېښمینو جامو پټ وو. له ډېره خورکه او ډېر عیش و نوش څخه آخر سره وپړسېدم. ژوند مي داسي خوښ خوشاله وو، لکه پر گرده دنیا چي غم و خواشیني بیخي وجود نه لري. یو کال په دغه عیش و نوش کي تېر سو. د دا بل کال په سر کي یوه ورځ حمام ته ننوتم، حمام مي وکړ، راووتم، یو گیلاس شراب مي پر سر پورته کړل، مشک و عنبر او نور رقم په رقم عطرونه مي په ځان ووهل. ما ته د دنیا د ټگماري بوډۍ مکر، ټگي او د زمانې دروه و چمبازي نه وه معلومه او نه په پوهېدلم. شپه چي یو څه تاریکه سوه ما غوښتل چي خپلي محبوبې ته ځان ورسوم او هماغه باغ ته ولاړ سم. خو سر مي راته دروند وو او نه پوهېدم چي چیري ځم. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نشې په حالت کې په يوه کوڅه ننوتلم. دا کوڅه ئې د ملک کوڅه (syndic street) بلله. کوڅې ته چې ورداخل سوم، نابره مې مخې ته يوه بوډۍ راغله. په يوه لاس کې لګېدلې شمعه او په بل لاس کې سره پېچلې کاغذ وو. ... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دوه ويشتمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! په ياد خو به دې وي چې سوداګر ځوان ته د کوڅې په خوله کې بوډۍ په مخه ورغله په يوه لاس کې لګېدلې شمعه او په بل لاس کې سره پېچلې کاغذ وو. له ځانه سره ئې ژړل او په ژړا کې ئې دا بيتونه هم زمزمه کول:

برايې مې خوب ليدی يو توپان راسي
ورپسې سپوږمۍ پر مخ د اسمان راسي
مځکه ټوله سې روښا، تيارې سې ورکې
زلزلې پر کنډوالو د بيابان راسي
په تعبير کې يو هوښيار راته وې غوږ سه
له سفره به دې تللی جانان راسي

زه چې ئې وليدلم، را ږغ ئې کړه چې: "آزويه ! خط لوستلای سې؟" ما ورته وويل: "هو! ادې، لوستلای ئې سم". کاغذ ئې راکړ، ويل ئې دغه خو راته ووايه چې څه پکښې ليکلي دي. کاغذ چې مې خلاص کړ، پکښې نوشته وه چې: "دا د دوستانو له پاره د ډېرو پخوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمانوڅخه راپاته سوی کتاب دئ". بوډۍ چي زما د خولې دا جمله واورېدله. ډېره خوشاله سوه او ما ته ئې ډېري دوعاوي وکړې. ويل ئې: "د ستارې و دبارې سې، زويه. غم دي داسي درڅخه ليري سي، لکه زما څخه چي دي ليري کړ". کاغذ ئې راڅخه واخيست او رهي سوه. يو دوه گامه ئې واخيستله، بيرته راوگرزېدله. زما لاس ئې مچ کړ. ويل ئې: "آ ځوانه، په ځواني دي ارمان وخېژه. دلته حضوره زما کور دئ، تر دغه کوره به راسره ولاړ سې او دغه د کتاب خبره به ته پخپله د کور خلکو ته وکړې، نه گانه چي زما د خولې به ئې زړه ته و نه لوېږي. که درباندي تکليف نه وي، زويکه، راسره ولاړ سه او دا خط به هورې ته پخپله ورته ووايې". ما ورته وويل چي دا خط له کمه ځايه راغلی دئ. ويل ئې: "زويه! دا مي د بچي خط دئ. لس کاله کېږي چي په مسافري تللی دئ. هيڅ حال ئې په دا لس کاله نه وو راغلی. موږ بيخي لاس ځني پرېولی وو او په زړه کي به مو راگرزېده چي مړ سوی به وي. اوس ئې دا کتاب موږ ته راورسېد. د ده يوه خور ده چي په ده پسې له سهاره تر ماښامه ژاړي. زه که اوس و دې ته ووايم چي ورور دي شکر روغ رمټ دئ، ښايي زړه ته به ئې و نه لوېږي او راته و به وايي چي يو څوک راوله چي زما په مخکي دغه کتاب راته ولولي چي زما زړه هم په پوره سي. نو دې بوډۍ پسي زياته کړه چي زويکه! تا ته خو به معلومه وي د عاشقانو او حريصانو زړونه د ډېري په شان وي. بدگوماني ئې بيخي ډېره وي. ته که پر ما باندي د دغه کتاب د لوستلو احسان واچوې او راسره ولاړ سې، هورې د پردې تر شا ودرېږې او کتاب په زوره زوره ولولې، نو د دغې هجران ځبلي نجلۍ غوږو ته چي ستا اواز ورسېږي، خدای تعالی به تا ته په دنيا و آخرت کي خورا ډېر ثوابونه درکړي. نبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرور فرمايلي دي: "من نفس كربة عن مكروب نفس الله عنه اثنين وسبعين كربة". نو ما چي اوس تا ته پناه راوړې ده، مه مي نامېنده كوه. آنو خود، ما د دې بوډۍ په خوله وكړه. بوډۍ دمخه سوه، زه په پسې سوم. دا دئ يو خورا ښه كور ته راورسېدو. زه تر دروازې دباندي ودرېدم. بوډۍ د عجميانو په ژبه يو چا ته ورناري كړه. چي گورم، يوه مسته چاغه شلنډه نجلۍ راووتله. د پرتاگه پايڅې ئې تر زنگنو پوري پورته كړي او د بلوړو په شان سپيني پونډۍ ئې لوڅي ښكاره كړي دي. هغه د شاعر خبره چي ويلي ئې دي:

د پونډيو و ښايست ته ئې وگوره
لطافت تې ستر گي ځيري له هر لوره
عاشقانو ته د حال په ژبه وايي
چي دا ځاى د و مره سيمين ! توبه له نوره

بس نو تا ته دي وويل سي، پر سپينو پونډيو ئې زرين خالونه پاشلي وه، لستوڼي ئې پورته كړي او تكو سپينو مړوندو ئې د كټونكو پر زړو باندي د اور لمبې گرځولې. په غوږو ئې د مرغلرو او لاجوردو واليگان ځړېدل. پر رخچينه باندې د اصيلو مرغلرو او گلابتونو كارونه سوي وه. له ډېره نازه شانه ورانه كېدله او دروازې ته راغله. زه چي ئې وليدلم، په ناز و نخرو ئې مور ته وويل: "موري! دا هغه سړى دئ چي د كتاب د لوستلو له پاره دي راوستلى دئ؟" بوډۍ ئې په جواب ورته وويل: "هو! لوري". باره نو نجلۍ لاس رااوږد كړ چي كتاب راكړي. ما هم لاس وروغځاوه چي كتاب ځني واخلم. بس چي يو څه ورنږدې سوم، د شا پاله بوډۍ ورپوري وهلم او چي مخ مي رااړاوه، بيا د سراى په منځ كي ولاړ وم. بوډۍ په درب دروازه پېش كړه او كولپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې ورواچاوه. په دغه وخت کي ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او درویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

اې، زموږ تاجداره پاچا! تخت و بخت دي برقراره اوسه. تاج الملوک ته هغه ځوان نوره کیسه داسي کوله: بوډۍ چي زه سرای ته ورپوري وهلم او د سرای دروازه ئې ټینګه وتړله. دا هم زموږ و خوا ته راغله. نجلۍ چي ولیدل چي دروازه تړلې ده او زه د سرای په منځ کي ولاړ یم، باره، زما خوا ته رارهي سوه، غېږ ئې راباندي راوګرځوله، پورته ئې کړم او د مځکي ئې راوویشتلم. دا مي پر ځيګر کښېنستله، پر نس باندي ئې ټینګي ټینګي نوکاري راکړې. بیا ئې له مځکي ځخه پورته کړم او کورخراپي داسي ټینګ په غېږ کي کښېکښلم چي قسم ده، که مي ښور ځني خوړلای سوای. باره ئې نو د کور پر خوا یووړم. بوډۍ دمخه او شمعه ئې په لاس کي ده. یو څه حد چي ولاړو، اووه دهلېزونه په مخه راغله. تر دې ټولو دهلېزو ورتېر سولو او یوه پراخ انګړ ته ورسېدو. شاوخوا ئې څلور دالانونه وه چي ټوله د مرمرو او رخام له ډېرو ښخه جوړ سوي ول. اصیلي غالۍ پکښې هواري وې او د ورېښمو نازکي پردې پر راځړېدلي وې. د دالان په مابین کي لوی تخت پروت وو چي په سرو زرو او یاقوتوسره جړاو (مرصع) سوی وو. ما چي تخت ته وکتل په زړه کي مي وویل چي دا تخت خو له پاچهانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ښايي. په دې وخت کي نجلۍ راته وويل چي: "ګوره، ګرانه! په مرګ و ژوندکي دي کم يو خوښ دئ". ما ورته وويل: "ژوند". دې ويل چي داسي ده نو زما سره نکاح وتړه. ما ورته وويل چي دا به ما ته مناسبه نه وي چي ستا په شان نجلۍ سره زما نکاح وتړل سي. دې راته وويل چي که زما سره نکاح وتړې، د هغي بلي مرداري رنډۍ څخه به دي هم خداى سهي و سلامت وژغوري. ما ورته وويل: مرداره رنډۍ څوک ده؟ راته وې خندل، ول، عجب! يو کال و څلور مياشتي دي ورسره تېري کړي دي او ته ئې لا نه پېژنې. خداى دي هغه په تېره کړي تر هغې چمبازه ښځه پر دنيا بله نسته. پخوا ئې تر تا ښه ښه ځوانان وژلي دي. زه نه پوهېږم چي دا ته ئې ولي تر اوسه پوري نه يې وژلی. د دې نجلۍ خبرو ته هک پک پاته سوم. آخر مي ورته وويل چي ګوره، اې نجلۍ، تا دا ښځه څرنګه وپېژندله؟ دې په جواب کي راته وويل چي زه ئې بيخي ښه پېژنم، خو اوس غواړم ستا په ماجرا پوه سم او په دې خبره مي سد خلاص سي چي ستا د ژوندي پاته کېدلو سبب څه دئ. باره، ما خپله ټوله کيسه تر ايکه و تر بيکه ورته وکړه. د کاکا د لور عزيزې نکل مي هم ورته بيان کړ. دا نجلۍ چي د عزيزې په مرګ خبره سوه. ډېر ئې زړه باندي وسوځېد، بې اختياره اوښکي ئې تر سترګو راغلې. د افسوس لاسونه ئې سره وموښل. ما ته رانژدې سوه، ول، آګرانه! خداى دي د دې پر مړينه د زړه صبر درکړي. دا د کاکا لور ستا د ژغورني سبب سوې ده. که دا نه واى، دغې مرادري پليتي به ته د يو وختو لا مړ کړى واى. چي رشتيا سي زه اوس لا هم ددې څخه بېرېږم چي مړ دي نه کړي مګر نو څه درته ووايم. ما ورته وويل: "څه چي خداى پېښ کړي وي، هغه به کېږي. بله چاره نسته". دې سر وښوراوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وې ويل چې بله عزيزه به خدای خبر چې پيدا کوې. ما ورته وويل چې د کاکا لور مې د زکندن پر وخت وصيت کړی وو، چې زه دې ښځې ته دغه دوې خبرې وکړم چې"الوفاء مليح و الغدر قبيح" يعني وفاښېګڼه ده او مِکر و جفا کرغېړنه. دې ويل، بس، بس، بس اوس پوه سوم زماګرانه. قسم په خدای چې ته همدې کلموله مرګه ژغورلی يې او د همدې دوو کلموله اسيته ئې ته نه يې وژلی. د کاکا پر لور دې خدای ورحمېږي په ژوند او مرګ دواړو ئې تا ته نجات درکړی دئ. زما هر وخت دا آرزو وه چې يوه ورځ تر تا پورې ځان در ورسوم. مګر نه سره رسېده. څو دا دئ نن مې په يو چم ته تر دې ځايه پورې راوستلې. ته لا اوس کوچنی يې، د ښځو په مِکر و چمبازيو نه پوهېږې. ما "لاحولُ" وويله. دې راته وويل چې اوس بېغمه اوسه . که دې د کاکا لور مړه ده، زه خو شکر ژوندۍ يم او د دې پر ځای يم. څرنګه چې ته ډېر ښکلی زلمی يې نو د خدای په حکم او د پيغمبر د سنتو له مخې غواړم چې ستا سره نکاح وتړم او ته مې مېړه سې. هر څه چې غواړې هغه درکوم. تر سنګينو کاليو او نورو ټولو ښووښاديو پورې چې هر څه ته دې زړه وغواړي، درکوم يې. زما له خوا به تا ته هيڅ راز تاوان و نه رسېږي. تل به دې خولۍ په غوړو کې وي اود دنيا له ښو و ښاديو څخه به هر څه درته حاضر و آماده پراته وي. غم به په ټول ژوند و نه وينې. زه ستا څخه هيڅ هم نه غواړم. مه زما له پاره خواري کاږه او مه په ما روپۍ مصرفوه. يوازې يو شی درڅخه غواړم او هغه دا چې ملا دې ټينګه وتړه او زړه دې د زمرې په شان قوي ولره. بيا ئې نو بوډۍ ته ورمخ ورواړاوه چې هر څه چې حاضر دې راوئې غواړه. چې ګورم، څلور تنه شاهدان راغلل څلور شمعه ئې ولګول. شاهدان زما خونې ته راغلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلام ئې راواچاوه او کښېنستل. نجلۍ ولاړه سوه پوړنی ئې پر سر کړ او په شاهدانو کي ئې یو تن د ځان د مهرو د نفس وکیل وټاکه. بیا ئې نو شاهدانو ته د ټولو په مخ کي اقرار وکړ چي ټول مهر دې ته وررسېدلی دئ. دغه راز ئې اقرار وکړ چي د دې د ټول مال و جایداد و شتمنۍ لسمه برخه زما ده.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یوسل او څلېرویشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د دنیا په غمو غمجن ځوان شهزاده تاج الملوک ته د خپل بیان په دوام وویل: نجلۍ د حاضرو کسانو په مخ کي اقرار وکړ چي د ټول مهر غاړه ئې وتلې ده او د دې په مال و جایداد کي زما د حصې له بابته لس زره درهمه زما برخه سوې ده چي دا مبلغ له دې سره خوندي دئ. شاهدانو د دې دغه اقرار په کتاب کي وکیښ. خپله شکرانه و قلمانه ئې واخیستله او رخصت سول.

په دې وخت کي نجلۍ راولاړه سوه. خپلي د تن جامې ئې وایستلې او یو خورا سنگین اوږد زرین کمیس ئې واغوست. زما لاس ئې پخپل لاس کي ونیو او راته وئې ویل: "په یقین سره ئې زړه ته واچوه چي زه به ستا وفاداره ماندینه واوسم او غواړم چي ته هم زما په حق کي یو صمیمي، په زړه پاک مېړه واوسې چي په دې ډول موږ د خپل ژوند یو څو شپې په خوښۍ او خوشالۍ سره تېري کړو، د دنیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمو او د ژوند له جنجالو څخه ځانونه ليري وساتو، خدای تعالی راته اهل و صالح اولادونه عنايت کړي چي وکولای سو خپل وخت د هغو په تربيه او روزنه باندي مصرف کړو او زما په دغه خدای راکړې شتمني او هستي چي نه تمام و زوال سته او نه به که خدای کول زوال ومومي، خپل عمر په بېغمۍ او پوره زړه سره ترپايه ورسوو. زه به کوښښ کوم چي ستا د کاکا د لور په شان وفاداره نصيحت گويه پاته سم او تا د زمانې له ناخوالو څخه وژغورم ...". يو ساعت قدر زما او د دې تر منځ دغه راز خبري اتري يو و بل ته سره تبادله سوې. زياتي نو سره پرېوتلو او تر سهاره پوري په خواږه خوب بيده وو. سهار چي وختي راپاڅېدم، غوښتل مي چي له کوره ووزم، نجلۍ له کټ کټ خنداسره زما خوا ته راغله او راته وئې ويل چي: "پر ما دي هم لکه د هغي پليتي و رنډۍ نجلۍ خيال کړی دئ. دا چورتونه دي له سره باسه. ته اوس د پاک خدای په حکم او د نبي رسوالله په سنت زما مېړه او څښتن يې. غوږ ونيسه، داکور چي ته پکښې اوسې، په کال کي ئې يو وار دروازې خلاصېږي. اوس درځه چي د کور تماشه دربانديي وکړم. زه هم راولاړ سوم. د کور دروازې ته ولاړم. دروازه تړلې وه او د اوسپني غټې مختبيلې ئې پر وهلي وې. نجلۍ ته بيرته راغلم او ورته ومي ويل چي پر دروازه خو مختبيلې ټکوهل سوي دي.

دې راته وويل: "آ زما د زړه سره! زموږ سره دونه اوړه، وريجې، غوړي، ميوې، بوره او د چرگانو و پسو غوښې سته چي څو کاله بازار ته نه احتياج کېږو. د کور دروازه مو سر له دا نن څخه حساب ورته کوه، پوره يو کال باد يا وروسته خلاصېږي. زه پوهېږم چي په دې يوه کال کي به ستا وجود دلې وي خو کولمې به دي بل ځای گرو او روح به دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته وي". ما په جواب کي ورته وویل چي: "معاذالله". دا شنه د خندا ولاړه او په دا عین خندا کي ئې راته وویل چي: "پر تا ئې څه فرق دئ، یا دلته یا هلته. د کولنګي چرګانو د روزني چم خو خدای در زده کړی دئ".

ما هم ورسره وخندل او خبره مي ورسره ومنل. هورې ورسره پاته سوم. ځان مي د کولنګي چرګانو په ساتنه و روزنه مصروف وساته. چي مخ مو راګرزاوه، دوولس میاشتي بیا تېري سوې او دا پري جماله زما څخه امیندواره سوه. ګلالی بچی خدای ورکړ. د نوی کال د شروع په ورځ ئې د کور دروازه خلاصه کړه. درګرده پنډیان وجوالیان راروان دي د اوړو و وریجو ګونیاني او د غوړو زکان، ډوډیاني و بورې ئې په پېخر راوچلولې. ما غوښتل چي تر کور دباندي ووزم. نجلۍ رانزدې سوه او راته وې ویل چي: "تر ماښامه صبر وکړه" ما هم تر ماښامه پوري انتظار وکیښ. ماښام چي راوتلم له وهم او بېري څخه یو دود وم. نجلۍ راته وویل: "تر هغو د خدای په خدایي که ګام راڅخه واخلې چي اول زما سره قسم وانخلې چي ماښام به دمخه تر دې چي زموږ د کور دروازې وتړلي سي، بیرته راستنېږې".

ما ئې خبره ومنله او خورا سخت قسمونه مي ورته واخیستل او ورته ومي ویل چي: "ستا نمک مي دي وشرموي، ماینه دي رابانديطلاقه وي، د خدای پاک کلام دي راپسې سي، چي که ماښام بیرته رانغلم". نور مي نو رخصت ځني واخیست او لمغوتی باغ ته ولاړم. د باغ دروازه خلاصه ولاړه وه. خښم راغلی او له ځانه سره مي وویل چي زه دا یو کال کېږي له دې ځایه مي مخ پرته سوی دئ، اوس چي ناڅاپه بیرته راغلم، دروازه هغسي لا خلاصه ولاړه ده! آیا هغه نجلۍ به

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اوسه پوري لا په هماغه حالت کي پاته وي، کنه؟ خير، له ناچارۍ ځخه، دمخه تر دې چي مور ته مي ورسم،باغ ته مي د ننوتلو اراده وکړه. غوښتل مي چي په موضوع ځان خبر کړم چي څه پېښه سوې ده؟ د ماخستن اذانونه وه چي باغ ته ورننوتلم ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او پنځه ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

غمجن زلمي تاج الملوک ته نوره کيسه داسي بيان کړه: باغ ته ورننوتلم، يو څه حد ولاړم. هغه پخواني ځای ته ورسېدم چي گورم مرداره و پليته رنډۍ ناسته ده، سر ئې پر زنگنو ايښی دئ، د مخ رنگ ئې تک ژيړ اوښتی دئ، سترگي ئې له ډيري ژړا ځخه پړسېدلي او تکي سرې اوښتي دي. زه چي ئې وليدلم، وې ويل: "الحمدلله، شکر دي وي خدايه". غوښتل ئې راولاړه سي، ازبستي چي ډېره کمزورې سوې ده، درز ئې سو، بيرته پر مځکه ولوېدله. زه له دې ځخه يو څه خجالت سوم، سر مي کښته وځړاوه خو ورمخ ته سوم، مچه مي ځني واخيستله. ما ول څرنگه پوه سوې چي زه نن شپه پر دغه وخت راځم او ته راته په انتظار کښېنستلې. دې وويل: "په راتگ خو دي نه وم خبره، منگر په هغه خدای مي دي قسم وي چي زه و ته ئې دواړه پيدا کړي يو، چي په بسته يوه کال د سترگي پټېده راباندي نارو. په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ چې ته راشخه ولاړې او وعده دې وکړه چې ماښام ته بیرته راځې، زه تر دا ننه پوري هره شپه ستا په انتظار دلته کښېنستلم. عاشق باید همدغسې وي. اوس دې خپل بیان راته کوه، دا یو کال چیرې وې؟" ما دا خپل ټول نکل له سره څخه تر پایه ورته وکړ. ک

له چې په دې پوه سوه چې ما بله ښځه کړې ده، د رنګ بڼه ئې پر دا بله واوښته. بیا چې مې ورته وویله چې زه فقط دا نن شپه راغلی یم او بیرته ژر ځم، یو دم ئې مخ راواړاوه او راته ئې وویل: "دې چې ته خپل مېړه کړې او په چم و چمبازۍ ئې یو کال بندي وساتلې، هغه ئې لا بس نه دې چې اوس ئې بیا د اورتي د طلاق قسمونه درڅخه اخیستي دې چې بیرته به ژر راځې. دا ئې هم نه لورېدله چې یوه شپه خو دې له مور او یوه شپه هم زما سره تېره کړې. په هغه مور مسکینې دې حال لرې، چې پر څه حال ده، جوړه ده، ناجوړه ده؟ د کاکا لور عزیزه دې خدای وبخښه او هغه چې پر دې خواري راغلي ول، خدای دې پر بل چا نه راولي. هغې خوارکۍ خو دونه صبر او تیګا وکړه چې د انسان په توکم کې چا نه وه کړې. د ظلم او جفا له اسیته خوارکۍ مړه سوه". ورپسې ئې راته وویل: "په هغه ورځ چې ته زما څخه ولاړې، په سلو رګو کې مې یوه لا هم نه راته ویله چې ته دې بیرته رانه سې. ما ول ژر به بیرته راسې. که زه داسې پوهېدلای، نو چیرې مې پرېښوولې. ما کولای سول چې بندي دې کړم او پسې مړ دې کړم". دلته نو له خښمه سره تاو تاو سوه او په قهروغضب ئې راته وکتله، تر سترګو ئې د غضب اوروﻧﻪ غورځېدل. ما چې په داسې حالت کې هغه ولیدله، وبېرېدلم، بدن مې لړزې واخیست، پټاکۍ راشخه ورکي سوې، غړي مې وتښتېدل. دې ورپسې زیاته کړه چې: "ته اوس خدای د ښځې او اولاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

څښتن کړې. ته نو نور زما د معاشرت وړ نه یې. زما داسي لوی لونده سړی نه دئ په کار چي زه دي لکه رنځۍ خوښه سوم. خپله دي راباندي وکړه او زیاتي پسي ولاړې. په خدای مي دي قسم وي چي پر دې بلي ښځي مي هم زړه خوږېږي چي ستا سره اخته سوه. داسي کانه به درباندي وکړم چي نه زما سې او نه د هغې". باره ئې لو چیغه وکړه. مینځیاني ئې سمدستي ورته راحاضري سوې. زه ئې پر مځکه راغوزار کړم. نجلۍ هم راولاړه سوه او چاړه ئې راواخیستله راته وې ویل چي: "اوس دي لکه پسه داسي غاړي درپرې کوم او د هغو بدیو مجازات درکوم چي د خپلي کاکا د لور سره دي کړي دي". ما چي خپل ځان ته وکتل چي د مینځیانو په لاسو کي گرفتار سوی یم، مخ مي په خاورو ککړ او دا راته چاړه په لاس ولاړه ده، خدای سته چي مرگ مي زړه ته ولوېده... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپږو یشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د سوداگر زوی عزیز و تاج الملوک ته خپل نور بیان داسي ووایه: آبس، مرگ مي پخپلو گناهکارو سترگو ولید. هر څه عذر و زارۍ و جگۍ چي به مي ورته کولې، دا به نوره هم خښمېدله. پر مینځیانو ئې امر وکړ. هغو زما لاسونه ټینگ راوتړل او ستوني ستخ ئې پرې ایستلم. دا مي پر نس باندي کښېنستله. دوو مینځیانو مي د پښو گوتي ټینگي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې او دوې مې پر لېنګيو راکښېنستلې. آخر هغه دوو نورو مينځيانو او دې پخپله راباندې راواچوله. اوس نو مه پوښته چې کم ځای دې خوږېږي. داسې د مرګي وهل ټکول ئې راکړل چې بېسده سوم. کله چې پر هوښ راغلم له ځانه سره مې وويل چې تر دې وهلو، ټکولو، شکنجو او زحمتو خو حلالېدل سل واري ښه دي. د کاکا د لور خبره مې را په ياد سوه چې ويل ئې: "خدای دې د دې له شره وساته".

له بېوسۍ ځخه مې وژړل او دې ظالمې چاړه پر کاڼي باندې راته اچوله او تېره کوله ئې. پر مينځيانو ئې امر وکړ چې رانږدې ئې کړئ. په دغه وخت کې مې لکه يو الهام چې راته وسو، د کاکا د لور هغه دوې خبرې مې را په زړه سوې چې ما ته ئې را زده کړې وې: "الوفاء مليح والغدر قبيح". دا کلمات مې نجلۍ ته تکرار کړل. کله چې دا کلمات واورېدل، لويه چيغه ئې وکړه او له خروښه ځخه سره وځرځېدله په دا عين خروښ کې ئې وويل: "عزيزې! خدای دې وبخښه چې د کاکا زوی ته دې په ژوند و په مرګ دواړو کې نجات ورکړ". بيا ئې نو ما ته مخ راواړاوه ويل: "په خدای مې دې قسم وي چې د دغو دوو کلمو په خاطر راځخه خلاص سوې. منګر دغسې خو دې نو نه پرېږدم. يو نوغی درپوري کوم. داسې نوغی چې د هغې بلې فاحشې چې ته ئې زما ځخه پټ کړی وې، زړه خو هم په کباب کباب سي". بيا ئې نو پر مينځيانو باندې چيغه کړه چې: "پښې و لاسونه ئې په رسۍ وروتړئ". هغوی چې ئې امر پر ځای کړ، دې په اور کې يوه د اوسپني ميله کښېښوله، چې لکه اور تکه سره سوه. وروسته نو دا ما ته راغله او زما د نارينتوب آله ئې غوټه پرې کړه. زه لکه ښځه داسې سوم. د اوسپني تکه سره ميله ئې د ټپ پر ځای باندې کښېښوله اوداغ ئې کړ چې د وينو د بهېدو مخه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونيسي. زه نور په ځان پوه نه سوم خو پر هوښ راغلم، يو ګيلاس شراب ئې راباندي وڅښل او راته وې ويل: "اوس نو هغه چا ته ولاړ سه چي ته ئې مېره کړی وې او ته ئې ما ته د يوې شپې له پاره هم نه را پرېښوولې. د کاکا لور عزيزه دي خدای وبخښه چي نن ئې هم تا ته نجات درکړ. که دي د هغې دغه دوې جملې راته ويلي نه وای، اوس به مي وخت بيا وژلی وای. اوس نو ورسه هغه چا ته چي غوښتی ئې وې. زما دي چي کوم ځای په کار وو، هغه مي درڅخه پرې کړ. نور مي نو په کار نه يې". تر دې خبرو وروسته ئې ټينګه لغته په تشي کي راکړه او راڅخه رهي سوه. زه په ډېر زحمت راولاړ سوم. د تګ نه وم. کرار کرار مي ګامونه اخيستل. کور ته ورسېدلم. دروازه خلاصه وه. ورننوتلم. ښځه مي راغله زه ئې خوني ته بوتلم. هورې ئې وکتلم چي نارينتوب مي نور نسته راڅخه پرې کړی ئې دئ. خوب غلبه راباندي وکړه او بيده سوم. سهار چي راپاڅېدلم، که ګورم چي د باغ په دروازه کي پروت يم... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اووه ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زلمی عزيز وايي چي سهار مي سترګي روڼي کړې، د باغ په دروازه کي پروت وم. راپورته سوم او ورو ورو د کور پر خوا وښکېدلم. کور ته چي ورسېدم، مور مي ناسته ده ژاړي. زه ورنږدې سوم او ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي په غېږ کې ورواچاوه. راته وئې کتله او پوه سوه چي حال مي خراب دئ او ناکوکه يم رنګ مي تک ژيړ اوښتی دئ. ما ته مي د کاکا د لور عزيزې نېکۍ را په زړه کېدلې او پر ژړا ئې راوستلم. مور مي هم سر راسره پټ کړ او راته وې ويل چي: "زويه! پلار دي مړ سوی دئ". ما ته خښم راغی خو ژړا زور راباندي وکړ. دونه مي وژړل چي بېخي له حاله بېحاله سوم. چي پر هوښ راغلم او سترګي مي د کاکا د لور پر ځای ولګېدلې، بيا مي سر پټ کړ. ژړا مي ګرسره نه درېدله. تر نيمي شپې مي دغه اوښکي وې چي تر سترګو مي بهېدلې. مور مي بيا راته وويل چي: "پلار دي نن لسمه ده چي مړ سوی دئ". ما ورته وويل چي زما د کاکا د لور پرته بل څوک په فکر کي نسته. هغه څه چي ما ته رارسېدلې دي، د هغولايق وم. بايد رارسېدلي وای. هغې زما سره مينه درلوده خو ما ورڅخه لاس واخيست . مور مي راته وويل چي: " آخر تا ته اوس څه پېښه ده؟" ټول بيان مي ورته وکړ. باره مي مور هم په ژړاسوه. يو آن ئې وژړل. بيا ئې نو څه د خورک شی می راوړل. يو ګوله قدر مي ځني واخيستله او خپله کيسه مي دوهم وار بيا مور ته وکړه. هغې په جواب کي راته وويل: "چي اوس شکر الحمدالله، خدای دي نه سي ناراضه. شکر چي وژلی ئې نه يې. بيا مي نو مور زما په علاج مصروفه سوه د دې د علاج له برکته مي په بدن کي څه شمه پيدا سوه. کرار کرار مي مخ پر ښه کېدو سو تر څو خدای جوړولم، جوړ سوم. وروسته مي مور راته وويل چي: "زويه! اوس نو د دې وخت رارسېدلی دئ چي هغه د کاکا د لور امانت دي دروسپارم. د کاکا لور دي ما ته سوګند راکړی وو چي دا امانت به تر هغو پوري تا ته نه درکوم تر څو چي ته هغه ياده نه کړې او ورپسي و نه ژاړې. اوس چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګورم چي ته په هغې پسې ژړا و فریاد کوې، له نورو کسانو سره دي علاقه شکولې ده او دا ځانګړتیاوي په تا کي لیده کېږي نو زما خیال دئ چي د امانت درسپارلو موقع همدغه ده. باره نو ولاړه سوه، سوندخ ئې خلاص کړ او هغه ټوکر ئې راوایست چي د هوسۍ انځور یا رسم باندي کار سوی وو او ما مي د کاکا لور ته ورکړی وو. ټوکر چي مي وغوړاوه، په منځ کي ئې یو کاغذ پروت وو او دا بیتونه پر ختلي وه:

په خاطر کي مي لا نه وه چي به داسي ژر تښېږم
له نامراده زماني سره په جنګ کي به ماتېږم
ما لا یو ګل له ګلانو څخه بوی نه کړ خزان سو
ژوند مي ژر مازیګری وو، لمر ول هله چي نور لوېږم
د اجـل پـه ملګرتیـا دي د لحـد کړم بند پوانـه
نه دي او ښکه پر ما توی کړه، نه یو آه چي وسوځېږم
په لحد کي زما وڅنګ ته زړګی پاڼي پاڼي پروت دئ
ته په غېږ د ښایسته وو کي لوېږي، در پـوهېږم
نه به چاته ور په یاد سم، نه به څوک غوږ سي کیسې ته
خاطره به مي هم مړه سي، لکه زه چي خاوري کېږم

د کاغذه پر دا بل مخ ئې عین مطلب داسي کښلی وو:

هیڅ ګومان مي نه کاوه چي داسي ژر دي
سي پوره زما د ژوندون دا یو څو شپې
نه مي وختی ارمان او نه مي بوی کړل
له ګلانو څه یو ګل د دې باغچې
ارمانونه سربسته راسره ولاړل
هوسونه مي تالا کړل زمانې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مي دوست و خسمانې ته راله راغی
نه کوم بل چا مي حال وپوښت د کوڅې
د جفا په اور مکوټ لمبه لمبه سوم
زمانه ده ستمګاره، کې منې

دا بيتونه چي مي ولوستل، تر سر مي دودان وختل. په ځان نه پوهېدلم. په چپلاخه (څاپېړه) مي دا خپل مخ وواهه او له هغې څخه يو بل کاغذ راولوېدی چي باندي کښلي ئې وه: اې د کاکا زويه! ما خپل خون تا ته دربخښلی دئ او اميد لرم چي ته او محبوبه دي پخپل منځ کي سره جوړ سئ. خو که هر وخت تا ته د دغي پليتي او رنډۍ نجلۍ له خوا تاوان در ورسېد، نور نو مه دې ته بيرته ورځه او مه کومي بلي ته. صبر او سَکته وکړه او غم و مشقت دي په صبر سره وزغمه. ته بايد پوه سې چي اجل دي نه وو پوره سوی، که نه وخت به لا مړ وای. خو سل شکرونه دي وي پاک خدای لره چي زه ئې تر تا دمخه واخيستلم او زما مرګ ئې تر تا د وړاندي کړ. ته دغه ټوکر چي د هوسۍ رسم باندي کار سوی دئ، درسره وساته ځکه چي ستا د غيابت په وخت کي دغه انځور زما يوازنی مونس او همرازه وو... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کاغذ باندي عزيزې ليکلي وه چي: دا انځور ورک نه کړې. ته چي به هر ځای تللی وې، دغه انځور يوازنی مؤنس او همراز وو، چي ما به زړه ورته تشاوه او ستا دي وي که هر وخت د دغه انځور رسم کوونکی او مصوِّر درباندي پېښ سو، ډېر به ليري ځني ښورې. ورنږدې کېږې به نه، واده به نه ورسره کوې او تر هغې پرته نورو ښځوته هم مه نږدې کېږه. پوه سه، چي د دې انځور انځورگر هر کال خپل تصوير کاږي او ليري ليري ښارو ته ئې استوي. دا کار له دې خاطره کوي چي د ده نوم تر هره ځايه پوري خپور سي او دی په دنيا کي مشهور او شهره آفاق وگرزي او د کمال اوازه ئې ټول جهان ته ورسېږي. کله چي دغه انځور سوی ټوکر ستا د مرداري او پليتي اشنايي تر گوتو ورسېد، هر چا ته به ئې ورښکاره کاوه او ويل به ئې چي دا د دې د خور په گوتو کار سوی دئ. مگر دې مرداري رنډۍ درواغ ويل. خدای دې په شرمو وشرموي. ما به دا وصيت تا ته نه وای ليکلی خو، پوهېږم چي تر ما وروسته به جهان پر تا يوه الغه سي او په غاړه کي به دي ولوېږي. ډېره ورسره تړلې ده چي له کوره به ورک سې او پر ښارو به وگرزې. د دغه انځورگر آوازه به دي تر غوږو پوري درورسېږي، غواړې به چي ورسره وگورې او وئې وينې. نو پوه سه چي د دې تصوير انځورگر د کافور د ټاپوگانو (جزيرو) د پاچا لور ده.

دا کاغذ چي مي ولووست او په مطلب مې ځان وپوهاوه. د زړه له سوختته مي خورا ډېر وژړل. زما پر ژړا باندي د مور هم زړه نری سو او سر ئې راسره پټ کړ. ډېري اوښکي ئې تويي کړې. بس چي کاغذ ته به مي وکتل، بې اختياره به اوښکي رااېله سوې تر ماښامه مي دغه حال وو. تر هغه وروسته مي پوره يو کال هره شپه په ژړا تېروله. کال چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره سو. دغوسوداګرو بارونه وتړل او د سفر تیاری ئې شرو کړ. مور مي راته وویل چي ولاړ سه له دغو سوداګرو سره په سفر ووزه. ګوندي غم دي لږ څه سوړ سي. دوه درې کاله له دغو سوداګرو سره ښار په ښار وګرزه. نوکی به دي د زړه سوده په وسي. ما هم د مور په قول وکړه او له همدې قافلې سره مي سفر پیل کړ. خو بیا مي هم اوښکي نه درېږي. پر هر رباط چي واړوو، زه دغه د تصویر ټوکر مخي ته وغوړوم. ورته ګورم او د کاکا لور مي پر یادوم او ورسره سم مي له سترګو اوښکي رارواني وي. ژاړم او له ځانه سره وایم چي دا پر ما مینه وه او زما له ستم و جفاڅخه ځوانیمرګه سوه. دې زما ښه و نه لیدل او ما د دې بد نه وو لیدلي.

دا دئ کال ووت چي زه له دې قافلې سره په سفر کي یم. غم و ماتم مي زیات سوی دئ، کم سوی نه دئ. د غم د زیاتېدو وجه مي دا هم ده چي ما د کافور اته ټاپوګان او د بلوړوکلا وغوښتله اوترپښومي وکښله. د هغه ځای حاکم ملک شرمان نومېدی. د دې حاکم یوه لور چي دنیا نومېدله. ما ته هورې چا وویل چي د هوسۍ دغه تصویرونه دغي نجلۍ کښلي دي او دغه د خامک ټوکران چي زما سره دي، دا د دې د هنر محصول دي. د دې خبري په پوهېدو مي غم یو په دوه سو. چورتونو واخیستم او په فکرونو کي ډوب سوم. پر خپل ځان باندي ژړا راغله ځکه چي د نارینتوب د ورهڼي نه وم او هغه ئې راڅخه اخیستې وه نور نو لکه ښځه داسي وم. دې نجلۍ ته مي د رسېدو نه حیله درلوده، نه وسیله. آ، شهزاده، څه درته ووایم. له کومي ورځي چي د کافور له ټاپوګانو څخه راوتلی او ځني لیري سوی یم، زړه مي د کوټلو وینو ډک دئ. ګوره چي پر دغه حال به خپل کور و کلي ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسپړم کنه؟ ګوره چې پر مرګ به مې مور حاضره وي که یا؟ ژوند بیخي راباندې بار دئ او نور ورڅخه موړیم. مرګ و اووه زره ښې.

دا خبرې چې ځوان وکړې، بیا ئې سر پټ کړ او ژړا ئې پیل کړه. یو وار به ئې د هوسۍ تصویر ته وکتل بیا به ئې بیرته مخ ځنې واړاوه او دغه بیتونه به ئې تکرارول:

چې د ورځې و د شپې په میاشت و کال دې زړه ملال
نه کافر نه مسلمان یې، نه دې نور د ښې اعمال

نه په رنځ راحت پوهېږې نه په وصل نه په هجر
په دې ژوند نو څه ده جوړه، مرګ بهتر تر دې جنجال

تاج الملوک د دې ځوان کیسې ته هک پک حیران تللی وو...
کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یوسل او نهه ویشتمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

تاج الملوک چې د دغه ځوان کیسه واورېدله، له حیرانۍ څخه داسې منګ تللی وو. ځوان ته ئې وویل، په خدای مې دې قسم وي چې دغه حال خو پر دا څلور کونجه دنیا باندې پر هیڅ بنیادم نه دئ راغلی. خو یوه پوښتنه مې غوښتله چې درڅخه وئې کړم. عزیز ورته وویل: وایه پوښتنه دې، اې د پاچا زویه ! ستا ئې پوښتنه زما ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب. غوټه دي په زړه کي مه پرېږده. تاج الملوک ورته وويل چي ته تر دغي نجلۍ پوري، چي دا انځور ئې کښلی وو، څرنگه ورسېدلې؟ ځوان ورته وويل چي ما خو په يوه چم و حيله تر دې پوري ځان ورساوه. چم و حيله داسي وه، کله چي قافله يا کاروان د دغي نجلۍ ښار ته ورسېدی، نو زه له قافلې څخه راووتم. يو څه حد چي ولاړم يو خورا غټ باغ مي مخي ته راغی. دې باغ ته ورننوتلم. د باغ باغوان يو بوډا شيخ وو. له دې شيخ څخه مي پوښتنه وکړه چي: "دا باغ د چا دئ؟" شيخ په جواب کي راته وويل چي دا زموږ د پاچا د لور "بي بي دنيا" باغ دئ. په هفته کي يو وار دې باغ ته راځي او خپله تفريح کوي. شيخ ته مي وويل چي يو احسان خو راسره وکړه او يو گړی خو مي په دې باغ کي د پاچا د لور تر راتگه پوري پرېږده چي زه خو هم د دې په ليدو سره خپلي سترگي مشرفه کړم. شيخ ويل: "سل کرته". ما هم يو څو درهمه د شيخ په لاس کي ورکښېښوول چي ولاړ سه يو څه د خورک شی مي راوړه. شيخ په درهمو باندي خورا ډېر خوشاله سو او په باغ کي ئې زما سره چکر شروع کړ. يو ځای ته راورسېدو چي د هر راز مېوو درختي پکښې ولاړي وې. شيخ راته وويل چي ته دلې کښېنه زه بيرته ژر راځم. د هغې خوا چي بيرته راغی يو سربسته د پسه کباب سوی وری ئې ورسره رااخيستی وو. باره مو په خورک شرو وکړه. ښه پوره مو ځانونه ماړه کړل. چي رشتيا سي زما تر خورک، د پاچا د لور و ديدن ته ډېره تلوسه وه. زه لا په دغه چورتو کي وم چي نابېره د باغ دروازه خلاصه سوه. شيخ راته وويل: "درغورځه، ځان يو ځای پټ کړه". زه هم چټک راوغورځېدم او يو ځای غلی ودرېدم. چي گورم له دروازې د پاچا عمله و فعله راننوتله. حبشيان خواجگان ئې په مخ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راروان دي. شیخ ئې مخې ته ورالا کړه. دوی له شیخه پوښتنه وکړه چې څوک موک خو به په باغ کې نه وي. شیخ ویل، نه صاحبه، دخدای بنده په باغ کې نسته. خواجه سرا ورته وویل چې د باغ دروازه ټینګه وتړه. شیخ چې دروازه وتړله ، آبس تا ته دي خدای نېکه ورځ درکړي، بي بي دنیا له یوې دربچې څخه راښکاره سوه. تا چې ویل د ځورلسم سپوږمۍ په باغ راننوتله. چې دا ورته ومې کتله، سد مې له سره څخه ولاړ، خوله مې وازه پاته سوه او پر زړه مې د دې د وصال داسې لمبه راغله لکه پر چولاوه او تږو کسانو چې د فرات رود د لیدلو پر وخت راځي. د پاچا لور یو آن چکر وواهه او تفریح ئې وکړه، بیرته ولاړه او دربچه ئې په ځان پسې وتړله. زه هم له باغه راووتم او د خپل ځای و جایګیر پر خوارارهي سوم. پوه سوم چې دې ته نه سم رسېدلای. زه وګوره، دا وګوره. دا د پاچا لور او زه د یوه سوداګر زوی. او بیا خو نوخبره بله هم وه او هغه دا چې زه خو د ښځې په شان وم، د نارینتوب ښېګڼه مې نه درلوده. آبس یارانو چې بار و بنه وتړله زه هم د دوی سره په سفر روان سوم. غوښتل مو دغه ښار ته راسو او هغه وو چې په دغه ځای کې پر تا باندې پېښ سولو. دغه وو زما ټول سرګذشت چې درته بیان مې کړ. تاج الملوک چې دا خبرې واورېدلې، زړه ئې پر بي بي دنیا باندې نادیده بایلو. پر خپل آس ئې پښه واړوله او عزیز ئې هم له ځانه سره ملګری کړ. هله هله دا دئ د خپل پلار ښار ته راورسېد. عزیز ته ئې جلا کور ورکړ او د ژوند ټول د اړتیا وړ سامانونه ئې ورته راوچلول. پخپله خپلې ماڼۍ ته ولاړ. منګر تر سترګو ئې اوښکې رواني وې. په دغه حال کې پلار پر راغی. خپل زوی چې ئې پر دې حال ولید، ول خیر کې زویه، څه پېښه ده، حال راته ووایه. تاج الملک

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټاپوګانو د پاچا د لور بي بي دنيا کيسه له سره څخه تر پايه ورته وکړه او پلار ئې پخپل مينتوب هم خبر کړ. پاچا ورته وويل چي د دې نجلۍ پلار له لويو پاچهانو څخه دئ او ښار ئې هم له دې ځايه ډېر ليري دئ. ځه، زويه د خپلي مور ماڼۍ ته دي ولاړ سه او دا فکرونه دي له سره وباسه ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وزير دندان ضوءِ المکان ته داسي نکل کاوه چي په هغه ورځ د تاج الملوک پلار خپل زوی ته وويل چي: "بچيه! ته ولاړ سه د مور ماڼۍ ته. هورې پنځه سوه تنې د حورو په شان د مينځيانو لوښي دي. هره يوه ئې په ښايست کي تر ها بلي بالا ده. هره يوه چي دي پکښې خوښه سوه هغه تر لاس ونيسه او له ځانه سره ئې بوزه". که دي په هغو کي څوک خوښه نه سوه، نو به بيا د کوم پاچا لور دروغواړم چي تر بي بي دنيا به سل چنده ښه وي. تاج الملوک ورته وويل چي پلاره! زه بې له دغي نجلۍ څخه بل څوک نه غواړم دا هغه څوک ده چي دغه د هوسۍ رسمونه ئې کښلي دي. زه له دې څخه پر بله مخ نه سوای اړولای. يا به دغه نجلۍ راغواړې، يا نو مخ پر بَوښو او بيابانو نيسم او ځان وژنم. پلار ئې ورته وويل چي: "مه کوه، زويه! ما ته فقط لس ورځي مهلت راکه چي زه ئې پلار ته مرکه ورواستوم او تا خپل مقصد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسوم. مور مي دي هم په دغه شان وغوښتله. که داسي وو چي مرکې ته ئې د نې جواب ورکړ، پر مملکت بې داسي چپاو وروړم او دونه لښکر به وروباسم چي يو سر ئې دلته وي او بل ئې د دوی ښارته ورسېږي". تر دې وروسته نو پاچا هغه عزيز نومی ځوان خپل حضور ته راوغوښت او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "بچيه! تا ته د کافور ټاپوگانو لاروليکه درمعلومه ده؟"

عزيز ورته وويل: "هو! صاحبه". پاچا ورته وويل چي: "بچيه، غواړم تا له خپل وزير سره هغه ځای ته ولېږم". عزيز ورته په جواب کي وويل چي بيخي سمه ده. آبس نو پاچا وزير ته وويل چي د تاج الملوک کار ورسم کړه . تاسي دوه به يو ځای د کافور ټاپوگانو ته ولاړ سئ او د کافور ټاپوگانو د پاچا لور ته به زما د زوی له پاره مرکه وکړئ.

وزير د سفر په کار پسې سو او تاج الملوک خپل استوگنځي ته ولاړ. غم و حسرت و شواخون ئې يو په دوه سو او دا بيتونه ئې له ځانه سره وويل:

نه پرېږدي مي دا ستا فکر و آرام ته
ستا په ياد ورځ رسومه و ماښام ته
خيال پلو دي د وصال تل راسره وي
که څه هم نسته نسبت زما ستا و نام ته
پر لېمو که دي د پښو خاوري بار نه کړم
نه رسېږم ښايسته مخ د دلارام ته

دا بيتونه چي ئې پای ته ورسول، نور نو په ځان پوه نه سو. تر سهاره پوري بېسده پروت وو. سهار ئې پلار ورته راغی. که گوري چي د تاج الملوک بڼه تر پخواژړه سوې ده. پلار ئې د زړه د ډاډ خبري ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړې او دی و عزیز دواړه ئې له وزیر سره یو ځای له خورا سنګینو سوغاتو سره ولېږل. دوی هم رخصت ځني واخیستی، د سفر دوعاوي سره وسوې، اوبه ئې پسې تویي کړې. هله، هله، هله، څو شواروزه ئې تګ وکړ، آخر د کافور ټاپوګانو ته نزدې ئې د یوه سیند پر غاړه واړوله. وزیر د ټاپوګانو پاچا ته یو استازی ورواستاوه او د خپل راتګ حال ئې ورکړ. د آخوا، څو ساعته وروسته د شهرمان پاچا وزیر له خپلو غټانو او مخورو سره یو ځای د دوی هرکلي ته راووتل. له ښار څخه یو رباط لیري دواړو خواوو سره ولیدل. روغبړونه، ستړې مسي، د جوړ و ناجوړ پوښتني ئې سره وکړې. باره ئې نو د ښار پر خوا حرکت وکړ. تر څه مزله وروسته د شهرمان پاچا ماڼۍ ته ورسېدل. د پاچا په مخ کي ئې سوغاتونه کښېښوول. نور نو له درباره راووتل. څلور ورځي و څلور شپې ئې په ښار کي تېري کړې. چي ښه ئې ستړیا واچوله په پنځمه ورځ وزیر له عزیز سره د پاچا حضور ته ورغی. د پاچا په مخ کي ئې تر لازمو آدابو وروسته خپل حال او د راتګ سبب ورته بیان کړ. پاچا اریانۍ واخیستی، سمدلاسه ئې د جواب څه نه درلودل. ځکه دی پوهېدی چي د ده لور مېړه نه کوي. یو آن ئې سر ځړولی وو، آخر ته ئې سر راپورته کړ او یوه نوکر ته ئې امر وکړ چي بي بي دنیا ته ورسي او هغه څه چي اوس ئې واورېدل، ورته بیان کړي او د وزیر د راتګ په حال ئې خبره کړي. نوکر مځکه مچ کړه او رهي سو. یو ګړی وروسته بیرته دربار ته راغی او پاچا ته ئې تر احترام کولو وروسته وویل چي: "اې، ستر ټولواکه! بي بي دنیا ته چي مي دا بیان وکړ او د وزیر د راتګ سبب مي ورته ووایه. داسي خښم ورغی چي نزدې وو، زه ئې لا ډبولی وای. ما په وچه تاخته ځان ځني راخلاص کړ". پاچا و وزیر او عزیز ته مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راواړاوه او ورته وئې ویل چې ستاسې پاچا ته به زما سلام ورسوی او دا کیسه به ټوله ورته بیان کړئ، ورته و به وایاست چې زما لور لوړلې دې چې مېړه به نه کوي... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو دېرشمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلې مو دي چې:

شهرمان پاچا و وزیر او عزیز ته وویل: څه مو ولیدل او څه چې مو واورېدل، دا ټول به خپل پاچا ته زما له سلام سره یو ځای بیان کړئ او ورته وبه وایاست چې زما د لور له مېړه کولو سره نه ده جوړه. آبس وزیر او ملګري ئې ناولی لاس د پاچا له درباره راووتل. مزلونه ئې سر پر سر ووهل څو خپل پاچا ته راورسېدل او ټول بیان ئې له ایکه تر بیکه ورته وکړ. پاچا سمدلاسه پر خپلو امیرانو امر وکړ چې لښکر د جنګ له پاره تیار کړي. وزیر ورته وویل چې ستا قربان سم پاچا، دا کار مه کوه. د شهرمان پاچا ئې څه ګناه، څه تعدی، دی خو هیڅ ملامتیا نه لري. ملامتیا خو ئې د لور ده. ځکه زموږ په مخ کي ئې خپل پلار ته پیغام راواستاوه چي که ئې د دې له رضا پرته مېړه ته ورکړه، اول به مېړه ووژني او بیا به خپل ځان مړ کړي.

پاچا چې د خپل وزیر له خولې دا خبري واورېدې، پر تاج الملوک باندي وبېرېدی چې له شهرمان پاچا سره جنګ وکړم او مات ئې هم کړم، بې بې دنیا به ځان ووژني. نو دا خو هم نه شابس. باره ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج الملوک په دا ټول حقیقت باندي خبر کړ. تاج الملوک چي د پلار له خولې ټول بیان واورېد، پلار ته ئې وویل چي زه د شهرمان پاچا له لور څخه لاس پر سر کېدلای نه سم، نو ښه خبره دا ده چي پخپله د دې ښار ته ولاړ سم او د دې د وصلت په لارکي چي مي څه د وسه کېږي، وئې نه سپوم. پرېږدم خو ئې نه چي سر مي هم په دې لار کي ولاړ سي، پروا ئې نه لرم. پلار ئې ورته وویل چي تر هغه ځایه پوري نو څرنګه ځې؟ ده ورته وویل چي د سوداګرو په ټولۍ کي ځم. پلار ئې ورته وویل چي داسي ده، نو وزیر او عزیز هم درسره ملګري کړه.

آبس پاچا د خزانې سندوخان خلاص کړل تاج الملوک ته ئې د یو لک دینارو په اندازه مال برابر کړ. چي تاج الملوک او عزیز دغه شپه د عزیز په کور کي تېره کړه. د تاج الملوک طبیعت ډېر خټه وو، خوب نه ورتلی او پخپلو چورتو کي ډوب وو د خپلي محبوبا په آرزو ئې دا بیتونه له ژړا سره سم تر خولې راووتل:

لـه نظـره مـي پنـاه زمـا محبـوبې پـر خـدای دي سپارم
زړه مي اوروا خیست مکوټ سو، شپه و ورځ درپسي ژاړم
که دي ځای وي په بابل کي د هاروت په شان په څاه کي
پـر لېمـو کـه تـګ محـال سـو د سـاحر مرسته بـه غـواړم
اوبـوم ئـې پـه سرو اوښکو ستا د عـشق تخم په زړه کي
کـې حاصـل د وصـل راکـړ، نـو بیـا واه، څـومره بـه ویـاړم

عزیز ته بیا خپله د کاکا لور عزیزه ور په زړه سوه او د هغې په یاد ئې اوښکي تویولې. دواړو کړی شپه تر سهاره پوري په سرو اوښکو تېره کړه. سهار چي سو، تاج الملوک د سفر موزې په پښو کړې د سفر سامانونه ئې سره وتړل نو ولاړ چي له موره څخه حق پلیت واخلي. مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورغی او ټول حال ئې ورته ووایه. مور ئې رخصت ورکړ او پنځوس زره دیناره ئې هم ورکړل. بیا نو د پلار ماڼۍ ته ورغی او تر اجازې اخیستلو وروسته ورننووت. پلار ئې پنځوس زره د سرو زرو دیناره ورکړل او امر ئې وکړ چې تر ښار دباندې دې د ده له پاره لوی تجیر یا خېمه ودرول سي. دوې ورځې و دوې شپې ئې په دغه خیمه کې تېرې کړې. دریمه ورځ ئې رخصت واخیست او مخ پر سفر روان سو. تاج الملوک له عزیز سره ځنګ پر ځنګ روان وو. عزیز ته ئې وویل: "ورورکه ! زما بې تا چاره نسته او نه ستا د بېلتون توان لرم". عزیز ورته وویل: "که ما وپوښتې، ما ته هم بې له تا ګوزاره سخته ده. زړه مې غواړي چې ستا په پښو کې ومرم، خو زما ورورکه! په مور مې بیخي ډېر زړه کښانده دئ". تاج الملوک ورته وویل چې: "کله چې خپل مقصد ته ورسېږو، نور کارونه به خدای ګرده اسانه کړي، چورت مه پکښې وهه". په لار کې به وزیر تاج الملوک ته د زړه ډاډ ورکاوه او د صبر توصیه به ئې ورته کوله، عزیز به سوزناکه شعرونه او د دنیا د عجایباتو نکلونه ورته کول. څه سر دې پرله ګرزوم، تر دوو میاشتو شپه و ورځ مزله وروسته د معشوقې ښار ته نږدې ورسېدل. د تاج الملوک له اوږو څخه د غم پېټي شیوه سول او خوشالي ورباندې راغله. د سوداګرو په ټولۍ کې ښار ته ورننوتل. په یوه لوی کاروانسرای کې چې د خورا مړو او هستمنو سوداګرو کاروانسرای وو، واړول. تاج الملوک له عزیز څخه وپوښتل چې د سوداګرو کاروانسرای همدغه دئ؟ عزیز ورته وویل: هو! منګر دا هغه ځای نه دئ چې ما پکښې اړولي ول خو دا ځای تر هغه ښه دئ.

باره ئې اوښان دلې چو کړل، بارونه ئې ځني راکښته کړل. ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

سامان ئې په کوټه کي واچاوه. وزیر خپلو نوکرانو ته ئې امر وکړ چي د دوی له پاره ښه غټې او پراخ اطاقونه کراهیه کړئ. وزیر او عزیز له تاج الملوک سره یو ځای هغه په اطاق کي سره راغونډ سول او د خپل راتلونکي کار له پاره د تدبیر او حیلې په باب ئې فکرونه ووهل. د تاج الملوک سد کار نه کاوه او حیران پاته وو چي څه وکړي. آخر وزیر داسي تدبیر وسنجاوه چي د ښار په منځ کي د بزازانو په چارسو کي تاج الملوک ته دوکان ورونیسي. دوباره ئې تاج الملوک و عزیز ته مخ ورواړاوه، او ورته وې ویل چي که داسي لاس تر زني کښېنو، خدای خبر چي مقصد ته به رسېږو. تاج الملوک و عزیز ته وویل چي: "بس، ته مشر یې، هر راز چي دي مصلحت وي موږ هغسي کوو".

وزیر ورته وویل چي زما خو داسي خوښه ده چي .... او نورئې خپله نخشه ورته بیان کړه. وزیر ورته وویل چي د بزازۍ دوکان ستا له پاره ښه دئ. ته به پر تخته دان کښېنې او د مالو د خرڅلاو کارونه به پر مخ وهې. ته چي پر دوکان کښېنې، تا ته خدای ښایسته شکل و سیکه درکړې ده انشاءالله د ټول بازار سترګه به درواوړي او دوکان به دي ښه په چل کي سي. لاکن عزیز به له ځانه نه لیري کوې. دی به هم پر دوکان درسره کښېنوې. تاج الملوک ته د وزیر نخشې ښه خوند ورکړ او خوښه ئې سوه. دستي په دستي ئې د سوداګرو جامې له سوندخه راوایستلې، وائې غوستلې او مخ پر چارسو رهي سو. نوکران تر شا پسي روان ول. ده یوه نوکر ته زر دیناره ورکړل او ورته وې ویل چي په دې باندي د دوکان اسباب رانیسه او دی پخپله د بزازانو بازار ته روان سو. بازار ته چي ورسېد او د سوداګرو سترګي پر وموښتلې، د ده ښکلې سیکه، جګه دنګه تنه، سره و سپینه جوله چي ئې ولیدله د ټولو خولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وازي پاته سوې. ټولو ويل چي دا د بشر له ذاته نه دئ. دا حور دئ چي له فردوس جنته څخه دې نابودي دنيا ته رالېږل سوی دئ. يوه وويل:

دا ښايست نه دئ، اې خلکو، دا به وي چشم بندي
پـه کمـال و پـه جمـال کـي ميـدان وړي لـه سـامري
داسي سرې شکري شونډې بل ځای نسته پر دنيا
پـــه خبــرو کـــې پېيلـــي مرغلـــري، ســـره غمـــي

ها بل پر راړغ کړه:

دا ســپوږمۍ د څورلــسم ده راختلــې پــر اســمان
پر نېک فال باندي ئې نيسئ دا نر حور ماه تابان
و دې قـد و دې قامـت تـه سـروه ولوېـده لـه لافـو
و دې حسن د يوسف تـه پـه حيـرت دئ ټـول کنعـان

په دې مابين کي يو سپين ږيری راوړاندي سو او وې ويل:

سپلني بويه چي دود سي و دې حسن دې جمال ته
دا زموږ د مجلس شمعه دي خدای نه پرېږدي زوال ته
مړېـده نـسته پـه وصـف د دې مـخ او د دې حـسن
شـــکرانه ئـــې تـــسليمي ده و خـــالق لايـــزال تـــه
دا جلوه نـه ده راغلـې نـه بـه بيـا راسـي دې ښـار تـه
دا عطـــای الهـــي ده، شـــکربويه ذوالجـــلال تـــه

د صفتونو او تحسينونو په دې باران کي دوی د چارسو د دوکاندارانو تر وکيل پوري چي يو شيخ وو، راورسېدل. شيخ ورته ولاړ سو. سلام و تعظيم و احترام ئې پر ځای کړ. په نظر ئې داسي ورغلل چي تاج الملوک او عزيز د دې بل سړي يعني وزير، زامن دي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکاندارانو وکیل پوښتنه ځني وکړه چي: "که ما ته څه امر و خدمت وي، اجرا کېدو ته ئې پر دواړو سترگو حاضر و آماده یم". وزیر ورته وویل: هو! ستاسي سره مو کار وو. زه سپین ږیری سوی یم. دا دوه ځوانان مي زامن دي خدای دې غم نه راویني. دوی ښار پر ښار گرزوم. په هر ښار کي یو کال تېروو چي دغه زامن مي تفریح وکړي او د ښار له خلکو سره وپېژني. اوس چي ستاسي ښار ته راورسېدو نو ستا څخه مي هیله دا ده چي پر یوه ښه ځای باندي چي د عام و خاصو د تگ راتگ لار وي، و دوی ته یو دوکان ورکړې چي دوی خپل کاروبار او بیعه و شرا پکښې شرو کړي. په دې ترڅ کي به دوی ستاسي په ښار کي هم وگرزي، چکرونه به ووهي او د دې ځای له ښو خلکو څخه به نېک اخلاق هم زده کاندي.

شیخ ورته وویل چي: "دا کار به پر دا دواړو سترگو اجراء کاندم".
د شیخ تر سترگو دا دوه ځوانان داسي ښه وایسېدل چي ته به وایي بیخی پر مین سوی وو. له ځایه راولاړ سو او و دوی ته ئې پر یوه خورا ښه موقع باندي خورا پراخ او غټ دوکان وروښود. د دوی تر موافقې وروسته ئې د دوکان کیلۍ وزیر ته وسپارلې او ورته وې ویل چي: "خدای دي دا دوکان ستا پر زامنو باندي مبارک کړي".

وزیر راولاړ سو او پر خپلو نوکرانو او خادمانو باندي ئې ږغ وکړ چي هغه د وربښمو سنگین ټوکران ټول دې دوکان ته راوچلوي ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او دوه دېرشمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وزير چي ځان د سوداګرو په جامه کي راایستلی وو، پر نوکرانو باندي دوکان ته د مالو راچلولو امر وکړ. آبس، نوکرانو هم په یوه دوړدنګ راوچلول. د دوی سره خو د پاچهۍ په شاني سنګين مالونه ډېر وه . ټول ئې په دوکان کي واوډل. شپه چي تېره سوه، سهار ئې وختي په تاج الملوک او عزيز باندي حمامونه وکړل. دې دوو ځوانانو ته خدای داسي ښایسته رنګونه وسیکې ورکړي وې چي هغه د شاعر خبره:

انګـي ئـې تـه وا ، لمـر وو ، ځلېدلـه
لـه زلفـانو ئـې عنبر مـشک توئېدلـه
پــه کتــو ئــې تــن و روح تــازه کېدلــه
پــه مجلــس ورتــه ســرونه زنګېدلــه

یو ګړی ئې په حمام کي تېر کړ او پاک خواپاکي راووتل. شيخ چي خبر سوی وو، چي دوی حمام ته تللي دي نو د حمام د دروازې مخ ته په انتظار ورته ناست وو چي ناڅاپه د جنت دوه غلمان راښکاره سول، بدنونه ئې د سپيني نقرې په شان پاک خواپاکي، انګي یا بارخوګان ئې د لاله ګلو په شان تک سره راختلي، سترګې په کجلو توري د هوسۍ د کبلیانو په شان شانه ورانه له حمامه راووتل. شيخ ورته وویل بچیانو! خدای مو تل همداسي روغ رمټ، خوښ خوشاله لره. تاج الملوک په ډېره شېرينه او فصيحه ژبه جواب ورکړ، چي کشکي ته هم له موږ سره وای. بیا نو تاج الملوک او عزيز دواړو د شيخ لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورمچ کړل او مخ پر دوکان رارهي سول څو تر دوکانه پوري راورسېدل. شیخ تر شا په پسې وو او کله چي ورته راورسېد، دا بیتونه ئې ورته ورغول:

مبارک دي دا سهار وي، ښه راغلی دي وي راتلو ته
زمو ږ لېمه په انتظار دي، ستاسي پښو و قدمو ته
هغه ورځ ده بختوره، چي پر تا باندي نظر وي
دا مریی نه دئ آزاد دئ، چي رهي ستا و څنگو ته
بل نېکمرغه ښار به چیري، پر نړی هسي پیدا سي
بختور ئې دي ها خلک چي راځي ستا هرکلو ته

باره نوشیخ دوی ته د دوعا خوله پرانیستله او د وزیر څنگ ته کښېنوست. له یوې خوا او له بلي خوا سره ورغېدل خو د شیخ لوی مطلب د تاج الملوک او عزیز د ښکلا ننداره وه او پر شونډانو ئې دا زمزمه جاري وه چي:

زړه مي ستا سره خو سترگي مي بل ځای دي
ځان له خلکو پټوم چي ټول بدرای دي

وزیر د دوکاندارانو شیخ ته په خبرو کي وویل چي دا حمام هم خورا لوی نعمت دئ. شیخ په جواب کي ورغبرگه کړه چي تا او ستا زامن دي خدای له ټولو زمیني و اسماني بلاوو وژغوري او له بدو سترگو دي په امان وي، آیا د حمام په باب به دي کوم بیت میت په یاد وي کنه؟ تاج الملوک ورته وویل چي د حمام په صفت کي زما دا دوه بیته په حافظه کي سته:

څه عجب گرم و تود يې، منوره و روښان
د ښامار په شاني خیژي دي تر خولې د اور دودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېب، پېريان و شاپېرۍ دي په لمن کي يو ځای لامبي
ستا په ګرمه تود ه غېږ کي هم زاړه دي هم ځوانان

تاج الملوک چي دا بيتونه وويل، عزيز هم راوړاندي سو، ويل ئې زما هم په دې باب يو دوه بيته زده دي. شيخ ورته وويل، وايه ئې، څه ته ګورې زما ګرانه!

ته په شاني د هېلۍ يې پر اوبو دي دئ وطن
يا خو سم دم سمندر يې پر سکروټو دي مسکن
الوتني دي پر کښته، وزرونه دي پر ځوړ دي
کښېنسته دي پر فلک دي، پر اسمان دي الوتن

شيخ د دوی فصاحت و بلاغت ته ګوته په غاښ ونيوله او وې ويل: قسم دئ چي په فصاحت و بلاغت کي درباندي ختمه ده. زه به هم يو دوه بيته درته واوروم او بيا نو په خورا جوش و خروش او په ښه آواز سره داسي وويل:

له اوبو څه دي پاکي ده له ټکوره دي آرام
په اوبو دي کاميابي ده او ر نجات دئ د ناکام

ته پخپله يې تود و خه خو ګرمي په اوبو مينځې
رطوبت ستا سبب کيږي د رېزش و د زکام

په اوبو و په سکروټو دي زړه تود ستر ګي لندې دي
په مثال زموږ د سلطان د دښمنانو يې بدنام

د دې بيتو تر ويلو وروسته ئې ستر ګي په دغو دوو ځوانانو کي ښخي وې او د هغوی د حسن په باغ کي ئې د خيال په دنيا کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه وهل او دا بیتونه ئې ورسره زمزمه کول:

د فردوس جنت مثال یاست د رحمت یاست ننبانې
عنایت دئ چي ایږدی زموږ پر لېمو دا خپلي پښې
د فاتح لښکر په منځ کي د بیرغ په شان رپېږی
په ښېګڼو د نړی یاست نازولي زمانې
عشق چي هر چېرته استېږي لار د عقل هلته نسته
چا لیدلي پر یو ځای دي دوه شاهان دوې ملکې
عقل نه سي ټینګولای ځان د مینې و لښکر ته
تعقل تسلیم دې زور ته سستي، پُستي ئې پایې

تر دې وروسته نو شیخ دوی ته د مېلمستیا ښه ټینګ ست وکړ، خو هغوی و نه مانه او عذر ئې ورته وکړ او خپل استوګنځي ته ولاړل. د حمام سترړیا ئې هورې واچوله، ډوډی موډی ئې وخوړله او ارامه و اسوده شپه ئې تېره کړه. سهار وختي راپاڅېدل، لمونځ و اودس ئې وکړ. لمر چي څرې وواهه او دوکانونه خلاص سول، دوی هم له کوټې راووتل او دوکان ته راغلل. نوکرانو وختي لا دوکان خلاص کړی وو، د دوکان مخ ئې اوپاشي کړی وو. شاوخوا ئې وربښمین ټوکران اوډلي ول. تاج الملوک د دوکان پر یوه خوا کښېنوست او عزیز پر ها بله خوا. وزیر د دوکان په منځ کي ځان ته ځای وټاکه. نوکران د دوکان مخ ته یوه لیکه ودرېدل، چي مخ دي راګرزاوه د دوکان اوازه له یوې خولې بلي ته او له بلي څخه ها بلي ته خپره سوه.

خلک پر دوکان باندي رامات سول. تانونه تانونه مال په یو څو ورځي کي ویلي سو او خرځ سو. د دوکان شهرت په ټول ښار کي تیت سو. په هیڅ مجلس، په هیڅ حجره او دېره کي د دغه دوکانه پرته بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه کېدله. څو ورځې په همدې شان تېرې سوې او له هري خوا به خلک ډلې ډلې ورته راروان ول. وزیر و تاج الملوک ته وویل چې هوښ کوئ،چا ته مو خپل حال تر خوله راونه وزي او خپل راز به همدغسې پټ ساتئ. عزیز ته ئې د پټ راز د ساتلو سپارښتنه وکړه. کور ته چې ولاړل، تاج الملوک و عزیز پخپلو منځو کې مجلس کاوه، تاج الملوک ورته وویل چې خدای خو دې وکړي چې د بي بي دنیا له خوا یو څوک دوکان ته راسي. له ډېر انتظاره مې سترګې څلور سوې. شپه و ورځ مې د دې خیال له سره نه وزي. میني ئې داسې لېونی کړم چې اوس نو بیخي مخ رالګېږي. تاج الملوک د بي بي دنیا په مینه کې تل ډوب وو، خوب و خورک ئې نه کاوه. په دې مابین کې یوه ورځ ناڅاپه یوه بوډۍ له دوو مینځیانو سره دوکان ته ورغله ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زمونږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

تاج الملوک یوه ورځ په دوکان کې ناست وو چې نابېره یوه بوډۍ له دوو مینځیانو سره دوکان ته ورغله. تاج الملوک ورته پاڅېد. بوډۍ د ده قد و قامت، ښایست و ښکلا، ځوانۍ و تندرستۍ ته هسې منګه تللې وه او هیڅ ئې سترګې نه ځني اړولې. له ځانه سره ئې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه دي سيال سته په ښايست کي، نه الفاظ ئې د بيان سته
په هر څه کي دي جمال دئ، د ښايست پکښې نښان سته
سر تر نوکه لطافت يې، عجائب شکل و قامت يې
سفيد پوشه پاک صورت يې، پاکيزه دي روح روان سته
نه پر وچه چا ليدلی، نې په بحر کي موندلی
نه کتاب کي چا لوستلی، چي دا ستا په شان انسان سته
نه آبي يې نه خاکي يې، لطافت يې درست پاکي يې
ته چينه د سکندر يې، په اوبو کي دي درمان سته

بوډۍ و تاج الملوک ته ورتېره سوه. تاج الملوک ورته ولاړ سو او په موسکيو شونډو ئې څنګ ته د کښېنستلو ست ورته وکړ. بوډۍ ئې څنګ ته کښېنستله. هوا ګرمه وه او تاج الملوک پيک پر واهه تر څو بوډۍ يو څه هوسا سوه. دا ټول کارونه تاج الملوک د عزيز په اشاره و لاربنوونه سر ته رسول. بوډۍ تاج الملوک ته مخ راواړاوه او پوښتنه ئې څني وکړه چي: "زړګيه! ستا بلا دي زما پر سر سي، ته د همدې ښار يې؟" تاج الملوک ورته وويل: نه، دغه مي اول وار دئ چي دې ښار ته راغلی يم. بوډۍ ورته وويل، راواړوه، څه دي درسره راوړي دي. آيا داسي سنګين ټوکران لرې چي د مخورو او معززو نېکانو وړ وي. تاج الملوک د بوډۍ په غوښتنه يو څه تلولی سو، بوډۍ ته ئې ويل: زما په دوکان کي داسي ټوکران لرم چي د پاچهانو او د پاچهانو د لوڼو وړ دي. ته راته ووايه چي د چا له پاره ئې غواړې چي زه ئې له شانه سره سم ټوکر درته راواخلم. بوډۍ ورته وويل چي د شهرمان پاچا د لور بي بي دنيا له پاره ئې غواړم. تاج الملوک چي د خپلي معشوقې نوم واورېد، په زړه کي باغ باغ سو او عزيز ته ئې وويل چي د دوکان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو ښه او سنګين ټوکران ورته راواخله. عزيز هم د ټوکرانو بوخچه راواخيستله او د دوی مخ ته ئې کښېښووله. تاج الملوک بوډۍ ته وويل چې هر ټوکر چې د پاچا د لور له پاره مناسب وي، پکښې خوښ ئې کړه. دا مال په ټول بازارکي بل څوک نه لري. بوډۍ هغه ټوکر پکښې خوښ کړ چې زر دیناره ئې بيه وه او پوښتنه ئې څني وکړه چې دا ټوکر په څودئ؟ تاج الملوک ورته وويل چې دا ټوکر خو زموږ او ستاسي تر اول وار پېژندګلوي پوري هيڅ ارزښت نه لري. تر تاج ار دئ، وائې خله. بوډۍ ورته ورته وويل چې: "څونه د خير او د ښې خولې سړی يې، خدای دي له بدو سترګو څخه پخپل حفظ و امان کي وساته. دا به کمه بختوره وي چې ستا سره پرېوزي، ستا دغه رعنا و زيبا قد په غېږ کي ونيسي، ستا له ښکلي مخ څخه مچه واخلي. او دا خو به بيا تر ښو لا ښه وي چې هغه هم ستا په شان د حسن و ښکلا څښتنه وي. تاج الملوک د بوډۍ په دې خبره له خندا شين سو او په زړه کي ئې وويل چې اې د محتاجانو مرستندويه خدايه، زما د زړه ارمان مي د دغې بوډۍ په لاس درڅخه پوره غوښتی دئ. بوډۍ مخ ورته راوګرزاوه او وې ويل: "زويکه! نوم دي څه دئ؟"

ده ورته وويل: تاج الملوک.

بوډۍ ورته وويل چې دا نوم خو له شهزاده ګانوسره ښايي او ته د سوداګر زوی يې، دا څرنګه؟

عزيز ورته وويل چې: دی پر مور و پلار باندي بيخي ډېر ګران وو، د ډېره نازه ئې دغه نوم پر کښېښوو. بوډۍ وويل: "رشتيا وايې، خدای دي تاسي دواړه د حاسدانو له شر و فتنې څخه وساتي". بوډۍ هغه سنګين وربښمين ټوکر واخيست او بي بي دنيا ته ئې ورووړ او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وې ویل: آ، د پاچا لوري! نن مي داسي ښایسته او سنګین ټوکر درته راوړی دئ چي حیرانه به ورته پاته سې. بي بي چي ټوکر وکوت ورته وې ویل: "عمه جاني! ما خو پخپل عمر په دې ښار کي داسي ټوکر نه وو لیدلی". بوډۍ ورته وویل چي د دې ټوکره څښتن تر هغه زرکوټي ښایسته او سنګین دئ. هی، ارمان چي دا نن شپه ستا په غېږ کي پروت وای. ځوان نه دئ چي یو د خدای عطا ده چي د تفریح له پاره دې ښار ته راغلی دئ. بي بي دنیا چي د بوډۍ دا خبري واورېدې، شنه د خندا ولاړه، بوډۍ ته ئې وویل: "خدای دي ووهه، دا څه پرتي وایې، عقل دي له سره تللی دئ، که څه؟ چي داسي اپلاتي وایې". بیا ئې نو ټوکر دوهم وار په لاسو کي سره واړاوه، راواړاوه. حیرانۍ ورته واخیستله. د دې په عمر ئې داسي نفیس وربښمین ټوکر نه وو لیدلی. بوډۍ ورته وویل چي: "بي بي! د دې ټوکر څښتن مه ووینې. د مځکي پر مخ په ښایست او جمال کي نه بل داسي بشر پیدا سوی دئ او نه به پیدا سي".

بي بي پوښتنه ځني وکړه چي تا نه ځني وپوښتل چي زموږ په ښار کي خو به کوم مشکل نه لري، کوم شي مي ته خو به اړتیا نه لري". بوډۍ ورته وویل، آفرین دي ستا پر هوښیاري سي. انسان دئ، خامخا به کوم شي مي ته اړوي، منګر ما پوښتنه ځني و نه کړه. بي بي ورته وویل چي ولاړه سه، دوکان ته ئې ورسه او زما سلام به ورورسوې. پسله سلامه به ورته ووایې چي بي بي ویل: "زموږ ښار ته ښه راغلې، هرکله راسې. هر وخت که دي کوم شي ته اړتیا وه، پر موږ ږغ وکړه چي اړتیا دي درپوره کاندو". بوډۍ سمدلاسه راولاړه سوه او برابر هغه دوکان ته ورغله. د تاج الملوک چي سترګي پر وموښتې له خوشالۍ پرله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅرخېدي. ورولاړ سو، بوډۍ ئې تر لاس ونیوله او څنګ ته ئې کښېنوله. بوډۍ چي یوه ساه واچوله، باره ئې تاج الملوک ته د بي بي دنیا پیغام واوراواه. تاج الملوک د پیغام په اورېدو سره د زړه له کومي خوشاله سو، طبیعت ئې ورته وغوړېدی، له ځانه سره ئې وویل چی که خدای کول کار سم سو. بوډۍ ته ئې وویل چي زما د خوا به دا دوې ګوتي خط وروړسوې. بوډۍ ورته وویل: پر دواړو سترګو به ئې وروړسوم. باره نو تاج الملوک قلم و مشواڼۍ راواخیستله او دا بیتونه ئې ورته ولیکله:

مـوږ د لیري مسـافریـو، بنایستې تـا تـه راغلـي
آرزوګـاني مـو دي ډېـري، امیدونـه مـو سـخلي
تــې منـه چـي راوهلـي مـو اوږده اوږده مزلونـه
هوسایۍ مو ستا په تورو اوږدو زلفوکي لیدلي
موږ د جام و د ساقي، می و پیالې سرود پـه تمـه
یو راغلي و محفـل تـه، زُهد، تقـواوي مـو شړلي

د کاغذه سر ته ئې داسي عنوان وکیښ:

دا لیک د هغه هجران ځپلي او د فراق په لمبو مکوټ سوي له خوا درته لیکل سوی دئ چي نه خپلي معشوقې ته د رسېدو لار ورمعلومه ده او نه د وصل ګودر. د بېلتانه اور ئې په شپو شپو هډونه ورسوځلي دي.

دلته ئې نو نور د اوښکو رود تر سترګو راایله سو او دا بیت ئې نور هم پر ورزیات کړ:

ستا په دید سره به پایم، په نغمو کي به دي ستایم
د بېلـتون پـه تاریکـو کي، د روڼ مـخ په تمــنا یم

کاغذ ئې کت کړ او خپل مهر ئې پر ولګاوه. بوډۍ ته ئې په لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ. د سرو زرو یو زر دیناره ئې د بوډۍ په لاس کې ورکښېښوول ورته وې ویل چې: دا زما له خوا د سوغات په ډول ومنه. بوډۍ کاغذ و پیسې راواخیستې، تاج الملوک ته ئې دوعا وکړه او د بي بي پر لور رارهي سوه. کله چې هغې ته ورسېده، بي بي پوښتنه ځني وکړه چې اې زړې بوډۍ، هغه ځوان خو به شي مي ته اړ نه وو، چې غم ئې وخورم. بوډۍ ورته وویل چې دغه کاغذ ئې ستا له پاره راکړ، ویلی مي نه دئ چې څه به ئې پکښې کښلي وي. بي بي چې کاغذ خلاص کړ او وئې وایه، لکه مار پر ځان راتاو سوه او وې ویل: دا د سوداګر بچې په کوم جرئت غوښتي دي چې زما سره خط و کتابت وکړي. په بالله مي دي قسم وي چې که له خدایه نه بېرېدلای، په هغه دوکان کې به مي سر ورچټ کړی وای. بوډۍ ورته وویل، خیر کړې، څه ئې لیکلي دي چې داسي ورته په خښم کې سوې. د چا د ظلم له لاسه ئې شکایت کړی دئ او که ئې د ټوکره د پیسو غوښتنه کړې ده؟ بي بي ورته وویل: "دا یو ئې هم نه دي لیکلي، بس درګرده ئې د میني و محبت خبري کښلي دي. او دا ټوله زه ستا څخه انګېرم. که نه نو څرنګه به دې کثیف سړي دا رنګه خبري کولای سولای. بوډۍ ورته وویل: اې زما بي بي ! ته په داسي ټېنګه او محکمه ماڼۍ کي اوسې چې د هوا مرغۍ ئې د پاسه د الوتلو جرئت نه سي کولای. دا چې یو سپی له ځانه سره وغاپي، ته ئې پر ځان مه درنوه او پر ما باندي هم مه په قهر کېږه. داسهي ده چې کاغذ ما راوړی دئ. منګر ما خو ئې مضمون نه وو کتلی. زما اوس داسي خوښه ده چې ته یو سخت جواب ورته ولیکې او داسي ئې وبېروې چې بیا د دغه راز اوتو بوتو او چټیاتو د لیکلو جرئت و نه کړي. بي بي ورته وویل: "جواب که مي ورته وکیښ، نه ګانه چې تمه و امید ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا نه سي". بوډۍ ورته وویل چي نه، داسي به پېښه نه سي که خدای کول. زما دا خیال چي کله ئې ستا سرزنش و ترټنه ولوستله، نور به نو پر خوله لاس ونیسي. باره، نو بي بي ویل قلم و مشواڼۍ راته راوړئ. قلم و مشواڼۍ چي ئې ورته راوړل، دا کښېنستله او دا بیت ئې ورته وکیښ:

ته له کومي خوا ږغېږې، زما و ستا وصـل هیهات
چیرته لمر، چیرته کڅلکی، چیري زه، ستا چټیات

دا بل بیت ئې هم پر ورزیات کړ:

د سیمرغ مرغه ځالۍ ته مچ تلای نه سي په هوا
د خپل ځان آن به تمام کړي، رسـوایي لا پر بالا

کاغذ ئې کټ کړ او بوډۍ تې په لاس ورکړ. ورته وې ویل چي دا کاغذ به ورورسوې او ورته وبه وایې چي د دې خبرو څخه لاس واخلي.

بوډۍ کاغذ ځني راواخیست او شپه ئې بېغمه پخپل کور کي تېره کړه. سبا سهار وختي د تاج الملوک د دوکان لور ته رهي سوه. د تاج الملوک چي بوډۍ په سترګه سوه، خورا ډېر خوشاله سو. بوډۍ ته ولاړ سو، څنګ ته ئې کښېنوله. بوډۍ له جیبه کاغذ راوکیښ او تاج الملوک ته ئې ورکړ او ورته وې ویل چي بي بي ستا د خط له اسیته بیخي ډېره په خښم سوه. خو ما په مهربانۍ او ښه خوله د دې پر قهر باندي سړې اوبه تویي کړې. دا مي راضي کړه او دې ته مي واداره کړه چي پر تا ئې زړه وسوځي او د خط جواب دي درته ولیکي. آبس، تاج الملوک خط واخیست. بوډۍ ته ئې کورودانی وواېه او پر عزیز ئې ږغ وکړ چي بوډۍ ته یو زر دیناره نور ورکړي. خط چي خلاص کړ او وئې لووست. تر سر ئې دودان ووتل تر سترګو ئې اوښکي راغلې. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوډۍ زړه پر وسوځېد او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "زویکه! په خط کي ئې څه کښلي دي، چي داسي ورته ژاړې". تاج الملوک ورته وويل چي ګوابښلي ئې يم او زما د وژلو وعده ئې کړې ده او له نور خط و کتابته ئې منعه کړی يم. خو زه که دې ته لیک وانه ستوم نو تر دې ژوند په مرګ ډېر راضي يم. نو خدای به کوي ته به کوې د دې لیک جواب به زه درته وکاږم او ته به ئې تر هغې پوري ورورسوې. بوډۍ ورته وويل چي زما دي ستا په سر و په ځوانۍ قسم وي چي زه به خپل ځان غرغړې ته ورکړم خو انشاءالله تا به خپل مقصد ته ورسوم. تاج الملوک ورته وويل هر څونه نېکي چي دي راسره وکړه، هغونه سل چنده به مجراينه درکړم. باره نو تاج الملوک کاغذ راواخیست او دا بیتونه ئې ورته وکښل:

مه کره دا تخم د بدۍ چي ډېر او بال لري
روک جواب عاشق ته ورکول هم ډېر جنجال لري
خدای لره لويي ښايي بنده له عاجزي په کار
څله به مغرور وي څوک په حسن چي زوال لري
تېغ د جفا نه ښايي چي کش پر مظلومانو سي
خوی ئې د وفا وي، زړه چي مينه مالامال لري
بده وينا زهر ده، نېکانو لره نه بويه
خاص ییا ښايستو لره چي حسن و جمال لري

د دې بيتو تر کښلو وروسته ئې اوږد اسوېلی وکيښ او دونه ئې وژړل چي بوډۍ ئې لا هم پر ژړا راوسته. بیا ئې کاغذ له تاج الملوک څخه واخیست او ورته وئې ويل چي غم ئې مه کوه، که دي زما سر و نه خوړ، د خدای په مرسته دي تر خپل مقصوده پوري رسوم... کیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور دېرشمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:
د تاج الملوک پر ژړا باندې د بوډۍ پر زړه باندې د رحم اوبه توی سوې، زړه ئې پر وسوځېد او ورته وې ويل، چې: خوا مه بدوه انشاءالله د زړه مقصد ته به دې ورسوم. باره ئې کاغذ واخيست او بي بي ته ئې ورساوه. بي بي د تاج الملوک د ها بل کاغذ له اسيته سره وشنه کېږي او کله چې ئې دا دوهم کاغذ تر لاسه کړ، خښم ئې يو په دوه سو. بوډۍ ته ئې وويل: "نه مې درته ويل چې د کاغذ په جواب ئې اميد زياتېږي". بوډۍ ورته وويل: "دی څوک دئ، د کم ځای دئ ،څه رتبه ئې ده چې تا ته ئې اميد پيدا سي". بي بي ورته وويل چې: "چابک ورسه او ورته ووايه چې که دي له دې کاغذ و کاغذبازۍ څخه لاس وانه خيست، نور دي نو وژنم". بوډۍ په جواب کې ورغبرگه کړه چې ستا بلا دې پر ما سي، دغه خبرې چې دې وکړې، پر يوه کاغذ ئې وليکه او زه به ئې دستي په دستي ورووړم او دی به نور وبېرېږي.
آبس، بي بي کاغذ و قلم راواخيست او دا بيت ئې ورته وکيښ:

د عنقا ښکار ډېر مشکل دئ دام دې بيرته کړه درټول
هلته هښمې د بادو دي، پراخ بيابان دئ دښت و چول

او ورپسې ئې دا بيت هم ورسره پټلېس کړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغۍ که ډېر هوس وو د شهین و اشنایۍ ته
پخپل ځان نه ده خبره، سمه د مه ځي زندۍ ته

کاغذ ئې کت کړ او د بوډۍ په لاس ئې ورکړ. بوډۍ په سترې ساه هغه تر تاج الملوک پوري ورساوه. تاج الملوک بوډۍ ته ولاړ سو او ورته وې ویل چي خدای دي قدم نېکمرغه لره او تا دي خدای زموږ له سره نه اخلي. وروسته ئې کاغذ خلاص کړ او وئې لووست. له ژړا شین ورته ولاړ او وې ویل: ما ته خو مرګ د زوی زېری دئ. کشکي داسي څوک پیدا سي چي ما د دنیا له دغو جنجالو او غمو څخه خلاص کړي او و مي وژني. باره ئې قلم ته لاس کړ او پر کاغذ باندي ئې دا بیتونه ورته وکښل:

ګرانې! ولي مي ګوابښې تل په وژلو
زه مین یم زما مسلک د سر بایللو
زما پر غاړه ستا خنجر دئ وربښمین توکی
ما ته مړینه ده مېله د باغ د ګلو
څه له ګورې زما ګراني قتلوه مي
په دې قتل کي زما ژوند دئ څملوه مي
اقتلونی اقتلونی یا ثقاة
ان فی قتلی حیاة فی حیاة

کاغذ ئې ونغاړه او بوډۍ ته ئې په لاس ورکړ او ورته وې ویل چي تا ته مي په لوی لاس جنجال او سرخوږی پیښ کړ. کشکي یو څه تر وتلي وای او څه ګټه ئې رسولې وای. عزیز تې مخ وروااړاوه او ځني وئې غوښتل چي بوډۍ ته زر دیناره ورکړي. بوډۍ ته ئې وویل چي دا لیک به یا ما تر خپل وصاله پوري ورسوي، یا به نو د عمري بېلتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب سي. بوډۍ ورته وويل چي زه خو ګرده عمر هغه څه غواړم چي ستا خير پکښې کي وي. زما خو تلاښ دا دئ چي د هغې ماه جبيني ستا په شان ښکلی ځوان په نصيب سي. زه چي تاسي دوه سره يو ځای نه کړم، ژوند راته بې معنا ايسي. ما ته خلک ناحقه بوډۍ نه وايي. شپېته کاله مي مکرجني کړې ده او په چم و خدعه و فريب کي مي سر سپين کړی دئ. تاسي دوه به څرنګه سره يو ځای نه کړای سم. آبس، بوډۍ له تاج الملوک څخه رخصت واخيست ، د زړه ډاډ ئې ورکړ. ول ته چورت مه خرا پوه.

بوډۍ رارهي سوه او خط ئې د خپل چوټي په لاى کي کښېښو. بي بي ته چي راورسېده. سر ئې وګراوه او بي بي ته ئې وويل. ته راسه زويه په دا سر کي خو مي راوګوره. دا ډېر وخت مي حمام نه دئ کړی. سر مي لکه چي شپږي کړي دي. بي بي لستوڼی راوغاړه او د بوډۍ سر ئې وروغوړاوه. سر ئې ورشنی اوشپږي ئې ځني ټولولې چي په دې وخت کي کاغذ پر مځکه راشيوه سو. بي بي ورته وويل چي دا کاغذ د چا دئ؟ دې ورته وويل. زه د سوداګر د زوی په دوکان کي ناسته وم، ودي سي چي دا کاغذ به را پوري موښتی وي. رائې کړه چي بيرته ئې وروړم. بي بي چي کاغذ خلاص کړ او په مطلب ئې پوه سوه. بوډۍ ته ئې وويل دا ټوله ستا مګتی او چمبازۍ دي. که دي زه کوچنۍ نه وای لويه کړې، اوس مي ښه سخت ايداد درکاوه. ته بيا دې د سوداګر زوی ته ګوره چي زما د پښو کوښکه سوه او په بلا ورسره اخته سوم. خو دا هر څه چي ما ته رارسېږي، دا ټوله ستا سرخوړکي د لاسه رارسېږي. زه نه پوهېږم چي دا ځوان د کم ځای دئ. تر دا ننه خو هيچا زما سره د داسي خبرو کولو جرئت نه وو کړی. بېرېږم چي خبره رسوايي ته راونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزي په تېره بيا له دې پردي سړي سره چې نه مې سيال دئ او نه ئې پېژنم.

باره بوډۍ ورته وويل چې ستا د پلار له بېري او ستا له خپلې دبدبې څخه خو هيڅوک دا زړه نه سي کولای چې دا راز تومتونه دي پر تا وتړي. که ته وده ته د (رد) جواب ورکړې، د دې کار تاوان په څه کي دئ؟ بي بي ورته وويل چې اې زما مهرباني دايي! دا ارمچک بيخي ډېر زړه ور دئ. څرنګه له سلطانه و نه بېرېدی او دا راز خبري ئې ما ته وليکلې. زه خو چې رښتيا سي، په دې سِر نه پوهېږم او هکه پکه ورته تللې يم. که ئې وژنم، خو هم ښه کار نه دئ او که ئې پر خپل حال پرېږدم ،لا پسي زړه ور کېږي. بوډۍ ورته وويل چې ته خو يو بل خط لا هم ورته وليکه، ودي سي چې دا وار وبېرېږي او زړه ئې درڅخه تور سي. باره بي بي قلم راواخيست او دا بيتونه ئې ورته وکښل:

که منلي يو چا نه وه د پتڼ په شان سوځل
پر هغه باندي حرام دئ د اشنا کوڅې ته تلل
پر دې لاره خطر ډېر دئ اجتناب ورڅخه بويه
دا د سر سره دي لوبي، له ژوندو نه لاس پرېولل
ستا قوت به د مځ ډېر وي، مګر او سپنه ده کلکه
نه ښايي په دې جوال کي په لوی لاس ځان اچول

کاغذ ئې وپېچه او بوډۍ ته ئې په لاس ورکړ چې د سوداګر زوی ته ئې ورسوي. بوډۍ کاغذ تر تاج الملوک پوري ورساوه او هغه هم سمدلاسه خلاص کړ او وئې لووست. په مطلب ئې ځان پوه کړ. له ځانه سره ئې وويل چې د بي بي دنيا زړه د ډېري څخه جوړ دئ. دې ته د تاج الملوک رسېده سخت کار دئ. باره ئې وزير ته خپل مشکل وواية او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تدبیر غوښتنه ئې ځني وکړه. وزیر ورته وویل چې بله لار نه ده پاته، بې له دې چې د نرمۍ مخ پر کښېږدې او عاجزي ورته شروع کړې. تاج الملوک عزیز ته مخ ورواړاوه، ول ورور‌ه! ته خو زما له خوا یو خط ورته وکاږه. باره عزیز قلم و کاغذ راواخیست او داسي ئې ورته ولیکل:

زه یو خوار غریب عاشق یم، پر ما باندي نظر بویه
ستا په تمه دلته ناست یم، پر دې خوار یو گذر بویه
د عاشق په وژلو مینه هم له مېنې څه تولېږي
خنجر لیري کړه له لاسه له دې چاري حذر بویه
زه روان یم له دې ځایه بېلتون هم راسره مل دئ
بل څه نه دي راته پاته خوار عاشق مات ځیگر بویه
وبېرېږه زما له آهه، مځکه سوځي اسمان سوځي
د پاک خدای پر در قبوله، آه فریاد د سحَر بویه

عزیز چې خط تول وکیښ، تاج الملوک ته ئې ورکړ. هغه ولووست، حیران ورته پاته سو. باره ئې خپل مهر پر ولگاوه. بوډۍ ته ئې خط په لاس ورکړ او هغې بي بي ته ورساوه. بي بي چې کاغذ ووایه. د بلي دنیا درد و خښم ورغی. ول دا تول‌ه د دغي ناولي بوډکي له لاسه ماته رارسېږي. آبس، پر مینځیانو ئې ږغ وکړ چې ورسئ، دغه مکاره بوډکه ونیسئ او دونه ئې وډبوئ چې له اخه و له توخه ولوېږي. مینځیاني هم ورغلې او بوډۍ ئې په چپلکو و لښتو دونه ووهله چې بوڅه راواوښته او بېسده سوه. چې پر هوښ راغله، بي بي ورته وویل چې گوره، بوډکي! که له خدایه نه بېرېدلای، د ژوند څکه دي ولاکه راڅخه کړې وای. بیا ئې نو پر مینځیانو امر وکړ چې یو بل د مرگ لگاو لا ورکړئ. بوډۍ ئې بیا داسي وډبوله چې تر مرگه ئې ورسوله. آخر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځیانو ته وویله چې وئې باسئ او دباندې ئې وغورځوئ. بوډۍ ئې دباندې وغورځوله. کله چې پر هوښ راغله، په څخېدو ئې ځان تر کوره ورساوه. تر سهاره ئې شپه په کور کې په یوه ناره تېره کړه. بیا نو د لاس په تېرېدلو د تاج الملوک دوکان ته ولاړه او خپل ټول بیان ئې ورته وکړ. تاج الملوک اریانۍ واخیست بوډۍ ته ئې وویل چې دا خوارۍ چې ستا پر بدن تېرې سوې دي، زما پر زړه اوس تېرې سوې. منګر نو څرنګه ئې کوې تقدیر همداسې راغلی وو. بوډۍ ورته وویل چې خوا مه بدوه زه بیا هم کوښښ کوم چې تا تر دغې خدای وهلې پورې ورورسوم. دې خدای ناترسې زه بېخې ډېره وځورولم. تاج الملوک له بوډۍ څخه پوښتنه وکړه چې د بې بې ولې داسې له نارینه وو بد راغلې دي او ولې ئې نارینه ته تور پر تندې دي؟ بوډۍ ورته وویل چې دا ټوله د هغه خوب تاثیر دئ، چې دې لیدلی وو. تاج الملوک ول څه راز خوب ئې لیدلی وو؟ بوډۍ ورته وویل چې بې بې یوه شپه خوب ولید چې یو صیاد وې، دام ئې غوړولی وې، دانه ئې پر پاشلې وې او دی پټ ورته ناست وې. پر دام یا تور باندې مرغان راټول سول او په دې وخت کې یوه نر او ماده کوترې هم په تور کې کښېنې. د نر کوتر پښه په لومه کې بنده سې، سرپکې و ترپکې شرو کړې، نور مرغان ټول والوزې. صیاد راسې دام بیرته ورته سر کړې. دا وار بیا مرغان راسې او هغه ماده کوتره هم ورسره راسې. په دې وار ماده کوتره په لومه کې بنده سې او د هغې په سرپکو ټول مرغان والوزې او هغه نر کوتر هم ورسره والوزې او له سترګو نیهام سې او پخپله ماده پسې بیا راونه ګرځې. صیاد راسې ماده کوتره له لومې خلاصه کړې او حلاله ئې کړې. په دغه وخت کې بې بې له خوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغورځي او وايي چي نارينه ټول دغسي بې وفا دي او ښځوته ئې خير نه رسېږي.

تاج الملوک چي د بوډۍ دا بيان واورېدی، ورته وې ويل چي خدای به کوي ته به کوې زه بايد يو وار له بي بي سره وګورم، که څه هم دا کتنه مي د سر په بيه تمامه سي، لا هم پروا داره نه يم. هرومرو ئې بايد ووينم. ته يو چم جوړ کړه چي زه خو فقط يو وار ورسره وګورم. بوډۍ ورته وويل چي د دې تر ماڼۍ لاندي يو باغ دئ چي دا په مياشت کي دوه واره د سيل و چکر له پاره ورته راځي او لس ورځي په باغ کي تېروي. اوس باغ ته د دې د ورتګ ورځي رانزدې سوي دي. هر وخت چي دا باغ ته راغله زه به تاسي ته حال راوړم او خبر به مو کړم. تاسي به باغ ته ورسئ او دا به ووينی. منګر له باغه مه راوزئ. ښايي ستاسي د ښايست و ښکلا په ليدو سره ئې په زړه کي مينه پيدا سي. تاسي پوه سئ چي مينه او محبت د وصال لويه وسيله ده. د تاج الملوک دا خبره پر زړه ښه ولګېده. باره دی و عزيز له دوکانه راولاړسول، بوډۍ ئې تر خپله کوره ورسوله او خپل کور ئې هم بوډۍ ته وروښووه. باره نو تاج الملوک عزيز ته مخ ورواړاوه ول، اې وروره! ما ته تر دې وروسته نوري ټکي و ډبري په مخ کي ګوري. دوکان و دوکانداري نو نوره راڅخه پاته ده. دغه دوکان مي له ماله سره تا ته دربخښلی دئ. ته پوه سه او دوکان دي. زياتي ئې نو له هري خوا رقم په رقم بيانونه او خپل د سترګو حالونه سره بيان کړل. عزيز خپلي د ژوند کيسې ورته وکړې. آخر ته راولاړ سول او د وزير کره ورغلل او د هغه څخه ئې هم مشوره وغوښتله. وزير ورته وويل چي درځئ چي باغ ته ځو دخيره. آبس، سنګيني او معتبري جامې ئې واغوستلې، باغ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننوتل. باغ نه وو، بلاتشبیه لکه جنت داسي ځای وو. یو سپین ږیری باغوان ئې په دروازه کي ناست وو. دوی ورغلل او سلام ئې ورواچاوه. باغوان علیک ورته ووایه. وزیر دستي په لاس کي د سرو زرو سل دیناره ورکښېښوول او ورته وې ویل چي دا پیسې واخله موږ مسافر یو او غواړو په دې باغ کي تفریح وکړو، نو که دي د خورک شی می راته راووړ. باغوان پیسې واخیستلې او دوی ته ئې وویل چي تاسي مو خپله تفریح کوئ تر څو زه خواړه ماړه درته راوړم. دوی خپل چکر واهه چي د هاخوا باغوان یو سور کړی او بریان کړی وری ورته راووړ. دوی ښه په خوند وخوړ، لاسونه ئې پرېوول او پخپلو خبرو سره مشغول سول. وزیر له باغوان څخه وپوښتل چي دا باغ دي خپل دئ که دي په اجاره اخیستی دئ.

سپین ږیري باغوان ورته وویل چي دا باغ د پاچا د لور بي بي دنیا دئ. وزیر ځني وپوښتل چي تا ته د میاشتي څو تنخواه درکوي. باغوان ورته وویل چي د میاشتي یو دینار راکوي. دوباره نو وزیر په باغ کي وګرځېد، که ګوري چي د باغ په یوه کونج کي خورا لویه او ښخوانۍ ماڼۍ ولاړه ده.

وزیر باغوان ته وویل چي: "باغوان اکا! زه غواړم چي دلته یو د خیر کار وکړم چي خلک به مي بیا نوم پر یادوي." باغوان ورته وویل: "دا به څه راز کار وي؟" وزیر درې سوه دیناره ورکړه، ول: اول خو دا دړواخله بیا به د کار دا هم درته ووایم. باغوان چي پیسو ته وکتل، له خوښۍ څخه ئې پښې مځکي ته نه ورتللې او ورته وې ویل: "هر څه چي دي زړه غواړه، کوه یې". وزیر ورته وویل چي انشاءالله دلته به د خیر یو کار وکړم. باره نو له باغه راووتل او کور ته ولاړل. سبا چي سو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر یو ختګر و یو نقاش له ځان سره باغ ته بوتلل او د دوی د اړتیا وړ شیان ئې ټوله ورحاضر کړل او ورته وې ویل چي ماڼۍ به ټوله سپینه کړئ او رنګارنګ انځورونه به وربانديي وکاږئ. بیا ئې لاجورد او د سرو زرو اوبه ورته راوړې او انځورګر ته ئې امر وکړ چي په دې به د دالان پر دېواله بانديي یو صیاد رسم کړې چي تور ئې غوړولی وي او دی پټ ورته ولاړ وي او یو نر کوتر په دام کي بندوي. انځورګر چي دا رسم وکیښ، بیا ئې نو ورته وویل چي اوس د دېوال پر دا بل سر بانديي به بیا صیاد رسم کړې چي تور ئې غوړولی وي او دا ځل ئې په تور کي ماده کوتره بنده وي. صیاد هغه رااخیستې وي او پر غاړه ئې چاړه وراېښې وي. پر سر به ئې د شهین یو انځور وکاږې چي هغه نر کوتر ئې په منګولو کي نیولی وي. انځورګر دا ټول اوامر پر ځاي کړل. وزیر نو نور له باغوان سره خدای په اماني وکړه او کور ته ولاړ. هورې ئې له یوې خوا او له بلي خوا ګپي سره کولې.

آخر تاج الملوک و عزیز ته وویل چي یو څو بیته راته ووایه چي له زړه څخه مي د غم زنګ پاک کړي، چورت مي یو څه راته سم سي او د زړه لمبه مي لږ څه په سړه سي. عزیز غوږ ته ګوته واچوله او دا بیتونه ئې ورته وویل:

زمــا مینــه پــر مینــه، خــو ، اشــنا کــوي کینــه
بــل څـه نـه دي بخـت دئ ازمویـښت و زمانـه
ځـای د قـدم ګـوره بیـا نـو پـل ایـږده دلبـره
دا پخــــه خبــــره اولنــــۍ ده دېرینــــه
مینــه د پوهــانو پــه نظـر مــار دئ، لنـډۍ ده
نــېښ ئــې زهرنا کــه پــه ښــکاره ده رنګینــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند څه دئ؟ خطر دئ، مشقت دئ، جنجالونه
مینه کي دا هر یو دئ زرچنده، تې منه
دام کي د زمري نیول زور نه غواړي مېړه ته
خو مینه هسي دام دئ چي مېړه کړي ارتینه

عزیز و تاج الملوک ورځ په همدې خبرو اترو تېروي او بوډۍ هم پر کور کښېنستله، نه له کوره وزي او نه هم پر بي بي باندي ورگرزي. کله چي بي بي ته د باغ د تفریح هوا ورولاړه سوه، نو ئې بوډۍ ته نوکر ورولېږه او کور ته ئې راوبلل. ځکه دا بې له بوډۍ څخه هیڅ وخت باغ ته نه تلله. بوډۍ ئې بیرته دلاسا کړه او ورته وې ویل چي باغ ته مي هوا سوې ده او غواړم چي د گلانو او شکوفو له لیدلو څخه یو څه خوند واخلم. بوډۍ هم ورسره ښه کړه او ورته وې ویل چي زه به هم کور ته ولاړه سم او خپل کالي به الیش کړم. بي بي ورته وویل چي سمه ده، منگر ژر راسه چي بیا ناوخته کېږي. بوډۍ د بي بي له کوره سیده تاج الملوک ته ورغله او ورته وې ویل چي ژر کوه، ښې سنگیني جامې دي واغونده، باغ ته ولاړ سه، باغوان ته سلام ورواچوه او په یوه ځای کي ځان نیهام کړه. بوډۍ له تاج الملوک سره یو پټ رمز کښېښوو او نور ئې نو بي بي ته ځان وروررساوه. عزیز و تاج الملوک هم خپلي ښې جامې واغوستلې. تاج الملوک د ورېښمو کالي واغوستل، د سرو زرو کمربند ئې، چي د یاقوتو و زمردو دانې پکښې کار سوي وې، تر ملا وتاړه او باغ ته روان سول. د باغ دروازې ته چي ورسېدل، باغوان ئې پر خپل ها پخواني ځای باندي ناست وموند. دوی ته ولاړ سو او ښه پوره تعظیم ئې وکړ او ورته وې ویل چي ولاړ سئ او په باغ کي مو خپله تفریح وکړئ. باغوان نه وو خبر چي په همدې ورځ د پاچا لور هم باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راروانه وه. تاج الملوک و عزیز باغ ته ننوتل. یو گړی چي تېر سو، دا دئ د مینځیانو او نوکرانو ږغونه ئې تر غوږو سول چي باغ ته د ها پټهي دربچې له لاري راننوتل. باغوان چی هغوی ولیدل وارخطا سو، چټک ئې تاج الملوک ته ځان ورساوه او خبر ئې کړ چي بي بي او مینځیاني باغ ته راننوتلې.

تاج الملوک ورته وویل چي ته ری مه وهه، موږ به ځانونه د درختو تر شا پټ کړو. د باغوان هم ورسره خوښه سوه او ټینگار ئې پر وکړ چي ځانونه هرومرو کوم ځای پټ کاندي. د پاچا لور چي له خپلو سهیلیو سره باغ ته راننوتله، بوډۍ فکر وکړ چي که دا سهیلیاني او نوکراني راسره وي، خدای خبر چي مقصد ته به رسېږو، باره ئې مخ د پاچا لور ته ورواړاوه او ورته وې ویل چي دې نجونو او نوکرانو ته حاجت نسته، دوی خپل سر ته پرېږده چي خپلي مستۍ وکړي. بي بي ورسره خوښه کړه، ول رشتیا دي وویل او پر سهیلیانو ئې ږغ وکړ چي تاسي نو په باغ کي سره تیتي سئ او خپل ساتمو تېر کړئ.

نجوني او نوکراني خوشاله سوې او په باغ کي ئې خپل چکرونه و اتڼونه شرو کړه. بي بي او بوډۍ کرار کرار قدم واهه. تاج الملوک هم د خپلي معشوقې د حسن و جمال او قد و اندام په نندار ه کي ډوب وو او له ځانه سره ئې ویل:

معشوقه مي په څه ناز و ادا راغله
د ښایست له غلو څه پټه په غلا راغله
هر کلي ته ئې مرغان د چمن درومي
ښه راغلې ته ئې غونچه په خندا راغله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د گل عکس ئې دئ د دې له مخ اخيستی
نـازکې تـه ئـې پرخـه پـرژړا راغلـه
شيخان ټول دي پر گونډو و لاسنيوي ته
مـستان ټـول د خرابـات پـه دوعـا راغلـه
کرامات چي ئې د ښکلي مخ ښکاره کړل
زاهـدان ټولـه پـر رقـص و نڅـا راغلـه
زه عاشق بې د پښو گرد ستر گو ته يوسم
کـه يـو ځلي مـي د مينـي پـر خـوا راغلـه
زه بېوزلــه د هغــې شــېبې پــه تمــه
کـه مـي غېږې تـه دا ښـکلې رعنـا راغلـه
بـل څـه نـه لـرم، خپـل سر بـه تـر قربـان کړم
کــه د مينــي بازارتــه پــه ســودا راغلـه
د ښـکلاوو رونـق هغـه ورځ ورتـول سـو
چـي چمـن تـه ښايـسته محبوبـا راغلـه

بوډۍ پخپلو خبرو باندي بي بي اخته کړې وه او ورو ورو ئې د هغې ماڼۍ و خوا ته بوتله چي د وزير په حکم نقاشي سوې وه. بوډۍ او بي بي ماڼۍ ته ورننوتلې. بي بي چي د مرغانو، صياد، دام او کوتري انځور ته وکتل، سبحان الله ئې ورته وويل او زياته ئې کړه چي دا کټ مټ هغه شکلونه دي چي ما په خوب ليدلي ول. بيا ئې نو بوډۍ ته مخ راوگرزاوه، ورته وې ويل: "گوره! زما مهرباني دايي، دې تصويرونو ته وگوره، ما چي به تل نارينه ملامتول او له هغو څخه مي ښه نه راتلل. ته اوس ښه ورته وگوره، صياد نر او ماده کوتري دواړي په دام کي نيولي دي، نارينه کوترځان خلاص کړی دئ او دومره نه کوي چي ماده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتره هم له دامه وژغوري. رډي سترګي ئې ورته نیولي دي او شهین په هغې خوارکۍ کي منګولي ښخي کړي دي. څه سر دي پرله ګرزوم، بي بي دا خبري و بوډۍ ته کوي خو بوډۍ ځان ګول اچولی دئ او په نورو خبرو ئې ځان مشغول کړی دئ. دوی کرار کرار رارواني دي څو هغه ځای ته ئې بي بي راوستله چي تاج الملوک پکښې پټ دئ. بوډۍ تاج الملوک ته هغه مخصوصه اشاره وکړه او د انځورونو ماڼۍ ته ئې راوباله.

د بي بي ناڅاپه هغې خوا ته پام سو او تاج الملوک ئې ولید. د ده و ښایست او جمال او ښو کړو وړو ته داسي هکه پکه ولاړه. بوډۍ ته ئې وویل:

دغه باز دئ که شاهین چي ښکاروي زړونه مهرونه
او که تورک د خراسان دئ اېلوي د پارس ملکونه

بوډۍ ورته وویل: ولچي، زه ئې هم نه پېژنم خو فکر کوم چي د کم پاچا زوی به وي. آبس، بي بي دنیا د تاج الملوک و ښایست ته هېښه پېښه تللې وه چي داسي ښکارېده چي د دغه نازنین بشر د میني غشی ئې پر زړه ولګېد. میني دونه غلبه پر وکړه چي عقل ئې ورمغلوب او شهوت ئې پر خروښ رااووست. بې اختیاره ئې بوډۍ ته تر خوله ووتله چي دغه د ګلابو ګل بېخي ډېر ښکلی دئ. که څه هم هر وخت مي ویلي دي چي زړه به له چاسره نه پیوندوم، خو د دې ځوان د میني په دام کي پخپل اختیار او خپله خوښه ولوېدلم. او دا بیتونه ئې وویل:

که مي زړه راڅخه غواړي خو تر جار ئې
که مي دام ته کشوي، خوښه، اختیار ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه دې ره نــه ده غوښــه ده نرمېــږي
پر دې عشق سرور کوم که وي، په کار ئې

بودۍ ورته وويل چي رشتيا هم دا بلاوهلی مه کې، دونه ښايسته دئ چي ما په دا خپل ټول عمر داسي ښايست نه وو ليدلی. بوډۍ تاج الملوک ته په رمز وويل چي نور نو خپل کور ته ولاړ سي. تاج الملوک خوش خوش روان سو، له باغوانه ئې خدای په اماني واخيسته او تر باغ ووت. کور ته چي راغی د ميني اور ئې په زړه کي داسي لمبې بل کړې او شوق ئې دومره زيات سو چي، نور ئې له توانه ووتله. دا بيان ئې وزير او عزيز ته وکړ او ورته وې ويل چي بوډۍ ولي زه له باغه وتلو ته مجبور کړم. دوی ورته وويل چي البته بوډۍ به په همدې کي ستا خير او مصلحت ليدی، کنه نه نو له باغه د وتلو اشاره به ئې نه درته کولای. وزير او عزيز نو پرېږده چي له تاج الملوک سره نور پند تړي، د پاچا لور پسي راواخله. د پاچا پر لور باندي ميني تر اندازې زيات زور وکړ، بوډۍ ته ئې وويل چي له دغه پريروی سره د وصال کار ستا پر غاړه دراچوم. ته به کوې خدای به کوي، دا کاربه سره رسوې. بوډۍ ورته وويل چي شيطان ولاحول کړه. تا خو له نارينه وو څخه داسي بد وړل لکه مار چي له شينشوبي څخه بد وړي. ولي دي د دغه ځوان په ليدو سره نابېره حال بل سو او لمبې درباندي راغلې. منګر، هو! قسم مي دي په خدای وي چي تر دغه ګل بشر نو بل ښوکل ستا د غېږي وړ هم نسته. د پاچا لور ورته وويل چي اې مهرباني دايي! زموږ په وصال کي به ځان نه سپموې. که دي دا کار سره ورساوه، زر ديناره دي نغدچغد وګټله. او که دي و نه رساوه، زه مرم، ولاکه ژوندۍ پاته سم. بوډۍ ورته وويل، ته خپل قصر ته ولاړه سه، خدای د کراري مل دئ. زه خپل ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوښښ کوم.

که هاروت غوندي په ښاه کي د بابل وي
پخپل سِـحر بې له ښاه ښـخه بېرون کړم

آبس، بي بي دنیا خپلي ماڼۍ ته ولاړه او بوډۍ تاج الملوک ته ځان ورورساوه. تاج الملوک چي ولیدله. جست ورته ولاړ سو او بوډۍ ئې خپل ښنگ ته کښېنوله. بوډۍ ورته وویل چي خوشاله اوسه، چي دا وا رزمور حیلې او خِدعې کار وکړ. باره ئې نو ټوله بیان ورته وکړ او په آخر کي ئې، نور ئې له توانه ووتله، ورته وویل چي: "سبا دخیره د ملاقات ورځ ده". تاج الملوک امیانۍ ته لاس کړ او زر دیناره ئې بوډۍ ته په زېري کي ور وبخښل.

بوډۍ دینارونه او سوغاتونه غوټه کړل او د بي بي دنیا کره په منډه ورغله. بي بي چي بوډۍ ولیدله، ورته وې ویل: "ښه خبر دئ ملاچرگک مور ته راوړی"، او په ناز ئې پوښتنه ځني وکړه چي اې مهرباني دایي! زما د محبوب له خوا دي کم د خیر خبرمبر راوړی دئ که یا؟ بوډۍ ورته وویل چي کور مې پیدا کړ، سبا که ژوند باقي وو، درته راولم ئې انشاءالله وتعالی. بي بي دونه خوشاله سوه چي سمدستي ئې زر دیناره نغد او د زرو دینارو په بیه یو ټوکر په زېري کي ورکړ. بوډۍ غوټه راواخیستله او سیده کور ته ولاړه. شپه ئې تېره کړه. سهار وختي د تاج الملوک کره ورغله. په ده ئې د ښځو جامې واغوستلې، چادري ئې ور پر سر کړه او ورته وې ویل چي: "په ما پسې راځه. چابک چابک مه ځه، تلوار مه کوه، که چا خبري درسره کولې، هیڅ مه ورته وایه. تاج الملوک چي ئې په دې ټولو خبرو ښه پوه کړ، باره نو له کوره راووتل، بوډۍ دمخه ده او تاج الملوک د ښځو په کالیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي په پسې دئ، څو دا دئ، و قصر ته راورسېدل. بوډۍ په قصر ننوتله او تاج الملوک سم په پسې دئ. دروازې خلاصي سوې او په دهلېزو کي تېر سول څو تر اوو دروازو ووتل او اتمي ته ورسېدل. دلته بوډۍ و تاج الملوک ته وویل چي بېرېږه مه، زړه وانه چوې. که ما دربانديې په زوره ږغ وکړ چي: "اې مينځي! چابک ورسه او کور ته ورننوزه"، ته بله مه کوه او چټک په کور ننوزه. چي کور ته ننوتلې، تر دهلېز به ووزې، کيڼ لور ته به راوګرزې، يو دالان به ووينې، په دالان کي به پنځه دروازې وشمېرې او په شپږمه به ورننوزي ستا د زړه مطلب هورې دئ. تاج الملوک ورته وويل چي ته به نو چيري يې؟ دې جواب ورکړ چي زه ځای نه ځم دلې يم، منګر ښايي له پيره دارانو سره په خبرو کښېوزم او شا ته به پاته سم. تاج الملوک د بوډۍ خبري په غوږ کي ونيولې او هغي دروازې ته ورروان سو چي لوی پيره دار پکښې ولاړ وو. پيره دار چي له بوډۍ سره بله مينځه وليدله، له بوډۍ څخه ئې وپوښتل چي دا مينځه چيري ځي؟ بوډۍ ورته وويل چي د دې مينځې په باره کي بي بي څه اورېدلي وه چي ډېره کمالداره او نمايداره نجلۍ ده، نو بي بي غواړي چي دا مينځه رانيسي. پيره دار ورته وويل چي زه دي په کمالداره و بې کماله نه پوهېږم، زه بې له تلاښې څخه څوک نه پرېږدم چي ماڼۍ ته ننوزي. ما ته پاچا همداسي امر کړی دئ او زه ئې امر پر ځای کوم... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او پنځه دېر شمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

لوی پيره دار بوډۍ ته وويل چې د پاچا له امر سره سم، زه څوک بې له تلاښۍ قصر ته نه پرېږدم. بوډۍ پر رابوږرکې سوه او په خښم ئې ورته وويل چې ما ته خو ته ډېر ادبناکه او هوښيار سړی ښکارېدلې، دا نن ولي مخ درلګېدلی دئ. زه به دې په بي بي پرېږدم! ولا چې دا ټول نکل مي نه وي ورته کړی چې ته د دې مينځيانو ته لاس اچوې. بيا نو بوډۍ پر تاج الملوک باندې په لوړ اواز ږغ وکړ چې: "ځه! مينځې ننوزه". تاج الملوک هم په چټکې سره سوپ ته ننووت. د پيره دار خوله ګونګه پاته سوه او هيڅ ئې و نه ويل. تاج الملوک چې تر سوپ راووت، چپه لاس ته کاږ سو، دروازې ئې وشمېرلې، يو، دوه، درې، څلور، پنځه، پر شپږمه دروازه ورننوت چې ګوري بي بي دنيا بيا وختي راغلې ده او په انتظار ورته ناسته ده. بي بي چې پر تاج الملوک سترګې وموښتلې، وې پېژانده، او سمدلاسه ئې غېږ پر راوګرزوله او ټينګ ئې ونيو. په دغه حال کي بوډۍ هم راورسېده او يوه بله مينځه ئې تر لاس ونيوله او تر قصر ووتله چې چوکيدار ته دا وروښيي چې مينځه بيرته له ماڼۍ څخه ووتله. بوډۍ بيرته ماڼۍ ته راغله. بي بي ورته وويل چې دايي انا! ته به په دروازه کي کښېنې، څوک به نه راپرېږدې.

باره نو بي بي او تاج الملوک خوله په خوله سول او نور نو مه کوه خبري. ښه د خوندشپه ئې تېره کړه، سهار سو، بي بي په تاج الملوک پسې دروازه راوتړله او دا يو بل سرای ته ولاړه. له عادت سره سم ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځیاني راوغوښتلې. د هري یوې چي څه غوښتنه وه، یا ئې څه کار وو، د هغه له پاره ئې پر نوکرانو باندي امرونه وکړل او لازم هدایتونه ئې ورکړل. یو آن ئې لا د دا نورو مینځیانو سره ګپ شپ وکړ، باره ئې ورته وویل چي اوس نو تاسي ووزئ، زه غواړم چي یو آن یوازي اسرهت وکړم. مینځیاني چي ووتلې، دا بیرته تاج الملوک ته راغله، ښه مکلفه ډوډۍ ئې وخوړه او نور ئې خپلي بازۍ شرو کړې. دا شپه ئې هم تېره کړه او دا سبا ئې د تېري ورځي په شان په تاج الملوک پسې دروازه وتړله او دې خپل کارونه مارونه وکړل او د مینځیانو مشکلات ئې ورحل کړل. په دې ترتیب یوه میاشت همداسي تېره سوه. دوی نو دلې پر پړده چي خپل عیشونه کوي، د وزیر او عزیز حال راواخله.

غوږ مو دئ! وزیر او عزیز چي ولیدل، تاج الملوک د پاچا د لور ماڼۍ ته ولاړ او هورې پسي پاته سو، نو ئې زړه ته ولوېده چي دا سړی د ځای وو، د ځای سو. بیا ئې راوتل ناممکن دي منګر په مرګ راووزي. وزیر عزیز ته وویل چي: "بچیه! اوس کار خراپ سو. که زه او ته د تاج الملوک پلار ته بیرته ور نه سو او په حال ئې خبر نه کړو، باره به ملامتي ټوله پر موږ وي". باره ئې پر کډه لرګی واچاوه مخ د ملک سلیمانشاه پر لور رارهي سول. هله، هله، هله . څو شواروزه وروسته خپل ښار ته راورسېدل. پاچا ته ورغلل او ورته وې ویل چي: "له کمي ورځي چي تاج الملوک د پاچا د لور ماڼۍ ته تللی دئ، بیا ئې هیڅ حال نسته".

پر پاچا باندي د قیامت ورځ راغله پر خپل کار باندي ډېر پښېمانه سو. منګر اوبه تر ورخ اوښتي وې. باره ئې جارچي راوغوښت او امر ئې ورته وکړ چي په ښار کي د جهاد جار ووهه. چي مخ دي راګرزاوه، لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر تیار سو. تر ښار دباندي ئې خېمې ووهلې. پاچا پخپله مخصوصه خېمه کي کښېنستلی تر څو چي له لیرو ځایو څخه ټول لښکریان راورسېدل، باره ئې د "کوچ" امر ورکړ او د اسمان د ستورو په اندازه له لوی لښکر سره د خپل زوی تاج الملوک دژغورني له پاره وررهي سول. هلته تاج الملوک او بي بي دنیا شپږ میاشتي په عیش و عشرت کي سره تېري کړې. ورځ په ورځ ئې مینه سره زیاتېدله. په پای کي تاج الملوک خپل راز ورته څرگند کړ اوبي بي ته ئې وویل: "اې زما د زړه محبوبي! ما دلته ډېري شپې درسره تېري کړلې او مینه مو ورځ په ورځ زیاتېږي، منگر زه خپل مراد ته نه یم رسېدلی".

بي بي په جواب کي ورته وویل چي: "ستا خاطر دي خدای نه مانده کوي، وایه ! مطلب دي وایه! که بازۍ دي، که عیش و عشرت دئ، خو هغه دئ کوو ئې. که نور څه په زړه کي لرې، راځه! زه ستا یم". تاج الملوک ورته وویل چي مقصد مي دا نه دئ، بلکي مطلب مي دا دئ چي ته پوه سې چي زه د سوداگر زوی نه یم، زه د پاچا زوی یم. پلار مي ملک اعظم ملک سلیمان شاه دئ. هغه ملک سلیمانشاه چي خپل وزیر ئې ستا له پاره په مرکه رالېږلی وو او ما ته ئې راغوښتلې. تا نټه وکړه. باره ئې خپله کیسه له سره څخه تر پایه پوري ټوله ټکي په ټکي ورته وکړه او ورته زیاته ئې کړه چي اوس به خپل پلار ته ولاړ سم. هغه به ستا پلار ته خپل ایلچي راولېږي او تا به ما ته په حلاله نکاح راوغواړي. زیاتي به مو نو زړونه بېغمه سي او له دې پټ پټاني به راووزو. د بي بي دا خبره بیخي خوښه سوه. هغه شپه ئې په دغه خیالونو و چورتونو تېره کړه او عهدوپیمان ئې سره یو سو. خو د خدای کارونه دي په دغه شپه پر دواړو باندي خوب ډېره غلبه وکړه او تر لمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختو پوري راويښ نه سول.

هلته شهرمان پاچا پر خپل تخت ناست وو او له خپلو وزيرانو او امراوو سره ئې دربار کاوه چې ناڅاپه د زرگرانو مشر راغی. يوه سندوخچه ئې ورته راوړه او پاچا ته ئې ورکړه. په سندوخچه کي يو امېل پروت وو چې خورا غټ غټ غميان پکښې کار سوي وه. زر ديناره ئې بيه وه. پاچا چې امېل وليد، خوښ ئې سو او هغه لوی پيره دار ئې راوغوښت چې د هغه او بوډۍ تر منځ څه موده پخوا د تاج الملوک پر سر گفتگوی پېښ سوی وو. پاچا دې پيره دار ته وويل چې دا امېل به واخلې او بي بي دنيا ته به ئې وروړې. پيره دار چې د بي بي خوني ته راغی، گوري چې د خوني دروازه تړلې ده او بوډۍ ئې وليدله چې د دروازې په خوله کي ناسته ده. پيره دار له بوډۍ څخه پوښتنه وکړه چې بي بي ولي نن تر سرې غرمې بيده ده، بوډۍ وارخطا سوه او وې ويل چې دلته تکيه سه، زه به کيلۍ راوړم. باره ئې دوې پښې دغه وې، دوې نوري پور کړې او ولاړه، وتښتېده.

پيره دار په شک کي سو، دروازه ئې ماته کړه او خوني ته ورننووت. چې گوري د پاچا لور د تاج الملوک په غېږ کي بيده پرته ده. اريانۍ واخيستی، غوښتل ئې پاچا خبر کړي، چې په دغه وخت کي

بي بي له خوبه راويښه سوه. پيره دار چې ئې وليد د رنگ بڼه ئې ژړه سوه او پيره دار ته ئې وويل: "گوره زموږ پرده پوښه سه، خدای به ستا پرده پوښه سي". پيره دار په جواب کي ورته وويل چې زه له پاچا څخه هيڅ شی نه سم پټولای. د سرای دروازه ئې وتړله او بيرته پاچا ته ورغی. پاچا ځني وپوښتل چې امېل دي بي بي ته ورکړ. پيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارورتهوویل امېل ممېل پرېږده، زه نه غواړم چې هیڅ خبره ستا څخه پټه وساتم. پوه سه چي بي بي مي نن له یوه ښکلي ځوان سره په یوه بستر کي بیده ولیدله.

پاچا دوی دواړه راوغوښتله او پوښتنه ئې ځني وکړه چې دا مو څه شوډنګ راایستلی دئ. باره خښم ورغی اوغوښتل ئې چې د تاج الملوک سر په توره غوڅ ځني پرې کړي. بي بي دنیا ځان پر وغوړاوه او پلار ته ئې وویل چې اول ما مړه که، بیا به دی وژنې. پاچا دا تر لاس کش کړه او نوکرانو ته ئې امر وکړ چي خپل سرای ته ئې بوزي. بیا ئې تاج الملوک ته مخ راواړاوه چي ته ارمچک څوک یې؟ د کم ځای یې؟ د پلار نوم دي څه دئ؟ او څرنګه دي دونه زړه کړی دئ چي د پاچهانو لوښو ته لاس واچوې. تاج الملوک ورته وویل چې که ته ما ووژنې، پاچهي به دي پر دا بله راواوړي او ته به هم خپل سر پکښې وخورې. ملک و وطن به دي ویران سي او بیا به پښېماني هم څه ګټه در ونه رسوي. پاچا ورته وویل چي ولي به پښېمانه سم او ولي به مي ملک و وطن خراب سي؟ تاج الملوک ورته وویل چي سر خلاص که، زه د ملک سلیمانشاه زوی یم. چي مخ راااړوې د پلار سپاره و پلی لښکر به مي راورسېږي.

شهرمان پاچا چي دا خبري واورېدې، یو څه له دردهٔ سوړ سو او غوښتل ئې چي وئې نه وژني او زندان ته ئې ولېږي تر څو چي د ده د خبرو رشتیا و درواغ معلومېږي. په دې وخت کي د شهرمان پاچا وزیر راوړاندي سو او پاچا ته ئې وویل چي د دې سپي په وژلو کي به ځنډ نه کوې. ده د پاچا پر لور باندي تېری کړی دئ. باره ئې پر جلات امر وکړ چي دا خاین ووژني. جلات توره تر سر وڅرخوله، لاس ئې پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ، خو پاچا نه غوښتل چي دی ووژل سي او له امراوو څخه ئې یو په یو مشوره پیل کړه.

وزیر ورته وویل په دې کار کي مشوره نه ځایېږي. باره پاچا ته هم درد ورغی او پر جلات ئې امر وکړ چي: "وهه ئې!" جلات توره پورته کړه او غوښتل ئې چي سر او تن ئې سره بېل کړي چي په دغه وخت کي ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپږدېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

جلات چي توره پورته کړه او غوښتل ئې د تاج الملوک سر غوڅ ورپرې کړې. لاس ئې لا په هوا کي وو چي په دې وخت کي ناڅاپه د ډول و سورنا ږغونه او د خلکو فریادونه او د اسانو ششنی له ښاره را پورته سو. دا ږوږ په ښار کي راتاو سو. دوکانونه وتړل سول. پاچا پر جلات چیغه وکړه چي: "لاس دي نیسه! چي مړ ئې نه کړې". باره ئې سړی واستاوه چي د ښار حال راوړي چي څه پېښه ده؟ سړی ولاړ او د هغې خوا ئې حال راووړ چي: "اې پاچا! دونه لوی لښکر پر ښار راغلی دئ چي سروپای ئې نه معلومېږي، شمېر ئې د اسمان تر ستورو، د درختو تر بلګو او د بیابان تر شګو زیات دئ. د یوه خروښنده رود په شان رابهېږي، اسان ئې راپونده کړي دي او رانزدې کېږي. خو د لښکر د راتګ په سبب پوه نه سوم چي ولي او پر څه راروان دئ؟" پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وارخطا سو، پر خپل ځان او خپل مملکت وبېرېدی. وزیر ته ئې وویل چي آیا زموږ سپاهیان هم مقابلې و جنګ ته وروتلي دي که یا؟ د ده لا دا خبره په خوله کي وه چي د پاچا پیره داران دربار ته راننوتل او د یرغلي لښکر د پاچا استازي هم ورسره ملګري دي. په استازو کي د نوموړي پاچا وزیر هم شامل وو. پاچا هغوی ته ولاړ سو او ځان ته ئې نزدې راوبلل او د هغوی د راتګ دلیل ئې ځني وپوښت.

د استازو له مابین څخه وزیر رامخ ته سو او داسي ئې وویل: "اې پاچا! پوه سه چي دې وطن ته د راغلي لښکر سلطان د پخوانیو پاچهانو په شان نه دئ" ملک شهرمان ځني وپوښتل چي دا کم پاچا دئ؟ وزیر په جواب کي ورته وویل: "دا سلطان سلیمانشاه عادل او د صفاهان د پراخي مځکي څښتن دئ. دې وطن ته ئې د لښکر د راتګ سبب دا دئ چي زوی ئې ستا په ښار کي دئ. که ئې خپل زوی سهي سلامت او روغ رمټ ولید، تا ته به هم نوازش ورسېږي او که هغه په دې ښار کي ورک سي یا کمه صدمه وزیان ورورسېږي یا وررسېدلی وي، نو مرګ ته دي ځان تیار کړه. همدامي پیغام وو، زیاتي والسلام". پاچا چي دا پیغام واورېدی، رېږد واخیست او وبېرېدی. د خپل دولت پر لویانو ئې اواز راوکیښ چي: "ولاړ سئ او ټول وطن پسې وپلټئ، د زوی درک ئې ورمعلوم کړئ."

د پاچا زوی تاج الملوک خو د جلات تر توري لاندي پر مځکه پروت وو، له ډېر وهم څخه بې حاله سوی وو چي ناڅاپه د یوه استازي سترګي پر ولګېدې او وئې کتل چي خوارکی د اعدام پر تخته پروت دئ. داغسي ئې ورالا کړه او د شهزاده په پښو کي ورولوېدی. نورو استازو هم وروځغستل او په پښو کي ورولوېدل. باره ئې اولچک و

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې ځني خلاصي کړلې راپورته ئې کړ او لاسونه و پښې ئې ورمچ کړل. تاج الملوک چي د خپل پلار وزیر او د سوداګر زوی عزیز وپېژندل، له ډېري خوشالۍ څخه بیا بېهوښه سو. ملک شهرمان چي دا حال ولید، اریانۍ واخیستی، وهم پر غالب سو او بیخي ډېر وبېرېدی ځکه پوه سو چي د دې لوی لښکر د راتګ سبب همدغه ځوان دئ چي ده د جلات تر تېغ لاندي پرې ایستلی وو. باره راولاړ سو، تاج الملوک ئې پر سر مچ کړ، تر سترګو ئې اوښکي راغلې او وې ویل: "زویه ! زما د کړي عمل جزا ما ته مه راکوه، پر ما رحم وکړه او زما دا سپیني ږیري ته وګوره. مملکت او وطن مي مه راورانوه". آبس، تاج الملوک ئې هم لاسونه ورمچ کړل او وې ویل چي دا ستا ګناه نه وه. ته زما د پلار پر ځای یې. خو بېرېږم چي زما ګراني محبوبې ته کمه صدمه نه وي رسېدلې". پاچا ورته وویل: "اې ځوانه! د هغې غم مه کوه. خوښه خوشاله ناسته ده او د سر وېښته ئې لا هم نه دئ ضایع سوی".

څه سر دي پرله ګرزوم، ملک شهرمان داغه عذرونه دي چي تاج الملوک ته ئې کوي، بخښني ځني غواړي. د سلیمانشاه وزیر ته هم عذرونه کوي او بې شمېره وعدې ورکوي چي دی به کوي او خدای به کوي او دغه لیدلی حال به له خپل پاچا څخه پټوي. خپل پاچا به په دې حال باندي نه خبروي. بیا ئې نو پر خپلو غټانو باندي امر وکړ چي تاج الملوک حمام ته بوزي او د پاچهۍ ورېښمني جامې په واغوندي. غټانو ئې امر پر ځای کړ او تاج الملوک ئې په خوله لغړولی دربار ته راووست. تاج الملوک چي د ملک شهرمان دربار ته راننووت، پاچا او د ده ټول درباریان ورته ولاړ سول. بیا نو تاج الملوک کښېنوست او خپل سرګذشت ئې خپل پلار، وزیر او عزیز سوداګر تهووایه. دوی بیا خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیان ورته وکړ چي څرنګه ئې ملک سلیمانشاه ته خبر یووړ چي زوی دي د ملک شهرمان د لورپه ماڼۍ ننووت او بیا ئې نو پته ورکه سوه. دا ئې هم ورته وویل چي پلار چي دي دا بیان واورېد، زیاتي ئې له طاقته ووتل او په هغه ګړی ئې لښکر تیار کړ او دا دئ چي تر تا پوري مو ځان راورساوه. وزیر پسي زیاته کړه چي: "دا د خدای ډېره مهرباني ده چي زموږ راتګ ستا د ژغورني او خوښۍ و خوشالۍ سبب سو".

تاج الملوک په جواب کي ورته وویل: "ستاسي راتګ دي تل مبارک وي" . دوی پخپلو منځو کي په خبرو اخته دي چي ملک شهرمان د خپلي لور ماڼۍ ته ورغی. که ګوري چي لور ئې بي بي دنیا په تاج الملوک پسې په رینګټ ژاړي. خنجر ئې راایستلی او پر مځکه ئې لګولی دئ. د خنجر څوکه ئې خپل ټټر ته نیولې ده او غواړي چي ځان ووژني. له ځانه سره ګډه ده او وایي چي له تاج الملوک پرته نو پر ما ژوندون حرام دئ، پلار ئې چیغه پر وکړه چي: "مه کوه! اې نجلۍ دا کار مه کوه. پر خپل پلار او خپل ښار دي رحم وکړه، داسي کار مه کوه چي د هغه په سبب دي پلار ته تاوان ورسېږي". زیاتي نو ورغی لور ئې راپورته کړه او ټوله کیسه ئې ورته وکړه چي ستا معشوق خو د ملک سلیمانشاه زوی دئ. غواړي تا په نکاح کړي د نکاح کار اوس تا ته معطله دئ.

لور ئې موسکۍ سوه او ورته وې ویل چي: "نه مي درته ویل چي دا ځوان شهزاده دئ. زما خبرو تا ته دوه درهمه ارزښت نه درلود. ځوان دي واخیست د جلات تېغ ته دي وتاړه". پلار ئې ورته وویل چي: "ستا د روزني او لویولو حق مي دربخښلی دئ خو ته هم زما تر دې خطا راتېره سه". باره نو بي بي ورته وویل چي چابک به تاج

(c) ketabton.com: The Digital Library

الملوک راته راولئ. پاچا دستي ورته راووست. د بي بي سترگي چي پر وموښتې، تر هر نام وننگ تېره سوه او د پلار په مخ کې په غېږ کي ټينگ ونيو او ورته وې ويل چي: "زه پر تا وم ، ما ول نه گانه يوه ډېره نېکمرغه، بله بدمرغه، چي خداى دي نه کړي يو څه ئې درکړي نه واى". بيا ئې نو پلار ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "ته و خداى، دغه ښايسته بشر او دغه ځواني د مرگي لايقه وه". باره نو ملک شهرمان له کوره راووت، دروازې ئې وتړلې او د تاج الملوک د پلار وزير ته راغى او ورته وې ويل چي ملک سليمانشاه ته حال ورکړئ چي زوى ئې سهي سلامت و روغ رمټ او پخپل عيش ونوش کي ډوب دئ. بيا ئې نو امر وکړ چي د ملک سليمانشاه د لښکر هر نفر ته دي د هر راز خواړو و مېوو او حلواوو سربښته ونيسي. د ملک شهرمان فرمان چي پر ځاى سو، وروسته ئې د ملک سليمانشاه له پاره د ده له شانه سم سوغاتونه و تحفې و اسان، اوښان، و مينځې و مريان ورولېږل. د هغې خواملک سليمان شاه ده او د ده د دربار مشرانو ته اجازه ورکړه چي ورسره ووينې. ملک شهرمان او درباريان ئې هم سمدستي تر ښار وروتل او هلته چي ملک سليمانشاه د دوى په ورتگ خبر سو، ورو ورو ئې د ملک شهرمان د ښار پر لور حرکت وکړ. کله چي دا دوه پاچهان او د هغو عمله و فعله سره يو ځاى سول، ملک سليمانشاه او ملک شهرمان يو له بل سره د غېږي روغبړ وکړ.

ملک شهرمان ته ئې پر خپل تخت باندي د ځان له څنگه سره ځاى ورکړ. باره ئې مجلس شرو کړ. د مجلس په ترڅ کي هر راز خواړه و حلواوي راوړل سوې. لږ آن وروسته تاج الملوک راغى. پلار ئې ورولاړ سو او په غېږ کي ئې ونيو. يو آن سره وړغېدل. باره نو ملک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلیمانشاه و ملک شهرمان ته وویل چي غواړي د خپل زوی نکاح د ده له لور سره په همدغه مجلس کی وتړل سي. ملک شهرمان ورسره ومنله. دستي ئې قاضي و د نکاح شاهدان راوغوښتل. قاضي راغی کتاب ئې ورسره راووړ او د دوی دوو نکاح ئې وروتړله. لښکریانو خوشالۍ وکړې. ملک شهرمان د خپلی لور د خوښی (جهیز) په کار اخته سو. بیا نو تاج الملوک خپل پلار ته عزیز ورمعرفي کړ چي دې سوداګر زما سره خورا ډېري نېکۍ کړي دي، زما خذمتونه ئې کړي دي، زما سره د دغه لوی سفر تکلیفونه و زحمتونه ئې پر ځان ګاللي دي او زه ئې تر خپل مقصده رسولی یم. دی دا دوه کاله کېږي چي له خپله کوره راورک دئ او پلاره! زما داسي خیال دئ چي و ده ته هم دسوداګرۍ ښه مزبوته مال برابر کاندم او خپل ښار ته ئې ولېږم. د ده ښار زموږ تر ښار دې ځای ته نزدې دئ. پلار ئې ورته وویل چي بیخي مي خوښه ده. باره ئې نو عزیز ته د سلو اوښانو بار سنګین او قیمتي مالونه برابر کړل. عزیز ته ئې وویل چي: "وروره ! دا ستا له پاره یوه کوچنوټې تحفه ده".

عزیز هم په خوشالۍ سره ومنله. زیاتي ئې نو خدای په اماني سره وکړه. عزیز د تاج الملوک او د هغه د پلار پښې و لاسونه ورمچ کړل او پر آس ئې پښه واړوله. تاج الملوک هم تر یوه فرسخه پوري ملګري ورسره وکړه. بیا نو عزیز ورته وویل چي که مي د سپین سري مور غم راسره نه وای، هیڅکله به ستا څخه جلا سوی نه وای. خو ته دونه نېکي لا هم راسره وکړه چي خط و کتابت دي راسره جاري وساته. آبس، اخره خدای په اماني ئې بیا سره وکړه او عزیز مخ پر خپل ښار روان سو. ښار ته چي ورسېدی، سیده خپل کور ته ولاړی چي ګوري مور ئې د سرای په منځ کي قبر کیندلی دئ او دا پړمخي باندي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. ورېښتان ئې پر قبر غوړولي دي او ساندي وايي. له ساندو سره دا بیتونه هم وايي:

د ځوانانو تر مرگ وروسته راته نه ښايي ژوندون
چې گلان ټول له خازه وي، څې بلبل څې شواخون
زما د ژوند ثمر، زما گل خو په ژوندوني راڅه ورک دئ
نه ئې ليک چا راته راوور، نې د ژوند و مرگ څه سپوڼ
چې زما په درد و آه به نه سوځي، دا کنگل زړونه
خدايه ته ئې زما په شان کړې چې مدام وي ځگرخون

دا بيتونه ئې لا پوره کړي نه وه چې عزيز په کور ورننووت. د دې چې پر خپل زوی سترگي وموښتې، داغسې راالا کړه او په زړه پوري ئې ټينگ ونيو، ول: "دا چيري وې، آ زما د زړه سره! خوارکی مور خو دي له ډېره غمه زاره ترکې سوه". عزيز خپل ټول بيان ورته وکړ او دا ئې هم ورته وويل چې تاج الملوک اوز اوښان سنگين مالونه ورکړي دي. مور ئې ډېره خوشاله سوه او عزيز نور له خپلي مور سره يو ځای ژوند شرو کړ. منگر هروخت به هغې کانې ته اريان تللی وو، چې ها مرداري پليتي په ده پوري کړې وه. عزيز نو دلې پر برده، تاج الملوک پسي راواخله.

د تاج الملوک نکاح چې وروتړله، باره ئې بي بي دنيا ته ورواستاوه. دوی دواړو د واده د اولي شپې دود و بايده سره پر ځای کړه. باره نو په دا سبا ملک شهرمان خورا ډېر سنگين سوغاتونه ملک سليمانشاه او تاج الملوک او بي بي دنيا ته ورکړل او دوی ټول د خپل ښار پر لور رهي سول. ملک شهرمان هم له دوی سره درې ورځي و درې شپې مزل وکړ. په پای کي ملک سليمانشاه قسم ورکړ چې نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

گام ولاکه راسره واخلې. باره نو ملک شهرمان هم خدای په امانې ورسره وکړه، تاج الملوک له خپل پلار او خپلې ماینې سره مخ پر کور راروان سو. مزل پر مزل څو خپل ښار ته نزدې ورسېدل... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اووه دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

ملک سلیمانشاه له خپل زوی او نږور سره خپل ښار ته نزدې سول. په ښار کي ئې د دوی له پاره مینابازار جوړ کړی وو. ډولونه وه ډمامې وې، اشت ومشت وو، خلک غولۍ غولۍ کېدل، ټکان وه سورسورانکي وې، لګه درګه وه ... پاچا پر خپل تخت کښېنوست تاج الملوک ئې څنګ ته ودرېد. پر خپل رعیت و لښکر باندي ئې ډېري روپۍ ووېشلې. درې ورځې و درې شپې ئې د جشن امر وکړ. تاج الملوک تر دې وروسته له خپلې معشوقې سره د عیش و عشرت ژوند ته دوام ورکړ.

د ضوء المکان د کیسې پاته برخه

وزیر دندان چې نکل تر دې ځایه راورساوه، باره نو ضوء المکان ورته وویل چې یاره! ته خو د پاچا د ندیمۍ لایق یې. د اوو وزیرانو عقل در څخه دئ. منګر ګوره، اې بختور وزیرصاحبه! پوره څلور کاله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېر سوه چي پر دې مځکه پراته او د قسطنطنيې د کلابندۍ له اسيته په بلاوو ککړ يو. شپه و ورځ مو له جنګه پرته بل کار نسته. پر سپاهيانو باندي اوس دا مسافري غمېدلې ده او غواړي چي بيرته وطن ته ستانه سي.

آبس، ملک ضوء المکان دستي په دستي امير بهرام، امير رستم او امير ترکاش راوغوښتل. کله چي هغوی حاضر سول، ملک ضوء المکان ورته وويل چي ګورئ اميرانو! څو کاله کېږي چي موږ پر دې مځکه اړولي دي او خپل مقصد ته هم نه يو رسېدلي. زموږ مقصد خو دې ملک ته له راتګ څخه دا وو چي د ملک نعمان انتقام واخلو. اوس دا دئ زما ورور شرکان هم ووژل سو. يو غم مو دوه غمه سول او د دې ټولو مصيبتو سبب هغه کور خراپې بوډۍ ذات الدواهي ده چي اول خو ئې ملک نعمان پخپل مملکت کي وواژه او صفيه ملکه ئې وايستله. په دې ئې لا هم بسنه و نه کړه او راولاړه سوه زما ورور ئې هم وواژه. ما خو د خدای په نامه سره لوړلي دي چي د خپل پلار او ورور غچ به اخلم. ستاسي جواب به څه وي؟ د لښکر اميرانو ټولو سرونه ځړولي وه او سپوږ ئې تر خوله نه راووت. ټولو د سترګو تر بغلو وزير دندان ته وکتل چي مانا دا جواب نو په تا اړه لري.

وزير دندان هم راواړاندي سو، د امير د پښو مځکه ئې مچ کړه، غاړي ئې تازه کړې او وې ويل چي: "اې برميالی پاچا! زما په خيال خو په دې ځای کي زموږ نور پاته کېدل هيڅ ګټه نه لري. زما نظر خو دا دئ چي شاکوچ به وکړو، وطن ته به ولاړ سو، څه زمانه به هورې تېره کړو او وروسته به بيا د بت پرستانو جهاد ته راسو". پاچا وويل چي داسي ده، نو زما هم درسره خوښه ده. سپاهيان د خپلو اولادو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلوانو د ليدلو تږي دي او زما هم خپل زوی کان ماکان او خپله وريږه قضی مکان يادېږي. لښکريانو چي دا زېری واورېدی، بيخي ډېر خوشاله سول. وزير دندان ته ئې دوعاوي وکړې. تر دې وروسته نو ملک ضوء المکان امر وکړ چي تروم ووهئ چي لښکريان دي شاکوچ ته تيار سي.

آبس سپاهيانو د سفر بندوبست وکړ. درې ورځي وروسته ئې ډولونه ونغارې ووهلې، بيرغان ئې اوچت کړل. وزير دندان د لښکر په مخ کي ودرېدی. ملک ضوء المکان له لوی پيره دار سره يو ځای د لښکر په منځ کي ځانته ځای غوره کړ نور لښکر ټولۍ ټولۍ پر ښی او کيڼ اړخ ورسره روان سول. يو شواروز ئې مزل وکړ ځو بغداد ته ورسېدل. د ښار له خلکو څخه غم ليري سو او ټول خوشاله سول. د لښکر قوماندانان او مشران خپلي چوڼۍ ته ولاړل او ملک ضوء المکان خپلي ماڼۍ ته ولاړ او خپل زوی کان ماکان چي اوس اووه کلن سوی وو، ورغلی. ځان ئې هوسا کړ او دمه ئې وکړه. زياتي نو حمام ته ولاړ. حمام ئې وکړ او پر تخت کښېنوست. وزير دندان ئې راوغوښت. نور اميران او قوماندانان هم حاضر سول. باره نو پاچا خپل پخوانی يارو اشنا تونتاب هم راوغوښت. تونتاب چي هم حاضر سو، پاچا ورته ولاړ سو او خپل څنګ ته ئې کښېناوه. ملک ضوء المکان و وزير دندان ته د تونتاب د ښو کارونو او نېک چلند په باره کي معلومات ورکړل او تونتاب ئې تر خپل وزير او نورو اميرانو پوري ډېر وغټاوه. تونتاب ازبستي چي ډېر خورکونه او ډول ډول خواړه خوړلی وه، دونه پړسېدلی وو چي غاړه ئې د پيل د غاړې په شان وه او څټ ئې له ډېره چاغښته کوت کوت سوی وو. پاچا ئې ګرسره و نه پېژندی. پاچا په ورين تندي او ښوښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرو سره د ده ستاینه وکړه او ورته وې ویل چې ځرنګه دي بیا ژر هېر کړم. تونتاب چې ښه ځیر ورواچاوه، باره ئې پاچا وپېژاند. ورته راولاړ سو او ورته وې ویل چې زما مهربان اشنا! دا ته ځرنګه پاچا سوې؟ پاچا په خندا سو.

په دې حال کې وزیر رامخته سو او تونتاب ته ئې کیسه وکړه او ورته وې ویل چې پاچا خو ستا د ورور په رقم یار وو، منګر اوس د ټوله ملک پاچا دئ. تا ته به د ده له خوا خورا ډېرې ګټې دروررسېږي. ته دا زما خبره په ښی غوږ واوره چې هر وخت که پاچا درته وویل چې: "څه غواړې؟"، هوښ کوه چې په سپک شي غاړه و نه باسې، د غټ منصب او سترو شیانو غوښتنه ځني کوه. ولې چې ته د پاچا په نزد ډېر د عزت خاوند یې. تونتاب ورته وویل چې مه کوه، یو شی به مي ځني غوښتی وي، بیا به ئې یا نه راکوي، یا به ئې تر وس تېر وي. وزیر ورته وویل چې ته پر یو شي ګوته کښېږده، بیا وګوره چې پاچا ئې دستې درکوي که یا؟ تونتاب ورته وویل چې داسي ده نو زما دي هم قسم په خدای وي چې هغه د خپل زړه شی ځني و نه غواړم. که ئې رانه کړ، بیا ورته وایم اوکه ئې بیا هم رانه کړ، بیا غوښتنه ځني کوم. وزیر ورته وویل چې بېغمه اوسه، ولاچې د دمشق ښارځني وغواړې، چې تر تا خو ئې جار کړي او دستې به دي هورې والي مقرر کړي. آبس تونتاب ولاړ سو، پاچا اشاره ورته وکړه چې کښېنه. تونتاب ورته وویل، معاذالله، هغه ورځې تېرې سوې چې زه به ستا په مخ کې ناست وم. پاچا ورته وویل چې اوس دي هم زما په نزد رتبه تر پخوا زیاته ده. زما و ستا اشنایي خو د یو څو ورځو نه ده. هغه پخوانۍ ورځې نه دي تېرې سوي او تل به پر هماغه پخواني حال پاته وي. دا په دې درته وایم چې زما ژوندخدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

راساتلی دئ، سبب ئې ته سوې. په خدای مي دي قسم وي چي ته هر څه راڅخه وغواړې، که څه هم دا زما نیمه پاچهي وي، چي دستي خو ئې درکړم.

تونتاب ورته وويل چي مه کوه! بیا به مي يو شی درڅخه غوښتی وي او په وس به دي پوره نه وي. پاچا ته خښم ورغی، ورته وې ویل چي ته خو خوله په پوري کړه چي څه غواړې؟ تونتاب ورته وويل چي د قدس ښار د ټولو تونتابانو مشر مي وټاکه. حاضر مجلس ټول په خندا سول. پاچا ورغبرګه کړه چي له دې پرته بل څه وغواړه. تونتاب جواب ورکړ چي نه مي درته ویل چي بیا به يو څه درڅخه وغواړم، ستا به تر وس تېره وي. وزیر څو واره اشاره ورته وکړه چي بله غټه غوښتنه ځني وکړه. ده به بیا ورته وويل چي د قدس د ښار د دزبالانو؟ مشر مي کړه. حاضرین بیا له خندا شنه سول. وزیر په څنګل وواهه.

تونتاب مخ ورواړاوه او ورته وې ویل چي: "څله مي په څنګل وهې؟ تا ویل چي له پاچا څخه غټه غوښتنه وکړه، هغه ده ومي کړه. چي په وس ئې پوره نه ده، پرې مي ږدئ چي خپل ښار ته ولاړسم".

باره حاضر مجلس پوه سو، چي تونتاب ټوکي کوي. مجلس يو آن چپ سو، په پای کي پاچا بیا ورته وویل چي يوه غټه چوکۍ راڅخه وغواړه. تونتاب ورته وويل چي. آښه دئ د دمشق پاچهي غواړم. سمدلاسه د دمشق د پاچا په توګه د ده فرمان ولیکل سو. پاچا وزیر دندان ته وويل چي ته به هم ورسره ولاړ سې او له هغې خوا چي بیرته راځې، زما ورېره قضی فکان به هم درسره راولې. وزیر په جواب کي ورته وويل: "پر دواړو سترګو مي د پاچا امر منلی دئ" باره ئې له تونتاب سره د سفر تیاری ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک ضوء المکان پر حاضر مجلس مخ راواړاوه او ورته وې ویل: " پر هر چا چې زه گران یم، باید تونتاب ته یو ښه سوغات ورکړي". ده پخپله تونتاب د (سلطان زبلکان) په نامه ونوماوه او د "مجاهد" لقب ئې ورکړ. په یوه میاشت کې ټول کارونه سر ته ورسېدل. آبس سلطان زبلکان له وزیر دندان سره پاچا ته د خدای په امانۍ له پاره ورغلل. پاچا ورته ولاړ سو او په غېږ کې ونیو، او ورته وې ویل چې د جهاد وسایل برابر کړه او نور ئې د جهاد د وخت تر زمانې پوري د عدالت او له خلکو سره د چال چلند لارښووني ورته وکړې. نور ئې نو مخه ښه ورته وویل. د پاچا امراوو چې هم د سوغات په ډول مریان راوستلي ول، شمېر ئې پنځو زرو تنو ته ورسېد. دا ټول ورسره سپاره سول. له سلطان زبلکان مجاهد سره د پاچا لوی حاجب او د دیلم امیر بهرام، د ترکانو امیر رستم او د عربو امیر ترکاش د خدای په امانۍ له پاره ورسره رهي سول. درې ورځې ئې مزل ورسره وکړ، آخر بیرته بغداد ته ځني راوگرځېدل. سلطان زبلکان او وزیر دندان خپل سفر ته ادامه ورکړه تر څو دمشق ته ورسېدل.

د دمشق خلک پخوا لا غوږېدلي ول چې ملک ضوء المکان د دمشق له پاره د زبلکان په نامه سلطان رالېږلی دئ او لقب ئې مجاهد دئ. کله چې ښار ته د دوی د رسېدلو اوازه خپره سوه، د دمشق ټول خلک بازارو ته راووتل. په بازار کې ئې د هرکلي له پاره دروازې جوړې کړې، پر دوکانو باندي ئې رنگه رنگه ټوکران وځړول او ټول ښار ئې د نوي سلطان د هرکلي له پاره سینگار کړ. خلک د سړکانو پر دواړو غاړو باندي د هرکلي له پاره لیکه ودرېدل. سلطان ښه په ډول و ډمامو د دمشق ښار ته داخل سو او پر تخت کښېنوست. وزیر دندان ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ځنګ ودرېد او د ښار لوی لوی امراء او غټان ئې ورته معرفي کول. امیران هم یو یو په ډېر ادب رامخ ته کېدل او د سلطان لاس ئې ورمچاوه او د ده د سر د سلامتۍ دوعا ئې کوله. سلطان زبلکان هم پر دوی باندي د مهربانۍ ږغ کاوه، پوښتنه و ګروېږنه ئې ځني کوله او په سوغاتو او تحفو ئې نازول. سلطان د خزانو دروازې خلاصي کړې او سپاهیانو ته ئې د دوی له مقام و مرتبې سره سم سره زر و سپین زر ښندل. تر دې مراسمو وروسته ئې نو د ملک شرکان د لور قضی فکان د سفر سرښته وکړه. کجاوه ئې ورته راوغوښتله دا ئې پکښې کښېنوله. مینځیاني او خذمتګاراني ئې ورسره ملګري کړې. د وزیر دندان مخي ته ئې هم ښه ډېرمالونه او روپۍ کښېښوولې، خو هغه ئې له اخیستلو ځخه نټه وکړه او ورته وې ویل چي ته نوی پر تخت کښېنستلی یې، نه ګانه ستا خپله روپو ته اړتیا پیدا سي. ښه دئ چي په لاس کي دي ځه وي. وزیر چي پر آس سپور سو سلطان زبلکان هم تر یوه ځایه پوري سپور ورسره ولاړ. بیا ئې نو مخه ښه ورته وویله او دی بیرته خپل مملکت ته ځني راغی. له دغي ورځي ځخه ئې د جنګ د آلاتو او اسبابو راغونډول شرو کړه. له سپاهیانو او رعیت سره ئې هم ښه ګزاره کوله او د ملک ضوء المکان فرمان ته په انتظار ناست وو.

سلطان زبلکان نو دلې پرېږده چي خپله سلطاني کوي، وزیر دندان پسي راواخله. وزیر دندان او قضی فکان چي رارهي سول، خوش خوش ئې لار وهله ځو بغداد ته راورسېدل. پاچا ته ئې ځوک ورولېږل او پخپل راتګ ئې خبر کړ. ملک ضوء المکان هم د خپل وزیر د هرکلي له پاره تر ښار راووت. کله چي د وزیر سترګي پر وموښتلې، غوښتل ئې چي له آسه راکښته سي، خو پاچا قسم ورکړ چي ستا دي وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که به راکښته کېږي. دواړه خواوي سپاره یو بل ته نژدې سول. د سفر د ستړیاوو او دجوړوناجوړ پوښتنه ئې سره وکړه. پاچا د سلطان زبلکان د حال احوال پوښتنه هم له وزیر څخه وکړه.

وزیر د سلطان د جوړتیا او نور خیرخیریت اطمنان ورکړ او د بي بي قضی فکان د راوستلو زېری ئې هم پر وکړ. پاچا بیخي ډېر خوشاله سو او وزیر ته ئې وویل چي درې ورځي اسرهت وکړه او د سفر ستړیاوي دي واچوه. بیا دخیره سره دربار ته راحاضر سه. وزیر د پاچا فرمان ومانه او خپل سرای ته ولاړ او پاچا په ماښې ننووت چي له خپلي ورېرې قضی فکان سره وګوري. دا نجلۍ اته کلنه وه او پاچا ئې په لیدلو د زړه له کومي خوشاله سو. د دې په لیدلو سره ئې شرکان هم ور په یاد سو او د زړه ئې ارمان سو. نجلۍ ته ئې زریني مرصع جامې وروبخښلې او امر ئې وکړ چي د خپل کاکا له زوی کان ماکان سره دي یو ځای سبق ته ادامه ورکړي او د روزني او ښووني کار دې پر مخ ووهل سي. قضی فکان چي وه، ډېره هوښیاره په ژبه پوه نجلۍ وه او پخپلو کارو ئې ښه پوره سر خلاصېدی. منګر کان ماکان چي وو، پر هغه باندي د ښو اخلاقو له خوا ختمه وه او جوړه ئې نه درلوده خو په کارو کي یو څه تنبل شانته وو. دواړو یو ځای سبق سره وایه. چي مخ دي راګرزاوه، دواړه لس کلن سول. قضی فکان به د خپل کاکا له زوی سره پر آس باندي سارا (صحرا) ته وتله د توري او نېزې لوبي به ئې زده کولې. یو دوه کاله نور هم پر تېر سول او دوولس کلنۍ ته دواړه ورسېدل. په دې وخت کي پاچا د جهاد په چارو بوخت سو، وسلې او نور سامانونه ئې سره برابر کړل.

باره ئې وزیر دندان راوغوښت او ورته وې ویل چي: "وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحبه! خیال مي دئ چي دا خپل زوی کان ماکان سلطان کړم. زه به د مقابلې کارونه پر مخ وهم او دی به د سلطنت. ته څه پکښې وایي او څه مشوره راکوې؟" وزیر دندان مځکه مچ کړله او د احترام مراتب ئې پر ځای کړل او ورته وې ویل چي: "اې زموږ سلطانه! ستاسي په رایه کي ویل نه ځایږي او بیخي ښه کار دئ. منګر په دا اوس وخت کي ئې په دوه اسیته ښه نه ګڼم. اول خو دا دئ چي دا زوی دي کم سِنه دئ یعني عمر ئې لږ دئ او دوهم دا چي د اولنو خبره ده وایي د زوی سلطان کول، د خپل عمر راکمول دي". پاچا ول، چي داسي ده نو به ئې کوټوال (حاجب) ته وروسپارم. هغه زموږ د خپل کور سړی او اخښی مي دئ. خور مي ورته ناسته ده او ما ته د ورور په ځای کي دئ.

وزیر ورته وویل: "هر راز چي د پاچا خوښه وي، موږ ئې پر سر او پر سترګو منو". باره، پاچا کوټوال راوغوښت او د دولت نور غټان ئې هم راوبلل. هغو ته ئې وویل چي: "تاسي ته دي معلومه وي چي زما زوی کان ماکان د جنګ و جګړې په کار کي ساری نه لري او ما دی پر تاسي باندي سلطان مقرر کړ او کوټوال مي د ده وزیر وروټاکه". بیا ئې نو کوټوال ته مخ راواړاوه چي تاسي ټوله دي شاهدان یاستئ چي ما خپله وریره قضی فکان خپل زوی ته کان ماکان ته په نکاح کړې ده. باره ئې خپل زوی ته هم د دې فیصلې خبر ورکړ او خپل خور نزهت الزمان ئې هم په دې خیښي باندي خبره کړه. نزهت الزمان ډېره خوشاله سوه او وې ویل چي دا خو بیخي ښه کار وسو. دواړه مي اولادونه دي. بیا نو ضوءِ المکان خپلي خور ته وویل چي: "خوري! زما په دنیا کي د خدای احسان دئ، هر ارمان مي پوره سوی دئ. د زوی له بابته هم شکر دئ بېغمه سوم. نور مي نو دا خپل زوی او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور پر خدای سپارلي او تر خدای رالاندي مي پر تا سپارلي دي". د خدای پېښي دي، په دغه شپو ورځو کي چي ضوء المکان خپل زوی کان ماکان او خپله ورېره قضی فکان و کوتوال او نزهت الزمان ته وروسپارل، دی پخپله هم ناجوړه سواو ناروغي ئې پسې درنه سوه او د ځای ئې کړ او بستر ته ئې ورساوه. د رعیتو واکمني د کوتوال پر غاړه وه.

په دې ترڅ کي يو کال و ووت. ضوء المکان چي دا خپلې ناروغۍ ته وکتله چي اوږده سوه، نو ئې خپل زوی کان ماکان او وزیر دندان راوغوښتل. زوی ته ئې وویل چي: "بچیه! دا وزیر ستا د پلار په ځای کي دئ. پوه سه چي زما اخیره ده او د ژوند شپې مي پر ختمېدلو دي. د دنیا ټول ارمانونه مي پوره سوي دي خو دا يو ارمان مي لا په زړه کي پاته دئ او هیله ده چي دا ارمان مي نو ته را پوره کړې". زوی ئې ځني وپوښتل چي کوم ارمان؟

ضوء المکان ورته وویل چي: "بچیه! زما مرگ وینې چي رانزدې دئ، خو ستا د نیکه ملک نعمان او ستا د کاکا ملک شرکان واری یا کسات و انتقام مي له ذات الدواهي بوډۍ څخه نه دئ اخیستی. خدای به کوي، ته به کوې او د خپل نیکه او اکا واری به نه پرېږدې او هرومرو به ئې اخلې. منگر، هو! د ذات الدواهي بوډۍ مِکر او چمبازۍ ته دي هم پام وي. هر څه چي وزیر دندان درته وايي، هغه به په ښې غوږ اورې. دی ستا د پاچهۍ ستنه ده". شهزاده ورته وویل چي هر څه چي پاچا امر وفرمایه، هغسي به که د خدای رضا وه، وسي. تر دې وروسته نو د پاچا ناروغۍ زور وکړ. ورځ تر بلي ئې حال بدتر کېدی. د مملکت کارونه د کوتوال پر غاړه وه. د پاچا ناروغي څلور کاله اوږده سوه او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې څلورو کالو کې د مملکت ټول کارونه او اوامر کوټوال اجرا کوله او رعیت ئې هم خوشال ساته. خو کان ماکان چې وو، ټوله ورځ دی وو او د اسانو سپارلې و نیزه بازې. دی او د کاکا لور قضی فکان چې به سهار په خړه سارا ته ووتل، د شپې ناوخته به کورو ته راستانه سول. قضی فکان به د خپلې مور کره ولاړه او کان ماکان به د خپلې مور کره. مور به ئې د پلار سر ته ناسته وه او ورته ژړل به ئې. کان ماکان به د شپې د پلار خدمت ته ولاړ وو او سبا به بیا هغه آش هغه کاسه وه، په شنه خړه به د کاکا له لور سره سارا ته ووت.

د ضوء المکان ناروغې بیخې ډېره اوږده سوه. یوه ورځ نامېندې ورته ودرېده او دا بیتونه ئې تر خوله راووتل:

هــی، توبــه ! مــسلمانانو، آه، هیهــات لــه زمــانې
جور و ظلم تې پای نسته د بېلتون شپې ئې اوږدې
زمــا د عمــر بېــړۍ وینــئ چــې ډوبېــږی او غرقېــږي
عـیش عـشرت رانـه پـاتېږي، غـم انـدوه ئـې راپـسې
دا خندانه ده غمدا ده زما پر شونډو چې ئې وینی
دا ژړانــــه ده، دا وینــــي زمــــا د زړه وهــــي دارې

د دې بیتو تر ویلو وروسته ئې سر پربالښت کښېښوو، سترګې سره ورغلې او خوب یووړ. په خوب کې ئې ولیدل چې یو څوک ورته ووایې چې: "زېری مې درباندې، زوی دې ټول جهان ونیو او تر خپل فرمان لاندې راووست". ضوء المکان چې له خوبه راویښ سو، زړه ئې ډېره بیدارې کوله او د خوشالۍ نخښې ئې پر مخ ښکاره کېدلې. خو له مرګې څخه تېښته نسته، څو ورځې وروسته پاچا جامې کت کړې. د بغداد په خلکو کې یو لوی ماتم خپور سو، داسې ماتم ،چې د اوښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماشومانو لا په زانګوګانو کي له ژړاوو څخه ځانونه ستخ کړل. څه زمانه وروسته د خلکو غم یو څه سپک سو او کرار کرار پاچا هم د خلکو له خاطرو څخه هېر سو. داسي هېر لکه ضوء المکان چي ګرسره له موره نه وو پیدا سوی. زوی ئې کان ماکان هم د بغداد خلکو پسې واخیست او له تخته ئې معزول کړ. د کان ماکان مور چي په دې خبره سوه، باره کوټوال ته چي دغه وخت په بغدادکي د پاچهۍ پر تخت ناست وو، ورغله. که ګوري چي هغه د پاچهۍ پر تخت ناست دئ . باره، د هغه ځایه څخه نزهت الزمان ته ورغله او ورته وویل چي: "په تاسي دي خدای د خوارۍ ورځ نه ویني او تخت و بخت مو تل برقراره اوسه. تا ته خو بهتره معلومه ده چي مور پر پاچا باندي څومره ګران وو او څونه مال و هستي ئې مور ته رابخښلې وه. اوس زمور د بخت کاسه نسکوره سوې ده او د بل لاس ته محتاج سوي یو. اوس ستا د مرستي په امید دلته راغلې یمه". تر دې خبرو وروسته ئې خپلي اوښکي تکیه نکړای سوې او تر سترګو ئې راوبهېدلې او پر څنګ ئې دا بیتونه هم ورسره زمزمه کړل:

بنـــه پـــو هېږم نـــه تېتېـــږي ککـــرۍ د ســـردارانو
کـه ئې لـږ څـه نـوک ځرخېـږي، تمـه نـه کـوي یـارانو
د احتیاج دي کور خراب سي، هسک سرونه ځوړند کاندي
د غـرور مغـزي کـاږه کـړي، سي پـه شـمار د سـائلانو
چي کاسه د بخت چپه سي، همت هم سي نوکي نوکي
پـه احتیـاج کـي سیالان لـوېږي لـه سـیالیه د سیالانو

نزهت الزمان چي دا خبري واورېدې، باره ئې ضوء المکان ته دوعا وکړه او د کان مکان مور ئې څنګ ته نزدې کښېنوله، د زړه ډاډ ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ او ورته وې ویل چي د دنیا کارونه همداسي وي. نن ته احتیاج يې او موږ ته خدای هر څه راکړي دي. دا چي ستاسي پوښتنه مې نه ده کړې، خامخا به دي زړه درته لږ سوی وي. اوس که یو سوغات درولېږم ، نه ګانه چي ته ئې خیرات و نه ګڼې. حقیقت خو دا دئ چي دا زموږ ټوله ارګاه وبرګاه، مال وشتمني ټوله ستا د مېړه یا خاوند له اسیته موږ ته رارسېدلې ده. آبس، باره ئې ښې سنګیني جامې په واغوستې، خپلي ماڼۍ ته نزدې ئې یو سرای ورکړ او نور نو د کان ماکان او د هغه د مور خولۍ په غوړو کي سوه. په شهزاده ئې د پاچهۍ جامې واغوستلې او مینځیاني و نوکراني ئې و خدمت ته ورته وګومارلې. نزهت الزمان د خپلي ورینداري بیان و خپل مېړه ته هم وکړ او د دوی پر حال ئې وژړل.کوتوال ورته وویل چي که غواړې د ښو نوم دي په دنیا کي ولاړ سي، له نورو سره ښه کوه. ته هم له خپلي ورېنداري سره ښه چلند کوه... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د نزهت الزمان مېړه و نزهت الزمان ته وویل چي له خپلي ورېنداري سره دي ښه کوه. هر څه ته چي اړه وي، ورکوه ئې. آ ښه، تاسي ته دي خدای نېکه ورځ در په برخه کړي نزهت الزمان دوی نو پرېږده پر خپل حال باندي، د کان ماکان بیان پسي راواخله. کان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماکان او د کاکا لور ئې قضی فکان د پنځلسو کالو سول. قضی فکان داسي ښايسته نجلۍ وه چي ګل پوري نښتی. سوروسپين مخ، سپين مرٖوندونه، نرۍ ملا، جګ قد و اندام، بس نو څه درته ووايم، مخ ئې لمر شا ئې سپوږمۍ وه. هغه د شاعر خبره چي ويلي ئې دي:

توري زلفي ئې تور مشک دي له کشمېره څه راغلي
د رخسار سپيني شوغلې ئې اسمانونو ته ختلي
د وامق و د مجنون په شان ئې ډېر عاشقان ګرزي
داستانونه د عذرا و د ليلا ئې ټول هېر کړي

پر کان ماکان باندي هم په ښايست کي ختمه وه. داسي جمال خدای ورکړی وو، چي خور پر مينېدله. له تندي څخه ئې د شجاعت او مېړاني نخښي له ورايه ښکارېدلې. نريو بريتو ئې داسي خوند ورسره کاوه چي هغه د شاعر خبره:

خط پر مخ د صنم راغی که سپوږمۍ شوه په هاله کښي
دا ئې غاښ په خوله کښي زېب کا که ژاله شوه په لاله کښي

د خدای شپې و ورځی دي تېرېږي، د اختر په يوه ورځ قضی فکان د خپلو خپلوانو کره د اختر مبارکۍ په نيامت له کوره راووتله. نوکراني و سهيلياني ئې پر ځنګ ورسره رواني دي. د ښکلي مخ جلوو ئې د کوڅې ټوله فضا نوراني کړې وه او د ناز و نخرو تګ ئې د نر او ښځو زړونه له ځايه بې ځايه کړي ول. کان ماکان ئې پر ځنګ ورسره روان او دوې سترګي ئې د دې د حسن په ننداره کي ښخي کړې وې او دا بيتونه ئې ورته ويل:

اې سپوږمۍ د ځور لسمي! زړه مي درکړ، تا را نه کړ
ميني يو مخ لېونی کړم، د زړه راز مي رسوا نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مي پلار ستاسي غلام وو، نه مي مور وه ستاسي مینځه
زه مريې ستا د درګاه سوم، حق مي هیڅ ادا نه کړ

قضی فکان چي دا بیتونه واورېدل، سره وخښمېدله او دی ئې ډېر ملامت کړ او په خښمېدلې لهجه ئې ورته وویل چي: "ستا ایداد ئې پر ما پور، چي کور ته ولاړسو، بیا دي نو حال ګوره!" کان ماکان چي د خپلي معشوقې دا تهدیدآمېزه خبري واورېدې، ده ته هم خښم ورغی او مرور سو، له نیمي لاري بیر ته کور ته راوګرځید. قضی فکان هم پسې راغله او ماښی ته ننوتله. سمدلاسه ئې خپلي مور ته د کاکا د زوی له لاسه شکایت وکړ.

مور ئې وویل چي: "لوري! هغه خوار کی یتیم هلک دئ، په بده ئې دا خبره نه ده درته کړې. هوښ کوه چي دا خبره بل چا ته و نه کړې، نه ګانه چي سلطان خبر نه سي او خدای مه کړه د کاکا د زوی ژوند ته دي د سلطان له خوا خطر پېښ نه سي. خدای مه کړه بلي دنیا ته به ئې استولی وي او سنه به ئې ورختمه کړې وي".

څه سردي پر له ګرزوم، د نکل کار دئ، د کان ماکان او قضی فکان د میني خبري په هر مجلس کي کېدلې. ښځمنو خو بل بیان نه درلود بې له د دوی د میني او عشق له داستان څخه. خو کان ماکان په زړه کي سره خوړل کېدی، چورت ئې خراب وو. نور ئې نو تر وس تېره وه غوښتل ئې چي خپل پټ راز میدان ته راوباسي او له بېلتانه څخه په شکایت شرو وکړي. خو بلي خوا ته چي به ئې وکتل د قضی فکان له خښمه په بېره او واهمه کي وو او دا بیتونه ئې ویل:

زړه مي غواړي زړه مي غواړي ستا د میني مجلسونه
معشوقه ده رانه لیري زړه مي ډک له شواخونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړګـــي ډکـــي اوريځـــي اوروي بـــاران د اوښـــکو
زما د عشق پټي شنه نه سول، تش پراته دي وچ ډاګونه
معـــشوقه ده کبرجنـــه، نـــه مـــي بـــولي د زړه کـــور تـــه
د رقيـب لـه بيـري زه هـم، نـه سم کـړای ورتـه سـوالونه

... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهه دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
کله چي د بغداد سلطنت کوتوال ته ورسېد او دی ئې ملک ساسان وباله. څه موده لا نه وه تېره چي له قضی فکان سره د کان ماکان د ميني خبري د سلطان غوږو ته هم ورسېدې. باره خپلي ماينې نزهت الزمان ته ورغلی او ورته وې ويل د دغه هلک و نجلۍ يو ځای ګرځېدل خو زما نه خوښېږي او ما ته راز په راز اندېښنې په زړه کي رالوېږي. دا وراره خو دي اوس شکر ځوان مېړه دئ او ښځي خو د نارينه له لاسه په امان نه دي. خير به مو په دې کي وي چي کان ماکان له قضی فکان څخه منعه کړو او قضی فکان دي نور له ده څخه په حجاب کي ګرځي".
نزهت الزمان ورته وويل چي دا خو دي رشتيا خبره وکړه. آبس، سبا چي کان ماکان له خپل عادت سره سم خپلي ترور نزهت الزمان ته راغلی، سلام ئې واچاوه او ترور ئې سلام ورږيا کړ. باره ئې ترور ورته وويل چي يوه خبره مي په زړه کي ده، که څه هم نه مي غوښتل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته وئې کړم خو نن ئې درته کوم. کان ماکان ورته وويل: "کمه خبره ده، چې ته يې راته کوې؟"

نزهت الزمان په جواب کي ورته وويل چي: "پاچا له قضى فکان سره ستا په مينه غوړېدلى دئ او امر ئې کړى دئ چي هغه دي نور ستا څخه مخ پټوي". اوس که ستا له هغې سره څه کارمار وي، بايد چي د دروازې له شا څخه ورسره خبري وکړې او نور هغې ته کتلاى نه سې.

کان ماکان چي د ترور دا خبري واورېدلې، هيڅ ئې و نه ويل او سيده وووت او د ترور خبري ئې خپلي مور ته وکړې. مور ئې ورته وويل چي دا ټول کارونه ستا د ډېرو خبرو له اسيته پېښ سوي دي. په هر ځاى کي چي کښېنستې، بله خبره دي نه وه، بې له قضى فکان څخه. ستا په کيسو باندي ټولو نر او ښځو شخوند واهه. دا خو هم د خداى لار نه ده چي ته د دوى پر نمک ناست يې، د دوى ډوډۍ خورې او له لور سره دې بيا تار اچولى دئ او مينه ورسره کوې.

کان ماکان ورته وويل، چي داسي ده، نو په حلاله نکاح به ئې وغواړم. هغه مي د ترور لور ده او زه هم تر بل هر چا د دې له پاره مناسب ځوان يم. مور ئې ورته وويل چي دا خبري مه کوه. سبا به ملک ساسان خبر سوى وي او تا ته به کمه ټکه مکه پېښه سوې وي، پر موږ به ئې د شپې رزق وروزي درولې وي. که نه ګانه موږ له دې ښاره پسې واخلي، نو بيا خو د غم اوښ راته چو سو او له لوږي به مړه سو. کان مکان چي د مور دا خبري واروېدلې، غم ئې يو په دوه سو او دا بيتونه ئې له ځان سره زمزمه کړل:

زړه تـې مـه اچـوه مـوري! چـي لـه ميـنـي بـه تېرېـږم
مـا تـه مـه وايـه پندونـه، ګراني مـوري نـه ستنېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه چي عقل ته تسليم واى، نو مي مينه څه کوله؟
زړه مي ور د عشق اخيستى، په ښه بد نو رنه پوهېږم
نه مي زړه په پند راګرزي، نه بېرېږمه له لوړي
ښه پوهېږم لوى درياب دئ، خو ناچاريم په ګډېږم
دا به هم د خداى لار نه وي چي پر مينه کړم تا هېره
نو به هم خپل عشق پالمه، هم به ستا په درد رسېږم

دا بيتونه چي ئې وويل نور ئې مخ مور ته ورواړاوه چي: "موري! نور له ترور او د هغو له ډلي سره زموږ ګوزاره سخته سوه. مجبوره يم چي له دې ماڼۍ څخه ووزم او تر ښار دباندي له کوم چا سره د ګاونډې په توګه واړوم". دا ئې وويل او له ماڼۍ څخه ووت او تر ښار دباندي ئې يو ځاى له يو چا سره د همسايه په حيث واړوله. خو مور ئې د ملک ساسان کور ته د پښوا په شان تګ راتګ کاوه او له هغه ځايه ئې د خورک دونه څه راوړل چي دا او زوى ئې له مرګه په راوګرزي. يوه ورځ قضى فکان د کان ماکان له مورسره په يوه پټ ځاى کي مخامخ سوه.

قضى فکان ورته وويل چي: "کاکاناوي! د زوى حال دي لرې، څرنګه دئ؟" د کان ماکان مور ورته وويل چي: "غمجن او ژړاند دئ. ستا په مينه کي بند او په تا پسي لېونى دئ". قضى فکان د دې خبري په اورېدو سره په ژړا سوه او وې ويل چي: "په هغه خداى که زه د نامهربانۍ له وجي له ده څخه ګوښه سوې يم. زه پر ده باندي وبېرېدم چي دښمنان يو څه په و نه کړي. زما هم له ده سره زر چنده مينه سته. که دى يو څه په خوله کي سست نه واى او خوله ئې لږ څه په واک کي واى، پلار مي پر ده باندي خپل احسان او وسيله نه بندوله او دى ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

منعه کاوه. خو زه خدای ته امید لرم چي دا بېلتون به یو وخت په وصال بدل سي". قضی فکان چي دا خبري وکړې، باره ئې تر سترګو اوښکي راغلې او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

دا غمجنـي شـپې و ورځـي بـه سـي تېـري زمـا ګلـه
زما یقین دئ چي به شونډې زموږ ورسي یو له بله
زړه لـه مینـي نـه راګرزي او رد عـشق هیڅ نـه سرېږي
دا تیـاره بـه رونـا کېږي، خـود بـه نـه وي تـل تـر تلـه

د کان ماکان مور د دې پر خبرو آمین ووایه او دې ته ئې دوعا وکړه. باره ئې نو دا حال خپل زوی ته هم بیان کړ. کان ماکان د دې په خبرو لکه ګل داسي وغوړېدی، وې ویل چي زه خو خپله معشوقه پر یو زر حورو هم ولاکه ورکړم. ده هم دا بیتونه له ځانه سره وږغول:

پـه څلور کونجـه دنیـا کـي ستا پـه شـان نـسته آغلـې
د جنت حـوره بـه نـه وي، هـم دا سـتا پـه شـاني ښـکلې
چـي سبا دي پـه جنت کـي حـوري حسن تـه وګـوري
که انصاف لرو ورسره وي، باید کونج کـي کښېني غلې

په دې مابین کي څه زمانه تېره سوه او کان ماکان د پخوا په شان د بېلتانه په اور کباب ژوند تېراوه. اوس نو د اوولسو کالو زلمی وو، خو بېلتانه داسي سره نښتېځلی وو چي په شپو شپو به ئې سترګه لا هم نه وي پټه کړې. یو ورځ ئې له ځانه سره چورت واهه او ویل ئې چي تر څو به داسي د میني په اور کي سوی ګرزم او خپلي آرزو ته به نه رسېږم. زه خو بل عیب نه لرم ، بس تش لاس مي دښمن دئ. نو ښه به دا وي چي د کاکا د لور له ښاره څخه لیري کم ځای ته ولاړ سم چي دا هم زما په فراق کي له ژوندانه څخه لاس پر سر سي. د چورتونو دغه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسمي ئې په مغزو کي گرزېدلې او په خوله ئې دا بيتونه ورسره ويل:

ځمه ځمه گراني ځمه، زړه مي ډک په ځگرخون
توان مي نه کېږي پر مځکه، څه کانې دي د جنون
راڅه پاته دا ژوندون دئ، راڅه ورکه مي ځواني ده
زما قد لکه الف وو، ميني خم کړ لکه نون
خو د ميني دنيا بله، د عشاقو قانون بېل دئ
په دې ښکلې دنيا گۍ کي، پاچهي ده د مجنون

آبس، کان ماکان په يوه کميس و پرتوگ کي لڅي پښې و سرتور سر له کوره څخه په نيمه شپه визوت. يوه وچه د درو شپو سړه ډوډۍ ئې ورسره واخيستله او مخ پر بيابان رهي سو. د بغداد ښار دروازې ته چي ورسېد، دروازه تړلې وه. دی هم ورته معطله سو. سهار چي په شنه خړه دروازه وان دروازه خلاصه کړه، اول سړی چي له ښاره визوت، هغه کان ماکان وو. ده د دښت و سارا لار په خوله ورکړه. تلی، تلی، تلی، څو شپه پر راغله. هلته ئې مور اريانه په ده پسي گرزېدله، هر څه توري تپي چي ئې وکړې، زوی ئې پيدا نه کړ. دنيا ټوله يوه الغه سوه او د دې په غاړه کي ولوېدله. زبون ئې بند سو، له څکي ولوېدله. لس ورځي ئې انتظار وکيښ، د زوی درک و خرک ئې معلوم نه سو. په ډېرو ژړاوو و بوغارو نوره ستخ سوه. لکه لېونۍ د ځانه سره به گډه وه او ويل به ئې چي اې زويه! زما غم خو دي رادوباجه (دوه چنده) کړ. زه دي په دې خوارۍ و دربدرۍ، يوازي يکي تنها په کور کي پرېښوولم. زه اوس په تا پسي چيرته ولاړه سم؟ کم ښار درپسي ولټوم؟ له چا څخه پوښتنه وکړم؟ په دغه گروم او ژړا کي به ئې دا بيتونه ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې تـه نـه يـې پـر دې مېنـه، نـور ژونـدون بـه څـه کـوم
چې ستا مخ نه سوای ليدای سترګي ليدون به څه کوم
هغه شپه چې ته رهي سوې زما د اوښکو سېل جاري دئ
دا رودونـه چـې بهېـږي نـور جيحـون بـه څـه کـوم
خسمانې تـه ئې نه غواړم، بې لـه تـا زمـا ګرانـه زويـه!
مـرګ د خـدای حقـه کاسـه ده، دا بېلتـون بـه څـه کـوم
چـې شـړل دي زمـا لـه سـره د اجـل درنـې لـښکري
چې ستا تـوره و سپـر نـه وي نـور شبخون بـه څـه کـوم
زما په سر دي اورپسې سي،غمګی ستا دئ چې ژړېږم
چـې تـه نـه يـې، دا نغـری، دا اورلـړون بـه څـه کـوم

وايـې درد د بېلتانـه تـه ښـه درمـل صـبر و زغـم دئ
منګـر زمـا دا ازمويـښت دئ، دا آزمـون بـه څـه کـوم

څه سر دي پرله ګرزوم، دې ښځي دونه (دومره) ژړاوي او بوغاري وکړې چې آخر په ټول ښار کي د دې د غم اوازه خپره سوه. خلکو به ويل چې آ، ضوء المکانه، چيري يې؟ دا ته د ګوربندي يې چې پر زوی کان ماکان دي داسي بده ورځ راغلې ده. له وطنه ورک دئ او خواره مور ئې په فراق کي زاره تره کې، زاره چاودې ناسته ده. دا خبري تر ملک ساسان پوري هم ورسېدې ... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او څلویښتمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

د ملک ساسان د دربار لویانو چې د کان ماکان په حال باندې سلطان خبر کړ، نو ئې ورته وویل چې دا هلک خو زموږ د پاچا زوی او د ملک نعمان لمسی دئ او اوس اورو چې هغه په داسي غربت او بېچاره ګۍ کې ژوند کوي، نو د دې خو یوه چاره په کار ده. ملک ساسان چې د خپلو درباریانو دا خبرې واورېدلې، نو ئې د ضوء المکان هغه ټولې نېکۍ او ښهاني ستر ګو ته جګې ودرېدلې، چې له ده سره ئې کړي وې. باره ئې چورت ډېر خراب سو. امر ئې وکړ چې دا هلک باید هرومرو پیدا سي. امیر ترکاش ئې له سلو تنو سپرو سره پسې واستاوه چې درک ئې معلوم کړي.

لس ورځې وروسته امیر ترکاش خالي لاس راستون سو او وې ویل چې هیڅ درک و کرښپل ئې ورمعلوم نه سو. د دې خبر په اورېدلو سره ملک ساسان ډېر خوابدی سو او د کان ماکان مور خو له ډېره غمه بیخي چورلېونۍ سوه. دوی نو پرېږده چې په کان ماکان پسي اوښکې تویوي، پخپله کان ماکان پسې راواخله چې پر ده څه راغلي او تېر سوي ول.

کان ماکان چې له بغداده ووت، دښت ئې په خوله ورکړ، درې ورځې ئې یکې تنها ښه ډېر مزل وکړ. پر لاري نه سپور په مخه ورغی نه پلی. هغه وچه کلکه سړه ډوډۍ خو ئې په اوله ورځ تمامه سوه. دا نوري دوې ورځې ئې د وښو او شنه ګیاه په خورک ګوزاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلرمه ورځ دا دئ يوه تک شين چمن او شين کوړم سيمي ته راورسېدی. باره ئې د پلار ښار ور په ياد سو او د زړه له شنوخته ئې دا بيتونه وويل:

شپې او ورځي د دنيا دي، پرله اوړي او تېرېږي
خو پر ما باندي چي راسي مروري سي پټېږي
ته به وايې چي اسمان راسره قول و قسم کړی
وای چي زه پرله ځرخېږم، ستا ماغزه دي هم ايشېږي

تر دې بيتو وروسته ئې له چمن څخه يوه چمبه واښه پرې کړل او وې خوړل، بيا ئې د روانو اوبو پر غاړه اودس تازه کړ، د خدای فرض ئې پر ځای کړل. هورې ئې په هغه چمن کي څنګ ورته واچاوه. د څو ورځو ستړی وو، ښه دمه ئې وکړه. آخر شپه پر راغله. هورې پسې بيده سو. نيمه شپه وه چي له خوبه راپاځېد او سترګي ئې روڼي کړې، د يو چا ږغ ئې واورېد چي دا بيتونه ئې ويل:

څه ښه پسرلی وو چي مي يار راسره مل وو
ژوند ټوله خوښي وه پر غمونو ئې يرغل وو
خوښ خوشاله ناست دي په کورو کي سره خاندي
نه کوم ګيله، د دوی بخت خپل دئ زما دا خپل وو
اور د بېلتانه چي مي پر سر دئ لګېدلی
هجر ئې مه بولئ بس کټ مټ ته وا اجل وو

کان ماکان چي دا بيتونه واورېدل، د غم پېټی ئې يو په سله پر اوږو باندي دروند سو، بې اختياره ئې تر سترګو اوښکي راغلې، په زړه کې ناولی لاس ووهل سو. راولاړ سو چي د دې ږغ څښتن پيدا کړي. تکه توره تاريکه وه، هيڅوک ئې و نه ليد. باره خوب هم ځني ولاړ. له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپله ځایه رارهي سو د چمن په ښځنګ کي د یوې ویالې پر غاړه کښېنوست. په دغه وخت کي ئې هغه شناخته اواز تر غوږ سو، خو دا وار ئې په یو څه لوړ آواز دا بیتونه ویل:

زه مین پر هغه چا یم چي ئې سترګي تکي توري
چي ئې زلفي زما د زړه په شان زنګېږي هیسته دوري
خدایه څونه اوږدې شپې د بېلتانه تا پیدا کړي
زه حیران و دا خپل زړه ته چي بې یاره ښځنګه ښوري
چي یادونه مې پر زړه سي هوسونه په نڅا سي
چي جفا ئې را په یاد کړم، لو بلا ده راته ګوري
له سرو اوښکو نه مي جوړ سوله سیندونه و رودونه
د زړه ویني مي خوټېږي، د غم اور رابانديي اوري
دا غاټول چي تاسي وینئ، زما په وینو اوبه سوی
دا اوریځي چي پاس ګرزي، اسوېلې دي زما سرخوري
هی توبه ئې تر بترو، نوري سختي سته په مځکي
دا لا اوس د پېټي سر دئ، سختۍ نوري دي لا نوري

کان ماکان چي دا بیتونه واورېدل او د هغو ویونکی ئې پیدا نه کړ، نو ئې له ځانه سره وویل چي دا هم زما په شان عاشق دئ، له وصاله څخه نامېنده سوی دئ او مخ ئې پر بوښو نیولی دئ. باید هرومرو ئې پیدا کړم. ودي سي چي یو له بله سره انس پیدا کړو. یو د بل په حال سره خبر سو، یو بل ته د خپل بېلتانه حالونه ووایو او خپل غمونه سره سپک کړو. باره ئې وروږغ کړه چي: "آ، د توري شپې ملګرې! دلته نزدې راسه. خپله کیسه دي راته وکړه. ښایي چي مرسته درسره وکولای سم او د غم پېټی دي لږ څه درسپک کړم". د آواز ښځنتن د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هاخوا راناري کړه: "آ، سړیه! ځان راوښیه، انسان یې که پېرى؟ دمخه تر دې چې هلاک سې، جواب راته ووایه. زما نن شلمه ده چې په دې دښت و بیابان کي گرزم. ما د انسان بږغ تر غوږو سوی نه دئ. که پېرى یې، ځه، خپله لار دي وهه او که انسان یې، تر سهاره پوري صبر وکړه".

آبس کان ماکان پر هغه ځای باندي معطله سو. د سهار روڼا چي خپره سوه او لمر راوخوت، د برایي شپې د اواز ښتن ئې ولید چي یو سارایي سړی دئ. کان ماکان وروړاندي سو او سلام ئې ورواچاوه. سارایي ئې سلام بیا کړ. خو چي د کان ماکان کم سن، زړو جامو او ځیرو گرالبو ته ئې وکتله، تر نظر ئې سپک معلوم سو او ورته وئې ویل چي: "اې ځوانه! ته د عربو د کومي طایفې ښخه یې او په دې تکه توره شپه ښرنگه راوتلی یې؟ دا خو د زړه ورو خلکو کار دئ، او برایي چي مي ستا خبري واورېدې، دا خو د هنرمندانو او دلاورانو خبري وې. ته اوس زما سره اسیر و بندي یې. خو دا چي عمر دي کم دئ، نو بخښم دي خو دلې دي له ځانه سره د نوکر په توگه ساتم". کان ماکان چي د ده خبري واورېدې، پوه سو چي سارایي د کوم غریب چا خیال پر کړی دئ. باره ئې ورته وویل چي: "اې د عربو سرداره! ته زما په کم عمر کي رى مه وهه او زه هم له خدمتگارۍ ښخه نه تښتم. خو دا راته ووایه چي په دې بښې بیابان کي پر ښه داسي یکي تنها گرزې او بیتونه وایې؟"

سارایي ورته وویل: گوره ځوانه! پوه سه چي زه صباح بن رماح بن همام یم. په ختېه د شام عرب یم. یوه د کاکا لور لرم چي نجمه نومېږي. داسي رنگ و سکه خدای ورکړې ده چي په کتلو ئې روح تازه کېږي او په خندا ئې په چا اور لگېږي. پلار مي دي خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبخښي، کله چي دی مړ سو، زه خپل کاکا يعني د همدغي نجمې پلار په بغل کي ونيولم او رالوی ئې کړم. دواړه سره رالوی سوو. خو څرنګه چي زه غريب و بېوزلی وم نو دا ئې راڅخه پټه وساتله. ما د قبيلې لويان او د عربو مخور د کاکا لور ته د مرکې په نيامت ورواستول چي ما ته ئې راوغواړي. کاکا مي د دوی خبره نه سوای ورماتولای، نو ئې ومنله او نجمه ئې ماته راکړله. خو دا شرط ئې کښېښوو چي په ولور کي به پنځوس اسان، پنځوس اوښان، لس مريان، لس مينځي، پنځوس باره غنم او پنځوس باره اوربشي راکوي. دا ولور ئې ځکه داسي دروند کښېښوو چي دی پوهېدی چي دا زما تر وس تېره خبره ده. نو دغه سبب دئ چي زه له شام څخه د عراق پر لور رارهي سوم او دا نن مي شلمه وه چي په دې بټي بيابان کي روان يم. له تا چپه مي بل بنده په سترګه سوی نه دئ. خيال مي دئ چي بغداد ته ولاړ سم او هر وخت چي له بغداد څخه د يوه غټ سوداګر قافله راووتله، زه به په پسې سم، سړي به ئې ووژنم او مالونه به ئې ځني واخلم او اوښان به ئې له بارو سره يوسم. سارايي چي خپل بيان وکړ نو ئې مخ پر ده راواړاوه چي اوس دي نو ته خپل نکل راته وکړه چي څوک يې؟

ده ورته وويل چي زما کيسه هم ستا نکل ته ورته ده خو زما غم ستا تر غم زيات او زما کار ستا تر هغې غټ دئ. په دې چي زما د کاکا لور پلار پاچا دئ او دا شيان چي تا وويل، د هغه له پاره کفايت نه کوي او غاړه نه په باسي. صباح ورته وويل چي هلکه! داسي معلومېږي چي يا بيخي شوده و بې عقل يې، يا به نو مخ درلګېدلی وي او له ډېره عشقه به لېونی سوی يې. نو ستا د کاکا لور چي شهزادګۍ ده، ته ولي داسي د بلا په ټکي لړلی يې؟ زه خو په تا کي د پاچهانو نښانې نه وينم. يو خوار

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغړ هلک یې، ستا و د شهزادګۍ ئې سره څه؟ کان ماکان ورته وویل چي اې سارایي! دا نو د دنیا کارونه دي.

زمانـــه ده دا ئـــې کـــار، دا ئـــې روزګـــار
ګـاه دي غـټ کـړي پـه عـزت کلـه دي خـوار
چي اسمان چپـه غوبـل دربانـدي جـوړ کـړي
بیا نه ګوري چي دا څوک، او څوک ئې پـلار

نوکه غواړې چي ما وپېژنې، نو زه کان ماکان نومېږم د ضوء المکان زوی او د بغداد و خراسان د پاچا ملک نعمان لمسی یم. زمانې راسره جفا کړې ده او زما د پلار و د نیکه پاچهي ئې ملک ساسان ته ورکړې ده. زه له بغداده د شپې راووتلم چي څوک راخبر نه سي. دا شل ورځي په دغه بتهی بیابان کي روان یم څو دا دئ ته راباندي پېښ سوې. زما و ستا کیسه سره ورته ده.

صباح چي دا خبري واورېدې، لو چیغه ئې تر خولې ووتله او وې ویل: "بس، اوس مي چتهی مهر سوه چي ته زما لاس ته ګرو ولوېدلې. ځکه ته که څه هم د غریبانو په جامه کي یې خو د پاچهانو اولاده یې. خپلوان دي ستا په ورکه هرومرو خپه دي. که په دې پوه سي چي ته دلته یې، ناچاره دي چي په عوض کي به ډېرمالونه په فدیه کي راکړي. زه به ستا پښې و لاسونه دروتړم او وربه دي ولم". بېوزلي شهزاده ورته وویل چي: "یا اخ العرب! دا خبري پرېږده، د دښمنۍ لار مه اخله. ما ستا څخه څوک په سرو و سپینو نه رانیسي. زما سره اشنایي واچوه. د عراق له خاوري به ووزو. خدای مهربانه دئ، خپل مقصد ته به ورسېږو. دواړه به د خپلو کاکاګانو له لوښو سره یو ځای سو".

صباح چي دا واورېده، له ډېره خښمه څخه سور و شین واوښت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وې ويل: "شوده سړيه، ته لا غټې غټې خبرې هم کوې. لاسونه دې رانژدې کړه چې دروئې ترم. که دې رانژدې نه کړل، په ځان پورې خو دې ولا حيران کړم". کان ماکان ورته ومسل او وې ويل: "لاسونه مې پر څه راتړې. په تا کې لکه چې د مېړانې هيڅ اثر نشته. ته د عربو له پېغوره نه بېرېږې چې يو ځوان ناحقه په ناحقه بندي کوې. نه دې په ميدان کې ورسره معلومه کړې ده او نه دې په دې کې فکر کړی دئ چې آخر، دی خو به هم پر اينه تريخی لرې کنه؟"

صباح په خنداسو، ول: "کوچنی مې نه ليدی او دونه غټې خبرې. دا خبرې خو له دلاورو سره ښايي". کان ماکان ورته وويل چې د ځوانمردۍ لار دا ده چې ته دې دا وسله ايسته کړه، جامې دې وکاږه او راځه چې غېږ سره وباسو. هر څوک چې غوزار سو، هغه به د دا بل نوکر وي". صباح په کټ کټ وخندل، ول: "ياره لکه چې اجل دې پوره سوی دئ". باره ئې وسله هيسته وغورځوله، پايڅې ئې را پورته کړې، لستوڼې ئې راوغښتل او کان ماکان ته راوړاندې سو او په غېږ سره ورغلل. سارايي ته په دا اول څرخ کې ورمعلومه سوه چې حريف ئې تر ده څو کوټې بالا دئ. د ده زور د هغه و زور ته داسې ايسېدی لکه په "ايکې کې غاز". د حريف پښې ئې لکه دوه غرونه چې پر مځکه ولاړ وي. سارايي پوه سو چې له ده سره ئې په وس نه ده پوره. په زړه کې پر دې کار هم ډېر پښېمانه وو چې ولې ئې وسله له ځانه ليرې کړې ده. په دې وخت کې کان ماکان پر زينګې پورته کړ، په مړوند کې ئې داسې ټينګ کښېکېښ چې پوښتۍ ئې يو بل ته سره ورغلې او کولمې ئې سره تاو سوې. چې اوس ئې نو له مځکې راويشت، د سارايي بوغارې سوې، ول: "ځوانه! ايله مې که". کان ماکان هم له مځکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته کړ او غوښتل ئې چي ويالې ته ئې وروغورځوي.

سارايې چيغي کړي چي: "ځوانه دا څه راکوې؟ کان ماکان ورته وويل چي په دغه وياله کي دي اچوم چي د دجلې رود ته دي ورسوي، د دجلې رود دي بيا د عيسی ويالې ته يوسي، د عيسی وياله دي تر فرات سينده پوري ورسوي او فرات دي خپل وطن ته يوسي. هلته به دي خپله طايفه وپېژني او ستا زړه ورتوب به هم ورمعلوم سي. صباح زارۍ و جګۍ ورته شرو کړې چي: "مه کوه، ځوانه پرې مي بږده. د خدای روی مي درووړی دئ، پرې مي بږده". کان ماکان پرېښوو او خوشي ئې کړ. سارايي چي ځان ته وکتل، د توري و سپر خوا ته ئې هڅه وکړه. هغه ئې راواخيستل او په دې سوچ کي وو چي بريد پر وکړي که يا؟

کان ماکان ئې په نيت پوه سو او ورته وې ويل: "درپوهېږم چي غوارې څه وکړې؟ توره و سپر چي په لاس درغلل، په زړه کي دروګرزېدل چی په غېږ کي خو مي زور په و نه رسېد، راسه د توري بريد پر وکه". زه دا وخت هم درکوم چي بيا دي په زړه کي ارمان پاته نه سي. خو داسي وکه چي سپر ما ته راکه او توره ته واخله او حمله راباندي وکړه. يا به دي مړ کړم يا به مي مړ کړې." باره سارايي سپر ورکړ او په توره ئې سخت بريد پر وکړ. سارايي د توري واري پر کوي او کان ماکان ئې په سپر دفع کوي. په دغه زور ازمويلو کي سارايي له اخ و ټوخه ولوېد. نور ئې نو په موټه کي سېک پاته نه سو. کان ماکان چي وکتل، په حريف کي ئې نوره شمه نه ده پاته، زياتي ئې پورته کړ او له مځکې راوويشت. د توري د ټوکره په پوښ ئې لاسونه ټينګ وروتړل، باره ئې تر پښې ونيو او د ويالې خوا ته ئې کش کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صباح ورته وويل چي: "اې زړه ور او نامي ځوانه! غواړې څه راوکړي؟" کان ماکان ورته جواب ورکړ، چي نه مي درته ویل چي د دغي ويالې له لاري دي خپل قوم و ټبر ته استوم. وام نه گانه سترگي پر لار به وي او دغه راز دي د کاکا د لور فراق هم اوږد نه سي". صباح ورته په ژړا سوا او زارۍ ئې ورته وکړې چي: "اې نامي او غښتلې ځوانه! مه کوه، دا کار مه کوه. ما پخپلو مريانو کي وشمېره". په داسي حال کي چي اوښکي ئې تر سترگو بهېدلې، دا بيتونه ئې وويل:

پر بدي باندي نېکي خورا ښه کار دئ
د نېکـــانو مېړنـــو دغـــه کـــردار دئ
تـه نېکي ورسره کړه که چا بدي کړه
همدغه سزا ئې بس چي شرمسار دئ

آبس، د کان ماکان هم زړه پر وسوځېد او ټينگ عمدوپيمان ئې ځني واخيست چي د لاري سمه ملگري به ورسره کوي. باره ئې دی خوشي کړ. سارايي غوښتل چي د کان ماکان لاس ورمچ کړي، کان ماکان نټه وکړه. باره سارايي خپله بنۍ خلاصه کړه او درې دانې اوربشيني ډوډۍ ئې راوايستلې. دوی دواړه کښېنستل او ډوډۍ ئې وخوړه. وروسته ئې اودس مودس تازه کړ او لمونځ ئې وکړ. تر لمانځه وروسته ئې د دنيا د جفا او د زمانې د چپه گردش په باره کي ډېري کيسې سره وکړې. کان ماکان ورته وويل چي اوس دي خيال څه دئ؟ چيري ځې؟ سارايي ورته وويل: "بغداد ته ځم. تر هغو پوري هورې پاتېږم چي د ولور پيسې پيدا کړم". کان ماکان ورته وويل چي: "دا ئې ته، او دا ئې د بغداد لار. څه په مخه دي ښه". سارايي هم خدای په اماني ځنی واخيسته او د بغداد لار ئې په خوله ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان ماکان له ځانه سره وویل: "خدای خبر چې په دې حال او په دې تش لاس و وږې ګېډه به بیرته کور ته ستنېږم". باره ویالې ته ورکښته سو، اودس ئې تازه کړ، دوه رکعته نفل ئې وکړل او خدای ته پر خاورو باندي پر سجده پرېووت. ول: "اې خالقه پروردګاره! اې هغه ذاته چي بارانونه اوروې، په وچو ډبرو کي کوچنیو خزندو ته رزق و روزي وررسوې! تا ته التجاه کوم چي ما ته هم په دغه بېتي بیابان کي روزي رامقرره که. په دغه حال کې سر له سجدې څخه راپورته کړ. یوې خوا او بلي خوا ته ئې وکتله. نه لار ورمعلومه وه او نه ګودر. که ئې کتل چي له لیري څخه یو سپور راښکاره سو. د آس جلو ئې خوشي کړی او آس پر خپل سر رهي دئ. کان ماکان ورته کښېنستي تر څو سپور ورته راورسېد. د سپور آن تمام معلومېدی او آخري ساه پکښې چوڼېدله. ډېر سخت ټپي سوی وو. کان ماکان ته چي نزدې راغی تر سترګو ئې اوښکي راتوی سوې او ورته وې ویل چي اې د عربومشره! ما درسره ملګری کړه چي زما په رنګ به بل ملګری پیدا نه کړې. اوس دستي یو غوړپ اوبه راکه، که څه هم ټپ ته مي اوبه ښې نه دي. پوه سه ځوانه! که خدای له دې ټپه جوړ کړم او ژوندی پاته سوم، داسي څه به درکړم چي په ټول ژوند کي بیا چا ته احتیاج نه سې او که مړ سوم تا ته به خدای د خپلي نېکۍ ثوابونه درکړي. دا سړی پر یوه داسي آس سپور وو چي د درواغجن د قوله په ټوله دنیا کي به ئې جوړه نه وه. د آس پښې ئې د رخام ستونانو ته ورته وې. کان ماکان چي و آس ته وکتله، له حیرانۍ څخه ئې ګوته په غاښ کي ورته ونیوله. له ځانه سره ئې وویل چي ګومان مي نه کېږي چي د دې آس جوړه دي په دا څلور کونجه دنیا کي بله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آبس کان ماکان سړی له آسه راکښته کړ، یو غوړپ اوبه ئې ورکړې. یو آن ئې ورته وکتله چې د سپاره یو څه دمه سازه سوه او ساه ئې واچوله. بیا نو کان ماکان د ځای ځایګي پوښتنه ځني وکړه او هم ئې ځني وپوښتل چې دا څوک وو، چې ستا سره ئې دا بدي وکړه. سپاره ورته وويل چې تا ته به ټول حقیقت بیان کړم. کیسه داسي ده چې زه د آسانو غل یم او نوم مي غسان دئ. ما واورېدله چې دغه آس د روم په ښار کي له ملک افریدون سره ولاړ دئ. د آس نوم قانول وو خو دوی د مجنون لقب باندي ایښی وو. زه د دې آس له خاطره قسطنطنیې ته ولاړم او په دغه آس پسي مي سترګه وړله او پسي څارو وم. په دې ترڅ کي یوه ښځه پیدا سوه . دا ښځه د روم پر خلکوباندي ډېره ګرانه وه. نوم ئې ذات الدواهي وو. دغه آس د دغې ذات الدواهي په کور کي ولاړ وو. د آس د روزني له پاره ئې لس تنه نوکران و شاطران ګومارلي ول. دې ښځي بغداد ته د تګ نیت کړی وو او غوښتل ئې ملک ساسان ته ورسي او له هغه سره روغه جوړه وکړي. زه د دې آس په هیله په دوی پسې سوم. راتلو، راتلو، راتلو، خو زما پر آس باندي هیڅ چم نه جوړېدی دا ځکه چې نوکرانو خورا سخته پیره پر کوله. هغه وو، چې تر دې ځایه راورسېدلو. زما سره دا اندېښنه وه چې بغداد ته به ورسېږو او زما به پر دغه آس باندي چم جوړ نه سي. له ځانه سره مي د دغه آس په باره کي چورت واهه، چې نابېره دوړي سوې، داسي دوړي چې ټوله مځکه ئې ونیوله او پر دوه ګامه باندي دي څوک نه سوای لیدلای. دوړي چې یو څه سره کښېنستلې، پنځوس تنه سپاره راښکاره سول چې د سوداګرو د چور له پاره ئې لار نیولې وه. د دې سپرو مشرګهرداش نومېدی او د نر زمري په شان غښتلی وو... کیسه چې دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او يو څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

دې ټپيي سپاره کان ماکان ته وويل چي ګهرداش او ملګرو ئې دا ښځه ټينګه وتړله او آس ئې له ځانه سره بوت. ما له ځانه سره وويله چي خوارۍ دي هسي اوبو يووړې. يو آن مي صبر وکړ چي ته وده، څه پېښېږي. چي ګورم ښځه ناسته ده ژاړي او ګهرداش ته وايي: "اې زړه وره! تا چي آس واخيست نو له دې سياسري او نوکرانو سره به ئې څه کوې؟ باره ئې غوړي ونرمي خبري ورته شرو کړې. د ټګۍ و برګۍ جالونه ئې ورته وغوړوله او ګهرداش ته ئې د خدای و د رسول رويونه ونيول. آخر ګهرداش هم دوی ايله کړل او دی له خپلو نوکرانو سره ولاړ. ما هم د دوی کرښپل پسي راواخيست او د داسي موقع په لټه کي وم چي کله به مي پر آس چمبه صافه سي. هغه وو، چي په يوه ترخ کي مي پر آس حمله کړه او پښه مي پر واړوله. ما چي غمچينه ورسره کړه، دوی خدای وهلي راخبر سول او په يوه آن کي راباندي راوګرزېدل. د غشو او نېزو وارونه ئې راباندي کول. زه پر آس سپور وم او آس زما پر ځای په پښو او په خوله د هغو مقابله کوله او په دغه چم ئې زه د دوی له ميدانه راوايستلم. ما څو ټپه اخيستي ول او درې ورځي و درې شپې مي د دغه آس پر شا تېري کړي دي. نه مي په شي څکه کړې ده او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي سترګه سره ورووړې ده. د بدن سېک مي نو نور تمام سوی وو، چې خدای ته راباندي مهربانه کړې. ده چې دا خبري خلاصي کړې، باره ئې کان ماکان ته وویل: "ته ولي داسي لڅ پڅ یې؟ له رنګه خو داسي ښکارې چې د کومي لويي کورنۍ غړی به یې. ته خپل حال راته ووایه".

ده ورته وویل چې نوم مي کان ماکان بن ضوء المکان بن ملک نعمان دئ. پلار چې مي مړ سو، زه یتیم پاته سوم. د پلار تر مرګ وروسته یو ډېر پست او نامرده سړی د بغداد سلطان سو. نور ئې نو ټوله کیسه له سره تر پایه ورته وکړه. د ټپي سړي زړه پر وسوځېد او ورته وې ویل چې ته له غټه خاندانه یې او په تندي کي دي د ټول جهان د پاچهۍ نښانې زه وینم. اوس که ته دونه وکړې چې ما بیرته پر دا آس کښېنوې او تر خپله ځایه مي ورسوې. تا ته به خدای هم په دې دنیا او هم په هغه جهان اجرونه وثوابونه درکړي. په ما کي اوس دونه سېک نه دئ پاته چې ځان دي پر آس ټینګ کړای سم. که زه په لاره کي مړ سوم. دغه آس ئې ستا په ځان او ما دربخښلی دئ. تر تا ئې بل لایق څوک سته هم نه. کان ماکان ورته وویل چې غم ئې مه کوه چې پر دا خپلو اړو دي رسوم، لا به ئې درځخه و نه سپوم. که مي د مرګ و ژوند اختیار درلودای، دا خپل نیم ژوند خو مي تا ته درباخښه. زه په داسي کورنۍ کي لوی سوی یم چې احسان ئې په ختټه اخښلی وو او له بېوزلو سره به ئې تل مرسته کوله. باره ورتېر سو، بسم الله ئې وویله چې آس ته ئې ورپورته کړي، سړي ورته وویل چې ته یو ګړی صبر وکه. د سړي سترګي سره ورغلې، لاسونه ئې له ځانه سره سم ونیول، د شهادت کلیمه ئې وویله، مرګ ته ئې ځان تیار کړ او دا بیتونه ئې تکرار کړل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریغـه ورځـی سـبا کېـږي ژوند ونونـه فنـا کېـږي
بهارونه دي رادرومي ګل غوټۍ دي چې غوړېږي
ډېـر بـه راسـي تـر مـوږ وروسـته اهاړونـه، خزانونـه
موږ به نه یو پر دې مځکه هډوپوست دئ خاوري کېږي
پر مزار که مو ګذرسو، په نېکۍ سره مي یـاد کـړئ
هلته هیڅ شی په درد نه خوري، بس دوعا چي ښه په کېږي
دا نـامراده دنیـاګۍ د بـاور نـه ده، لاس تـرې مینځـئ
و انجـام تـه خـو ئـې ګـورئ، چې مرګـي تـه ودرېږي
مرګی څه دئ، یو ناکام دئ څه په کور څه په سفر کي
و هـا بـل لیـري جهـان تـه بـس همـدا لاره رسـېږي

دا بیتونه ئې لا په خوله کي ول، چي خوله ئې درې واره وازه کړه او له یوې غټي چیغي سره ئې روح والووت. کان ماکان پر دغه ځای باندي قبر ورته جوړ کړ او دی ئې پکښې ښخ کړ. باره ئې آس تر کیزه ونیو او رارهي ئې کړ، آس ته داسي ارنۍ اخیستی دئ او له ځانه سره وایي چي داسي آس خو د ملک ساسان په طبیله کي لا هم نسته. په دې وخت کي قافله راورسېدله او کان ماکان په ټول هغه حال خبر سو چي پر ملک ساسان او وزیر دندان باندي د ده د غیابت په شپو کي راغلی وو. ده ته وویل سوه چي وزیر دندان و ملک ساسان ته یاغي سوی دئ. د هغه اطاعت ئې نه مانه. نیم لښکرد وزیر دندان ملګری سو او قسم ئې اخیستی دئ چي تر کان ماکان پرته به بل سلطان ته غاړه کښېنږدي. وزیر دندان هغوته ډاډ ورکړی دئ او له هغوی سره د هند ټاپوګانو او د بربریانو ملک او د سودان ښارو ته تللی دئ چي له هغو ځایو څخه د اسمان د ستورو او د بیابان د شګو په شمېر لښکر برابر کړي. بغداد ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راسي او له خپل دښمن سره ئې معلومه کړي او دا ئې هم لوړلي دي چي تر څو کان ماکان د پاچهۍ پر تخت کښېننوي، توره به تېکي ته وانه چوي. سوداګرو کان ماکان ته دا هم وويله چي ملک ساسان اوس په دې پوه دئ چي د وطن لوی او واړه د ده پر خلاف دي. چورت ئې خورا ډېر خراب دئ. لار و ليکه ځني ورکه ده. د خزانو دروازې ئې خلاصي کړي دي، بس روپۍ دي چي بادوي ئې. وايي ګوندي کان ماکان پيدا سي چي دی مهرباني ورسره وکړي، پر سر ئې لاس ورتېر کړي او د خپل لښکر امير ئې کړي. کان ماکان چي د سوداګرو له خولې دا خبري واورېدلې، باره ئې پر هغه آس پښه واړوله او مخ ئې پر بغداد پونده کړ.

ملک ساسان چي د ده د راتګ خبر واورېد، باره ئې خپل ټول لښکر له نورو غټو غټو معتبرو اميرانو سره د ده هرکلي ته وروايست. د هغې خوا ئې کان ماکان په خورا درب ودروب سره چي پياده لښکر ئې په مخ کي روان وو، د پاچا ماڼۍ ته راورساوه. خواجه ګانو منډه کړه او د کان ماکان پر مور ئې زېری وکړ. مور ئې په يوه تراټ راورسېده. زوی ئې پر تندي مچ کړ، په غېږ کي ئې ټينګ ونيو. کان ماکان ورته وويل: "موري! ته مي پرېږده چي ملک ساسان ته ورسم ، ولي چي ډېر احسانونه ئې راسره کړي دي؟!" په دې ترځ کي د دولت غټانو ملک ساسان ته د آس صفت هم وکړ او د سپاره د زړه ورتوب خبري ئې هم ورته وکړې. آبس، ملک ساسان پخپله رارهي سو او کان ماکان ته ولاړ. د هغه سلام ئې وکړ. کان ماکان چي ملک وليد، ورته ولاړسو. لاس و پښې ئې ورمچ کړل او آس ئې په سوغات کي وروړاندي کړ. ملک ورته شاباسي ووايه، د ده د غيابت له بابته ئې خپله خواشيني ورته بيان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ئې د ده د سلامتۍ له خاطره د خدای شکر ادا کړ. تر دې وروسته ئې نو آس ته وکتل، وې پېژاند چې دا هغه قاتول دئ چې مجنون ئې لقب وو او ده د ملک شرکان د وژلو پر وخت د روم له پاچهانو سره لیدلی وو. باره ئې کان ماکان ته وویل چې: "له پلار ضوء المکان سره دې خدای ښه وکړي، که ئې دغه آس په هغه وخت کې په یو زر اسانو خرڅولای، ده به رانیولی وای. ما ته راورسېدی خو اوس دې تا ته مبارک وي. دا د شکر ځای دئ چې حق و حقدار ته ورسېدی".

باره نو ملک ساسان امر وکړ چې اوس نو د کان ماکان له پاره سوغاتونه راوړئ. سوغاتونه راوړل سول. ښه ښه اسان ئې وربخښل. په غټه ماڼۍ کې ئې د ده د اوسېدلو ځای ورته جوړ کړ او د خدای ښې و ښادۍ ئې پر واورولې. کان ماکان ته د ښادیو مخ سو، ملک ځکه تر اندازې زیات وناز اوه چې د وزیر دندان له خوا ئې غوږ په هوا وو او په واهمه کې وو. څه سر دې پرله گرزوم، د کان ماکان د غم شپې تېرې سوې، خوښه خوشالي سوه، د مور کره ورغلی، د کاکا د لور پر حال ئې پوښتنه وکړه. مور ئې ورته وویل چې زه ستا غمو پر سر اخیستې وم، بل چا ته مې پام نه وو. کان ماکان ورته وویل: "درځه چې اوس ئې پوښتنه وکړو، ښایې اوس مخ راڅخه پټ نه کړي". مور ئې ورته وویل چې: "تمه مه کوه، تمه بد شی ده، د مېړنو سره نه ښایې چې تمه وکړي. دا خبري پرېږده، سر مه په گرزوه. ولې دې د خولې خوند په خرابوې . زه پخپله نه هغې ته ورځم او نه خبري ورسره کوم". کان ماکان چې د مور خبري واورېدې، ول د آس د غله له خولې مې هم دغه خبري اورېدلې وې. هغه راته ویلې ول چې ذات الدواهي دې ښار ته راغلې وه او غوښتل ئې چې بغداد ته ننوزي. دا خو هماغه ښځه ده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما نيکه او کاکا ئې راوژلي دي. زه بله چاره نه لرم بې له دې چې د هغو غچ ځني واخلم. دا خو زموږ د خاندان پر لمن باندې يوه لکه ده او بدنامي ده. زه غواړم چې دا لکه پاکه کړم. باره، له مور څخه رارهي سو او يوې بوډۍ ته ورغی چې (محتاله سعدانه) نومېدله. هغې ته ئې د قضی فکان ټوله کيسه له سره تر پايه وکړه او ځني وئې غوښتل چې قضی فکان ته ورسي او پر ده باندې مهربانه کړي. بوډۍ ورته ښه کړه او قضی فکان ته ورغله. ښې ښې د مهربانۍ خبري ئې ورته وکړې او د هغې زړه ئې د کان ماکان پر لور راواړاوه. باره نو بيرته کان ماکان ته راغله او ورته وې ويل چې: "قضی فکان سلامونه درباندې ويل او په نيمه شپه به که خدای کول، درته راسي".... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دوڅلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

بوډۍ کان ماکان ته راغله او ورته وې ويل چې قضی فکان سلامونه درباندې ويل او په نيمه شپه به که خير وو، درته راسي. کان ماکان د کاکا د لور په وعده بيخي ډېر خوشاله سو. ورځ بيخي پر اوږده سوه. شپه راغله ، پسي نيمه شپه سوه. په دغه وخت دی خوب وړی وو چې قضی فکان راورسېده. دی ئې له خوبه راويښ کړ او په خندا ئې ورته وويل: "دا څرنګه مينتوب دئ. مين خو به د خپلي معشوقې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار کرې. شپه سترګي نه سره وروړلې". کان ماکان ورته وویل: "قسم دئ که به مي د خوب په خاطر سترګي سره وروړي وي. مطلب مي دا وو چي ګوندي په خوب کي مي ستا په لیدو سترګي روښانه سي". قضی فکان غوښتل چي ټوکي ورسره وکړي، نو ئې دا بیتونه پخپل خواږه اواز ورته وویل:

و عاشق ته نه خورک سته او نه خوب
مینــه رنــځ دئ، بېخــوبي ده لېوتتــوب
که ئې خوب کړ، هم خورک هم د عشق لافي
نه ښکارېږي په دې عشق کي رښتینتوب

د دې بیتو په اورېدلو سره په کان ماکان باندي یو څه سترګي وځړېدې، خو ژر پوه سو چي معشوقه ئې ټوکي ورسره کوي. باره ئې غېږ پر راوګرزوله، ددواړو شونډي سره ورغلې او چي مخ ئې راګرزاوه، بیا سهار سو. کان ماکان ته زړه نری سو او د جوشه ئې دا بیتونه زمزمه کړل:

نــه حــسابل کېږي دا سي شپه پــه ژوندانــه کــي
ســر چــي پــر بالــښت وي د نګــار پــه يارانــه کــي
زلفي چي پر سپین مخ راخورې لکه ماران وي
غــاړه وي لاســونه وي ولچــک پــه زولانــه کــي
ږغ د مــؤذن لکـــه مـــردک دربانـــدي نـــښلي
یو دي دوست ته بولي بل دي پرېږدي بېلتانه کي

دا بیتونه چي ئې وویل، باره قضی فکان رخصت ځني واخیست او خپلي ماڼۍ ته ولاړه. خپل راز ئې و یوې خذمتګاري ته تر خوله ووت. هغې دستي ملک ساسان ته خبر یووړ او د هلک و نجلۍ د برایې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپې بیان ئې ورته وکړ. ملک ساسان توره کش کړه او غوښتل ئې چي د قضی فکان سر ورغوځ کړي چي په دغه وخت کي ئې مور نزهت الزمان پر راورسېدله او په لوړ اواز ئې ورته وویل: "هوښ کوه چي لاس لا ور نه وړې. که دي له دې سره بد وکړه، ټول مخلوق به خبر سي. د دنیا پاچهان به ملامتي درباندي ووایي. د هیڅا زړه ته نه لوېږي چي کان ماکان دي بدلمنی ځوان وي. ټول خلک هرومرو تا ملامتوي. او بل ته مه ترله وزه، په حال ځان خبر کړه. تا ته نور جنجالونه په مخ کي دي. نن د بغداد په خلکو کي پس پسی وو، چي وزیر دندان خورا لوی لښکر له ځو ښارو څخه راغونډ کړی دئ او غواړي چي کان ماکان تخت ته ورسوي او سلطان ئې کړي. ملک ساسان وویل چي داسي ده، نو کان ماکان باید داسي کاړي کوړم ته واچوم چي بیا ئې د راوتلو لار نه وي او نه د بغداد خلک بیا و ده ته زړه ښه کړي. ملک ساسان نو پرېږده چي خپل چورتونه وهي، راځئ چي د کان ماکان په حال ځان خبر کړو.

د نکلچیانو له خولې روایت دئ چي کان ماکان په دغه ورځ د مور کره ورغلی او ورته وې ویل چي: موري! زما خیال دئ چي سوداګرو ته لار ونیسم، مالونه ئې په زور ځني واخلم، رمې و مینځیاني و مریان ئې ټول ځني راولم او دا ټول مال و شتمني چي مي راغونډه کړه، بیا نو خپله د کاکا لور قضی فکان ځانته وغواړم او واده ورسره وکړم. مور ورته وویل چي: "آزما زویکه! د خلکو مالونه خو داسي مفت نه دي. هر مال خپل څښتن لري او هر څښتن ئې له زمریو سره ډغري وهلای سي او د پړانګانو په جنګ ورتللای سي. لږ څه فکر وکړه". کان ماکان ورته وویل چي خدای یو مالګي تروې دي، که له دا خپل عزمه څخه راوګرزم. چي یا خپل مقصد ته ورسېږم او یا سر په دې لار کي کښېږدم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره ئې د بوډۍ په لاس قضی فکان ته پیغام واستاوه او په هغه کي ورته کښلي ول چي په اوږده سفر ځمه چي ستا له پاره د درانه ولور پیسې برابري کړم. بوډۍ ته ئې وویل چي جواب ئې هم درسره راوړه. بوډۍ ولاړه. د ده پیغام ئې وروړساوه او د ها خوا ئې د قضی فکان جواب هم راووړ چي پکښې کښلي ئې وه، چي نن شپه مه ښوره، زه به نیمي شپې ته ځان درورسوم. کان ماکان تر نیمي شپې پوري ورته ناست وو، چي ناڅاپه هغه د ځورلسم سپوږمۍ په کور راننوتله او په خورا ناز ئې ورته وویل چي: "ځان دي وخورم، ته تراوسه پوري ویښ ناست یې". کان ماکان ورولاړ سو او داسي ئې ورته وویل:

آزمـــا د زړه مرهمـــه! آزمـــا روحـــه، زمـــا تنـــه
په بېلتون باندي دي سوځم مرم بې ګور و بې کفنه
ستا دیـدن زمـا ژونـدون دئ، ستا کاتـه راتـه بقـا ده
چي تـه نـه یـې زه رنځـور سـم د ناسـور تبې مـي دننـه
کـه مـي ځـوک بې تـا وربـولي د وږمونـو و ګـلشن تـه
بې تـا ، مـا تـه تـور زنـدان دئ، تـې منـه زمـا ګلبدنـه
زما قسم چي نه ستنېږم، ستا لـه میني ستا لـه عشقه
پـر دې لار بـه سـر ایږدمـه روح بـه باسـم لـه بدنـه

بیا ئې نو قضی فکان ته خپله اراده او نخشه ټوله بیان کړه. پر قضی فکان باندي د خپل یار تګ دروند سو او بې اختیاره ئې تر سترګو اوښکي راغلې. کان ماکان ورته وویل چي د کاکا لوري! ته مه ژاړه. خدای چي جدایي و بېلتون پیدا کړي دي، وصال ئې هم ورسره پیداکړی دئ. آبس کان ماکان د سفر سامان راواخیست، توره ئې تر ملا کړه، له مور څخه ئې رخصت واخیست او له ماڼۍ څخه راووت. د ښار

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کوڅو کې راتېر سو او د ښار دروازې ته ورسېد. له دروازې سره ئې ناڅاپه پر خپل انډيوال صباح بن رماح باندي سترگي ولگېدلې. صباح چي هم دی وليد، د پښې رکاب ئې ورمچ کړ. بيا ئې پوښتنه ځني وکړه چي حال ووايه وروره! دا آس دا مال دا دي له کمي خوا پيدا کړل. زه خو له هغې يوې توري پرته بل هيڅ نه لرم. کان ماکان ورته وويل چي په هغه گړي ته له ماخخه بېل سوې، زما بخت خدای بيداره کړ. آيا اوس زما سره ملگري کولای سې او خپله انډيوالي او پاک زړه په اثبات رسولای سې؟

سارايي ورته وويل چي په مکه مبارکه مي دي قسم وي که مي يوه ورځ لا د زړه څخه وتلی يې. گرده عمر مي دغه خدايه درلوده چي ستا سره مي د انډيوالۍ نصيب وسي. باره ئې توره غاړې ته کړه او توبره ئې اوږې ته او د آس په مخ کي روان سو. څلور ورځي همداسي روان ول. هوسۍ به ئې ښکارولې او غوښي به ئې کبابولې او خوړلې. د چينو پاکي او زلالي اوبه به ئې چښلې. پنځمه ورځ دا دي يو لوی کوتل ته راورسېدل. د کوتل په بېخ کي يو پراخ څړځای وو او په هغه کي دونه اوښان و غوايي و پسونه څرېدل چي د پښو د ايښوولو ځای نه وو پاته. کان ماکان چي دا رمې و گلې وليدلې، زړه ئې سره وغوړېدی. باره ئې سارايي ته وويل چي: "څنگه، خوښه دي نه ده چي دا مالونه درسره لوټ کړو،زما و ستا دواړو چاره په کېدلای سي او اړتياوي مو را پوره کولای سي".

سارايي ورته وويل: "باداره! د دې مالو څښتنان لويه ډله ده او په هغو کي داسي غښتلي پهلوانان سته چي مه کوه پوښتنه. زه و ته که له دوی سره ځان اخته کړو، بيابه د وتلو لار هم پيدا نه کړو". کان ماکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وخندل او پوه سو چي انډيوال ئې بې زړه دئ. باره ئې دی دلې پرېښوو، پخپله په يوازي سر د مالو پرخوا وررهي سو او دا بيتونه ئې زمزمه کول:

مېړنـــی چـــي د يو کـــار اراده وکـــړي
بيا نـو فکر نـه پـه غـره نـه پـه راده کړي
د بلا غـشي تـه خپلـه سينه سپر کړي
د اجـــل د ماســـلانو پـــروا نـــه کـــړي

باره ئې پر مالو باندي آس ورپونده کړ. ټول ئې په مخه کړل. د هاخوا د مالو څښتنانو توري کش کړې د ټولو په مخ کي يو تورکی پهلوان وو چي د دنيا سړې و تودې ئې ډېري ليدلي وې دې پهلوان پر کان ماکان باندي حمله وکړه او چيغه ئې کړه: "ته لکه چي نه ئې خبر چي دا مالونه د چا دي؟ دا د روميانو د يوه قوم مالونه دي. د هغه چا مالونه دي چي له پهلوانانو څخه ئې ټوله دنيا سترگه کوي او خار ځني خوري. دوی په شمېر سل تنه دي او د دنيا هيڅ پاچا ته هم غاړه نه ږدي. د دوی يو آس غلا سوی دئ. دوی له خدايه سره سوگند ياد کړی دئ چي تر څو ئې دغه آس بيرته په لاس نه وي وروړي، ژوندي کورو ته نه ځي". کان ماکان چي دا واورېدله، په لوړ اواز ئې ورته وويل چي: "هغه آس چي تاسي ئې په تلاښ کي ياست، تر ما لاندي روان دئ. که په زړه کي څه لرئ، راځئ دا ئې گز دا ئې ميدان". باره ئې پر قاتول باندي ږغ وکړ، پر غاړه ئې وټپاوه. قاتول د برېښنا په شان ورټوپ کړل او په هغو کې ليکه جوړه کړه. کان ماکان د يوه پهلوان سر غوټ ځني پرې کړ، پر دا بل ئې مخ راوگرزاوه، دوهم، دريم، څلرم ئې د سترگو په رپ کي هغې دنيا ته ولېږل. د هغوی مريانو چي دا حال وليد، بېري

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخيستله. کان ماکان ورته وويل چي: "آ، د مرداري زامنو! مالونه در په مخه کړئ، کنه ستاسيويني به هم د دې نورو په شان درو بهوم".

آبس مريانو مالونه په مخه کړل، يو يو ځني تښتېدل. صباح چي دا تماشه وليدله، ډېر خوشاله سو، د کوتل له سره راتا سو. له ځان سره ئې سندري شرو کړې چي په دې ترڅ کي ناڅاپه دوړي سوې، او د دوړو په منځ سل تنه سپاره چي هر يوه ئې د زمری شيدې رودلي وې، راښکاره سول. صباح چي دا سپاره وليدل، بيرته ئې کونه وکښه او کوتل ته وخوت. له ځان سره ئې وويل چي زه د دې اَوړه نه يم چي په داسي ميدانو کي دي وجنګېږم. زه د خبرو نامي يم. د کوتل له سره به ئې د جنګ سيل وکړم. څه سر دي پرله ګرزوم، سل تنه سپاره پر کان ماکان راتاو سول. يو ئې راوړاندي سو، ول دا مالونه چيري بيايې؟ کان ماکان ورته وويل چي ځان ټينګوه! نن دي په مقابل کي داسي څوک ولاړ دئ چي د ځنګله د زمريانو زهره د ده له ډېغه چوي، د زړه ورو پهلوانانو غړي ورته ښتي. داسي توره ئې ده لکه شوَله چي تر اوسپني لا هم لوېږي. سپاره چي ورته وکتل او وې ليدل چي دا سړی لکه زمری داسي غړومبېږي منګر له ښايسته مخه ئې د لمر شُغلې ولاړېږي. حيران ورته پاته سو. دی د سلو سپرو مشر وو. نوم ئې ګهرداش وو. د کان ماکان زړه ورتيا او ښايست ته چي ئې وکتله، کټ مټ د ده معشوقې ته سوی وو چي فاتن نومېدله. دې فاتن نومي ته خدای داسي حسن و ښايست ورکړی وو، چي د جنت حوري ورته داسي ايسېدلې لکه توري حبشۍ. شاعرانو د هغې په صفت کي داسي ويلي ول:

دا ئې سره اننګي نه دي دا سور اور دئ چي بلېږي
داسي قد داسي اندام ته د چمن سرو ه شرمېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـازکۍ تـه د بـدن ئـې، لطافـت لاس پـر نامــه دئ
تـه بـه وايـې دې جامو کې يو پاک روح دئ چې چلېږي
سـپينه غـاړه نـه ده، جـام دئ د بلـورو د سـپيو
نازکۍ تـه بې حيران سئ چې او بـه ترې ښکاره کېږي
د زلفـانو لـه حلقـو ئـې هـيڅ مجـال د خلاصـۍ نـسته
د چنـدڼ اپـي مـاران دي، نـې اوده سـته نـه دم کېـږي
سر تر نو که بس جمال دئ، بس ښايست دئ او بس حسن
نـور څـه نـه پکښې ځـايېږي، بـس قيامـت دئ نـازلېږي

نجلۍ پر ښايست سربېره دونه ستاره او دبدبه هم درلوده چې د قوم و ټبر ټولو دلاورانو هم احتياط ورسره کاوه. د ټولو نورو طايفو زړه ورو سترګه ځني کوله. د جنت دې حوري قسم اخيستی وو چې مېړه به نه کوي، منګر له هغه چا سره به واده کوي چې د جنګ په ميدان کي ئې ماته کړي. دا ګهرداش چې وو، له دې سره ئې په زړه کي ډېره مينه درلوده او مرکې ئې هم ورلېږلي وې. خو دې خپل پلار ته ويلي وه چې شرط ئې هماغه دئ چې فيصله به د جنګ په ميدان کي سره کېږي. ګهرداش ته ځان بد ښکارېدی چې له نجلۍ سره مقابله وکړي دا ئې ځان ته ننګ و عار باله چې د يوې نجلۍ په جنګ ورځي. ځينو انديوالانو ئې ورته وويل چې پر تا باندي په ښايست کي ختمه ده. جنګ ته وردمخه سه، که نه ګانه د دې زور تر تا زيات هم وي، بيا هم برى ستا دئ. ولي چې ښځي د نارينه و ښايست ته ځان نه سي ټينګولای. ګهرداش د دوی پر خبره غوږ نه ونيوی او مقابلې ته ئې زړه نه ښه کاوه او د فاتن له مقابلې څخه ئې ځان کيښ. کله چې دا ګړی له کان ماکان سره مخامخ سو، تر سترګو ئې داسي وايسېدی لکه د خپلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

معشوقې فاتن مقابلې ته چي راوتلی وي. باره ورووړاندي سو او ورته وې ویل: "دا ته فاتن اوس د خدای په شپو کي زما سره د زړه ورتیا میدان ته راغلی یې. له آسه راتا سه چي یو څو خبري سره وکړو. ما دا گرده مالونه د دې له پاره پسي رااخیستي دي، چي ستا له پاره ئې په مصرف ورسوم. ته زماسره واده وکړې. د پاچا نوکراني ستا په چوپړ کي ودرېږي، په دې شاوخوا وطنو کي تر تا لوړه بل څوک نه وي".

کان ماکان چي دا خبري واورېدې، له خښمه سره وایښېدی ورته وې ویل چي: "ستا پلار له فاتن سره دامانه کړې، دا فاتن بیا څوک ده؟ چټیات او ایله خبري یوې خوا ته کړه. میدان ته سه، چي سره معلومه ئې کړو. د ځان سیل و تماشه دي وکړه چي خوله به دي د تورو خاورو درډکه کړم". باره ئې آس پر ورپونده کړ. گهرداش پوه سو چي گومان ئې غلط وو، دا سړی په رشتیا هم نامي دئ. آبس، پر خپلو سپرو ئې مخ راواړاوه او ږغ ئې پر وکړ چي: "په تاسي کي داسي څوک سته چي میدان ته راسي او د خپلي توري زور وربښکاره کړي". سمدلاسه د پهلوانانو له ډلي څخه ادهم پهلوان رامخ ته سو او آس ئې پر ورپونده کړ. څو واري ئې پر وکړل، آخر د کان ماکان واری ورته سم سو او داسي خرپ ئې پر مغزي باندي ورکړ چي له ادهم څخه د اوبن په شان رمباړه تر خوله وختله او له آسه لاندي راولوېد. بل پهلوان راوړاندي سو. په ده هم هغه کانه وسوه لکه په هابل چي سوې وه. دریم، څلرم، پنځم پهلوان هم سرونه وخوړل او هلاک سول. باره ټولو په یوه وار برید پر وکړ او د جنگ میدان تود سو. په یوه گړي کي کان ماکان ټوله د توري تر تېغ تېر کړل.

گهرداش چي دا حال ولید، پر خپل ځان وبېرېدی او پوه سو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځوان پر دا گرده دنیا بل ساری نه لري. باره ئې پر کان ماکان باندي ږغ وکړ چي د خپلو یارانو ویني مي دربخښلي دي، هر څه چي غواړې درسره وائې خله او خپل ښار ته دي ستون سه. کان ماکان ورته وویل چي د ځوانمردۍ او سخاوت له بابته خو دي کور ودان، منگر ته اوس دا خبري پرېږده، د خپل سر د خلاصېدو غم دي وخوره. گهرداش ته خښم ورغی او ورته وې ویل چي که دي زه پېژندلای، بیا دي داسي خبري نه کولې. زه د ځنگله زمری گهرداش نومېږم او د سامري زوی یم. زما چپاوونه پر پاچهانو دي، یرغلونه مي پر لویو لویو سوداگرانو دي او دغه آس چي تر تا لاندي دئ ، دا هم یو وخت زما وو. ته دا راته ووایه چي دا آس څرنگه په لاس درغلی دئ. کان ماکان ورته وویل چي دا آس زما د نیکه ملک نعمان او زما د اکا ملک شرکان قاتلي ذات الدواهي زما و بل کاکا ملک ساسان ته ووړ، او بیا زما لاس ته راغی. گهرداش ورته وویل چي مور خو نه لرې، د پلار نوم دي څه دئ؟

کان ماکان ورته وویل: "زه کان ماکان نومېږم. پلار مي ضوء المکان او نیکه مي ملک نعمان وو". گهرداش ورته وویل چي: "له دې زړه ورتیا او غښتلوالي څخه خو دي معلومېږي، چي رشتیا به وایې. خو بیا هم بېغمه اوسه زه کار نه درلرم ولي چي پلار دي ډېر نېک سړی وو. ځه په مخه دي ښه". کان ماکان ورغبرگه کړه چي: "غوییه! خوشي توپونه مه وله، په دې خبرو نه سې خلاصېدلای."

آبس، گهرداش ته هم نور څه نه سوه پاته او پر راوغورځېدي. دواړو داسي د خرپ جنگ وکړ چي یو پر بل ئې د داسي درنو گرزانو وارونه وکړل چي تا به ویل اوس به دا مځکه سره وچوي. بیا ئې نو نېزې راوایستلې، گهرداش د نېزې واری پر وکړ، کان ماکان سر ټیټ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نېزه خطا ولاړه او ده هم پخپله نېزه باندي د ګهرداش پر ټټر داسي واری وکړ چي نېزه پوري ووري تر ووتله. دی له آسه راولوېد او نفس ئې وخوت. کان ماکان مالونه سره راغونډ کړل او پر مریانو ئې امر وکړ چي درپه مخه ئې کړئ. په دې وخت کي صباح له کوتله راتا سو د ګهرداش سر ئې له تنې څخه پرې کړ. کان ماکان ته خندا ورغله او ورته وې ویل: "ما پر تا د خورا زړه ور او جنګره سړي خیال کړی وو".

صباح ورته وویل چي ته نوري خبري پرېږده، مقصد دا چي په دې دونه مال کي دي دا خپل کوچنوټی غلام هېر نه سي. ګوندي زما هم چټی مهر سي او د خپل کاکا د لور نجما وصال ته ورسېږم. کان ماکان ورته وویل چي لږ صبر وکړه، تا ته به هم خپله برخه درورسېږي. ته پر دغه مال او مریانو باندي پیره کوه. باره کان ماکان له مال و مریانو سره بغداد ته رهي سو. د بغداد ښار ته چي نږدې سول، هلته د ښار خلکو او لښکرو ته خبر ورسېدی چي کان ماکان له اوز غنیمت سره راستون سوی دئ او دغه راز ئې د ګهرداش سر هم د صباح پر نېزه باندي ولیدی. سوداګرو د ګهرداش سر وپېژاند او خوشاله سول چي خدای د دې ظالم له شره په امان کړل. د ده و وژلو ته حیران پاته سول او پر هغه چا ئې آفرین ووایه چي دا بلا ئې د دوی له سرو څخه لیري کړه. د بغداد خلکو د وزیر دندان او ملک ساسان حال وکان ماکان ته ټول بیان کړ. د ښار ټول نامیان له کان ماکان څخه وبېرېدل. کان ماکان هم مال په مخه کړ او ماڼی ته ورسېد. د ماڼی مخ ته ئې هغه نېزه په مځکه کي ښخه کړه چي د ګهرداش سر ئې دپاسه پروت وو. د بغداد خلکو اسان او اوښان په سوغات کي ورته راوړل او ټول د ده پلویان ئې پر خوا سول. بیا نوکان ماکان پر صباح باندي ږغ وکړ، ده ته ئې په یوه پراخه مځکه کي کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ. تر دې وروسته خپلي مور ته ورغی او د سفر ټول نکل ئې ورته وکړ. ملک ساسان ته هم چا دا ټول بيان کړی وو. باره دی هم له خپلي ماڼۍ راووت او يو ګوښه ځای ته ولاړ. خپل خاص اعتباري خلک ئې وروغوښتل او ورته وې ويل چي زه نن تاسي ته يو پټ راز بيانوم او هغه دا چي کان ماکان به زما د وژلو سبب سي، دا ځکه چي ده ګهرداش لا هم وواژه چي د ترکانو او کردانو خورا ډېري قبيلې ئې تر شا ولاړي وې. د وزير دندان خبرونه خو هم اورئ چي زما احسانونه او نېکۍ ئې هېري کړي دي او د اورېدو چي وايي له ليرو ښارو څخه ئې يو غټ لښکر برابر کړی دئ او غواړي چي کان ماکان تخت ته ورسوي او پاچا ئې کړي. نو دا سړی که پاچا سو، ما هرومرو وژني. خاصانو مشرانو ورته وويل چي که موږ دی ستا نمک خور او د لاس روزل سوی نه بللای، بيا مو نو کله د ده ملاتړ کاوه. موږ خو فکر کاوه چي دا ستا د لاس سړی دئ. موږ اوس هم ستا تر امر لاندي يو، که وايې چي مړ ئې کړو، خو وبه ئې وژنو او که وايې چي وئې شړو، خو له ښاره به ئې وباسو.

ملک ساسان ورته وويل چي: "وژل به ئې زموږ د ټولو په خير وي. منګر تاسي به ټينګه وعده راکوئ". حاضر مجلس ټولو په خدای و په رسول قسمونه واخيستل ، د اورتي طلاقونه ئې واچول چي موږ په سرومال درته ولاړ يو. ملک هم دوی ونازول او د خورا ډېرو سرو او سپينو وعده ئې ورسره وکړه. باره نو ملک بيرته خپلي ماڼۍ ته ولاړ. په دې موضوع باندي قضی فکان خبره سوه. ډېره سخته خواشينې سوه. آبس، دستي ئې سعدانه انا راوغوښته او کان ماکان ته ئې ولېږله چي د ملک ساسان په نيت ئې خبر کړي. بوډۍ کان ماکان ته ولاړه او په ټول حال ئې خبر کړ. کان ماکان ورته وويل چي د کاکا پر لور مي سلامونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووایه او ورته وبه وایې چې د مملکت کارونه د پروردګار په لاس کې دي. هر چا ته چې وغواړي، ورعطا کوي ئې. شاعر څه ښه ویلي دي:

دا عطا ده د پاک رب چې څوک ګدا کړي څوک پاچا
چا تـه بـرم وعـزت ورکـړي چا تـه وښندي دنیـا
چې پر خاورو ئې نظر سي، سم انسان ځني پیدا کړي
تـــا کیـــــه نــــه ده لوســـتلې د آدم و د حـــوا
مګـر زمـوږ پـاک پیغمبر ئـې و یثـرب تـه روان نـه کـړ
په لښکر ئې فتحه نه کړ د خدای کور، زموږ پیشوا
اوریـدلي بـه دي وي چـې فریـدون وو غـوا روزلـی
مګـر خدای چې قـوت ورکـړ پـر زمری ئې لاس بـالا

آبس، بوډۍ ته ئې رخصت ورکړ او هغې هم د کان ماکان جواب د هغه د کاکالور ته ورورساوه. هلته ملک ساسان هم د موقع په انتظار ناست وو چې کله به کان ماکان له ښاره ووزي او دی به خپل سپاره پسې ولېږي او و به ئې وژني. د خدای کارونه دي، یوه ورځ کان ماکان د هوسیو په ښکار وووت. سارایي صباح ئې هم له ځانه سره بوت. صباح به له سهاره تر ماښامه له ده څخه نه جلا کېدی.

آبس، کان ماکان یو څو هوسۍ ونیولې. په دوی کې یوه تور سترګې هوسۍ وه چې ټوله ورځ به ئې ښی خوا او کیڼ خوا ته مخ اړاواه او کتل به یې. کان ماکان هغه خوشي کړه. سارایي صباح ورته وویل چې دا دي ولې خوشي کړه؟ کان ماکان په خندا سو او دا نوري هوسیاني ئې هم خوشې کړې. هوسۍ په ټوپونو سوې او ولاړې. باره ئې صباح ته وویل چې دغې هوسۍ چې شاوخوا کتل، دې شېرخوره بچیان تر شا پرې ایښي ول. نو دا د ځوانمردۍ او مېړاني کار نه وو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شېرخورو بچیانو مور دي څوک بندي کړي او دا نوري چې مي خوشي کړې، دا مي د دې په صدقه کي وبخښلې. صباح ورته وویل چې ما هم آزاد کړه، زه به هم خپلو ماشومانو ته ولاړ سم. کان ماکان په خندا سو او د نېزې په پڅه خوا ئې پر شا باندي یو ټینګ ګوزار ورکړ. صباح ئې له ډېره درده پر کونه کښېناوه او لکه مار سره تاوېدی راتاوېدی. په دغه وخت کي ناڅاپه دوړي راښکاره سوې او د دوړو له منځه څخه سپاره پهلوانان راووتل. د دوی د راوتلو سبب دا وو چې ملک ساسان هلته ښکار ته د کان مکان په وتلو خبر سوی وو او د دیلمیانو یو امیر ته ئې چې جامع نومېدی، خورا ډېري روپۍ او سره و سپین زر ورکړي ول او له شلو تنوسپرو سره ئې د کان ماکان د وژلو په نیت رالېږلی وو. سپاره چې کان ماکان ته رانژدې سول، باره ئې سمدستي برید پر وکړ. ده هم توره ورسره لښته کړه چې مخ دي راګرزاوه، ټول ئې ووژل. په دې ترڅ کي ملک ساسان هم له سپرو سره راورسېد، خو چې دا نور سپاره ئې ټول پر مځکه مړه ولیدل، زیاتي وارخطا سو او مخ پر ښار ئې منډه کړه. د هغه ځای خلک چې په کیسه خبر سول، لار ئې ورته ونیوله، ملک ساسان ئې ګوری موری ونیو او ټینګ ئې وتاړه.

کان ماکان نو په دې کیسه ناخبره دئ او له صباح سره خوش خوش راروان دئ. پر لاري ئې یو ځوان په سترګه سو چې د کور په دروازه کي ولاړ دئ. کان ماکان سلام ورواچاوه، ځوان ئې سلام بیا کړ. د کور ست ئې ورته وکړ. باره کور ته سره ولاړل. ځوان پر سترخان باندي دوې کاسې ورته کښېښوولې. په یوه کي شیدې وې او په دا بله کي سره کړي غوړي. کان ماکان ته ئې وویل چې: "بسم الله کړئ او مړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخورئ". کان ماکان لاس ونیوی او له سترخانه پر شا سو. ځوان ورته وویل چي ولي دي مړی و نه خوړه. ده جواب ورکړ چي: "نذر مي ایښی دئ". ځوان ځني وپوښتل: "د څه شي نذر؟" کان ماکان ورته وویل چي ملک ساسان زما هیواد په ظلم راځخه قبضه کړی دئ. هغه هیواد ئې راځخه اخیستی دئ چي زما پلار و نیکه پاچهي پر کوله. زما پلار چي مړ سو، زه کوچنی ماشوم وم. ده زما د پلار پر سلطنت لاس راوګرزاوه. اوس ما دا نذر ایښی دئ چي تر څو له خپل غلیم ځخه غچ وانخلم، د چا ډوډۍ به نه خورم. ځوان پر راړغ کړه چي زړی مي دربادي چي دا ارمان دي وخوت. ستا دښمن زموږ سره بندي دئ . ژر کوه درولاړېږه چي مړ ئې نه کړي. کان ماکان د بندیخانې د ځای پوښتنه ځني وکړه، هلک ورته وویل چي په هغه ګومبته کي دننه دئ.

کان ماکان چي ګومبتي ته وکتل، رشتیا هم خلک وتل ونتوتل او د ساسان پر سر ئې د چپلکو وارونه کول. دی هم ګومبتي ته ورغی او یو آن ئې د خلکو تماشه وکړه او بیرته د ځوان کره راغی. ډوډۍ ئې وخوړه او یو څه غوښي چي پاته سوې هغه ئې په سترخان کي وپېچلې. باره ئې نو څنګ ورته واچاوه او تر هغو پوري په هغه کور کي وو، چي د شپې تاریکه خپره سوه او د کور څښتن بیده سو. چي شپه ښه چپه چپایي یا چوپه چوپتیا سوه، کان ماکان ګومبتي ته ورغی. د ګومبتي پر شاوخوا خروړي سپي پراته ول او پر کان ماکان باندي راوغورځېدل. کان ماکان هغه د سترخان غوښي ورسره اخیستي وې او یوه یوه ټوټه ئې سپو ته ورواچوله او سپو مخ ځني واړاوه. دی چي د ګومبتي و دروازې ته ورسېدی او ملک ساسان ئې ولیدی، باره ئې پر سر لاس ورتېر کړ. ملک ساسان لو چیغه وکړه چي: "څوک یې؟".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده په جواب کي ورته وويل چي کان ماکان يم. هغه څوک چي زما د وژلو لام دي تړلی وو. خدای تا ته د خپلو بديو جزا درکړه. آيا د پلار و نيکه مملکت چي دي راڅخه غصب کړی وو، هغه دي بس نه وو، چي په وژلو مي لا هم پسې وې؟ ملک ساسان تر ناحقه قسمو لاندي سو چي دا خبره بالکل درواغ ده. ما ستا د وژلو توطئه نه وه کړې. کان ماکان ځني رهي سو او و ده ته ئې وويل چي په ما پسي راڅه. ملک ساسان ورته وويل چي: "د ولاړي نه يم او په بدن کي مي دونه سېک نه دئ پاته چي پر پښو دي تګ وکړم".

آبس، کان ماکان دوه آسه راوستل، پر يوه دی سپور سو او پر ها بل ملک ساسان. شپه ئې تېوله ووهل. د سهار لمونځ ئې يو ځای وکړ او بيا ئې مزله ته ادامه ورکړه څو يو باغ ته راورسېدل. هورې ئې يو څه دمه وکړه. له يوې خوا او بلي خوا ئې خبري و مجلس وکړ. باره کان ماکان ورته وويل چي اوس خو به دي په زړه کي زما سره څه نه وي پاته. ملک ورته وويل چي په والله بالله که نور هيڅ په زړه کي درته لرم. آبس د نکل کاردئ، رارهي سول. بغداد ته چي نزدې راورسېدل، سارايي صباح ورته وويل چي زه به تر تاسي وړاندي ښار ته ولاړ سم او پر خلکو به زېری وکړم. باره ئې دی واستاوه چي خلک خبر کړي. د ښار خلک کوڅو و بازارو ته له ډول و سورنا سره هر کلي ته راووتل. قضی فکان هم لکه په توره شپه چي سپينه سپوږمۍ راوخېژي، له خپله کوره راووتله. د کان ماکان سترګي په قضی مکان کي داسي ښخي دي چي بل هيڅ لور ته ئې نه اړوي. دواړو يو بل ته په سترګو کي د زړونو حال ووايه. خلکو د کان ماکان د مېړاني او زړه ورتيا بيانونه کول او ويل به ئې چي موږ ته له ده پرته بل پاچا نه ښايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې ملک ساسان د نزهت الزمان لوري ته ورنږدې سو. هغې ورته وويل چې پر خلکو خو دي پام دئ چې د کان ماکان په صفتو مړېده نه لري. ملک ساسان ورته وويل چې ته نو د خلکو خبري پرېږده. ما دی پخپله وليدی، د صفت څه گرسره خدای په ده کي ايښي نه دي. د خلکو ماغزه خراب دي، چې د ده صفت بيانوي. اورېدلي به دي وي چې وايي: "د ډول ږغ له ليري ښه خوند کوي". د ده د مېړاني اوازه بغداد ته راغله، خلک بې له دې چې رشتيا و درواغ ځانته معلوم کړي، د ده پر خوا سول. ها بل وزير دندان خاين او چمباز هم لښکر راټول کړی دئ. زه خو نه سم کولای چې تر دې دونه ډېرو کلونو پاچهي وروسته اوس د دوی تر حکم لاندي ژوند وکړم. نزهت الزمان ورته وويل چې اوس دي خيال څه دئ؟ غواړې څه وکړې؟ ده ورته وويل چې: "وژنم ئې، وژنم ئې چې د وزير دندان هم اميد وخېژي او ما ته غاړه کښېږدي". نزهت الزمان ورته وويل چې چم وچمبازي حتی له پرديو سره لا بد کار دئ، ته له خپلو خپلوانو سره څرنگه په چل وفريب کي يې؟ بهتره دا ده چې قضی فکان و کان ماکان ته ورواده کړو او هغه د اولنو خبره په غوږ کي ونيسو چې ويلي ئې دي:

انسانان په احسان خپل سي حيوانان په لومه دام
دښمن هم په لطف مات کړه، نه په توره، نه په لام
که دښمن دي په نرمي و مدارا د ځان خپل نه سو
دې خبيث له ره نو وروسته چلوه توره مدام

د ملک ساسان چې د بيتو په معنا سر خلاص سو، باره ډېر خښم ورغی او ورته وې ويل: "که زه په دې پوه سم چې ته ټوکي نه راسره کوې، قسم ده چې سر به دي غوڅ درپرې کړم". نزهت الزمان ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خیر دئ چې ته پر ما وخښمېدې ، زه به بیا نرمې درسره وکړم. باره ورتېره سوه د ملک سرولاسونه ئې ورمچ کړل او ورته وې ویل چې: "هر څه چې ستا خوښه وي، زه ئې درسره کوم. درځه چې خپله نخشه عملي کړو او په یوه چم کان ماکان ووژنو". ملک چې دا خبره واورېده، له خوشالۍ پرله وڅرخېدي، ول هله ژر کوه، یو چم جوړکړه چې له دې بلا څخه خلاص سو. دې ورته وویل چې په دې کارکې به له باکون نومې مینځې څخه مرسته وغواړو. پر دې مینځې باندې په چمبازۍ کې ختمه ده. د دې په شان بله مکاره او پلیته ښځه په دنیا کې نه موندل کېږي. دې مینځې کان ماکان او قضی فکان دواړه لوی کړي دي. پر کان ماکان خو دا مینځه دونه ګرانه ده چې هر وخت ئې د دې په غېږ کې سرایښی وي او په خواږه خوب بیده وي. د ملک ساسان دا خبره خوښه سوه، باره ئې دستې په مینځې پسې څوک واستول او راوئې غوښتل. مینځه چې حاضره سوه، دوی دا ټول بیان ورته وکړ او ورته وې ویل چې د کان ماکان په وژلو کې مرسته ورسره وکړي. پر څنګ ئې د خورا ډېرو سرو و سپینو زرو وعده هم ورکړه. مینځې ورته وویل چې: "سمه ده. خو ما ته داسې یو خنجر راکړئ، چې په زهرو لړل سوی وي او ژر ئې ووژلای سي".

د ملک ساسان دا نخشه بیخي ډېره پر زړه ښه ولګېده. باره ئې په زهرو لړلی خنجر ورکړ. د دې مینځې خورا ډېرنکلونه او راز په راز شعرونه په یاد زده ول. آبس، خنجر ئې واخیست، له کوره ووتل چې نور به نو کان ماکان وژني. په دغه چورت کې وه چې کان ماکان ته ورسېده. کان ماکان د قضی فکان په انتظار وو، چې ناڅاپه دا مینځه ورته راغله او له ځان سره ګډه ده چې د وصال وخت راورسېدی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجران شپې تېري سوې. کان ماکان چي دا خبري واورېدې، باره ئې له مینځي څخه د قضی فکان پوښتنه وکړه چي پر څه حال ده؟ دې ناولي مینځي ورته وویل چي هغه هم ستا په مینه کي لېونۍ ده او تل ئې ستا نوم پر خوله جاري دئ. کان ماکان دستي خپلي جامې په زړي کي مینځي ته ورکړې او د نورو سرو و سپینو وعده ئې هم ورسره وکړه. مینځي ورته وویل چي نن شپه زه ستا کره تېروم او د مینانو او عاشقانو عجیبي و غریبي کیسې به درته وکړم. کان ماکان ورته وویل چي تر خوله دي جار سم. داسي نکل راته وکړه چي له زړه څخه دا غمونه لیري سي او یوګړی خوشاله سم. باره مینځه کښېنستله او کان ماکان ته ئې وویل چي د نکلو په کتابوکي راغلي دي....

د چرسي مین نکل

وایي: یو سړی وو چي له ښایستو ښځو سره ئې ډېره جوړه وه او تل به ئې خپله هستي او شتمني پر هغو باندي لګوله. په پای کي دا سړی در په دره او مفلسه سو، دنیا ئې ګرده ځني ولاړه، په بازاروکي به ګرزېدی چي کومه وچه ګوله یا سبوس ډوډۍ په لاس ورسي او ځان له مرګه په راوګرزوي. دی د دغي وچي ګولې په تلاښ کي وو او خاوري ئې سره شنلې چي ناڅاپه ئې یو تېره مېخ په ګوته ننوتی او ویني ئې راتوی سوې. باره، یو کونج ته کښېنستی، ویني ئې له ګوتي پاکي کړې او په یوه زړوکي ټوکر ئې ګوته ټینګه وتړله. پر لاري روان سو، زګېروی ئې دئ او د ګوتي له درده ناارامه دئ. په دې حال کي یوه حمام ته ورسېدی. د کالیو په ځای کي ئې کالي وکښل او دننه حمام ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننووت. د اوبو د حوض پر څنډه کښېنستې او تودې تودې اوبه پر سر و بدن تویوې. آخر ئې بدن ډېر تود سو او گرمۍ په عذاب کړ.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

دې سړي پر ځان باندي دونه تودې اوبه تویي کړې چې له ډېري گرمۍ څخه ئې بدن لکه اور داسي تود سو. باره راولاړ سو د سړو (یخو) اوبو حوض ته ورتېر سو، چې گوري د حوض پر څنډه باندي د چرسو یوه ټوټه پرته ده. ټوټه ئې راواخیسته او خولې ته ئې کړه. په خوله کي ئې یوې خوا و بلي خوا ته سره واړوله او غړچ ئې سو، تر ستوني ئې تېره کړه. چرسو داسي ژر تاثیر پر وکی، چې بوخ ئې راواړاوه. سړی د حوض پر غاړه بوړي بوړي پرېووت او نشه سو. د نشې په حال کي ئې خیال ته ورغله او داسي فکر ئې کاوه چې د حمام کیسه مال ئې کیسه کوي او چاپې کوي ئې. یو مریی ئې سر ته ولاړ وي، بل ئې پښو ته د یوه د اوبو لوټه (طاس) په لاس کي وي او د ها بل نور د حمام سامانونه په بغل کي. دا کسان چې ئې ولیدل له ځانه سره ئې وویل چې دې خلکو د بل چا خیال پر کړی دئ او په ناپامي کي ده ته راغلي دي. د دوی پر شوده گۍ خندا ورغله او پښې ئې لا پسې کش کړې او اوږد وغزېدی، له ځانه سره ئې وویل: "دا چرس خو عجبه د خدای نعمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ، په يوه پاچهي ارزي". باره فکر کوي چي کيسه مال ئې تر لاس ونيسي، راولاړ ئې کړي، د تورو ريښمو لونګ (لنګ) ئې تر ملا وروتړي. مريان هم د اوبو له لوټې او نور سامان سره په پسې سي. يو ګوښه ځاى ته ئې بوزي. چي ګوري، هورې تيار خواړه پر اور پراته وي. نوري رقم په رقم مېوې په غابو کي ايښوول سوي وي. ښه ښه عطرونه پاشل سوي وي. ده ته يو ختکى ورمات کړي. د شرشمو پر چوکۍ ئې کښېنوي. کيسه مال ورته ولاړ وي، بدن ئې ورچاپي کوي او مريان ئې پر سر اوبه ورتويوي او لمبوي ئې. دى چي ئې ښه پاک خوا پاکى ولمباوه، نو دوى ځني ولاړل او دى ئې يوازي پرېښوو. دوى چي ولاړل، سړى راولاړسو، لونګ (لنګ) ئې ايسته کړ او له خندا شين ولاړى، دونه ئې وخندل چي آخر ئې پر پښتورګو لاسونه نيولي ول او پرله غښتى. د دوى پر شوده ګۍ باندي خندا ورغلې وه او له ځانه سره ئې ويل چي ته دوى ته ګوره، ځونه چاديان خلک ول، ماته به ئې "وزير صاحب، وزيرصاحب" ويل. کله به ئې لا راته وويل چي: "يا مولانا صاحب". بيا ئې په زړه کي وروګرزېدل چي البته، خطاوتلي ول، د بل چاخيال ئې درباندي کړي وو. ښايي وروسته مي وپېژني چي زه د خداى لغړى يم. باره وبېرېدى چي که دا خلک را پوه سول چي زه هيڅ نه لرم. نه وزير يم نه مولانا، خودښکه چي تر وهلو مي په ځغلولو ستړى کړي. باره له بېري څخه د تودو اوبو حوض ته ورشيوه سو، بيرته له حوض څخه راووت. بيا ئې په خيال کي ورغله چي مريان او خذمتګاران ورته راغلي وي. بوخچې ئې ورته راوړي وي. درې داني د وريښمو لونګان ئې هم ورته راوړي وي. يو لونګ ئې پر سر ورواچوي، بل پر اوږو. دا دريم لونګ ئې تر ملاوروتړي. خذمتګاران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کڼاوې[1] ورته راوړې. دی ئې په پښو کړي. مریان ئې تر لاس ونیسي او تر حمام راووزي. دی په زړه کي بیخي ډېر خوشاله اوخندان وي، څو د جامو ایستلو ځای ته راسي. دلته چي ګوري، د پاچهانو فرش، سرې غالۍ او سطرنجۍ ورته اواري وي او مریان شاوخوا ورته ولاړ وي او بدن ئې ورموږي. په دې حال کي خوب یوور. خوب ئې لیدی چي یوه نازکه پازکه نجلۍ ئې په غېږ کي ناسته ده او دی ئې مچ کړ. باره ئې د پښو منځ ته سوه او په ابوالعیاش ئې لاس وروواهه، چي په دغه حال کي یو چا په زوره ږغ پروکړ، چي: "اې چرسکه! ولاړ سه، سره غرمه سوه، ته لابیده یې". ده چي سترګي روڼې کړې، ګوري چي د سړو اوبو په حوض کي پروت دئ. لونګ ئې نسته. ځان ته ئې وکتل چي د شرم لوښي و لرګي ئې پر میدان ورته پراته دي، ابوالعیاش ئې له سده وتلی جګ ولاړ دئ، خلک شاوخوا پر راڅرخېدلي دي او له خندا شنه شنه کېږي. دی پوه سو چي دا ټول د شیطان کورخرابي کارونه دي، دا ټول د احتلام له لاسه راپېښ سول. خوا ئې ډېره بده سوه. خلکو چیغي پر وهلې چي: "ولاړسه، ته نه شرمېږي چي پر سپین میدان داسي بې سیرته لڅ پڅ پروت یې. رشتیا ئې ویلي دي چي چرسي زوی، نه زوی. تاریاکي دوه په ایکي". باره ئې موچڼي و بوټونه پر راوګرزول او داسي وواهه چي ادوبدو ئې کړ. چرسي ټوک ټوک، وړی تړی کور ته روان سو.

کان ماکان چي دا نکل د مینځي له خولې واورېد، دونه ئې وخندل چي آخر ئې پر پښتورګو درد سو. باکون ته ئې وویل چي: "داسي نکل دي راته وکړ چي پخپل ټول عمر مي نه وو اورېدلی. بل

---

[1] د حمام لرګیني څپلۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

به دي دغه راز عجيب و غريب نکل نه وي زده، چي راته وئې کړې". مينځي ورته وويل چي تر شل مي زيات نور زده دي. باره ئې نکلونه ورته کول، څو کان ماکان ته خوب ورغی او بيده سو. مينځه ئې بالښت ته ناسته ده. نيمه شپه سوه. مينځي له ځانه سره وويل چي داغه ئې وخت دئ. راولاړه سوه، خنجر ئې له لستوڼي راوکيښ، پورته ئې کړ، چي اوس به ئې نو د کان ماکان په نس کي ښخاوه، په دغه وخت کي د کان ماکان مور نابيره په خونه ورننوتله. باکون مينځي چي وليدله، ورته ولاړه سوه او سلاماليک ئې ورته وکړ. خو له واهمې څخه ئې ټول بدن لړزېدی. تا به ويل چي سره لوي تبي اخيستې ده. د کان ماکان مور چي داحالت وليد، حيرانه سوه. زوی ئې له خوبه راويښ کړ. زوی چي ئې راويښ سو، مور ئې ورته وويل چي: "قضی فکان خبره سوې وه، چي ستا د مرگ توطئه جوړه سوې وه. نو ئې زه په تا پسي راواستولم چي دمخه تر دې چي باکون تا ووژني، زه دي په حال خبر کړم. زه په دغه لحظه کي راورسېدم چي نور نو باکون ستا وژلو ته لاس پورته کړی وو".

کان ماکان ورته وويل چي پر سم وخت راورسېدې او ښه دئ چي باکون هم دلې حاضره ناسته ده. باره ئې باکون ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل چي نوري جالبي کيسې به دي نه وي زده. هغې جواب ورکړ چي: "جالبي کيسې ډېري دي، خو هغه به بل وخت ته پرېږدو". باکون ولاړه سوه چي له خوني ووتله منگر زړه ئې په هوا وو او د نجات اميد ئې کورټ نه وو. ځکه دا پوه سوه چي د کان ماکان مور په ټوله حال خبره ده. باره ئې له کان ماکان سره خدای په اماني وکړه او له خوني ووتله. د کان ماکان مور خپل زوی ته ورنزدې سوه او ورته وې ويل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: "بلاوه برکت ئې نه وو. ګوره کمه ګوله مو د خدای په در کې قبوله سوې وه، چې د هغې له رویه خدای نن شپه له مرګه وژغورلې".
باره ئې ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ.

کان ماکان ورته وویل چې: "موري! مرګ و ژوند د خدای په لاس دئ. منګر بهتره دا ده چې ځانونه له دې دښمنانو څخه ګوښه کړو".
آبس، چې لمر ښه رالوړ سو کان ماکان له ښاره ووت او ځان ئې وزیر دندان ته ورساوه. دی نو هورې پرېږده، بیرته به راسو، ملک ساسان او نزهت الزمان ته. تر کان ماکان وروسته نزهت الزمان هم له ښاره ووتله او له هغوی سره یو ځای سوه. د دولت نور غټان هم ورسره ملګري سول او پخپلو منځو کي ئې مشوره وکړه او پر دې خبره ئې اتفاق راغی چې له رومیانوسره په جنګ کوي او د ملک نعمان او ملک شرکان د وژلو غچ به ځني اخلي. دوی جګړې ته ورووتل او له څو ورځو جنګ وروسته، چې کیسه ئې نو اوږده ده، د ملک رومزان له خوا ونیول سول او بندیان سول. یوه ورځ سهار ملک رومزان امر وکړ چې کان ماکان او وزیر دندان او د هغو ملګري دې ورته حاضر کړه سي. دوی چې ورته حاضر سول، ملک رومزان هغوی خپل څنګ ته کښېنول. باره سترخانونه اوار سول. حاضرینو ډوډۍ وخوړه او د ټولو زړونه له مرګه بېغمه سول او یو بل ته ئې سره وویل چې دوی فکر کاوه چې مرګ ته ئې راغوښتي دي. دا خو مېلمستیا معلومېدله. تر ډوډۍ وروسته ملک رومزان حاضر مجلس ته مخ ورواړاوه او ورته وېویل چې ده یو خوب لیدلی دئ.

راهبانو ورته ویلي دي چې د دې خوب معنا او تعبیر له وزیر دندان پرته بل څوک نه سي کولای. وزیر دندان ورته وویل چې اې پاچا! ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي خوب راته بیان کړه، تعبیر به ئې خدای خیر کړي. پاچا ورته وویل چي خوب مي لید چي په یوه لوی کنډهل کي لوېدلي یم او یو څو تنه مي زهیروي او تکلیف راکوي. هر څه کوښښ و تلاښ چي کوم، له دې کنډهله وتلای نه سم. شاوخوا مي وکتل. د کنډهل په یوه کونج کي مي یو زرین شی تر سترګو سو. لاس مي وراوږدکړ، چي راوائې خلم. چي لاس مي وروووړ، هغه دوه زرین شیان سول. چي ښه ورنزدې سوم هغه بیرته یو شی سو. په دغه وخت کي له خوبه راویښ سوم. وزیر دندان ورته وویل چي د دې خوب تعبیر دي داسي دئ چي ستا یو ورور، یا وراره یا د کاکا زوی یا د هغه نور خپلوان چي وینه ئې له تاسره یوه ده، به خدای پیداکړي. پاچا چي داواورېدله، باره ئې کان ماکان و نزهت الزمان وقضی فکان و وزیر دندان او نورو ته وکتل او له ځانه سره ئې وویل چي دا خلک باید زه ژر ووژنم. د لښکر زړه به ئې ولوېږي او زه باید ژر خپل مملکت ته بیرته ولاړ سم، نه ګانه چي پاچهي مي د لاسه و نه وزي. باره ئې دستي جلاد راوغوښت او امر ئې پر وکړ چي کان ماکان ووژني. په دې وخت کي ناڅاپه د ده روزونکې دایي مجلس ته راحاضره سوه او پر ده ئې چیغه وکړه چي: "اې، ټولواکه! دا څه کوې؟" پاچا په جواب کي ورته وویل چي خیال مي دئ چي دا بندیان ټوله مړه کړم، سرونه ئې د هغوی ملګرو ته ورولېږم. بیا به نو پر هغوی باندي له خپل لښکر سره یو ځای حمله وکړم. څوک به مړه کړم او څوک به وتښتي. او دا مي له مسلمانانو سره وروستۍ جګړه نه ده. تر دې جګړې وروسته یو وار ژر خپل مملکت ته ځم چي هلته ته خو به څه نه وي پېښ سوي. دایي چي ئې دا خبري واورېدې، د دوی په ژبه ئې ورته وویل چي حاضر مجلس په پوه نه سي، ول: "څرنګه دي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه اوارېږي چې خپل خوريی او خپله خورځه ووژنې؟" پاچا چې دا واورېدله، له ډېره خښمه سره سوروشين سو. خپل دايي ته ئې وويل چي: "خدای خوار کړي! تا ما ته نه وه ويلي چې ستا مور وژل سوې ده او تا ته ئې زهر درکړي وه". بيا دي يو غمی راکړ چې دا ستا د پلار غمی وو. د خدای په غضب ککړه سې، رشتيا ولي نه راته وايې؟ دايي ورته وويل: "ما چې څه درته ويلي دي، هغه ټول رشتيا دي. زما نوم مرجانه او ستا د مور نوم ملکه ابريزه دئ. مور دي ډېره ښايسته او زړه وره ښځه وه. خو پلار دي د بغداد او خراسان ټولواک ملک نعمان دئ چې خپل زوی ملک شرکان ئې له دغه وزير دندان سره جنگ ته استولی وو. ستا ورور ملک شرکان يوه ورځ له لښکره څخه ليري تللی وو چې ستا د مور ملکې ابريزې پر ماڼۍ پېښ سوی وو. موږ مينځيانو په دغه وخت کي ستا له مور سره په يوه گوښه ځای کي سات تېراوه او غېږي مو ايستلې، چې ناڅاپه ملک شرکان راغی. ستا له مور سره ئې غېږ وايستل. څرنگه چې هم د ښايست له خوا پر ختمه وه او هم په زور کي غښتلې وه، ستا مور ئې غوځاره کړه. مور دي دی پنځه ورځي پخپله ماڼۍ کي د مېلمه په ډول وساته. يوه ښځه چې ذات الدواهي نومېدله، په دې حال خبره سوه او ستا د مور پلار ملک حردوب ته ئې دا حال ووايه. مور دي د ملک شرکان پر لاس مسلمانه سوه او ايمان ئې راووړ. شرکان دا له ځانه سره بغداد ته بوتله چې زه او ريحانه او يو څو نوري مينځياني هم ورسره وو. موږ ټولي مسلماناني سولو. ستا پلار ملک نعمان چې دغه ملکه ابريزه وليدله، سمدلاسه پر مين سو. له ملکې سره ئې شپه تېره کړه. په دغه شپه ملکې حمل واخيست او ته ئې په نس سوې. مور دي درې غمي درلودل چې پاچا ته ئې وروبخښل. پاچا يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی نزهت الزمان ته، یو ئې ضوء المکان ته او دریم ئې ستا ورور شرکان ته ورکړ. ملکې ابرېزې دغه غمی له ځانه سره وساته. کله چي د ملکې د لنګون وخت رانزدې سو، غوښتل ئې چي له خپلو خپلوانو سره وګوري. ما ته ئې خپل د زړه حال ووایه. ما یوه تورپوستي مریي ته دا حال ووایه. د ډېرو سرو او سپینو زرو وعده مي ورسره وکړه او ځني ومي غوښتل چي زموږ سره په دغه سفر کي ملګری سي. دې مریي، چي غضبان نومېدی، زما خبره ومنله او موږ ئې له ښاره راوایستلو او وتښتېدلو. د روم خاوري ته چي راورسېدلو، د مور دي د لنګون دردونه شرو سول. له آسه راکښته سولو چي په دغه وخت کي پر دې مریي باندي شهوت زور سو او غوښتل ئې چي ملکې ته لاس ورواچوي. ملکې چیغه پر وکړه او له ډېره خښمه ئې غاښونه ورته چیچل چي په دغه شېبه کي ته وزېږېدلې. ستا له زېږېدلو سره سم د روم ښار له خوا یوه دوړه ښکاره سوه. مریي واهمې واخیست او پر خپل ځان وبېرېدی. باره ئې توره کش کړه او ستا مور ئې ووژل او دی پخپله وتښتېدی. دغه وخت دوړه رانزدې سوه او ستا نیکه او د روم پاچا ملک حردوب راښکاره سو. دی چي رانزدې سو، نجلۍ ئې پر مځکه باندي مړه ولیدله. ډېرغمجن سو. باره ئې زموږ څخه د ملکې په باب او د هغې د وژلو په باره کي پوښتنه وکړه. موږ ټول بیان ورته ووایه. د رومیانو او مسلمانانو د دښمنۍ سبب هم همدا خبره ده. باره ئې د ملکې مړی راواخیست او په خپله ماڼۍ کي ئې ښخه کړه. ته ئې ما ته راوسپارلې. ته مي لوی کړې او هغه غمی مي چي ستا په مور پوري ئې اړه درلوده، ستا په غاړه دروځړاوه. بیا نو ته خدای لویولې او لوی سوې. په هغه وخت کي ما تا ته دا حال نه سوای بیانولای. یو سبب ئې دا وو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسي تر منځ جګړه پیښیږدله او بله خبره خو دا وه چي نیکه دي هم امر راباندي کړی وو چي دا خبره به له ځانه سره پټه ساتم. ما د ده له حکمه څخه سر نه سوای غړولای. دا خبره پاته وه، څودا دئ اوس مي درته وویله. نور نو ستا حکم دئ چي څه کوې نو موږ پر سر و سترګو منلي دي. د مرجانې دغه بیان ټولو بندیانو هم واورېد. باره نزهت الزمان نارې کړې چي ملک رومزان زما پلرنی ورور دئ، مور ئې ملکه ابریزه د ملک حردوب لور ده او دغه مرجانه نومې مینځه زه پېژنم. ملک رومزان حیرانی واخیست چي دا څه اورم؟ باره ئې له نزهت الزمان سره له نزدې وکتله او د وروری وینه ئې پر جوش راغله. هغې هم ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ. د دې بیان او د مرجاني کیسه کټ مټ سره ورته وه او د ملک هم زړه ته ولوېدله چي دی د عراق دئ او پلار ئې ملک نعمان دئ. باره ئې ژر ژر د خپلي خور نزهت الزمان لاسونه ورخلاص کړل، لاس ئې ورمچ کړ. نزهت الزمان ته ژړا ودرېده او ملک هم ورسره وژړل. آبس، نور بندیان ئې هم راوغوښتل، له لاسو څخه ولچک او له پښو څخه ئې زولنې ځني وایستلې. په دې وخت کي د مرجاني سترګي پر هغه غمي باندي ولګېدې چي د کان ماکان په غاړه وو. باره ئې نارې کړې او ملک رومزان ته ئې وویل چي: "زویه! د خپلو خبرو بله نښانه مي هم پیداکړه او هغه د دغه ځوان په بازوبند کي دغه غمی دئ. دا له هغو درو غمیو څخه دئ چي یو مي ئې ستا په غاړه درځړولی وو".

کان ماکان ته ئې وویل: "ځوانه! ته دي دا غمی راوړه چي زه ئې وګورم". کان ماکان غمی ورکړ. مرجاني دا دواړه غمیان ملک رومزان ته ورښکاره کړل. هغه چي وکتل، په رشتیا سره دواړه یو شانته ول او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرجاني پر خبره باندي يو بل ثبوت هم ورزيات سو. ملک پوه سو چي دغه ځوان ئې يعني کان ماکان ئې وراره دئ. باره ئې وزير دندان ته مخ ورواړاوه، په غېږ کي ئې ونيو. کان ماکان ئې پر تندي مچ کړ. زياتي نو خوشالۍ سوې، ډولونه وډبېدل، اتڼونه سول، سورناوي ورغېدلې. هلته چي د عراق و شام لښکرو د روميانو دا ډول و ډمامې واورېدلې، باره پر اسانو راسپاره سول او ملک زبلکان هم راسپور سو چي وګوري، دا ډولونه پر څه وهل کېږي؟ باره ئې لښکر ته د جنګ د تياري تروم وواهه. ملک رومزان چي وليدل، د عراق و شام لښکر په جنګ رارهي سول او په اصلي حال خبر نه دي، باره ئې خپلي ورېرې قضی فکان ته وويل چي ته چټکه ورسه او د عراق و شام لښکر ته اصلي حقيقت بيان کړه. قضی فکان هم په منډه ورغله او ملک زبلکان ته ئې ټول بيان وکړ او نکل ئې له سره تر پايه ورته واوراوه. هغوی هم خوشاله سول او انديښنه ئې رفع سوه.

آبس، قضی فکان دمخه سوه او ملک زبلکان او د عراق و شام نور غټان په پسې سول او د ملک رومزان خيمې ته ورغلل. خيمې ته چي ورننوتل، وئې ليدل چي ملک رومزان له خپل وراره کان ماکان سره ناست دئ او له وزير دندان سره د ملک زبلکان په باب مشوره کوي. تر مشورې وروسته ئې فيصله پر دې سوه چي دمشق به د پخوا په شان ملک زبلکان ته ورپرېږدي او پخپله به دوی عراق ته ولاړ سي. باره ئې سلطان زبلکان د شام له لښکر سره دمشق ته واستاوه او نور لښکر سره راغونډ سول. ملک رومزان او کان ماکان دواړو سره وويل چي د دوی زړونه به هغه وخت پر ارامه او خښم به ئې سوړ سي چي له ذات الدواهي څخه خپل غچ واخلي. باره ئې نو لښکر ته د کوچ امر وکړ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان ماکان له خپل اکا ملک رومزان سره خوښ خوشاله رهي سو. مرجاني ته ئې دوعاوي وکړې چې دوی یو او بل ئې سره معرفي کړل.

د مزله کار دئ، هله ، هله، هله دا دئ، عراق ته راورسېدل. د ملک ساسان لوی اوالدار د دوی په راتګ خبر سو او هر کلي ته ئې رااووت. د ملک رومزان لاس ئې مچ کړ. ملک هم سوغات ورکړ. باره نو ملک رومزان پر تخت کښېنوست او کان ماکان ئې پر څنګ ورسره کښېناوه. کان ماکان پښه ونیوله او ورته وې ویل چې دا ځای ستاسي سره ښايېږي. ملک رومزان ورته وويل: "استغفرالله! زه به څرنګه ستا پاچهۍ ته طمع کوم". په دې ترڅ کي وزیر دندان پر راږغ کړه چي تاسي دواړه دي سلطانان یاست. یوه ورځ دي یو پاچهي کوي او بله ورځ دا بل یو. دا خبره د دواړو خوښه سوه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او څلور څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ملک رومزان او کان ماکان دواړه د وزیر دندان په اشاره پر تخت کښېنستل. خوښ خوشاله ژوند ئې وو. لښکر او رعیت هم خوشاله وو او د خپلو پاچهانو د سر دوعاوي ئې کولې. سلطان کان ماکان واده وکړ او د کاکا له لور قضی فکان سره ئې د عیش و عشرت شپې تېرولې. څه موده وروسته، یوه ورځ ناست دي، چي ګوري له لیري څخه دوړه معلومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوه. چي وئې کتل يو سوداګر دئ راځغلي او چيغي وهي، خولۍ ئې له ډاګه وويشتل او وې ويل چي: "اې، پاچا! دا څه پېښه ده چي د کفر په وطن کي زموږ مالونه سهي سلامت راتېر سول، خو د اسلام په پاچهي کي ئې راڅخه لوټ کړل".

ملک رومزان د غلا کيفيت ځني وپوښتی. سوداګر ورته وويل: "دا شل کاله کېږي چي په تجارت پسي له وطنه ورک يم او د دنيا په ښارو کي ګرزم. زما سره د دمشق د ښار يو دوه مکتوبه هم سته چي ملک شرکان له دې اسيته ليکلي دي چي ما ورته يوه مينځه وربخښلې وه. اوس چي دې وطن ته راورسېدم. ما له هند څخه سل باره مال رابار کړی وو، بغداد ته مي ووړ. دلته عربان و کردان راباندي پېښ سول. سړي ئې راووژل او مالونه ئې لوټ کړل. هست و نېست مي ټول ولاړل. دغه مي حال دئ، دا مي احوال دئ". تر دې بيان وروسته په ژړا سو. د ملک رومزان او ملک کان ماکان هم زړونه پر وسوځېدل. باره ئې سل تنه داسي سپاره ورسره ملګري کړل چي هر يو ئې د زرو تنو په جنګ ورتللای سوای. سوداګر دمخه سو چي لارولیکه وروښيي. دغه ورځ او شپه ئې ټوله مزل وکړ. سهارګاه مهال دئ چي يوې سمسوري سيمي ته ورسېدل. دلته ئې يو ځای هغه غله په سترګه سول چي ناست دي او د سوداګر مالونه پخپلو منځو کي سره وېشي.باره دا سل تنه سپاره پر راوګرزېدل او ملک رومزان او ملک کان ماکان په لوړ اواز ږغ پر وکړ چي: "ښور و نه خورئ، که هر چا ښور وخوړ، سر به ئې له تنې څخه ورجلا کړو". چي مخ دي راګرزاوه، ټول ئې ونيول. دا غله ټول درې سوه تنه ول او د عربو او کردانو هغه ټول فساتيان او لوچګان پکښې شامل ول. د سوداګر مالونه ئې ځني راټول کړل او د دوی لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپښې ئې وروتړل. په کښېدلو ئې بغداد ته راوستل. په بغداد کې ملک رومزان او ملک کان ماکان دربار جوړ کړ. دوی پر تخت کښېنستل او غله ئې راوغوښتل او پوښتنې ئې ځنې شرو کړې؟ هغوی وویل چې موږ درې تنه مشران لرو او هغو دا ډله له شاوخوا اطرافو څخه راغونډه کړې ده. امر وسو چې دا درې تنه راحاضرسي. فوراً ئې هغه درې تنه راحاضر کړل. دوی ئې بندیان کړل او نورو ته ئې رخصت ورکړ او خوشې ئې کړل. د سوداګر مالونه ئې ټوله بیرته په لاس ورکړل. په دې وخت کې سوداګر دوه مکتوبه راوایستل چې یو د ملک شرکان په خط کښل سوی وو او بل د نزهت الزمان په لیک لیکل سوی وو. د خطو له رویه معلومه سوه چې دې سوداګر همدغه نزهت الزمان پر ملک شرکان باندې خرڅه کړې وه. کان ماکان چې د خپل اکا شرکان لیک وکوت. وئې پېژاند چې د هغه د لاس لیکلی خط دئ. باره ئې خط واخیست او سیده نزهت الزمان ته ولاړ. هورې ئې د سوداګر بیان ورته وکړ. نزهت الزمان چې خط وکوت، خط او سوداګر ئې دواړه وپېژندل.

آبس، خط ئې ملک رومزان او ملک کان ماکان ته ورکړ او سوداګر ئې مېلمه کړ. ښه غوړه ډوډۍ ئې ورلره ورکړه. تر ډوډۍ وروسته ئې ډېر مال هم په سوغات کې ورکړ. خپل مریان او نوکران ئې په خدمت کې ورته ودرول. سوداګر خورا ډېر خوشاله سو او ډېرې دوعاوې و ثناوې ئې ورته وکړې. درې ورځې ئې تېرې کړې، نور ئې نو اجازه وغوښتله او پر خپله تړه ولاړ. تر دې وروسته نو پاچهانو د غلو هغه درې تنه مشران راوغوښتل او پوښتنې ئې ځنې وکړې. یوه ورته وویل چې زه سارایې سړی یم او زما د اکار وو چې کوچنې ښایسته هلکان او نجونې به مې غلا کولې او بیا به مې پر سوداګرو باندې خرڅول. ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېره زمانه مي دا کار وکړ. پای ته له دغه خدای ناترسه سره انډیوال سوم. څو لوڅگان مو سره راټول کړل او د سوداگرو قافلې به مو لوټولې. پاچهانو ورته وویل چی د ماشومانو په غلاوو کي دي کومه داسي عجايبه پېښه ليدلې ده. که دي ليدلې وي، راته وئې وايه.

سارايي ورته وويل چي د پاچهانو سر دي سلامت وي، تر ټولو عجايبه پېښه خو دا وه چي دوه ويشت کاله پخوا مي په بيت المقدس کي يوه نجلۍ غلا کړه. داسي ښايسته نجلۍ وه چي گل پوري موښت، خو خيرن براڼگي کالي ئې اغوستي ول او يو خيرن څيري ويري پوړنی ئې پر سر وو. ما دا وليدله چي له کاروانسرای څخه راووتله. باره مي په يو چم غلا او پر اوښ مي سپره کړه. خيال مي نو دا وو، چي دا نجلۍ ليري دښتو ته، هغه ځای ته چي زما عيال پکښې اوسېدی، بوزم. خيال مي وو چي هورې به اوښان پيايي او پوچي موچي به راټولوي. دې نجلۍ خورا ډېري بوغاري وکړې او خورا ډېر ئې وژړل. هيڅ نه ارامېدله. آخر مي يو څو چپلاخي وهم وهله خو نجلۍ له ژړا نه لوېدله. باره مي دمشق ته بوتله او هورې مي يوه سوداگر ته ورښکاره کړه. سوداگر چي د دې حسن و جمال ته وکتله، باره ئې په سل زره ديناره راڅخه رانيوله. بيا مي نو واورېدله چي سوداگر ښه کالي په واغوستل او د دمشق پاچا ته ئې هديه کړه. پاچا سوداگر ته يو په دوه پيسې ورکړې. دغه بيه پر هغې نجلۍ لا لږ وه.

ملک رومزان او ملک کان ماکان دې کيسې ته داسي حيران تللي دي. نزهت الزمان چي دا نکل واورېدی، اسمان ئې پر سر سره وڅرخېدی، پر سترگو ئې توري پردې راغلې، خپل ورور ملک رومزان ته ئې مخ وروااړاوه او يوه لويه چيغه ئې وکړه چي: "دا هغه ارمچک

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ چي زه ئې په بيت المقدس کي وتښتولم". بيا نو نزهت الزمان هغه ټولي ديدنۍ و خوارۍ ولوړي ووهل وټکول بيان کړل چي د دغه سړي له لاسه پر دې راغلي ول. باره ئې وويل چي د دې سړي وژل خو ما ته داسي روا دي لکه د خپلي پاکي مور شيدې. توره ئې کش کړه او پر سارايي ئې مخامخ ورالا کړه.

سارايي نارې کړې چي: "آپاچهانو! دا ښځه مه پرېږدئ چي ما مړ کړي. زه به د خپل ژوند يو بل عجايب نکل هم درته وکړم". باره، کان ماکان خپلي عمه ته مخ ورواړاوه چي ته ئې پرېږده چي دی نکل وکړي. تر نکل وروسته بيا ستا کار دئ چي هر څه په کوې. نزهت الزمان لاس ونيوی او توره ئې بيرته تېکي ته کړه. پاچهانو سارايي ته وويل چي نکل دي کوه. سارايي ورته وويل چي دا نکل په دې شرط درته کوم چي نور به نو ما بخښئ. دوی هم د بخښني وعده ورسره وکړه او سارايي نکل شرو کړ.

د سارايي د خيانت نکل

سارايي پاچهانو ته مخ ورواړاوه، وې ويل چي کيسه داسي وه ښه ډېر وخت پخوا يوه شپه خوب راځخه وتښتېدی. لټ پر لټ اوښتم، هيڅ خوب نه راتلی. شپه دونه راباندي اوږده سوه لکه يو کال. آخر چي سهار سو، راولاړسوم. توره مي راواخيستله، ملا مي وتړله او نېزه مي پر اوږه کړه. د هوسيو په ښکار ووتلم. پر لاري يوه ډله ښکاريان نور راباندي پېښ سول. زما په نيت چي خبر سول، باره سره ملګري او انډېوالان سوو. تلو، تلو، تلو، چي ناڅاپه مو يو اوښمرغۍ (شترمرغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سترګه سوه. باره مو پسې ورمنډه کړه. دا دمخه ده موږ په پسې یو. تر ما پښینه مو منډې پسې ووهلې. آخر یو داسې بتې بیابان ته راورسېدو چې نه یو بوټی پکښې سته او نه یو ډوکی. بس د مارانو پوښهاری او د پېریانانو اوازونه اورو، بل څه نه وینو او نه اورو. اوښمرغی هم راځخه ورکه سوه، تری تم سوه. په پوه نه سوو چې په هوا والوتله، که په مځکه ننوتله. باره مو د اسانومخ راواړاوه. منګر په داسې توده هوا کې بیرته تګ هم د اسمان خاته وه. هوا داسې توده سوه چې تا به ویل د دوږخ خوله پر دغه دښت راخلاصه سوې ده. په دې ترخ کې تندې واخیستلو او اسان مو هم له اخه و له تږخه ولوېدل. مرګ مو په دا خپلو ګناهکارو سترګو ولېدی. په دغه چورتو کې یو، چې نابېره مو له لیرې څخه یوه پراخه شنه سمسوره سیمه ولیدله چې یوه خېمه پکښې معلومېدله او د خیمې څنګ ته یو آس هم تړلی ښکارېدی. موږ ته دونه خوشالي پېښه سوه چې مه کوه پوښتنه. باره مو اسان د خیمې پر خوا ورپونده کړل. زه دمخه یم او نور یاران راپسې دي څو دا دئ چمنانو ته ورسېدو. هورې د یوې چینې پر غاړه له اسانو څخه راکښته سوو. ځانونه او اسان مو ښه اوبه او ماړه کړل. ته زما بې عقلی ته ګوره، ناحقه د خیمې و خوا ته وررهي سوم. خیمې ته چې ورغلم، ګورم چې یو ښایسته ځوان او یوه پی، مخې جګه لوړه نجلی څنګ پر څنګ ولاړ دي. ځوان ته مي سلام ورواچاوه. سلام ئې رابیا کړ. باره مي پوښتنه ځنې وکړه چې: "یااخ العرب! راته ووایه چې څوک یې؟ او دا د څورلسم سپوږمی څوک ده؟" ځوان سرکښته واچاوه، بیرته ئې راپورته کړ او پوښتنه ئې راځخه وکړه چې: "ته څوک یې؟ او دا سپاره چې درسره دي، دا څوک دي؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ورته وویل چي: "زه د فرازي زوی حماد یم. په عربو کي ئې زه د پنځو سوو سپرو پر ځای شمېرلی یم. موږ له کور څخه د هوسیو په ښکار راووتلو. تندي واخیستلو او دې خیمې ته راغلو چي ګوندي یو غوړپ اوبه به پیداکړو". ځوان چي زما خبره واورېدله، باره ئې هغې ښکلي نجلۍ ته وویل چي دې سړي ته اوبه ورکه او د خورک چي هم هر څه وي، ورته رائې وړه. نجلۍ د زرکي په شان شانه ورانه رهي سوه. یو آن وروسته ئې د سپینو زرو په جام کي سړې اوبه او په بل لاس کي ئې په یوه غاب کي خرما، شیدې او یو څه د هوسۍ غوښه راوړه. زه د دغي نجلۍ ښایست ته داسي ډوب حیران تللی وم، اوبو او خوړو ته مي خودښکه پام لا سوی وي. بې اختیاره مي تر خوله راووتله:

شاپیرۍ د حسن نه یې ته ئې حوره
مور دي نه سي پر تا ښکلي باندي بوره
سیال دی نسته په څلور کونجه دنیا کي
ګوره؟ ته به ئې پیدا له کومه نوره

او په دې پسې مي دا بیتونه هم تر خوله راووتل:

ښایستې چي ما لیدلې پر دنیا دي
انس وجن او دا نور هر څه چي پیدا دي
ستا تر نوک ده صدقه دا دنیا ټوله
سپلني دي هم تر ناز و تر ادا دي
چیري زما دا تورې ژبه او ستا حسن
زه لا څه؟ ټول شاعران دي خاک پا دي

باره مي له خوړو څخه یو څو ګولې واخیستلې او ځان مي اوبه هم کړ. بیا مي نو ځوان ته مخ ورواړوه چي: "اې ښکلې عربه! ما خو خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقیقت درته بیان کړ. ستا څخه هم هیله من یم چې خپل حال راته ووایې". ځوان راته وویل چې دا نجلۍ زما خور ده. ما ورته وویل چې یا دې دا خور ما ته راوبخښه او که نه، تا به هم ووژنم او خور به دې هم راسره بوزم. ځوان یو آن سرکښته ځړولی وو، آخر ئې سر راپورته کړ ما ته ئې مخ راواړاوه چې: "دا چې ځان دې په زړه ورتیا او سپارلي کي نامي وباله، رشتیا به دې ویلي وي. منګر که زما سره زما په دا تش لاس جنګ وکړې. ما مړ کړې او خور مې درسره بوزې، دا پیغور تا ته تر ابده پاتېږي. که رشتیا غښتلی او مېړنی یې، نو ما ته دونه مهلت راکه چې زه هم خپله توره و سپر راواخلم او پر آس سپور سم. هلته به ئې نو زه و ته سره معلومه کړو. که مې مات کړې، دا ټوله ملګري به دې هم تر تېغ تېر کړم او که دې مات کړم، ما به مړ کړې او نجلۍ به په غنیمت کي درسره بوزې". باره مې ورته وویل چې د انصاف خبره خو همدا ده چې دا تا وکړه. آبس، د آس مخ مې راوګرزاوه. د دې نجلۍ مینې چور لېونی کړم. یارانو ته چې راغلم. د دې نجلۍ د جمال او ښایست خبري مې ورته وکړې او د ځوان د مېړاني او کاکه ګۍ بیان مې هم ورته وکړ او دا مې هم ورته وویل چې هغه وایي په یو زر سپرو ئې لا سترګه نه ډکېږي. مقصد پر ما چې په خېمه کي هر څه راغلي ول، ټول مې خپلو یارانو ته بیان کړل او په پای کي مې دا هم ورته وویل چې دا ځوان که د رشتیا هم د زړه ډک سړی نه وای، نو په دې دښت و بیابان کي یوازي په خیمه کي نه کښېنستی.

یارانو ته مې مخ وروګرزاوه او ورته ومې ویل: "اوس که په تاسي کي هر څوک حاضرېږي چې له دغه ځوان سره مقابله وکړې، رامخ ته دي سي. که ئې دغه ځوان وګاټه او مړ ئې کړ، خور دي ئې هم د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي". یاران په دې خبره راضي سول. د جنګ جامې ئې واغوستلې او د خیمې خوا ته وررهي سوو. هورې چې ورغلو، ځوان ملا تړلی پر آس سپور ولاړ دئ. خور ئې په رکاب پوري موښتې ده، پوړنی ئې پرمخ رااېله کړی دئ. پر خپل ورور باندي بېربېري چې مړ ئې نه کړي او دا بیتونه وايي:

نـــا رینتوب لـــه مېړنو ســـره ښـــا يېږي
په پستۍ کي ژوند پر ژوند نه حسابېږي
چي پـه چـا کـي وي لـړ تو منـه د مېړانـي
هغــه هیڅکلــه لــه مرګــه نــه بېرېــږي
ســر بــه لــوړ لکــه نېــزه د هغــه چــا وي
چي په جنګ کي ئې په خرپ تـوره چلېږي

ځوان چي د خپلي خور له خولې دا بیتونه واورېدل، خورا ډېر ئې وژړل. آس ئې ورته باش کړ او دا بیتونه ئې ورته وويل:

د جګړې میدان سختۍ دي سره اورونه
مېړنــو پکــښې بــایللي خپــل ســرونه
مــا چــي کلــه ده دا تــوره تــر مــلا کــړې
مــا منلــي دي د ځــان او بــل مرګونــه
تــوره تــل د حــال پــه ژبــه راتــه وايــي
سرښــنده، خو مــه پرېــږده ترشا شــرمونه

دا بیتونه چي ئې تر خولې ووتل نو ئې خور ته وويل چي که زه مړ سوم. هوښ کوه چي څوک ځان ته پرې نه ږدې. خور ئې ورته وويل: "معاذالله! ته به مړ یې، او ما ته به څوک راتېرېږي!" باره ځوان د خپلي خور له مخ څخه پوړنی پورته کړ. تا به ويل چي د څورلسم سپوږمۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوختله او ټوله دنيا ئې پخپلو شوغلو روښانه کړه. ځوان خپله خور پر تندي مچ کړه. خداى په اماني ئې سره وکړه. باره ئې موړ ته مخ راواړاوه او وې ويل چي: "که مېلمانه ياست، خداى مو راوله چي مېلمستيا درکړم. او که دا ښکلې غواړئ، نو يو يو رامخ ته سئ چي په ميدان کي ئې سره معلومه کړو". زموړ له مابين څخه يو سپور وروړاندي سو. ځوان ورته وويل: "نوم او د پلار نوم دي راته ووايه. ما له ځان سره قسم اخيستى چي که د هر چا نوم زما له نامه سره او د پلار نوم ئې زما د پلار له نامه سره يوشي وو، زه به هغه نه وژنم". زما اندېوال ورته وويل: "زما نوم بلال دئ". ځوان ئې په جواب کي دا دوه بيته ورته وويل:

ستا مرگى لکه چې زما پـه لاس ليکلى
د بخت ستورى دي دا نن ښکاري، لوېدلى
ککرى به دي پـه خـاورو کـي اوس رغـړي
مور دي نسته چې پر تـا ئـې زړه سوځلى

باره ئې يو پر بل اسونه سره ورپونده کړه. ځوان د نېزې وارى پر وکړ، نېزه ئې تر ټټر پوري ووري ووتله. له آسه راولوېد.

باره زموږ له ډلي څخه بل ورووت. ځوان ورته وويل:

کـه څـوک زمـا سـره کـوي لـړ د ښـمني
پـر مغـزي بـه زمـا د تـوري وار منـي
خدای زمـا نېزه ککري تـه پيـدا کـړه
د گـرز واري مـي هـر يـو دي سـل منـي

ځوان د ده خوله هم په يوه آن کي د خاورو ورډکه کړه.دريم ورمخ ته سو دا ئې هم هغې دنيا ته واستاوه. څلرم و پنځم ئې هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګي په غېږ وروستل. آخر ما له ځان سره فکر وکړ چې له يارانو خو ئې خلاص کړم. زه که هم وروړاندي سوم، دغه حال راته ګوري او که وځغلم د عربو قبيلې به مې ملامت کړي چې ملا دي رګه سه، له کوچني هلکه دي رامنډه کړه. زه په دغه چورت کي يم چي د ځوان لاسونه راورسېدل او له زين څخه ئې پر مځکه لاندي راواچولم. توره ئې راته کش کړه چې ومي وژني. زه ئې په پښو کي ورولوېدم. ځوان زه د چوغکي په شان له مځکي څخه هوا ته راپورته کړم. هغه نجلۍ د خپل ورور په غښتلتوب ډېره خوشاله سوه. وړاندي راغله او ورور ئې پر تندي ښکل کړ. ځوان زه په لاس ورکړم چې دی بوزه په يوه سم ځای کي ئې وساته ولي چې اوس ئې موږ ته پناه راوړې ده او زموږ په امان کي دئ.

آبس، نجلۍ زه د لمني تر يوې څنډې ونيولم او لکه سپی داسي ئې کشولم. بيا ئې نو له خپل ورور څخه د جنګ جامې وکښلې. خپلي عادي جامې ئې په واغوستلې. د عاج د لرګي تخت ئې ورته راووړ. دی پر تخت کښېنوست. خور ئې ورته وويل: "خدای دي تل سرخرويه لره. په اور او اوبو کي دي خدای وساته". ځوان د خپلي خور په جواب کي دا بيتونه ورته وويل:

خوښ خوشاله ګرزه زما ښايستې او ښکلي خوري
خدای راسره مل دئ په هر څه کي راته ګوري
سپر يم د غليم و مخ ته توره سته، نېزه لرم
زه که وم ژوندی د ښمن به ليري ليري ښوري
هر چا چې په بد نظر و تا ته وي کتلي
واری به د توري پر سر خوري زما د لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

فــرض پــر نارینــه ده د نــاموس و ننــګ ســاتنه
ننګ نـاموس چې نـه لـري هغـه ګـرزي مختـوري
کـوږ نظـر کـه چـا لاره زمـوږ ننـګ و نـاموس تـه
خون ئې روا سوی دئ د خدای، رسول په توري

دا بیتونه چې مي واورېدل پر خپل ځان باندي وبېرېدم. خپل بندیګرت ته مي وکتل. حیران ولاړم. بیا مي هغي ښکلي نجلۍ ته وکتل او له ځانه سره مي وویل چي دا ټول مصیبت خو د دغي ښایستې له لاسه راپېښ سو. د دې و جمال و کمال ته هک پک تللی وم. تر سترګو مي اوښکي راغلې او دا بیتونه مي زمزمه کړل:

کـــــه دا زړونـــــه وه او دا ول ول زلفـــــاني
خـــورا ډېـــري ککـــری بـــه ســـي پرېـــشاني
چـي د چـا پـر کـور د عـشق بـلا سـي لنګـه
رنګ بې ژیړ وي، سترګي سرې وچي لباني

تر دې وروسته نجلۍ ولاړه سوه او خپل ورور ته ئې ډوډۍ موډۍ راوړه. ما ته ئې هم ست وکړ. په زړه کي خوشاله سوم او له ځانه سره مي وویل چي داسي معلومېږي چي زما د وږلو خیال ورسره نسته. ډوډۍ چي ئې وخوړه، باره ئې د شرابو جام ورته راووړ. ځوان په می و پیاله لګیا سو. دونه ئې وڅښل چي آخر ئې مخ تک سور واوښتی. باره ئې ما ته مخ راواړاوه او وې ویل چي: "اې حماده! زه عباد د تمیم زوی او د تغلبه لمسی یم. تا ته خدای نوی ژوند درکړ". ما ته ئې هم یو جام راواړاوه. دا مي پر سر پورته کړ. بل ئې راواړاوه. دا مي هم یوه اینده کړ. دریم، څلرم ئې هم راکړ. ټول مي وڅښل. بیا ئې نو زما سره د اندېوالۍ خبري شرو کړې او قسم ئې راکړ چي خیانت به نه ورته کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د يوه قسم پر ځای زر قرآنونه ورته وډبول چي هيڅکله به زما له خوا خيانت و نه ويني. باره ئې خور ته وويل چي ها ورېښميني جامې ورته راوړه چي وائې غوندي. خور ئې جامې راته راوړې او دغه چي اوس مي اغوستي دي، هماغه جامې دي. بيا ئې نو له خپلو اوښانو څخه يو ډېر ښه اوښ راته راکړ او خور ته ئې وويل چي يو عراقى آس هم راته تيار کړي زه له دوى سره درې ورځي واوسېدم. له هغه وروسته ئې راته وويل چي: "حماده وروره! ستا له خوا مي زړه بېغمه سو. اوس نو غواړم يو څه استراحت وکړم. که دي سپاره په سترګه سول چي دې خوا ته راروان ول. بېربېره مه. دا د بنى تغلبه کسان دي او زماسره د جنګ خيال لري. باره ئې توره تر سر لاندي کړه او بيده سو. ما ته شيطان کافر په زړه کي وسوسه راواچوله او د ده د وژلو سودا راولوېده.

آبس، راوغورځېدم او د ده تر سر لاندي توره مي راواخيستله او سر مې غوڅ ورپرې کړ. خور چي ئې زما په کار خبره سوه، داغسې راالاکړه او پر خپل ورور باندي پړمخي ولوېده، کالي ئې پر ځان څيري کړل او دا بيتونه ئې وويل:

ژاړئ ژاړئ اې دوســـــــــــتانو ژاړئ ژاړئ
پـــه کفـــن کـــي زمـــا دا ښـــکلي ورور ونغـــاړئ
خانـــدئ خانـــدئ غليمـــانو خانـــدئ خانـــدئ
دا ساعت خو تاسي غوښت اوس ئې هم غواړئ
زمـــا د ورور پـــه مـــرګ ناحقـــه خوشـــالېږی
تاســـي هـــم نـــه پاتـــه کېـــږی، کـــه دی ولاړئ

دا بيتونه چي ئې وويل نو ئې پر ما مخ راواړاوه چي: "ولي ؟ خائنه! حرامخوره! ولي دي زما ورور وواژه؟ ولي دي خيانت ورسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ؟ ده خو غوښتل چي تا له ښووښاديو سره بېرته خپل کور ته ولېږي. د دغي مياشتي په سر کي ئې خيال وو چي ما تا ته په نکاح درکړي". باره، دې نجلۍ توره راواخيستله. څوکه ئې خپلي سينې ته برابره کړه او موټی ئې پر مڅکه ولګاوه او ځان ئې په ډېر فشارپر واچاوه. د توري څوکه ئې په سينه ننوته او تر ملا ئې راووته او ځای پر ځای مړه سوه.

زما ډېره خوا بده سوه او پر خپل کار ډېر پښېمانه سوم. خو پښېمانۍ څه ګټه نه رارسوله. باره راولاړ سوم او خيمې ته ورننوتلم. هغه شيان مي راټول کړل چي په وزن سپک او په بيه درانه ول. له خيمې راووتم. داسي واهمې او بېري اخيستی وم چي هغه ځوان و نجلۍ مي همداسي پر مڅکه پرېښوول او ښخ مي نه کړل. دا نکل تر هغه بل نکل چي د بيت المقدس يوه نجلۍ مي غلا کړه، ډېر عجيب و غريب نکل دئ.

نزهت الزمان چي د ده خبري واورېدې، خښم ئې څو چنده ډېر سو او پر سترګو ئې توره تياره راغله.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او پنځه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

نزهت الزمان چي د سارايي دا خبري واورېدلې، نور ئې له طاقته ووتله او توره ئې ورسره لښته کړه، سارايي ئې ځای پر ځای وواژه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضر مجلس پوښتنه ځني وکړه چي د دې سړي پر وژلو دي ولي داسي بېړه و تلوار وکړ؟ دې ورته وويل چي د خدای سل شکرونه دي وي چي زه ئې ژوندی پرې ايښې يم چي پخپل لاس له خپل غليم څخه غچ واخلم. بيا ئې نو پر مريانو امر وکړ چي د سارايي مړی وباسي او دباندي ئې سپو ته وغورځوي. بيا ئې نو د غلو هغو نورو دوو تنو مشرانو ته مخ وراړاوه او په هغو کي ئې له يوه څخه چي مريی وو، د نامه پوښتنه وکړه او پر زياته ئې کړه چي: "گوره! رشتيا به وايې، کنه ...".

مريي وويل چي: "زما نوم غضبان دئ" او ورپسې ئې خپل هغه سرگذشت بيان کړ چي د ده او د ملک حردوب د لور ملکې ابرېزه تر منځ پېښ سوی وو. مريي لا خپل حال پوره بيان کړی نه وو چي ملک رومزان توره کش کړه او سر ئې غوڅ ځني پرې کړ او وې ويل: "د خدای حمدوثنا دي وي چي ژوندی يم او د خپلي مور انتقام مي پخپل لاس واخيست". بيا ئې نو د غلو دريم مشر د خپل بيان د کولو له پاره راوغوښت. دا سړی هغه ساروان وو چي د بيت المقدس خلکو له ده څخه اوښ په کراهيه اخيستی وو تر څو ملک ضوء المکان د دمشق تر روغتون پوري ورسوي. خو ده هغه د حمام پر امبارو باندي غورځولی وو. دې سړي چي له ضوء المکان سره خپل تېر سوی حال له سره تر پايه بيان کړ، کان ماکان پر راوغورځېدی او د ساروان سر ئې له تنې څخه هيسته ورغړاوه او وې ويل: "حمد دي وي خدای ته چي له دې خاين څخه مي خپل واری واخيست. ما دا نکل کټ مټ همداسي لکه دغه ناولي چي وکړ، له خپل پلار ضوء المکان څخه اورېدلی وو".

تر دې وروسته نو پاچهانو پخپلو منځو کي سره وويل چي اوس مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو په زړو کي د هغې بلې مرداري ښځې له وژلو پرته بل ارمان نه دئ پاته چي د دې ټولو زحمتو او مشکلاتو مورينه همدا پليته وه. ځوک به دا راحاضره کړي چي د خپل نيکه او اکا کسات ځني واخلو او د آل نعمان د کورنۍ له لمني ځخه د پېغور دغه تور داغ ايسته کړو. ملک رومزان ورته وويل چي بله چاره نسته ، بايد هرومرو ئې راحاضره کړو. باره ئې خط وکيښ او دې ښځې ته ئې ورواستاوه. په خط کي ئې ليکلي وه چي: د دمشق او موصِل او عراق هيواد زموږ تر واک لاندي دئ. د مسلمانانو لښکر ماته خوړلې ده او پاچهان ئې نيول سوي دي. ستاسي ځخه غواړم چي د ملک فريدون له لور ملکې صفيې سره ما ته حاضر سئ د نصاراوو له لويانو ځخه چي دي هر ځوک درسره راوستل، هم ستا خوښه ده. لښکر دي نه ورسره راولي ځکه چي په ښارو کي بشپړ امنيت ټينګ دئ او ټوله سيمي زما تر حکم لاندي دي.

دا ليک چي ښځې ته ورسېدی او د ملک رومزان خط ئې وپېژاند، ډېره خوشاله سوه او سمدلاسه ئې د سفر تياري ونيوله او د نزهت الزمان له مور ملکه صفيې او يو ځو تنو نورو لويانو سره رارهي سوه. هله، هله، دا دي بغداد ته را ورسېدل. د پاچهانو استازي ته ئې د خپل رارسېدلو حال ورکړ. ملک رومزان وويله چي ښه به دا وي چي د روميانو جامې واغوندو او دې ښځې ته په دغو جامو کي هرکلی ووايو. په دې ډول به د هغې له مکر و چمبازۍ ځخه په امان کي سو. باره ئې د روميانو جامې واغوستلې. قضی فکان ورته وويل چي په خدای که ما لا پېژندلاست. ما چي ويل تاسي د پرنګي سپاهيان ياست. آبس، رومزان دمخه سو او له يو زر سپرو سره ئې د ښځې هرکلی وکړ. ښځه چي راورسېدله، ملک رومزان له آسه ورته راکښته سو. ښځې چي وليد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وئې پېژندی او په غېږ کي ئې ونیو. په دې وخت کي ملک رومزان ښځي ته په نس کي داسي سوک ورکړ چي نزدې وو پوښتۍ ئې ورماتي کړي وې. ښځی ورته وویل چي دا ولي؟ خبره ئې لا پوره کړې نه وه چي ملک کان ماکان او وزیر دندان او نور سپاره د ښځي او د هغې پر ملګرو راوځرخېدل او هغوی ئې لاس تړلي بغداد ته راوستل. ملک رومزان امر وکړ چي په ښارکي دي جشن جوړ سي. آبس، ذات الدواهي ئې بازار ته راوایستل. د کراستي خولۍ ور پر سر کړې او خوشایي (غوشایي) ئې پر سر ورایښي ول.

جارچي تر شا په پسې وو او جارئې واهه چي: "هر چا چي زموږ پاچهان او زموږ د پاچهانو زامن راوژلي وي، دغه به ئې سزا وي". باره ئې بدن ور دوې شغې کړ او د ښار پردروازه ئې دواړي شغې وځړولې. ملګرو چي ئې دا حال وکوت، ټول مسلمانان سول او ایمان ئې راووړ. وزیر دندان و خپل منشي ته وویل چي دا کیسه په کتاب کي ولیکي چي په آینده کي د نورو له پاره عبرت سي. تر دې وروسته نو ملک رومزان او ملک کان ماکان او وزیر دندان او د هغو نورو خپلوانو په عیش وعشرت کي خوښ خوشاله ژوندکاوه تر څو د اجل قاصدان د روح د قبضې له پاره ورته راغلل او خپل پور ئې پرې کړ.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته ترسبا سوه

یو سل او شپېږ څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیوانانو نکلونه

په دې شپه شهریار پاچا و شهرزادي ته وویل چې نن شپه غواړم د مرغانو او الوتونکو نکل راته وکړې. شهرزادي ورته وویل چې: "پر غبرگو لېمو" او کیسه ئې داسي شرو کړه چي: "اې زموږ بختور او بریمن پاچا! په پخوا زمانو کي یو تاوز (طاوس) وو چي له خپلي مادې یا ښځې تاوزي سره ئې یو ځای د دریاب پر څنډه ځانته ځای جوړ کړی وو. په دې ځای کي د خدای ترابده نور ځناور او وحشي حیوانات هم ول او خورا گڼې وني ئې هم درلودې. دا تاوز به د شپې له خپلي مادې سره د نورو ځناورو څخه د بیري له اسیته یوې جگې وني ته ختی خو د بل ځای په لټه کي هم ول.

د دې لټې په لړ کي یوه ورځ یوه ټاپو ته ورسېدل چي شاوخوا ئې اوبه وې. ښې پرېمانه وني و واښه و مېوې ئې هم درلودې. دوی د ټاپو له مېوو څخه ښې ډېري وخوړلې د چینو پاکي اوبه ئې پر وڅښلې چي په دې ترخ کي ناڅاپه یوه هېلۍ را ښکاره سوه چي منډې ئې راوهلې او برابر هغې وني ته وختله چي تاوز ځای پکښې جوړ کړی وو. هېلۍ هم هورې د ځان له پاره یو ځای وټاکه او کراره پکښې کښېنستله. تاوز پوه سو چي دې بتې ته هرومرو کومه حادثه ورپېښه ده، نو ئې پوښتنه پر وکړه او د وارخطایي او تلولیتوب سبب ئې ځني وپوښت؟ هېلۍ ورته وویل چي له ډېره گرومه بیخي لېونۍ سوې او ناروغه سوې یم. گروم مي هم د بنیادم له لاسه دئ. توبه، هی توبه! له بنیادمه به لیري گرزئ. تاوز ورته وویل چي اوس تر موږه پوري راورسېدې. نور ئې غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه کوه او مه بېرېږه. هېلې ورته وویل چي دا د خدای مهرباني ده چي زه ئې تر تاسي پوري راورسولم. غم وګروم مي لږ څه سپک سو. دې ځای ته چي رشتیا سي، ستاسي سره د دوستۍ او اشنایۍ له پاره راغلې یم.

هېلې چي دا خبري وکړې، باره ښځه تاوزه ورنزدې سوه او له دې سره ئې ښه ټینګ روغبړ وکړ او ورته وې ویل چي نور دي نو بېره له زړه وباسه. د بنیادم لاس دلته نه رارسېږي. نه وینې، موږ د دریاب په منځ کي په یوه ټاپو کي یو. بنیادم ته ممکنه نه ده چي تر دې ځایه دي راسي. بېغمه اوسه. منګر ته دي خپله کیسه راته وکه چي د دې بنیادم له لاسه تا ته څه تاوان دررسېدلی دئ. هېلې ورته وویل چي اې زما تاوزي خور، زه ګرده عمر په دغه ټاپو کي کراره بېغمه اوسېدمه. نه زه چا ته اړه وم ، نه نور ما ته احتیاج ول. یوه شپه مي د بنیادم شکل په خوب کي ولید چي له ما سره خبري کوي او زه له ده سره خبري کوم. دې شکل راته وویل چي اې ښایستې هیلې، له انسانه به لیري ښورې. هوښ کوه چي خطا دي نه باسي. انسان او بنیادم له چمبازیه ډک دئ. حیلې و مکرونه ئې ډېر زده دي. شاعر څه ښه ویلي دي:

سـر تر نو کــه دئ له مــکر و فتنې ډک
هو ښیاران ئې چمبازۍ ته دي هک پک

دا بنیادم داسي چمبازه دئ چي د دریابو کبان په چنګک نیسي، د هوا مرغان په لومه بندوي، پیلان په مکر وچم د ځان تابع کوي. هیڅوک له ده څخه ځان نه سي خلاصولای. نه وحشي حیوانان ځني خلاص دي او نه الوتونکي او نه څیرونکي. زه د خوبه وارخطا راوغورځېدلم، خولې راباندي ماتي وې او له هغې شپې بیا تر ننه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري مي زړه ځای ته نه دئ راغلی. وام نه ګانه چي ما ته به هم چم جوړ کړي، په دام به مي ونيسي . په هغه شپه ډېره ناارامه وم په دا سبا ورځ مي هم زړه له شنوخته ډک وو. هيڅ شی مي له لاسه نه کېده. آخر لوړي زور راباندي وکړ. دباندي راووتم. کرار کرار رهي وم. په زړه کي مي ناولی لاس وهل کېدی. آبس، هغه وو چي دې غره ته راورسېدم. دلته مي د يوه غار په خوله کي د زمري ځوان بچی وليدی. ده چي هم زه وليدم ډېر خوشاله سو. زما رنګه رنګه بڼکي چي ئې وليدې، ارنۍ ورته واخيست. راناري ئې کړه چي دلته راسه. زه هم ورغلم. ول نوم دي څه دئ او په ختۀ څوک يې؟ ما ورته وويل چي نوم مي هېلۍ دئ او د الوتونکو له قامه يم.

باره ما ورته وويل چي اوس نو ته راته ووايه چي ولي دلته ناست يې؟ د زمري بچي راته وويل چي: "زما پلار دا څو ورځي کېږي چي له بنيادم څخه مي ډاروي. نن ماښام مي د دغه بنيادم شکل په خوب وليد". د زمري بچي چي خپل خوب راته ووايه، کټ مټ زما په شان خوب ئې ليدلی وو. د زمري د بچي خبري چي مي واورېدې نو مي ورته وويل چي: "ياابالحارث![1] ما تا ته پناه راوړې وه چي ته به هغه انسان ووژنې چي ما په خوب ليدلی وو. اوس چي مي ستا واهمې ته وکتله، ببره مي دوه چنده سوه. ته چي د وحشي ځناورانو پاچا يې، ته نو ولي بايد له بنيادم څخه وبېرېږې؟ باره مي د زمري دغه ځوان بچی د بنيادم و وژلو ته ډېر تشويق کړ. هغه وو چي ځوان زمری راولاړ سو، لکۍ ئې يو ډانګ ونيوله، ول ته درځه. دی دمخه دئ زه په پسې يم. تلو، تلو، تلو، څو يوې لاري ته ورسېدو. د لاري پر سر ولاړ وو چي

---

[1] حارث زمري ته وايي، (م. هـ).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناڅاپه دوړي سوې. چي ګورو، خر دئ راځغلي، لغتي وهي، خرچلکي کوي، جوتکي غورځوي، په خاورو کي رغړي. زمري له ځانه سره وويل چي دی به هم د بنيادم له بېري دغه علامې او چپه پېړې کوي. باره ئې پوښتنه ځني وکړه چي: "اې شوده حيوانه! په زيي ځوک يې؟ او دلته پر څه راغلې؟"

په جواب کي ئې ورته وويل چي: "اې زمور شهزاده! زه په زيي خر يم. له بنيادمه راتښتېدلی او دلته راغلی يم". زمري ورته وويل چي له بنيادمه دي بېره له دې اسيته ده چي وامړ به دي کړي؟" خره ورته وويل چي: "ئيه، صاحبه! له مرګه نه بېرېږم. مګر دې بنيادم يو داسي چل راته جوړ کړی دئ چي راباندي سپربږي. يو شی دئ چي دوی ئې ځل بولي. خورا دروند دئ. دا مي پر شا راکښېږدي. يو بل شی دئ، دوی ئې تانګ بولي. دا مي پر خېټه راتاو کړي او له ځل سره ئې ټينګ وتړي. زه چي وام خېټه مي وچاودله. يو بله تسمه ده، دوی ئې دُمچۍ بولي. دا مي تر لکۍ لاندي راوتړي. يو بل شی دئ، دوی ئې اوسار بولي. دا مي پر خوله و مخ باندي راکښېږدي. يو بل خورا بد شی دئ، دوی ئې مَچک بولي. تېره لرګی دئ. په دې مي په دا کونه کونه کي وهي او چيخوي مي. دونه بارونه راباندي چلوي چي ملا مي نژدې ده چي غوټه ماته سي. چي کله کله تر بار لاندي نوک وخورم، په بدو الفاظو مي ښکنځي. چي ورايم او غړانګه وکاږم. پوچي خبري راته کوي او لاحول وايي. کال دوه چي ئې دا کارونه راباندي وکړل او نور نو زما د بدن شيمه ووزي، باره مي پر سقاو باندي خرڅ کړي. هغه خدای ناترسه بيا د اوبو ژي راباندي چلوي. ټول ژوند مي په دغه خوارۍ کي راباندي تېر سي. چي مړ سم نو مي نه ګور وي، نه کفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، هيسته مي پر امبارو باندي سپو ته وغورځوي. نو اې زموږ پاچا! تر دې دروندغم به نور څه وي او ولي به زما زړه له شنوخته ډک نه وي؟"

هيلۍ ول، تاوزجانه! دا خبري مي چي د خره له خولې واورېدې. په بدن کي مي برښکي سوې، لړزې واخيستم. باره مي زمري ته وويل چي دا خر رشتيا وايي. باره زمري له خره څخه وپوښتل چي اوس پر کمه روان يې؟ هغه په جواب کي ورته وويل چي نن سهار مي د لمر ختو پر مهال بنيادم وليد، ځني رامنډه مي کړه. ما ول چي يو ځای ځني پټ سم او د دغه بدو انسان له ظلمه ځان خلاص کړم او دغه دئ چي پر تاسي باندي پېښ سوم. خره چي دا خبري وکړې، باره ئې نو غوښته چي له زمري څخه رخصت واخلي چي په دې وخت کي بيا د کښې له خوا دوړي راپورته سوې او داسي معلومېده چي يو شی راځغلي. خره چي دوړو ته وکتل، باره ئې لو ناره وکړه او وې رايل هر، هر، هر. يو ګړی چي وسو، آس راښکاره سو. هغه حيوان چي شاعر د هغه په باره کي ويلي دي:

هم د ننګ دئ هم د جنګ هم د ځغستا دئ
طلبګار ئې شهسوار، خان و پاچا دئ

آس راځغلي څو زمري ته راورسېدی. زمري ورته وويل: "اې ستر حيوانه! د چا له قامه يې؟ او په دې دښت کي دي د ځغستا سبب څه دئ؟" هغه ورته وويل چي: "زما نوم آس دئ او له انسانه راتښتېدلی يم" زمری حيران سو او ورته وې ويل: "د تېښتي خبري مه کوه. ستا له دې قد و قوارې ، له دې قوت و طاقت سره دا خبري نه ښايي او د شرم خبري دي. دا څه وايې؟ ما په دا کوچني بدن له ځان سره پټېيلې وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي له انسان سره وګورم، حمله پر وکړم، نوکي نوکي ئې کړم، غوښي ئې وخورم، د دغي خوارکۍ هېلۍ له زړه څخه د هغه بېره وباسم او پرې ئې نږدم چي له خپل کور و کلي څخه ليري ولاړه سي. تا خو زما زړه بيخي رامات کړ او له خپله عزمه دي يو مخ پښېمانه کړم. ته چي په يوه لغته هغه وژلای سې، خو هغه ستا څخه ستا په دې انه و تنه نه بېرېږي. د دې اسرارو په حقيقت مي خبر کړه".

آس وخندل، ول اې ملک زاده! توبې کاړه، توبې. زما دې تن وبدن ته خو دي فکر دئ. زما قوت و طاقت خو وينې. منګر دا انسان داسي چمبازه دئ او داسي له فتنو څخه ډک دئ چي خدای دي له ازمويښته وساته. يو شی ئې جوړ کړی دئ چي دوی ئې (کړه) بولي. دا کړه زما لاس و پښو ته راواچوي او پر يوه غټ مېخ باندي مي وتړي. زما څخه لکه په دار ځړول سوی شی، د خپل ځان واک واخيستل سي. نه پرېوتلای سم، نه کښېنستلای سم، نه تښتېدلای سم، نه خوله اچولای سم، نه ځان خلاصولای سم او نه د ده له فرمانه ځان ايستلای سم. بيا نو کله چي ئې زړه سي چي پر ما باندي سپور سي، د خپلو پښو د ايښوولو له پاره ئې له اوسپني څخه د کړۍ په رقم دوه شيان جوړ کړي دي، دوی ئې (رکابونه) بولي، يو بل له څرمني څخه جوړ سوی دروند شی دئ، دوی ئې (زين) بولي. دا رکابونه او زين راباندي کښېږدي او په دوو تانګونو ئې زما پر خېټه و بغلو باندي ټينګ وتړي. په خوله کي د اوسپني يوه ټوټه چي دوی ئې (واګي) بولي، راکښېږدي. دا اوسپنه بيا له دوو تسمو سره تړلې وي، چي دوی (کيزه) يا (ملونه) ورته وايي. آبس، چي راباندي سپور سو، دغه کيزه په لاس کي ونيسي او ځغلوي مي. په رکابو مي پر بغلو باندي چيخي. په غمچينه مي پر کوناټو باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهي. داسي ټينګ وهل راکوي چې کوناټي او بغلونه مي تغمه سي.

آه، زموږ شهزاده! د دې انسان يو ظلم نه دئ چې پر ما ئې کوي. په ژوند خو مي په دغه ډول ځغلوي او ډبوي. کله چې زوږ سم او له ځغاستي وسپارلی شخه ولوېږم. بيا مي نو پر اسپوان يا ژرندګړي باندي خرڅ کړي. دا خدای ناترسه بيا شپه و ورځ ژرنده راباندي ګرخوي. چې د دې کار توان هم راپکښې تمام سي، بيا مي نو پر څرمن جوړوونکو، چې دوی ئې (دباغان) بولي، وپلوري. هغه مي ووژني، پوست مي راڅخه وباسي، لکۍ راڅخه پرې کړي. له پوسته مي څرمن جوړه کړي. د لکۍ له وريښتانو مي غلبېلونه او مچ شړوني جوړ کړي.

ځوان زمري چې د آس دا خبري واورېدې، ډېر خښم ورغلی، آس ته ئې وويل چې ته څه وخت له دې انسانه راجلا سوی يې؟ آس ورته وويل چې دا نن ماپښين قضا ځني راوتښتېدم. دی راپسي ګرزي. د آس او د زمري دا خبري لا نه وې تمامي سوي، چې د کښې له خوا بيا دوړي راښکاره سوې او د دوړو له منځه اوښ راووت. سړپه، سړپه، سړپه راځغلي. ناړې و غرغړې ئې جوړي کړي دي او تر موږ پوري راورسېد. ځوان زمري چې د ده و غټي بدنې ته وکتل د انسان ګومان ئې پر راغلی او پر راوغوځېدئ چې سره څېري ئې کړي.

ما ورته وويل چې دا انسان نه دئ، دا اوښ دئ او ښايي له بنيادم څخه دي راتښتېدلی وي. تاوزه وروره، تا ته دي وويل سي، موږ لا په دغو خبرو کي وو چې اوښ موږ ته نزدې راغی. زمري ته ئې سلام واچاوه. زمري ئې سلام ورعليک کړ او دې ځای ته د راتګ سبب ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني وپوښت. اوښ په جواب کي ورته وويل چي: له انسانه راتښتېدلی يم. زمري ورته وويل چي ته خو بايد په يوه لغته انسان هغي بلي دنيا ته واستوې. ته څرنگه په دې دومره غټ بدن او اندامو ورڅخه راتښتېدلی يې؟ اوښ ورته وويل چي اې زمور د پاچا زويه! له انسان څخه بې له مرگه ځوک خلاصېدلای نه سي. دی زما پزي ته يو شی راواچوي چي دوی ئې واښ (مهار) بولي. پر مخ او سر باندي مي هم څو واښکي راوتړي چي د دوی په ژبه اوسار ورته وايي. د واښ يو سر کوچني هلک ته په لاس ورکړي . دغه کوچنی هلک ما په دې لويه انه وتنه پورته و کښته کشولای سي. درانه بارونه راباندي ايښوولای سي. لويو او اوږدو سفرونو ته مي بېولای سي. په شپو شپو، په ورځو ورځو مي تر اندازې زياتو سختو کارو ته امر کولای سي. دا خو لا پرېږده، چي زوړ سم، يا مي هډ مات سي. ساتي مي نه، دوا و درمل راباندي کوي نه. بس سمدستي مي پر قصاب باندي خرڅ کړي. هغه مي حلال کړي. غوښي مي پر اشپز او پوست مي پر دباغ وپلوري.

اې زمور د پاچا زويکه! د انسان د جبروستم خبري تمام نه لري. داسي ظلم راباندي کوي چي پوښتنه ئې مه کوه. زمري ورته وويل چي څونه موده کېږي چي ځني راتښتېدلی يې. اوښ ورته وويل چي فقط يو ساعت به کېږي چي ځني رامنډه مي کړه. دی اوس هم راپسي گرزي چي پيدا مي کړي. اې زمور ځوان پاچا! پرې مي ږده چي پر دې بڼې بيابان وگرزم. زمري ورته وويل چي ته لږ تکيه سه. بيا به ئې وگورې چي څرنگه ئې ستا په مخ کي کولمې پر ډاگ وراچوم. څرنگه ئې ستا په مخ کي غوښي خورم. څرنگه ئې ستا په مخکي هډونه په غاښو ورماتوم. څرنگه ئې د بدن ويني ستا په مخکي چښم. اوښ ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل يا ابن السلطان! زه ولا پر تا هم بېرېږم چي يو څه در ونه کړي. د دې انسان خورا ډېر مکرونه وچمونه زده دي. شاعر څه ښه ويلي دی:

انســانان ټولــه لــه څيلمــي بــد کاران دي
پـه ښـکاره دي وي دوستان پټ دښـمنان دي
د يتـيم د مـال پـه شـان پـه خولـه خـواږه دي
خــو خـــوږونکې د دوزخ لورتـــه کـــاږه دي

ده لا دا شعر پای ته نه وو رسولی چي د هاخوا يو خوار بوښکی، اسکېرلی پر ملا کړوپ گردی سړی رانښکاره سو. يوه کڅوړه ئې په شا ده. په دې کڅوړه کي د ترکاڼۍ سامان او اته دانې تختې دي. يو دوه کوچني ماشومان ئې تر لاس نيولي دي او زموږ پر خوا راروان دي. آه، تاوزه وروره! ما خو چي ورته وکتل، نزدې وو چي له ډاره مي زاره چاودلې وه. له ډېره وهمه څخه بوڅه راواوښتم. ځوان زمری ورولاړ سو چي ورسره وگوري.

دی چي نزدې ورورسېد، ترکاڼ شين د خندا ورته ولاړ او په ډېره غوړه ژبه ئې ورته وويل: "اې ستر پاچا! پاک خدای دي ورځ و شپه په خير لره. قوت وطاقت و شجاعت دي خدای زيات لره. ته به کوې خدای به کوي، ما ته به له هغې بدي ورځې څخه نجات راکوې چي د ظالمانو او ستمگارانو له خوا راباندي نازله سوې ده. ما خو بې له تا څخه بله پناه پيدا نه کړه". باره نو ترکاڼ زمري ته په ژړا سو. پر سر ئې خاوري باد کړې او شکايتونه ئې ورته وکړل. زمري چي د ده شکايتونه و ژړا و بوغاري واورېدې، نو ئې ورته وويل چي تا ته خو به پناه درکړم، منگر دا راته ووايه چي دا ظلم د چا له خوا درباندي سوی دئ او ته پخپله يې څوک؟ ما خو ستا په شان ښکلی، په ژبه پوه څوک پخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمر نه دئ لیدلی. ستا کسب و کار څه دئ؟ ترکاڼ ورته وویل چي اې د ځناورو سلطانه ! زه ترکاڼ یم او د بنیادم له لاسه په غاو راغلی یم. دغه بنیادم پر دې خوا راروان دئ او که خدای کول سبا سهار به تا ته راورسېږي. زمري چي د بنیادم نوم واورېد. باره له چتې ووت، غړومبی ئې سو. تر سترګو ئې د قهروغضب بڅرکي راوغورځېدل او ورته وې ویل چي په خدای مي دي قسم وي چي نن شپه خو ټوله ورته ګوډه کړم. سترګه به پر سترګه کښېنږدم. ټوله شپه به ویښ ورته کښېنم. پلار ته تر هغو پوري ګام لا ولاکه ورواخلم چي خپل مقصد ته و نه رسېږم.

بیا ئې نو ترکاڼ ته مخ ورواړاوه او ورته وې ویل: "زه دا ستا لنډي قد او لنډي ګامو ته ګورم، د ځوانمردۍ له اسیته مي تکلیف نه درباندي پېرزو کېږي او ګومان مي نه سي چي ته دي زموږ ځناورو په ګام راسره ولاړ سې. دا راته ووایه چي ځې چیري او نیت دي کومي خوا ته دئ. ترکاڼ ورته وویل چي ستا وزیر پړانګ ته روان یم. دی غوږېدلی وو چي بنیادم پر دې خوا راروان دئ. نو پر ځان باندي سخت په ډار سوی وو. برایې ئې ما ته څوک رالېږلی وو چي ورسم او ده ته یوه خونه ورجوړه کړم. دی به په دې خونه ننوزي او د بنیادم لاس به نه وررسېږي. د ده ایلچي چي ما ته دا حال راووړ، نو مي دا یو څو تختې او خپل سامان راواخیست اوس د ده خذمت ته درروان یم. ځوان زمري چي دا خبري واورېدې، پړانګ ته ئې هم درد راغی او هم ئې کست په وسو. باره ئې ترکاڼ ته وویل چي له دې تختو څخه به اول ما ته خونه راجوړوې، بیا نو پړانګ ته تللای سې. ترکاڼ ورته وویل چي اې د ځناورو امیره! زه تا ته شی نه سم درجوړولای. اول

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید پړانګ ته ورسم او کار ئې ورخلاص کړم، بیا به هغه دئ تا ته هم داسي خونه درجوړه کړم چي د دښمنانو څخه پکښې خوندي واوسې. زمري پر ترکاڼ وروغورځېدی او غوښته ئې ټوکي ورسره وکړي او په څپېړه ئې وواهه. ترکاڼ بوڅ راواووښت.

زمري ته خندا پر ورغله او ورته وې ویل چي: "ترکاڼه! ته په دې بې سېکه بدن باید له بنیادم څخه وبېرېږې". ترکاڼ ته ډېر خښم ورغی منګر په خوله ئې څه و نه ویل او خبره ئې وزغمله. باره ده هم وخندل او زمري ته ئې وویل چي نه مي پرېږدې، سمه ده، زه به هم اول تا ته خونه درجوړه کړم. آبس، تختې ئې راواخیستې. اندازه ئې کړې. د زمري پر مېچ برابره خونه ئې ورجوړه کړه. دروازه ئې ارته ورپرېښوول. شاوخوا ئې سوري ورکړل. ښه کلک مېخونه ئې پر ووهل. باره ئې زمري ته وویل چي دې خوني ته ورننوزه چي څرنګه ده؟ خوښه دي ده کنه؟ زمری ډېر خوشاله سو. د سوندخ و دروازې ته چي ئې وکتل، په نظر کوچنۍ ورغله. ترکاڼ ورته وویل چي ته ورننوزه. ځان دي سره ورټول او ګونجلک ونیسه. زمري هماغسي وکړه او ورننووت. ترکاڼ ورته وویل چي ته دي لکۍ هم درټوله کړه اوپه خونه کي کښېنه چي زه وګورم چي له لکۍ سره هم په خونه کي ځایېږې. که نه؟

ترکاڼ د زمري لکۍ سره ورټوله کړه او په سوندخ کې وردننه کړه او سمدلاسه ئې دروازه پسي وتړله او مېخونه ئې پر ټکوهل. زمري وربرغ کړه چي: "اې ترکاڼه! دا خونه دي بیخي کوچنوټې جوړه کړې ده. دروازه خلاصه که، چي درووزم. ترکاڼ ورته وخندل چي خدای خبر چي ته به بیا له دې ځایه راوزې. باره ئې ورته وخندل چي دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه نه ده، دا مي ته په قفس کي بندي کړې. ته خورا بد ځناور يې. زمري ورته وويل چي: "وروره! دا ته څه وايې؟" ترکاڼ ورته وويل: "اې ناولې ځناوره! له هغه څه څخه چي ته ډارېدلې، د هغه په لاس کښېوتې. نوري خبري ګټه نه لري".

اې تاوزه! زمری چي پوه سو چي بنيادم همدا دئ او دا هماغه موجود دئ چي ده په خوب ليدلی وو او پلار ئې هم له ده څخه ډېر ډارولی وو، خورا سخته واهمه ورولوېده. زه يو څه ليري ورته ولاړه وم او کتل مي چي نور به څه پېښ سي. چي ګورم، ترکاڼ لوی غار وکيندی او د زمري قفس ئې پکښې کښېښوو. د سرپاله ئې بوټي و خاشې پر کښېښوولې او اور ئې ورواچاوه. زمري مکوټ پکښې وسوځېد. ما دوې پښې خپلي وې، دوې مي پور کړې، رامنډه مي کړه. نن دوهمه ده چي د شي څکه مي نه ده کړې او د بنيادم له بيري په تېښته کي يم .... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اووه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

اې زموږ ستر ټولواکه! تاوز چي د هېلۍ خبري واورېدې، داسي منګ ورته ولاړ، خو هيلۍ ته ئې وويل چي موږ او تاسي اوس په دې ټاپو کي د بنيادم له ازاره په امان يو. شاوخوا مو اوبه دي او له هوا پرته بله لار نسته. نو بنيادم به دلته څه راز راورسي. بېغمه کښېنه چي خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ و تاسي ناره اورېدلې ده او خيرخيريت دئ. هېلۍ ورته وويل چي له پېښي خو تېښته نسته خو ډېره بېرېږم چي وام څه خطر راته پېښ نه سي. تاوز ورته وويل چي دلې زموږ سره پاته سه. که موږ ته څه پيښېدل، نو تا ته به هم پېښ سي. زموږ په تندي کي چي څه ليکل سوي دي، هغه هرومرو پيښېږي. د چا چي اجل پوره سي، بيا نو نه راګرزي. دوی په دغه خبرو کي وه چي يو وار دوړي سوې او لکه يو څوک چي د دوی خوا ته راځغلي. هيلۍ خو له ډېره وهمه لو چيغه وکړه او ځان ئې درياب ته واچاوه. دوړي چي سره کښېنستلې، يوه هوسۍ رابښکاره سوه . د هيلۍ او تاوز زړه يو څه پر پوښتۍ سو او بېره ئې له زړه ووتله. تاوز و هېلۍ ته وويل چي پر موږ ئې يو مرګ تېر کړ او ته ئې وينې چي هغه هوسۍ ده او زموږ خوا ته راروانه ده. هوسۍ د بېري شی نه ده. خپل وابنه او بلګونه خوري، نور په چا کار نه لري. دوی لا خبري پوره کړي نه وې چي هوسۍ ورته راورسېدله او د هماغي درختي تر سيوري لاندي ئې ساه واچوله يا د چا خبره دمه ئې وکړه. يو څه چي هوسا سوه، يوه هېلۍ او تاوز ئې وليدل. باره ورته راغله او سلام ئې ورواچاوه او ورته وې ويل چي: "نن پر دغه ټاپو باندي برابره سوم. ما پخپل ټول ژوند کي داسي شين کوړم نه وو ليدلی". باره ئې د دوستۍ لاس هيلۍ او تاوز ته ورکړ او هغو هم ومانه. زياتي ئې نو خاطر جمع سو او خپل خورک و چښنګ ئې په ګډه سره کاوه.

څو ورځي وروسته يو کښتۍ چي لار ئې ورکه کړې وه ، دغي ټاپو ته راغله. خلک له کښتۍ څخه راکښته سول او په ټاپو کي سره تيت سول. په دې وخت کې پر تاوز و هېلۍ و هوسۍ سترګي ولګېدې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوسۍ ځني منډه کړه، تاوز ځني په هوا سو. هيلۍ خواره پر مځکه پاته سوه. دې خوا و ها خوا ته ئې وځغستله. آخر د خلکو له خوا ونيول سوه. دې خوارکۍ نارې ووهلې خو ګټه ئې و نه کړه. خلکو هېلۍ ووژله او له ځان سره ئې يووړه. تاوز چې د هېلۍ حال وليد، له ټاپو څخه کډه سو او وې ويل چې رشتيا چې له پېښې څخه تېښته نسته. که دا کښتۍ نه وای راغلې، زموږ د هېلۍ جدايي ناممکنه وه. دا خوارکۍ ډېره نېکه او صادقه وه. باره تاوز په هوا سو او هوسۍ ته ورغی. روغبړ ئې سره وکړ. هوسۍ د هېلۍ په باب پوښتنه ځني وکړه. تاوز ورته وويل چي: "هغه خوارکۍ د دښمن لاس ته ولوېده. زما له دې ټاپو څخه زړه مات سو".
باره ئې په هېلۍ پسي ډېري اوښکي تويي کړې او دا بيتونه ئې وويل:

بې له تا مو هر باڼو د سترګو خار دئ
بېلتون نه دئ سم مرګی را ته تيار دئ
ژوندون سخت سو بې له تا، ګوزاره ګرانه
زړه مو نور له هوسو څخه بېزار دئ

د هوسۍ هم ډېره خوا بده سوه خو تاوز ته ئې له ټاپو څخه د کډه کېدو مشوره ور نه کړه. آبس، تاوز و هوسۍ په ټاپو کي پاته سول خو د هېلۍ غم ئې له زړه نه ووت. هوسۍ و تاوز ته وويل چي دا ټول مصيبت د انسانانو له لاسه را ته پېښ سو. دوی دې ټاپو ته راغلل او د دوستانو تر منځ د بېلتون او د هيلۍ د مرګ سبب سول. له دې توکم څخه بايد ځوک ليري اوسي او له مکر و فتنې څخه ئې بايد ځانونه وژغوري. تاوز ورته وويل چي زما يقين دئ چي د دې د وژني اصلي سبب د تسبيحاتو پرېښوول وو. ما به هر وخت ورته ويل چي دا تسبيحات دي مه پرېږده. ما به ورته ويل چي بېرېږم چي د تسبيحاتو پرېښوونه به دي د هلاکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب سي. د خدای مخلوق باید تل په تسبیحاتو باندي مشغول واوسي. هر وخت چي له تسبیحاتو څخه غافل سو، له هلاکت سره به مخامخ سي. هوسۍ چي د تاوز خبري واورېدې، ورته وې ویل چي: "تا ته دي خدای اجرونه درکړي چي نېکه لار چا ته ورښیې". باره نو په تسبیحاتو مشغوله سوه. وایي چي د هوسۍ تسبیحات داسي ول چي: "سبحان الدیان ذی الجبروت والسلطان". په کتابو کې راوړي دي چي وایي د خدای یو دوست په غرو کي په عبادت مشغول وو. په دغه غره کي یوه جوړه کوتري هم اوسېدلې. دې عابد به خپل خواړه پر دوو برخو وېشلې وه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

عابد خپله رزق و روزي پر دوو برخو وېشلې وه. یوه برخه ئې پخپله خوړله او بله ئې کوترو ته ورکوله. تل به ئې د کوترو د نسل د ډېرېدو دوعاوي کولې. کوتري هم له دې غره څخه بل ځای ته نه تلې. پر عابد باندي راټولي سوي کوتري زیاتره تسبیح ویونکي کوتري وې. د کوترو تسبیحات دا دي: "سبحان خالق الخلق وقاسم الرزق وبانی السماوات و باسط الارضین". کوترو له خپلو بچیانو سره تر هغو پوري په دې غره کي ژوند کاوه تر څو چي عابد مړ سو او دوی هم مخ پر ښارو او کوڅو ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرهېزګاره شپون نکل

د نکلچیانو له خولې روایت دئ چې وایي په یوه غره کې یو شپون وو. دا شپون یو ډېر په زړه پاک، دینداره او هوښیار سړی وو. ټوله ورځ به ئې خپل پسونه او مېږې پوولې او په شیدو او وړیو ئې خپله ګوزاره کوله. وایي چې په دې غره کې خورا ډېرې ګڼې درختې او ځنګلونه ول. په دغو ځنګلو خورا ډېر ځنګلي ځناور او وحشي حیوانان اوسېدل خو په شپانه او د هغه په پسو او مېږو ئې کار نه درلود. شپون په دغه غره تل ارام و اسوده ګرزېدی. څرنګه چې ډېر نېک عمله سړی وو او تل ئې د خدای په طاعت و عبادت ځان مصروف ساته، ځکه ئې د دنیا په کارو کې ری نه واهه. څه موده وروسته دا شپون ډېر سخت ناروغه سو او بیخي له ښوره ولوېد. نو ئې د هغه غره په یوه غار کې ځانته ځای واچاوه. رمه به ئې سهار څړ ته ووتله او ماښام به بیرته د دغه غار خولې ته پنډه سوه. وایي چې خدای تعالی غوښته چې پخپل دغه بنده یو ازمویښت وکړي. نو ئې یوه ملایکه د یوې ډېرې ښکلې ښځې په بڼه ورته راولېږله. ملایکه د شپانه مخې ته کښېنسته.

شپانه چې دا ښځه ولیدله چې د ده و مخ ته ناسته ده، باره ئې بدن په لړزېدو سو او پوښتنه ئې ځني وکړه چې: "ښځې د څه له پاره دلته راغلې یې؟ زما و ستا تر منځ خو پېژندګلوي هم نسته. نه ستا احتیاج په ما مانده دئ او نه زما دا په تا". ملایکي ورته وویل چې: "اې ځوانه! زما حسن و ښایست ته نه ګورې، زما خوشبویي نه درباندي ځي، ښځو ته د نارینه وو په اړتیا نه پوهېږې. زه باید ولې تا ته رانه سم؟ او ولې باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د وصال ارزو و نه کړم؟ زه پخپله خوښه او د خپل زړه په غوښتنه دلته راغلې يمه. اوس چي هيڅوک بل دلته نسته، غواړم چي په دې غره کي له تا سره واوسم. ستا د ژوند ملګرې سم او که ته زما سره يو ځای سې، ناروغي به دي درڅخه ولاړه سي او بيرته به روغ رمی سې. له ښځو سره که دي د يو ځای ژوند خوند وکوت، بيا به پر خپل هغه ژوند باندي ډېره پښېماني وکړې چي په جره ګی، کي دي تېر کړی دئ. دا يو پند دئ چي درته ومي وايه". شپانه ورته وويل چي: "اې، شيطاني چمبازي! زما څخه ليري ښوره. نه مي ستا پر خبرو باور راځي، نه به تا ته درنزدې سم او نه مي ستا وصال ته حاجت سته. د هر چا په زړه کي چي ستا مينه ولوېده، د آخرت برخه ئې سپکېږي او که چا د آخرت مينه قبوله کړه، ستا څخه ليري کېږي. ته هغه څوک يې چي اولين و آخرين دي دواړه تېرايستلي دي. افسوس پر هغه چا چي ستا په دام کښېوزي". ملايکي ورته وويل چي: "مه شوده کېږه. ما ته مخ راواړوه. زما ښايست و جمال ته وګوره. زما وصال غنيمت وګڼه. هغه کار وکړه چي تر تا وړاندي اولنو کړی دئ. اولني حکيمان او پوهان چي هم ئې تر تا تجربه ډېره وه، هم په عقل کي تر تا هوښياران ول، بيا ئې هم له ښځو څخه داسي بېزاري نه ښکاره کوله لکه دا ته چي ئې ښکاره کوې. هغوی ښځو ته ځان نزدې کاوه. دې کار هغوی ته نه په دنيا کي تاوان رساوه، نه په آخرت کي. ته هم له خپلي کږې لاري څخه راواوړه چي يو څه د ښهاني ورځ ووينې".

شپانه ورته وويل چي: "زما له هغه څه سره جوړه نه ده چي ته ئې راته وايې. ما هغه ترک وهلي دي. په دې مي پرې ايښي دي چي ته غولوونکي يې، څوک خطاباسې. نه دي پر عهدوپيمان باور سته، نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي له چا سره وفا کړې ده. خورا ډېري بدۍ ستا په دې غوږو خبرو کي پټې دي. ډېر نېکان دي غولولي دي او پر ځان دي مین کړي دي. هغو ټولو آخر پښېماني کړې ده. زما څخه ولاړه سه ځکه تا د نورو د فساد له پاره ځان جوړ کړی دئ". شپانه دا وویل او خپل کوسی ئې پر سر راکش کړ او د خپل پروردگار په ذکرمشغول سو. ملایکي چي د ده کلک یقین او ټینګه عقیده ولیدله، نو ځني ولاړه سوه او اسمانو ته وختله. دې غره ته نژدې یو کلی وو. په دې کلي کي یو خورا ښه پرهېزګاره سړی اوسېدی. دې ښه سړي خوب ولید چي یو چا ورته هاتفي ږغ وکړ چي تا ته نژدې په پلاني غره کي یو نېک سړی پروت دئ. ورسه او د هغه په خدمت کي واوسه. دا سړی سهار غره ته رهي سو. پر لاري ګرمۍ په عذاب کړ، باره د یوې وني تر سیوري لاندي کښېنوست. په دې ځای کي د اوبو یوه چینه وه. ده هم څنګ ورته واچاوه چي ځان هوسا کړي. په دې وخت کي ناڅاپه د هوا مرغان او د غره وحشي ځناوران دې چینې ته د اوبو څښلو یا اوګاه له پاره رامات سول. خو څرنګه چي د چینې پر غاړه دا عابد سړی ناست وو، نو بیرته به وتورېدل او ولابه ړل. عابد له ځانه سره وویل چي زما ناسته خو دلته د دغو مخلوقاتو د تندي سبب سوه. د هغي ورځي له بازخواسته څخه وبېرېدی چي د کلي کسات به له ښکره وري اخیستل کېږي. باره په ژړا سو او خپل ځان ئې ملامت کړ او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

خدایه ستا په دې جهان کي که یو پاک دئ سل ناپاکه
ما پر لاري برابر کړې له بې لارو امان راکه
زه دي داسي ژوند نه غوارم چي تر مرګه به ګمراه یم
مرګی سل ځله بهتر دئ تر بې لاري ژوند و ژواکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

آبس، په ژړاندو سترګو رارهي سو څو تر شپانه پوري ورسېد. شپانه ته ئې سلام واچاوه. هغه علیک ورته ووایه او پوښتنه ئې څني وکړه چي ته و دا ځای؟ ما ته خو هیڅ بنیادم تر اوسه پوري دلته نه دئ راغلی. ته څرنګه راغلې؟ عابد ورته وویل چي: "په خوب کي یو چا ستا د دغه غار نښاني راکړه. ما ته امر وسو چي درته راسم او زه هم دا دئ راغلم". شپانه د ده له خبرو څخه ډېر خوشاله سو. دواړه په هماغه غار کي د خدای په عبادت مشغول سول. د مېږو په شیدو او د پسونو په غوښو ئې ګوزاره کوله. په دنیا کي له مال و اولاده مجرد پاته سول څو د یقین مقام ته ورسېدل.

کیسه چي تردې ځایه راورسېدل، شهریار پاچا وویل: "اې شهرزادي! زه خو دي بیخي ډېر د زاهدانو لاري ته وهڅولم. د ښځو او نجونو پر وژلو دي پښېمانه کړم او د خپلو ناوړو عملونو له اسیته ځان ملامت بولم. اوس که دي د مرغانو کم نکل مکل زده وي، هغه راته وکړه". شهرزادي ورته وویل چي: "اې زموږ نېکمرغه پاچا! د نکلو په کتابو کي راغلي دي ...".

د هېلۍ او کیشپ نکل

یوه ورځ د اوبو یو مرغه په هوا سو. اوبو ته ئې کتل او وئې لیدل چي یوه ډېره اوبو رااخیستې ده. مرغه له هوا څخه راتا سو او پر دغه ډېره ودرېدی شاوخوا ئې وکتل چي ګوري یو بویناکه شی اوبو رااخیستی دئ. رائې ووړ، رائې ووړ او دغي ډبري ته تکیه سو. مرغه چي ورته وکتل، دا بویناکه شی مړ بنیادم وو چي پر بدن باندي ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري او نېزې ټپونه ليدل کېدل. مرغه له ځانه سره وويل چې دا هرومرو يو ناولی ظالم سړی وو. خلکو وژلی دئ او له شره ئې ځان خلاص کړی دئ. هېلۍ و دې بويناکه مړي ته اريانۍ اخيستې ده چې ناځاپه له هوا څخه ټپوسان و باښې و پکي باښې راښکاره سوې او پر دې بويناکه مړي ئې غوټې راووهلې. هېلۍ چې دا حال وليد، وبېرېده، له ځانه سره ئې وويل چې ياره، ښه به دا وي چې دا ځای پرېږدم. باره په هوا سوه په داسي ځای پسي ئې کتله چې له دغو مرداريو او ځيرونکو و وحشي مرغانو څخه ليري او گوښه وي. تله، تله، تله څو د اوبو په منځ کي ئې يوه درخته په سترگه سوه او پر کښېنستله. خپله مېنه او وطن ئې ډېر ارمان سو. ول خدايه! غم او واهمه دي تل له ما سره مله کړې ده. هر ځای چې ولاړه سم، دوی سم راپسې وي. خوښ خوشاله ناسته وم. دغه بويناکه جسد اوبو راووړ. ما چې ويل دا به زما رزق و روزي وي او خدای به رالېږلې وي. هغه رزق وروزي مي دې ځېرونکو مرغانو راڅخه وتروښوله. ما ته د خدای پر اوبجه باندي بل څه پاته نه سوه چې ژوند په وکړم. خو هوښياران بايد و نه غولېږي. هر چا چې پر دې نابوده باندي اعتماد وکړ، د مرگ تر ساعته به په ناپوهۍ کي ډوب وي. تر هغه ساعته پوري چې په خاورو کي ئې کښېږدي. دوستان او خپلوان ئې خاوريورباندي واړوي. د مېړنو له پاره د دنيا پر مصيبتو باندي تر صبر و تحمل بل ښه شی نسته.

هېلۍ په دغه چورتو او خيالو کي ډوبه وه چې ناځاپه له اوبو څخه يو نر کيشپ راووت. مرغه ته نږدې راغی او سلام ئې ورواچاوه او ورته وې ويل چې اې ښاغلې! ولي له خپلي مېني څخه راليري سوی يې؟ مرغه ورته وويل چې پر مېنه مي دښمنان راتوی سول. هوښياران خلک

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دښمنانو سره د ليدو کتو زغم نه لري. شاعر څه ښه ويلي دي:

پـــر دنيـــا چـــي انـــسان نـــه وو ، پـــا چهي وه د اســـانو
ژوي ټولــه ســره ورونــه، خوشـــالي وه پـــر خوارانـــو
دا شرير چي رانـازل سو ، بـد مرغی ئـې کړلـي تيتـي
ظلـم خپـور سـو پـر مرغـانو ، جبر و زور سـو پـر کبـانو
دښـــمنۍ ئـــې وکرلـــې، عـالمونـــه ئـــې تـــالا کـــړل
پـه اوبـو و پـه هـوا کـي، ټـپـک سـو ورک د مظلومـانو
دا بد مرغه که واکمن وو ، تـا بـه پـرې نـږدي اوبـو کـي
مـا بـه کـښته لـه هـوا کـړي، الـوی بـه سـم اورو کـي

کيشپ چي په حال پوه سو، نو ئې هيلۍ ته وويل چي زه به له دې وروسته پر تا باندي پام کوم او درڅخه ليري کېږم به نه. ما اورېدلي دي چي په دنياکي له وطن څخه تر جدايي بل هيڅ دروند مصيبت نسته. د هوښيارانو په نظر د دې مصيبت علاج اول صبر و تحمل دئ او بيا نو له سپېڅلو او رښتينو کسانو سره ناسته و ولاړه ده. زه هيله من يم چي زما خبري به ستا خوښي سوي وي او ما د يوه خذمتګار دوست په توګه ومنې. هېلۍ چي د کيشپ دا عالمانه وينا واورېدله نو ئې ورته وويل چي حقيقت هم دا دئ چي ما له خپلي ابايي مېني او له خپلو يارانو څخه د بېلتون زهر او د مرګي لذت څکلی دئ. هوښياران بايد د غم او ماتم پر وخت له دوستانو څخه مرسته وغواړي او د وفا له څښتنانو سره ملګرتوب وکړي. صبر او زغم ولري ځکه چي صبر ډېر ښه خوی او خصلت دئ او د زمانې په لوړ و ځوړ کي د چا له زړه څخه بېره ايسته کوي. کيشپ ورته وويل چي تشويش او انديښنې دي له تا ليري وي، رشتيا هم بدي انديښنې د چا ژوند پر نيمګور دروي او مېړانه له

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځه وړي. هېلۍ ورته وویل چي زه هر وخت د زمانې له حادثو څخه په وهم و اندېښنه کي یم. کیشپ چي دا خبره واورېده، ورته رانزدې سو او پر تندي ئې مچ کړه او ورته وې ویل چي د الوتونکو ټولۍ هر وخت ستا څخه مشورې اخلي. ته څرنګه غم ته په زړه کي لار ورکوې؟ هېلۍ په دغه وخت کي په هوا سوه او هغه ځای ته ولاړه چي د انسان بوېناکه جسد پکښې پروت وو. هماغې ډبري ته چي ورسېده، هورې ځای وو، جولا نه وو. د بوېناکه جسد فقط یو څو هډوکي پراته وه او بانښې و ټپوسان پر خپله ترړه تللي ول. چابک بیرته کیشپ ته راغله او د دښمنانو د تګ حال ئې ورته بیان کی او ورته وې ویل چي اوس نو بیرته خپلي مېني ته ځم چي خپل دوستان و یاران ووینم. له خپل وطن څخه چاره نسته. آبس، کیشپ هم ورسره رارهي سو. په هغه ځای کې داسي څه و نه لیدل چي د چا دي تراه ځني وسي، یا دي ځني وډارېږي. د هېلۍ تندی سره وغوړېدی او سترګي ئې روښانه سوې او دا بیتونه ئې وویل:

شکر دي وي خدایه چي ژوندی او پر خپل کور یم
ناسته له دوستانو سره خوښه له هر لوري یم
تل دي دا جونګړه وي ودانه په خپلوانو
لیري دي غمونه وي له دوستا او عزیزانو

څه سر دي پرله ګرزوم، کیشپ هم په هغه ټاپو کي ځانته ځای جوړ کړ او د خوښۍ، خوشالۍ، عیش او عشرت شپې و ورځي ئې تېرولې چي ناڅاپه یوه ورځ په هوا کي یو وړی شهین رانښکاره سو او هېلۍ ئې پخپلو منګولو کي پورته کړه. هېلۍ چي وکتله چي اجل او وخت و وعده ئې رسېدلې ده نو ئې تن و تقدیر ته ورسپاره. وایي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې د هلاک سبب د تسبیحاتو پرېښوول وه. د دې تسبیحات داسې وه: (سبحان ربنا فیما اغنی وافقر).

پاچا شهرزادې ته وویل چې په دې نکل خو دې زه نور هم د زهد و تقوا لور ته ورپورې وهلم. اوس که دې د وحشي ځناورانو کومه کیسه میسه زده وي راته وئې کړه. شهرزادې ورته وویل: "پر غبرګو سترګو!"

د ګیدړې او شرموښ نکل

وایي چې په پخوا زمانو کې یوه ګیدړه او شرموښ یو ځای سره اوسېدل. انډیوالي ئې ښه ډېره اوږده سوه. دې شرموښ به هر وخت پر ګیدړې باندې ظلم کاوه خو ګیدړې به بیا هر وخت دی و دوستۍ او ښې ګوزارې ته راباله او ورته ویل به ئې چې که ته دې دا ظلم پرې نږدې او زما حق پر ځای نه کړې، خدای به دې د بنیادم په لاس ورکړي. د هغه خورا ډېر چلونه او چمونه زده دي. په هوا کې مرغان ښکارولای سي او په اوبو کې کبان نیولای سي. غټې غټې ډبرې ماتولای سي. له غرو څخه ئې ښارونو ته وړلای سي. ته د انصاف لار واخله، ظلم پرېږده. تا ته به هم خدای خیر درپېښ کړي.

شرموښ د دې خبرې نه منلې او په قهر ئې جواب ورکاوه. یوه ورځ ئې ورته وویل: "ستا ئې د لویانو او مشرانو په کار څه کار؟" بیا ئې نو یوه داسې ټینګه چپلاخه یا څپېړه پر مخ ورسره کړه چې ګیدړه خواره بوڅه راواوښته او بېسده سوه. یو وخت چې پر هوښ راغله، نو ئې په خندانه خوله له شرموښ څخه عذر وغوښت او دا بیتونه ئې ورته وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تکلیف سي د رته پېښ د دوست له خوا
او بیا وروسته په عذرونو سي گویا
چا ته بویه چي ئې عذر ورمنظور کړي
عذر نه منل بتر دي تر گناه
دا خبر له اولنو څخه راپاته
کوږ مغزی توره هیڅ نه خوري د هیڅ‌چا

شرموښ چي دا بیتونه واورېدل، نو عذر خو ئې ومانه منگر ورته وې ویل چي بله ورځ به دا بې معنا خبري ما ته نه کوې. دا خبري تا ته هیڅ گټه نه سي رسولای. یو کار چي تا ته گټه نه رسوي، هغه مه کوه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شرموښ گیدړي ته وویل: کومه خبره چي تا ته گټه نه رسوي، مه ئې کوه او کوم څه چي تا نه خوشاله کوي، مه ئې اوره. گیدړي ورته وویل چي بالکل سمه ده. ستا نصیحت به په غوږکي ټینگ ونیسم او هیڅکله به ستا له رضا پرته هیڅ کار هم و نه کړم. پوهانو ویلي دي چي چا پوښتلی نه یې، جواب مه ورکوه. کوم ځای ته چي چا بللی نه یې، مه ورځه. هغه کار چي گټه نه لري، مه ئې کوه. ظالمانو ته د نصیحت خبري مه کوه ځکه ستا د پند و نصیحت پر ځای به ظلم و مشقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربانديِ راولي. شرموښ چي د ګيدړي خبري واورېدلې، نو مخامخ خو ئې ورسره وخندل منګر په زړه کې قسم ورته واخيست چي که نن وي که سبا، دغه ګيدو انا به هرومرو وژنم. خو ګيدړي بيا د شرموښ د ظلمونو په مقابل کي له صبر و زغم څخه کار اخيست او له ځانه سره به ئې ويل چي د ظلم پای وران دئ. ظالم به آخر تاواني کېږي او ناپوه به آخر پښېمانه کېږي. څوک چي له خدايه وبېرېږي، شا ئې مځکي ته نه رسېږي. انصاف د اشرافو کار دئ او په دنيا کي تر ادب ښه خوی بل نسته. غوره لار دا ده چي له دې ظالم سره ګوزاره وکړم. ظالم ته خدای پخپله سزا ورکوي. باره نو ګيدړي و شرموښ ته وويل چي بنده چي خدای ته توبه وکاږي، خدای ئې توبه قبلوي. ما اريانې له ناپوهۍ څخه تا ته نصيحت کاوه. که په دې خبر سې چي ستا څېړې زه څونه خوږ کړې يم، ولچي دستي مي وبخښې. دې چپلاخي که څه هم زما ماغزه راخبر کړه، خو ګيله او شکايت نه کوم. څه ښه ئې ويلي دي چي: "شيخ فريده، خاموشي دي بهتري ده". د دوستۍ څپېړه که څه هم په اول سر کي ترخه ده خو مېوه ئې بيا خوږه ده.

شرموښ ورته وويل چي دا وار خو مي وبخښلې، منګر زما له خښمه به ځان ساتې، امر به مي منې. ګيدړي ورته وويل چي پر دواړو ستر ګو ئې منم. دا ګيدړه به هر کله په واهمه کي وه. يوه ورځ ګيدړه د انګورو يو باغ ته ولاړه. د باغ په دېواله کي ئې يو سوری په سترګه سو. له ځانه سره ئې وويل چي دا سوری بې څه نه دئ جوړ سوی. ښه به دا وي چي له دې سوري څخه څوک ځان ليري وساتي. اولنو ويلي دي چي که دي په مځکه کي سوری وليد، لار ځني چپوه. هوښ کوه چي پښه پکښې کښېنږدې. که دي کښېښووله، د هلاکت سبب به دي سي. وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوا به ځينو خلکو د مړې ګيدړې پوست له پروړو ډک کړ. په باغ کې به ئې يو ځای ودراوه. مخ ته به ئې انګور ورته کښېښووله. نوري ګيدړي چې به دغه ځای ته ورغلې په دام کې به بندي سوې. ګيدړې فکر وکړ چې د دغه دېواله سوری هم له دغه راز داموځخه يو دام دئ. باره ګيدړه په ډېر احتياط سره ورو ورو دېوال ته نژدې سوه او هغه سوري ته ئې وکتل. چې ګوري، د سوري تر شا يو ژور ډب دئ چې د باغ څښتن د وحشي حيوانانو د نيولو له پاره کيندلی دئ. ګيدړه له ډب څخه ليري ودرېدله او د خدای شکر ئې پر ځای کړ چې د دې په زړه کې ئې بېره ورواچوله او همدا بېره د دې د نجات سبب سو. له ځانه سره ئې وويل چې خدای دي وکړي چې د دې ناولی دښمن شرموښ پکښې ولوېږي او تر هغه وروسته به نو دا د انګورو په باغ کې يوازې ګرزي او خپلې چړچې به کوي. باره ئې سر وښوراوه او له خوشالۍ څخه شنه د خندا ولاړه او په خنداکې ئې دا بيتونه هم زمزمه کړل:

دا به څرنګ نېک ساعت وي چې دښمن مې بند په دام وي
لــه خوښــيه بــه نڅېــږم ټــول ژونــدون بــه مــې ارام وي
واهمــې بــه تــښتېدلې، انديــښنې بــه پــه فــرار وي
مخ به تک تور د دښمن وي، په عالم کې به بدنام وي
هوســونه بــه رادرومــې، زمــا و لــور تــه زمــا و کــور تــه
عــيش ونــوش بــه مــې نــصيب وي بختــوري بــه ايــام وي
که دا باغ دئ کې مېوې دي تصرف به مې ټول خپل وي
څــه بــه خــورم، څــه بــه ښــندمه شــکرانه بــه د طعــام وي

دا بيتونه چې ئې وويل، باره تر شرموښ پوري په منډه راغله او ورته وې ويل چې خدای دي بخت بيداره کړ او له غيبي خزانو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر یوه باغ پېښه سوم. دا ټوله غیبي شتمني او بې تکلیفه رزق وروزي دي خدای پر تا باندي مبارک ولري. شرموښ ورته وویل چي دا باغ دي څرنګه پیدا کړ. ګیدړي ورته وویل چي د انګورو پر یوه باغ پېښه سوم چي څښتن ئې مړ سوی وو. چي ورننوتم او دا رنګارنګ مېوې مي د درختو پر ښاخو ځوړندي ولیدلې، ... د شرموښ خولې اوبه وکړې او د ګیدړي خبره ئې په خوله کي وروچه کړه، ول درځه چي ورځو. باره ګیدړه دمخه سوه او شرموښ په پسې سو. د باغ د دېواله سوري ته چي ورسېدل، ګیدړي پښه ونیوله او شرموښ ته ئې وویل چي دردمخه سه. شرموښ چي په سوري کي پښه کښېښووله، درز ئې سو، په ډب کي ولوېد. ګیدړي چي شرموښ په ډب کي بند ولید، نو دا بیت ئې ورته وویل:

هی توبه! د حرص له زوره خلک اچوي په دام کي
د دنیا طلب ئې ړوند کړي خوله ئې ډکه په حرام کي

بالا نو له ډېري خوشالۍ څخه پرله وڅرخېده او دا بیتونه ئې ورسره زمزمه کړل:

شکر شکر دي وي خدایه چي مي غوښت هغه دي را کړل
په همت دي مېړنۍ کړم، دښمنان مي نیمه خوا کړل
آرزوګاني مي پوره سوې، امیدونه مي غوړېږي
ما یو جام تش کړی نه دئ، ساقي نور ډېر را عطا کړل

باره نو د ډب څنډې ته ورنژدې سوه چي ګوري شرموښ په سرو اوښکو پروت دئ. دې هم سر ورسره پټ کړ او وئې ژړل. شرموښ ورته وویل چي دا اوښکي دي د زړه سوي دي اوکه ... ګیدړي سمدلاسه ورته وویل چي قسم مي دي په هغه خدای وي چي ته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ډېب ته وراچولی يې، چې زما ژړا خو د زړه سوي له اسيته نه ده. ژړا پر دې راغله چې دا ته ولي لا تر دې ګړيه ژوندی پاته يې. افسوس مي پر دې دئ چې ته پخوا لا ولي دې ډېب ته نه وې لوېدلی. که ته زما سره تر شناخت پخوا دې ډېب ته لوېدلی وای، ما به ولي دونه ديدنی او شواخونونه ليدلای. شرموښ ورته وويل چې: "اې پليتي! ژر ورسه او مور مي راخبره کړه .ګوندي هغه مي له څاه څخه دروباسي". ګيدړي ورته وويل چې ته خپل حرص دې څاه ته اچولی يې. د راوتلو اميد نور له زړه باسه. نه دي دي اورېدلي چې وايي: "من لم يفکر فی العواقب لم يامن المعاطب" معنا دا چې: "څه کرې، هغه به ريبې".

شرموښ ورته وويل چې تا خو زما سره مينه و محبت لاره، زما سره دي دوستي کوله او زما له قهره څخه ډارېدلې. اوس ته ما ته زما د خپل بد عمل سزا مه راکوه. هر څوک چې کمزورو ته د مرستي لاس وغځوي، خدای تعالی به ډېر عوضونه و اجرونه ورکړي. ښاعر څه ښه ويلي دي:

له کمزوري سره مرسته مکافات لري بې شانه
دا خبر مي اورېدلي له پوهانو ده، جانانه
د مجرم سزا دغه، چې شرمنده وي په عالم کي
که چا عفوه ورته وکړه، وبه کړي ګټه پرېمانه

ګيدړي ورته وويل چې: "اې بې عقله ځناوره او اې ناپوهه وحشي! خپل ظلمونه دي لکه چې هېر سول. خپل کبروغرور دي لکه چې له ياده وووت. نه دي دي په ياد چې له ډېره کبره به دي هيڅوک په سترګو نه ليدل. تا پر خپلو زېردستانو باندي کله هم رحم کړی وو؟ زه به د شاعر دغه پندونصيحت ولي له زړه باسم چې ويلي ئې دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عفوه ښه ده، بخشش ښه دئ، زې پر سر سترګو منم
خو پر تېپ د ظالمانو مه ږدئ هیڅکله مرهم
دا لوی ظلم پر انسان دئ، لو جفا ده، لو ګناه ده
که چا رحم و شفقت کاوه پر مار و پر لړم

شرموښ ورته وویل چي: "اې پر ما ګراني! ما ته د تېرو ګناهونو جزا مه راکوه. عفوه خو د خدای د دوستانوخاصه ده او احسان خو یوه لویه سرمایه ده. شاعر ویلي دي:

بخت به ویښ د هغه چاوي، کامیابي به ئې په خوا وي
پر عاجز چي شفقت کړي، د بېوزلو همنوا وي

څه سر دي پرله ګرزوم. شرموښ خورا ډېري توري تپې وکړې او ګیدړي ته ئې ډېري زارۍ و جګۍ وکړې او ورته وې ویل چي له دې کندي څخه ئې وباسي، خو ګیدړي ورته وویل چي: "اې چمبازه! له دې کندي څخه د راوتلو خیال له سره وباسه. دا کنده ستا د خپلو عملو مکافات دئ". بیا ئې نو په خندا ورته دا بیتونه وویل :

چي پرون دي وه کرلي نن ئې وربېه حاصل
عاقبت به وي همداسي د ناپوهه د جاهل
پر دښمن که دي لاس بر سو فرصت مه باسه له لاسه
دا خبره مي زده کړې ده له خپل پیر کامل

شرموښ ورته وویل چي ما خو ستا څخه د یارۍ تمه درلوده او فکر مي نه کاوه چي ته به مي دې کندي ته ورواچوې. باره ئې تر سترګو اوښکي راتوی سوې او په ژړا کي ئې ورته وویل:

ما ول ته به مي، پخپل مهرو کرم ونازوې
هی افسوس ته مي د لاسه لا تور مخ راتوروې

(c) ketabton.com: The Digital Library

گیدړي ورته وویل چي اې ناپوه دښمنه! دا څه پېښه سوه چي ته له هغه تکبر و ستمگرۍ څخه د عاجزۍ او پښېمانۍ دې حال ته راغلې. ما چي ستا سره د دوستۍ خبري کولې، هغه خو مي ستا د ظلم و ستم له ډاره کولې. داسي نه وو چي ما د زړه له کومي غوښتل چي ستا سره دوستي وکړم. اوس د خدای احسان دئ چي ته ئې په غم و بلا کي گرفتاره کړې. شاعر څه ښه ویلي دي:

کــــه چـــا واخیـــستله تـــوره د ســـــتم
عاقبـت بـه کـړي خپـل ځـان بانـدي کـړم
د ستم دوران یـو څـو ورځـي دئ پـوه سـه
ژونـدون نـه پـایي پـه مِکـر و پـه چـم

شرموښ ورته وویل چي اې ځوانمرده ځناوره او اې هوښیار وحشي! دا د دښمنۍ خبري پرېږده. زما و ستا د پخوانۍ اشنایۍ په خاطر زما په خلاصېدو کي مرسته راسره وکړه. ولاړه سه، یوه رسۍ راوړه. یو سر ئې په یوه درخته پوري وتړه او بل سر ئې ما ته راوځړوه. چي له دې کندي دروختلم، زما ئې ستا سره وعده چي خپل ټول هست و نېست به تا ته دروبخښم. گیدړي ورته وویل چي: "گرگه، بله چاره دي نسته بې له مرگه". خبري نوري مه اوږدوه. بې فایدې خبري گټه نه دررسوي. خپل کړه دي در په یاد که، خپل مِکر دي در په زړه که. او ته لا ودرېږه، سختۍ لا نوري درته گوري. د ډېرو سنگسارېدل دي لا هم په مخ کي دي. د دې دنیا سختۍ چي درباندي تېري سي، د هغې دنیا سوځې لا هم درته گوري، د دوزخ لمبې لا هم درته انتظار باسي.

شرموښ ورته وویل چي: "یا اباالحصین! له زړه څخه دي کینه و

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغض وباسه. د دوستۍ لار را واخله او پوه سه چي هر چا چي يو ځوک له مرگه خلاص کړ، گويا ټول جهان ئې له مرگه وژغوره. دښمني و فساد دي اور واخلي. پوهانو له فساده کرکه کړې ده. تر دې به زيات فساد څه وي چي زه په دې کنده کي پاته سم او د مرگي په غېږ ورسم او ستا دي په وس پوره وي چي ما له دې کندي دروباسې.گيدړي ورته چي اې ظالمه خدای ناترسه! ما ته ستا د دې ظاهري غوړي ژبي او د باطن له خباثت څخه د هغه باز کيسه را په ياد سي چي له زرکي سره ئې چم و دروه کړې وه. شرموښ ورته وويل چي د باز و زرکي کيسه څه راز وه؟ گيدړي ورته وويل چي يوه ورځ د انگورو باغ ته ولاړم . غوښتل مي چي يو څه انگور وخورم. چي گورم، يو باز دئ پر زرکه باندي غوټې وهي او غواړي چي ښکار ئې کړي. زرکي ځني الا کړه او خپلي ځالي ته ولاړه او هورې پټه سوه.

باز ورغی د غار په خوله کي ورته ودرېدی او وربږغ ئې کړه چي: "اې بېعقلې! ما چي ته په دښت کي وليدلې چي په دانه پسي گرزېدلې. زړه مي درباندي وسوځېدی او دا دئ اوس مي يوه لمن دانې راټولي کړي دي او تا ته مي راوړي دي چي وئې خورې. تا راځخه الا کړه. زه ستا د دې تېښتي په سبب پوه نه سوم. راووزه او هغه دانې چي مي درته راوړي دي، وئې خوره. زرکي چي دا خبري واورېدلې، زړه ته ئې ولوېدله او له ځالي څخه راووتله. د دې راوتل وه او د باز پر حمله وه. ټينگه ئې په منگولو کي ونيوله.

زرکي ورته وويل چي: "دغه دي ها ياري و دوستي وه؟ دغه دي ها دانې وې؟ ما ستا پر درواغو باندي باور وکړ او ته مي اوس غوښې خورې. پوه سه چي دا غوښې به خدای ستا په نس کي زهر کړي". باز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پر خبرو غوږ و نه نیو او ښځکي ئې ورتاشي په تاشي (تارپه تار) کړې او خواره کی. ئې مړه کړه او وئې خوړه. باره ګیدړي شرموښ ته وویل، هر چا چي بل چا ته کوهی کیندلی وي، آخر پخپله پکښې لوېږي. تا زما سره د چم و خطا ایستلو لار اخیستې وه، آخر دي پخپله ښه پکښې وښوئېدله. شرموښ ورته وویل چي دا د اناګانو کیسې و متلونه پرېږده. ته څه ما ته زما د بدیو خبري کوې. د هغو بدیو سزا مي همدا بس ده چي په دې کنده کي په دغسي بدحال کي پروت یم. زما پر حال خو زما د سر د دښمنانو لا زړه سوځل کېږي. ته اوس یو کار وکړه چي سل کاره وارزي. ما د دې کندي څخه دروباسه. تا نه دي اورېدلي چي دوست به دي وژړوي او دښمن به دي وخندوي. ما خو چي پر تا ظلم کاوه، نو په زړه کي خو مي بد نه وه دربادي پېرزو. په زړه کي خو دي دوست وم. هوښیارانو ویلي دي چي دوست باید د دوست په ژغورلو کي زیار وباسي او ښه دوست تر ورور لاهم چا ته نزدې وي. که ته مي له دغه جنجاله څخه وژغورې، دونه مال و دنیا به درکړم چي تر مرګه به ئې تمامه نه کړې. داسي چمونه وچلونه به دروښیم چي تر دې باغ به سل کوټې ښه باغونه په پیدا کړې. پر داسي خوږو مېوو به پېښه سې چي خوله به دي تر قیامته پوري په خوږه وي.

ګیدړي پر وخندل او ورته وې ویل چي عالمانو خو ښه ویلي دي. دا خو رشتیا دي چي دوست به د دوست په ژغورلو کي کوښښ کوي. منګر زه ستا و عقل ته اریانه تللې یم چي پر دا دونه ظلم و ستم باندي چي پر ما دي کړی دئ، اوس لا هم ما په دوستانو کي شمېرې؟ ما ته د انګورو د باغو د پیداکولو چمونه راښیې؟ که ستا داسي چمونه زده وای، پخپله به دي د ځان غم خوړلی وای او دا بده ورځ به نه دربادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتللای. ته هغه چا ته ورته يې چي پخپله ناروغ وي او بل چا ته د روغېدو علاج ورښيي.

شرموښ چي د ګيدړي دا خبري واورېدې، پوه سو چي د مرستي تمه بې ځايه ده. باره په ژړا سو او وې ويل چي تر اوسه مي چي هر څه کړي دي، له ناپوهۍ مي کړي دي. که له دې بلا څخه خدای دا واري خلاص کړم، نور مي توبه ده او بيا به بد نه کوم. تر ځان کمزوري به نه ځوروم. يوه ګودړۍ به واغوندم، په غره کي به له ځناورانو څخه ګوښه يو ځای کښېنم. که مي چا ته کوم خير رسېدی، خو وررسوم به ئې او له محتاجانو سره به مرسته کوم او که نه وو، د خپل خدای عبادت به کوم.

آبس، سر ئې پټ کړ او په ژړا سو. دونه ئې وژړل چي آخر د ګيدړي زړه پر وسوځېدی او د ده په توبه کښلو باندي خوشاله سوه. باره ئې کندي ته شا وروګرزوله او خپله لکۍ ئې وروځړوله.

شرموښ ترلکۍ ټينګه ونيوله او ځان ته ئې ورکش کړه. ګيدړه هم درز سو، لاندي ورولوېدله. ګيدړه چي کندي ته ورولوېدله، باره شرموښ سترګي پر راغټي کړې، ول: ولي دي پر ما رحم نه کاوه؟ سختي و تونديي خبري دي راته کولې. آخر، زه خو دي ياروم. شکر دي وي خدای ته چي ته هم زما په رنګ سوې. پوهانو ويلي دي چي: "مه کوه په ما، و به سي په تا". باره نو شرموښ دا بيتونه ورته وويل:

ولي غوزاره سوې، ګيدو انا ! چادي سوې
د زمرو په لاس کي کښېوتي بندي سوې
تا د بل له لاسه ډېر شکايت وکړ
خو آخر خپله اخته په دا خواري سوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نـو وو ایــه چــي ظلــم وو چــا کــړی؟
اوس پـو هېږې چي دا چيـري زنـداني سـوې؟

تر دې بيتو وروسته ئې گيدړي ته وويل چي اوس نو مجبوره يم چي تا تر ځان دمخه کړم. دمخه تر دې چي زه مړ سم، تا به هم د مرگي په غېږ ورولم. گيدړي فکر وکړ، چي له دې کورخرا پي سره خو په بلا کښېوتم. اوس نو بايد له خدای راکړي عقل څخه کار واخلم او خپله ټوله هوښياري په کار واچوم چي د دې سرکوزي له زوی څخه ځان خلاص کړم. پوهانو ويلي دي چي اوښکي د مصيبت پر وخت ښه علاج دئ:

چي پـه ښـوی پيالـه کـي ولـو ېږي مېـږی
پــه زور نــه سـي راخــتلای روغ رمــی
چارناچـار بـه لـه حيلـې څخـه کـار اخلـي
کنــه، نــه خېـژي لــه پــښې څــه دا اغــزی

باره گيدړي ورته وويل چي اې اميره! زما پر وژلو باندي تلوار مه کوه. عجله د شيطان کار دئ. دا کار مه کوه. پښېمانه به سې. که ما ته وخت راکړې او زما پر خبره غوږ ونيسې، که خدای کول دواړه به له مرگه نجات ومومو. خو که دي زما پر وژلو باندي بېړه وکړه، دواړه به په دغه کنده کي مړه پراته يو. شرموښ ورته وويل چي: "اې پليتي چمبازي! وو ايه چي زما و ستا د نجات لار کومه يوه ده؟ او مهلت د څه له پاره غواړې؟" گيدړي ورته وويل چي زما نخشه داسي ده چي اول خو به ته زما سره بد نه کوې. بد خو لا څه چي د لاسه به ښه راسره کوې. ځکه ما ستا توبه واورېدله چي پر تېرو کارو دي پښېماني کوله، د هغو له بابته خواشينی وې او افسوس دي کاوه، د دوستانو له ازارولو دي هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه وکښله. دا مي هم ستا له خولې واورېدله چي که له دې کندي څخه خدای نجات درکړ، نور به نو خوږې مېوې او انگور نه خورې. د تقوا لار به اخلې، نوکان به دي پرې کوې، غاښونه به دي کاږې، گودړی به اغوندې او خدای ته به نزدې کېږې. ستا دې خبرو زما پر زړه باندي د رحم اوبه تويي کړې او سره له دې چي ستا د وژلو په لټه کي وم، خو چي ستا توبې ته مي وکتله، پر ځان مي فرض وگڼله چي له دې مصيبت څخه دي خلاص کړم. نو هغه وو چي خپله لکی مي کندي ته د دې له پاره دروځړوله چي ته لاس پر ونيسې او له کندي راووزې. منگر ته له خپله زوره ناخبره وې، د دې پر ځای چي ځان له کندي راوباسې، زه دي د ځان و خوا ته داسي په زور او قوت کش کړم چي ما فکر کاوه لکی به مي اوس غوټه په بېخ کي پرې سي. اوس دا دئ زه و ته دواړه په دې کنده کي بند پاته سوو او په داسي بلا اخته سوو چي خلاصېده ورڅخه مشکله ده. منگر که ته زما خبره راسره ومنې نو بيا د خدای په فضل دواړه له دې مصيبته څخه خلاصېدلای سو. په دې شرط چي تر نجات وروسته نو ته پر خپله خبره ودرېږې او توبه دي ماته نه کړې. بيا به نو زه و ته بيرته سره ياران سو. شرموښ ورته وويل چي: "ستا خبره څه ده، چي وئې منم؟"

گيدړي ورته وويل چي ته د شا پر پښو جگ ودرېږه. زه به ستا پر اوږو باندي وخېژم او ځان به د کندي ژی ته ورنزدې کړم او له کندي به ووزم. بيا به نو تا ته رسی راوځړوم، ته به پر هغې باندي راوخېژې. شرموښ ورته وويل چي زما ستا پر خبره باور نه راځي. پوهانو ويلي دي هر چا چي د نامردانو په خوله وکړه گويا ځان ئې وغولاوه او د ازمويلي بيا ازمويل خو آخر پښېماني ده. په دې باب شاعر څه ښه ويلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي:

ازمويلى مې ستا نيت دئ ستا کارونه
تجربې دي رابنوولي ستا مکرونه
په بلاوو، په ژړاوو به اخته سي
که چا ومنل دا ستا چټل پندونه
اوربدلي به دي وي له اولنو څه
"د دښمن اول کلام پسې تېپونه"

گیدړي ورته وویل چې مه کوه، بد گومان د ایمان زیان دئ او ښه گومان د ځوانمردانو کار دئ. اوس ښه لار دا ده چې زه و ته د خپل خلاصون په فکر کې سو. تر دې چې دواړه مړه سو، بهتره به دا وي چې د يوې چارې او علاج په فکر کې سو. بد گومان له زړه وباسه. تې داسې فرض کړه چې تا زما په خوله وکړه او زه له کندې ځخه ووتلم. نو به يا تا ته رسۍ راوړم چې له کندې ځخه پر راوخېژې، يا به داسې وي چې ستا سره به خيانت وکړم، ځان به خلاص کړم او تا به دالته پرېږدم. نو دا خو ممکنه نه ده چې زه دې بيا د ښهاني ورځ ووينم. ستا نېکي به زما د پښو پاى پېچک وي او ځان به ځنې خلاصولای نه سم. په کتابو کې راغلي دي چې: "الوفاء مليح،والغدر قبيح" معنا دا چې: "ښه وي، بد دي ورک سي. وفا خوږه ده او جفا ترخه". ښه لار دا ده چې ته پر ما اعتماد وکړې. زه هم داسې خوړلې شومه نه يم. د دنيا په ښه و بد پوه يم. اوس ژر کوه، وخت تنگ دئ.

شرموښ ورته وويل چې که څه هم پر تا مې باور نه کېږي خو په دې پوه يم چې تا زما توبه واورېدله او زما د نجات په فکر کې سوې. اوس به نو زه ستا خبره ومنم. که دې چم وخطاايستل راسره وکړل، دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چم به خدای ستا د هلاک سبب کړي. آبس، شرموښ پر دوو پښو جګ ودرېدی. ګیدړه ئې په چوچوغاړه کي واخیستله او د کندي ژی ته ئې ورنږدې کړه. ګیدړه جسته وغورځېده او له کندي ووتله.

شرموښ ورته وویل چي: "ګوره اشنایه! چي زه دي هېر نه سم. ژر کوه، رسی راوړه". ګیدړي په کټ کټ وخندل او ورته وې ویل: "اې د خدای شوده! تا ته لکه چي پر ما باندي هم د ځان خیال کړی دئ. ما چي ستا توبه واورېدله، خوشاله سوم، ونځېدم، لکی مي دروځړوله. منګر تا زه کندي ته ورکش کړم او لاندي دي ورواچولم. اوس خدای زه ستا له منګولو او له هغه مصیبت څخه خلاصه کړم. نو اوس به څرنګه زه ستا د وژلو په فکر کي نه کېږم. ته د شیطان له ذاته یې. برایې مي خوب لیدی چي ستا واده وي او زه پکښي نڅېږم. له یو چا څخه مي د خپل خوب معنا وپوښتله.

هغه راته وویل چي: "په یوه مصیبت به اخته سې، منګر ژر به ځني خلاصه سې". ستا په لاس زما کښېوتل او بیرته خلاصېدل، زما خوب رشتیا کړ. اې جاهله ! ته باید وپوهېږې چي زه ستا دښمنه یم او ته له شوده ګی څخه زما د اشنایی په هیله یې. پوهانو ویلي دي چي "د بدانو مرګ د خلکو ارامي او د مځکي پاکي ده" زه بېرېږم چي که مي ستا سره وفا وکړه، زه به پخپله پر داسي بلا واوړم چي بیا به مي خلاصېده ځني مشکله وي. شرموښ چي د ګیدړي خبري واورېدې، خپل تندی ئې وټکاوه او ډېره پښېماني ئې وکړه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

شرموښ له ډېري پښېمانۍ څخه مځکه وډبوله خو له ګیدړي سره ئې د عاجزۍ لار راواخیستله. زارۍ ئې ورته شرو کړې او ورته وې وېل چې تاسي د ګیدړو طایفه په ځناورانو کي د ښه خولې و زبان طایفه یاست. ستا خوږه ژبه خو ټولي دنیا ته معلومه ده. زه پوهېږم چې ستاسي ټوکي ټکالي خوښي دي. دا اوس خبري دي هم د ټوکو له اسیته دي، منګر ټوکي ټکالي هم حدواندازه لري. هر وخت ټوکي کول ښه کار نه دئ. ګیدړي ورته وویل چې ټوکي خو رشتیا هم خپل ځای لري او په دې ځای و اندازه ئې ټوکماران ښه پوهېږي. ته بې عقل و ناپوه اوس دا فکر له سره وباسه چې زه به ستا غوندي ظالم له لاسه تر نجات وروسته بیا هم ستا په غوږه ژبه وغولېږم. شرموښ ورته وویل چې اوس مناسبه دا ده چې ته زما د ژغورلو په تلاښ کي سې. زه او ته خو د عمرونو یاران او دوستان یو. که مي ته له دې مصیبته څخه خلاص کړې، زه هم ناچاره یم، ستا سره به ښه کوم.

ګیدړي جواب ورکړ چې پوهانو ویلي دي: "له بدانو سره یاري مه کوه. ځکه له بدانو سره یاري له ځان سره دښمني ده. له درواغجن سره وروري مه کوه. ځکه له دروغجن سره چې ښه وکړې، پټوي ئې. خو که دي بد وکړه، ټوله دنیا درباندي خبروي". پوهانو دا هم ویلي دي چې: "هر څه لره چاره سته، خو مرګی علاج نه لري. هر څه پټلېس کېدلای سي، خو ښېښه چې ماته سوه بیا نه پټلیسېږي. د هر کار دفع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدلای سي منګر که وخت و وعده پوره سوه، هغه نه راګرزي". دا چي ته راته وایې ښه به راسره وکړې" نو ما ته د هغه مار کیسه را په یاد سوه چي وایي یو مار له مارګیر څخه وتښتېدی. یو سړی په مخه ورغی او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "خیرکړې! څه پېښه ده؟ ولي داسي په منډه کي یې؟" مار ورته وویل چي له مارګیره تښتم. ته به کوې خدای به کوي، ما ځني پټ کړه. سړي د مکافات په تمه مار پخپل جېب کي پټ کړ. مارګیر چي تېر سو او د مار له زړه څخه د مارګیر بېره ووتله او زړه ئې پر ارامه سو، باره سړي ورته وویل چي: "راکه، انعام مي". مارورته وویل چي وایه! پر کوم ځای دي وچیچم. ته پوهېږې چي زه خو بل څه نه لرم. سړی ئې داسي وچیچه چي ځای پر ځای مړ سو.

ګیدړي شرموښ ته ورغبرګه کړه چي زما و ستا معامله هم کټ مټ د هغه مار و ها سړي معامله ده. د شاعر دا خبره دي نه ده اورېدلې چي:

که نېکي دي له بدانو سره وکـــړه
ګوا، بدي دي له نېکانو سره وکړه

شرموښ ورته وویل چي: "اې غوړژبې ځناوره! او اې خوش اوازه حیوانه! تا ته زما زور نه دئ درمعلوم. زه پر ټینګوکلاوو باندي یرغل کولای سم، د انګورو شنه باغونه لاښ کولای سم. ته زما له فرمانه سر مه غړوه. زما سره داسي وضعه وکړه لکه یو مریی چي ئې له باداره سره کوي".

ګیدړي ورته وویل چي: "زه ستا بې عقلۍ ته په حیرت کي یم. ته پر ما باندي داسي امرونه کوې، لکه زه چي ستا مینځه یم. خو ژر به وویني چي سروغاښونه به دي د ډبرو په باران ټوکر ټوکرسي". باره ګیدړه د باغ څنګ ته پر یوه لوړه ودرېده او باغوان تې ورږغ کړه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې خوا خلک راغلل او کندي ته راورسېدل. ګيدړي ځني الا کړه او پټه سوه. خلکو وليدل چي شرموښ په کنده کي بند دئ. باره ئې د ډبرو باران پر شرو کړ. تر هغو ئې ډبري پر اورولې، څو شرموښ مردار سو او دوی ځني ولاړل. خلک چي ولاړل، ګيدړه بيرته کندي ته راغله، چي ګوري شرموښ بوړي بوړي مړ پروت دئ. له ډېري خوشالۍ څخه ئې لکۍ يو ډانګ ونيوله او بازۍ ئې شروع کړې او دا بيتونه ئې وويل:

شکر شکر دي وي خدايه چي مي بخت سو راييدار
زما د سر دښمن نابود سو هلته پروت دئ خوار و زار
ما ليدلي دي په ژوند کي ډېر سرونه ډېر تنونه
چي خپل ظلم و ستم دي رسولي تر جګ دار
هوښياړانو راپري ايښی دا متل له زمانو دئ
"کوهی مه کينه و چا ته، نه چي خپله سې پر غوزار"

تر دې وروسته نو ګيدړي په ارام زړه د انګورو په باغ کي خپلي چړچې کولې څو اجل ئې پوره سوه او دا هم مړه سوه. دا وه د شرموښ او د ګيدړي کيسه.

د موږک او تورلمي (سمور) نکل

وايي چي يو موږک او تورلمی سمور[1] د يوه بېوزله بزګر په کور کي اوسېدل. يوه ورځ ناڅاپه د دې بزګر يو اشنای ناروغه سو او طبيب ورته بې پوستکو کونجتي (کونځلي) وروفرمايلې او يو څو کونجتي

[1] سمور ته ئې په افغان قاموس کي تورلمی کښلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې ناروغ ته ورکړې چې سپيني ئې کړي او پوستکی ئې ځني ايسته کړي. دې سړي کونجتي خپلې ماينې ته ورکړې چې سپيني ئې کړي. ماينې ئې دا کار وکړ. په دې وخت کي تورلمي دا سپيني سوي کونجتي وليدلې او ورته وجوغېدی، کرارکرار ئې خپل غار ته چلولې. يو څه کونجتي چې ئې وچلولې، آخر د ناروغ سړي ماينه راغله چې ګوري کونجتي تر پخوا يو څه کمي سوي دي. نو پټه ورته کښېنستله چې د کونجتو د کمښت سبب پيدا کړي. په دغه وخت کي تورلمی راورسېدی او وئې ليدله چې ښځه کونجتو ته څارو ناسته ده. له ځانه سره ئې وويل چې د دې کار پای خراب دئ. زه بايد داسي يو کار وکړم چې زما د غلا بد عمل پکښې پټ سي. دوباره ئې بيرته له غاره څخه د غلاکړو کونجتو راوړل پيل کړل. ښځی چې وليدل چې تورلمی سمدلاسه کونجتي راچلوي، نو ئې له ځانه سره فکر وکړ چې دا کونجتي هرومرو بل چاغلا کړي وې او دا دئ تورلمی ئې بيرته خپل ځای ته راوړي. باره ئې له ځانه سره وويل چې دی خوزموږ سره نيکي کوي نو د نيکۍ په عوض کي موږ هم بايد چې ښه ورسره وکړو. خو زه بايد خپل څار ته ادامه ورکړم څو د کونجتو اصلي غل پيدا کړم.

تورلمی د ښځي په مطلب پوه سو، باره موږک ته ورغی او روته وې ويل چې: وروره! اورېدلي به دي وي چې ګاونډی ډېر حق لري. که څوک د ګاونډي حق پر ځای نه کړي، په دوستانو کي نه شمېرل کېږي. موږک ورته وويل چې: "هو! همداسي خو ده. منګر په دې خبره کي دي مطلب څه دئ؟" تورلمي ورته وويل چې د کور ښتن د خپلو اولادو له پاره کونجتي راوړي دي. څه ئې وخوړلې او نور نو ماړه سول. اوس هغه پاته کونجتي نور ځناوران سمدلاسه وړي. ما ول،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راسه، تا ته به هم حال راوړم ځکه چي اول حق خو د ګاونډي دئ. ته هم ورسه خپله برخه دي ځني واخله.

موږک چي دا واورېدله، له خوشالۍ څخه پرله وڅرخېدی، پر برېتو ئې ژبه تېره کړه او سمدلاسه په کونجتو پسي له خپله غاره راووتی. کونجتو ته چي ئې وکتله هره دانه ئې داسي ايسي لکه تکه سپينه اګۍ. ښځه ئې هم وليدله چي پيره داره ورته ناسته ده. موږک په هغې کي ری و نه واهه، د کونجتو هوا پر غالبه سوه، باره ئې په خوړلو شرو وکړه. ښځي لرګۍ راواخيست او موږک ئې پر دا ککرۍ په وواهه، سر ئې ورمات کړ او پسي مړ ئې کړ. د هلاکت سبب ئې حرص و غفلت او د کار عاقبت په پام کي نه نيول وو. شهريار پاچا چي دا نکل واورېد، ول: "شهرزادي! قسم مي دي په خدای وي چي دا خو دي ډېر عجب نکل راته وکړ. که دي د دوستۍ پالني په باب بل نکل زده وي، راته وئې کړه". شهرزادي ورته وويل چي: " پر غبرګو لېمو".

د پيشو او کارګه نکل

يو کارګه پيشو ته د وروی لاس ورکړی وو او سره دوستان ول. يوه ورځ دوی تر وني لاندي ناست ول چي ناڅاپه يو پړانګ راښکاره سو چي د وني پر لور راوران دئ. پړانګ چي دوی ته نزدې راورسېد،کارګه وني ته والووت او پيشو پر ميدان پاته سوه. باره ئې کارګه ته وويل چي: "اې زما وفاداره اشنا! هله، يو کار وکړه چي له دې بلا څخه خلاص سم. کارګه ورته وويل چي د آفتو په وخت کي له وروڼو څخه مرسته غوښتل خو ضروري خبره ده او دوی هم مجبوره دي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغوی په ژغورنه کي هڅه وتلاښ وکړي. شاعر په دې باب څه ښه ویلي دي:

لــه هغــه ســره د یــار لقــب ښــا یېږي
چــي پــه غــم و پــه ښــادي د رورســېږي
د کاسې یاران خو ډېر دي په دنیا کي
یار هغه چي په تنگسه دي په کار ېږي

د خدای کارونه دي، دې وني ته نږدې يو شپون وو چي دوه زبر زبر د زمري د ښکارسپيان ئې درلودل. کارگه دې سپيانو ته ورغي، وزرونه ئې ورته وسرپول. کاغ، کاغ نارې ئې ورته وکړې. سپيانو پر راوځغستل. دی وني ته ځني والووت. بيرته پر راغوته سو. بيا ئې وزرونه ورته وښورول، نارې ئې ورته ووهلې. يو څه ځني ليري سو. سپيانو بيا پسي راالاکړل. دی بيا يو څه وړاندي ولاړ. سپيان سم په پسې دي. په دې چم ئې سپيان رارهي کړل. شپانه هلته ورته کتل چي يو مرغه په هوا پورته وکښته کېږي او د ده سپيان منډې پسي وهي. کارگه په دې ډول سپيان تر هغې وني پوري راورسول چي پړانگ و پېشو ئې تر لاندي گرزېدل. سپيانو چي پړانگ وليد، پسي ورټوپ ئې کړل. پړانگ ځنی وتښتېد او پيشو د کارگه په حيله او تدبير له مرگه وژغورل سوه.

نکل چي دې ځای ته راورسېد، شهرزادي پاچا ته وويل چي: "اې شهرياره! دا نکل مي له دې اسيته درته وکړ چي موږ بايد وپوهېږو چي د رښتينو دوستانو او ورونو مرسته څوک له مصيبتونو څخه ژغورلای سي. شهرزادي وويل چي تر دې پوري مي يو بل نکل هم را په ياد سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګیدړي او کارګه نکل

چې وو، یوه ګیدړه وه. دا ګیدړه په یوه غره کې اوسېدله. د دې ګیدړي چې به بچیان وزېږېدل، هغه به ئې له لوږي څخه پخپله وخوړل. د غره په سر کې یوه کارګه ځالګۍ جوړه کړې وه. ګیدړي وغوښته چې له دې کارګه سره اشنایي او دوستي وکړي او پخپل یوازیتوب کې ځان ته ملګری پیدا کړي څو بیا د هغه په مرسته د خپلې روزۍ پیداکولو سرښته هم وکړي. باره وررهي سوه او کارګه ته دونه نږدې ورغله چې یو د بل ږغ ئې سره اورېدی. آبس، کارګه ته ئې سلام واچاوه او ورته وې ویل چې یوګاونډی خو پر دا بل ګاونډي باندي دوه حقه لري یو د ګاونډی توب حق دئ او بل د اسلام حق دئ. ته هم زما ګاونډی یې او پر ما باندي دي پوښتنه فرض ده، په تېره بیا ستا غوندي ګاونډي. ته زما په زړه کې ځای لرې او دغه ګرانښت د دې سبب سو چې زه پر تا باندي د مهربانۍ ږغ وکړم. ته په دې خبره کې څه وایې؟

کارګه ورته وویل: هو، خدای په رشتیا خوښېږي. وایي: "سل کاله عبادت، یوه خبره د حقیقت". که مي رشتیا پوښتې، زه دا خبري ستا په خوله کې بولم، نه په زړه کې. بېرېږم چې ته به په خوله خوږه یې او په زړه کږه. په ښکاره به ورور ي غواړې خو په باطن کې به دي دښمني په خیال کې وي. دا ځکه چې ته خوړونکې یې او زه د خوړلو شی. زما و ستا تر منځ د چاخبره: "دوری و دوستی" ښه ده. زه نه پوهېږم چې ته ولي د داسي څه غوښتنه کوې چې هغه له ناممکناتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه دئ. ته د ځناورو له جنسه يې او زه د الوتونکو له ذاته ښځه يم. زما و ستا وروري نه کيږي.

ګيدړي ورته وويل چي زما خو له دوستۍ او نژدېکت ښځه مطلب دا دئ چي يو له بل سره به په کارو کي مرسته کوو او په بدو ورځو کي به يو د بل په درد خورو او له وروري او دوستۍ ښځه به دواړو ته ګټي ورسيږي. زما د صداقت او راستکارۍ يو نکل زده دئ، که دي زړه غواړي درته وبه ئې کړم.

کارګه ورته وويل چي تې راته وکه چي دا ستا په مطلب و مقصد زه پوه سم. ګيدړي ورته وويل چي اې زما ګرانه دوسته! د کيکي (ورږي) او موږک يو نکل دئ چي زه ئې د خپلي خبري پر رشتياوالي باندي د سند په توګه راوړلای سم.

کارګه ورته وويل چي ته دا نکل راته وکه. ګيدړي ورته وويل چي يو موږک وو. دا موږک د يوه غټ سوداګر په کور کي اوسېدی. دا سوداګر خورا موړ وو. مال و دولت ئې خورا زيات وو. يوه شپه د دې سوداګر په کټ کي يو کيکه (ورږه) پيدا سوه. دا کيکه ډېره تږې وه او د سوداګر هم ښه پوست نرم بدن وو. باره ئې ښه ډېريويني ځني وزبېښلې. سوداګر په عذاب سو، له خوبه راوغورځېدی او تيک پر ځای کښېنستی. نوکرانو ته ئې وږغ کړه. هغوی سمدستي ورته راحاضر سول. لستوڼي ئې په کيکي پسي راوغښتل. کيکه چي په حال پوه سوه، باره وتښتېده او پر لاري د يوه موږک پر غار باندي پېښه سوه. د موږک غار ته چي ورننوتله، موږک پوښتنه ځني وکړه چي ته وو، دا ځای؟ ته خو نه زما له جنسه ښځه يې، نه مي په قام و په قبيل يې. ته خو هر وخت زما ښځه په تېښته کي وې، دا نن څه پېښه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیکي ورته وویل چي زه نن د خپل مرگي له ډاره راتښتېدلې یم او تا ته مي پناه راوړې ده. نه مي ستا کور ته ښنګلي دي او نه به زما له خوا تا ته تاوان ورسېږي. موږک چي د کیکي خبري واورېدې .... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

موږک چي د کیکي وینا واورېده، نو ئې ورته وویل چي که خبره همدا وي، چي تا وکړه، نو بس، غم ئې مه کوه. دا دي خپل کور دئ او پکښې اوسه. تا ته به زما له لاسه نقصان و نه رسېږي. د هري بلا مخي ته به زه خپل ځان سپر کړم . دا چي د سوداګر د نورو وینو خوړلو موقع دي له لاسه ووته، ډېر فکر مه په خرا پوه. په هر حال کي راضي اوسه. له واعظانو مي پر منبر باندي تل دا بیت اورېدلی دئ:

چي د چا پـه برخـه نـه سـو د عزلـت آب و عـزت
ګویا ژوند ئې عبث تېر دئ، نه ئې عیش نه ئې راحت
قناعت لو سرمایه ده، پر هر حال ئې شکر بویـه
پـرون تېـر سـو ، سـبا نـسته د مګـړی دئ غنیمـت

کیکي ورته وویل چي: زما وروره! ستا وصیت به هر وخت په غوږ کي نیسم او د ژوند تر پایه پوري به هیڅکله غاړه نه ترې غړوم او پر همدې پاک نیت به پایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږک ورته وويل چي ما ته هم همدا ستا پاک نيت کفايت کوي.
باره، دوی دواړو د دوستۍ لاس يو بل ته سره ورکړ. کيکه به د شپې له خوا د سوداګر کټ ته ورتلله او شپه به ئې هورې سبا کوله او د ورځي پاله به د موږک کره راتلله. يوه شپه چي سوداګر کور ته راغلی، له ځانه سره ئې خورا ډېري روپۍ او سره و سپين زر راوړل. زر ئې يوې خوا و بلي خوا ته سره اړول، رااړول چي په دې وخت کي موږک د روپو شرينګۍ واورېد او سر ئې له غاره راويوست او د سوداګر تماشه ئې کوله. په دې وخت کي سوداګر ته خوب ورغی او سر ئې پر بالښت کښېښوو او بيده سو. موږک کيکي ته وويل چي و دې زرو ته دي چم نه جوړېږي چي تر لاسه ئې کړو. خورا ډېري اړي و ماندې به مو په خلاصي سي.
کيکي ورته وويل چي: "درومې څه به مومې". خدای وايي ته حرکت وکه، زه به برکت درکړم. د هر څه طلب چي وکړې، خدای توان و قدرت درکوي. منګر که کمزوری و کمځواکی وې، نو به د هغي چوغکي په شان پر کوم جنجال باندي واوړې چي د دانې په تمه په لومه کي بنده سي او د ښکاري لاس ته ورسي. اوس خو نه په تاکي دومره قوت سته چي دا زر دي تر دې کور راوباسې او نه په ما کي دونه توان سته چي ان يوه دانه دي راپورته کړای سم.
موږک ورته وويل چي: ما پخپل کور کي اويا سوړي جوړي کړي دي. پر هره سوړه چي مي زړه وغواړي، وتلای سم. او د زېرمو له پاره مي هم خورا کلک ځای جوړ کړی دئ. ته اوس داسي يو چم وکړه چي دا سوداګر له کوره ووزي. دی چي ووزي، د خدای په توکل، بری زموږ دئ. کيکي ورته وويل چي د سوداګر وتل ئې پر ما. دا کار ما ته راپرېږده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره، کیکه د سوداگر په بستر ورننوتله او ځو ځایه ئې وچیچه. دا ولاړه یو ځای پټه سوه. سوداگر راویښ سو، په ځای کي ئې هیسته ودوري وکتل. څه ئې په سترگه نه سول، بیرته پر دا بل اړخ پرېووت. کیکه بیا ورغله او دا پلا ئې تر ها بلي پلا ټینگ وچیچه. سوداگر بیا راویښ سو، پر اړخ رااووښت. کیکه بیا ورغله، بیا ئې وچیچه. دا کار ئې څو پلا تکرار کړ، آخر سوداگر له خوني ووت او د کور څنگ ته چي ئې شرابخانه وه، د هغې په دروازه کي پرېووت او تر سهاره پوري لکه خټکی داسي بیده وو. سوداگر چي بیده سو، موږک و روپو ته وجوغېدی او ټوله ئې خپل ځای ته وچلولې.

سهاروختي چي خلک له کورو رااووتل او سوداگر ئې د شرابخانې په خوله کي بیده ولید، پخپلو منځو کي ئې پس پسی شروع کړ او پر سوداگر ئې د بدو گومان وکړ.

څه سردي پرله گرزوم، گیدړي و کارگه ته وویل چي: "آ زما هوښیار او په ژبه پوه گاونډیه! دا نکلونه مي په دې درته وکړل چي تا ته دروښیم چي که زماسره ښه وکړې، د کیکي په شان به د ښو مکافات وويني. موږک له کیکي سره ښه وکړل، خدای ئې کور له زرو ډک کړ.

کارگه ورته وویل چي: "اې گیدو! ته چمبازه وټگماره یې. ټگي و برگي چي د چا عادت گرزېدلی وي، د هغه پر قول و وعده باندي باور نسته. څوک چي پر عهدوپیمان باندي ټینگ نه وي، هغو ته په کور کي ځای ورکول، ښه کار نه دئ. زه څو ورځي دمخه خبر سوم چي تا له خپل پخواني یار شرموښ سره دوکه وکړه، ودي غولاوه او په کنده کي دي واچاوه او مړ دي کړ. سره له دې چي هغه دي په خټه هم درسره شریک وو، ښه ډېره زمانه مو نمکونه سره خوړلي ول، خو تا د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نمکونو پاس پر ځای نه کړ. زه څرنگه پر تا باندي اعتماد وکړم. ستا چي له خپلو همنوعانو سره دا حال وو، نو له هغه چا سره به څرنگه چلند وکړې چي همجنس خو دي نه دئ، چي نه دئ بلکي د سر دښمن دي لا هم دئ. زما و ستا ياري به کټ مټ د شهين و کمزورو چنچڼو (چوغکو) په شان وي.

گيدړي ورته وويل چي د شهين و د چوغکو نکل څه راز وو؟

کارگه ورته وويل چي: يو وخت خورا ظالم او خدای ناترسه شهين وو.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دوپنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وايي چي په پخوا زمانو کي يو ډېر بدمغزه و ظالم شهين وو چي ټول مرغان او وحشيان ځني په بېره کي ول. د ده له شره هيڅوک نه وه خلاص او د ده د ظلم او ستم کيسو ټول وطن پر سر اخيستی وو. وخت دئ تېرېږي او دا شهين هم څوکاله وروسته کمزوری سو. د ښکار نه وو. وږی سو. دردونه ئې زيات سول او آخر دې اندازې ته ورسېد چي د مرغانو يوه سېل ته به ورغی که به په هغو کي يوه شله شوټه و گوډه وړنده مرغۍ پيدا سوه، هغه به ئې ونيوله او وبه ئې خوړله. مقصد دا چي له هغومره زور او ځواک وروسته ئې بيا رزق وروزي په چم وچمبازۍ سره پيداکوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو، اې ګيدړي! ستا څخه که زور و طاقت هم ولاړ سي، خو چل و چلبازي نه درڅخه ځي. ما ته هيڅ شک وشبهه نه رالوېږي چي زما څخه ستا د ياري غوښتنه هم يوه چلبازي ده. خو زه داسي څوک نه يم چي ستا په چل و چم وغولېږم او درسره يار و اشنا سم. خدای زما په بڼکو کي دا شان قوت ايښی دئ او په سترګو کي ئې داسي روڼا راکړې ده چي نور څوک ئې نه لري او له خلکو څخه د ليري ګرزېدلو چل ئې هم رازده کړی دئ. پوه سه، هر څوک چي تر ځان له غښتلي سره لګيا سي، په جنجال کي لوېږي او ډېره ممکنه ده چي ژوند دي له لاسه ورکړي.

اې ګيدوانا! ډارېږم چي په تا به هم هغه کانه وسي، لکه په چوغکي يا چڼچڼي چي سوې وه.

ګيدړي ورته وويل چي په چوغکي څه سوي ول؟

کارګه ورته وويل چي غوږ ونيسه! وايي چي يوه چوغکه په هوا تېرېده چي لاندي ئې د پسو يوه رمه وليدله. له رمې سره ئې يو لوی ګوربت په سترګه سو چي يو کوچنوټی وری ئې په منګولو کي نيولی وو اوپه هوا روان وو. باره چوغکي هم خپل وزرونه خلاص کړل او ورته وې ويل چي دا به هم د ګوربت پېښې وکړي. ځان ئې غټ وباله او تر ځان له غښتلي سره ئې سم وګاڼه. آبس، په هوا سوه او پر يوه غټ مړه باندي ئې غوټه ووهله. د مړه وړی ئې په پښو کي بندي سوې او د دې پښو ته د لومي په شان ولوېدې. چوغکي چي هر څه وکړل، نه الوتلای سوای او نه ئې خپلي پښې له وړيو څخه خلاصولای سوای. ګوربت ته خښم ورغی او پر راغبرګ سو، يو څو بڼکي ئې ځني وکښلې. په دې وخت کي شپون هم راورسېدی اوچوغکه ئې ونيوله. پښه ئې په تار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروتړله او خپلو بچو ته ئې يووړه. يوه بچي ځني وپوښتل چي: "دا څه شی ده؟" شپانه ورته وويل چي دې تر خپلي کمبلي اوږدې پښې غزولي وې او تر ځان د غښتلي پېښې ئې کولې. چوغکه آخر مړه سوه.

نو ته هم، اې ګيدو انا! تر خپل ځان د غښتلي پېښې او کارونه مه کوه چي هلاکه به سې. آبس، ګيدړه چي د کارګه له دوستۍ څخه نامېنده سوه، ډېره خوابدې سوه او له ډېري پښېمانۍ څخه ئې خپل غاښونه سره چيچل او ژړل ئې.

کارګه چي د دې ژړا و واويلا و غاښ چيچل وليدل، نو ئې پوښتنه ځني وکړه چي دا ژاړې پر څه؟ ګيدړي ورته وويل چي: "ژړا خو مي له دې اسيته ده، چي ته مي تر ځان چمبازه وليدلې!" دا ئې وويل او خپل ځای ته ستنه سوه.

شهرزادي چي دا نکل وکړ، باره شهريار پاچا ورته وويل چي: "دا خو دي ډېر عجب نکل وکړ. که دي نور نکلونه هم همداسي زده وي، راته وئې کړه". باره شهرزادي دا بل نکل ورته شرو کړ.

د جږګي او کوکو کوتري نکل

وايي چي يوه جږګي تر يوې وني لاندي ځانته غار جوړ کړی وو او پکښې اوسېدی. پاس په ونه کي يوه جوړه نر و ښځه کوکو کوترو ځالګۍ جوړه کړې وه او خپل د خوشالۍ او عيش ونوش ژوند ئې کاوه. جږګي له ځان سره وويل چي دا کوتري د وني مېوې خوري او زه له دې نعمت څخه بې برخي يم. زه بايد يو چل جوړ کړم چي ځان له دغه محروميت څخه وژغورم. آبس، تر وني لاندي ئې خپل غار ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

نژدې يو ماجت جوړ کړ او پر عبادت ئې راواچوله. له سهاره تر ماښامه ئې د خدای عبادت کاوه. کوکو کوترو چې به هر وخت دی پر لمانځه ولاړ ليدی، ډېر به پر ګران سو او ورته وې ويل چې: "ځو کاله دي کېږي چې پر دغه حال پاته يې؟"

جرګي ورته وويل چې: "دا دېرش کاله کېږي چې دا عبادت کوم". کوتري ځني وپوښتل چې: "خورک مرک له کومې خوا پيدا کوې؟" جرګي ورته وويل چې: "که کومه مېوه له وني راولوېږي، په هغه باندي قناعت کوم". کوتري ورته وويل چي جامې دي کومې دي؟" ده ورته وويل چې: "دغه د بدن اغزي مي جامې دي، بل څه نه لرم".

کوتري ځني وپوښتل چې: "د استوګني له پاره دي دا ليري ځای ولي خوښ کړی دئ؟" جرګي په جواب کي ورته وويل چي پر دغه لار مي د دې له پاره کور جوړ کړی دئ چي وايم که له چا څخه لار ورکه وه، ورښيم به ئې. ناپوهانو ته به علم ور زده کوم".

کوکوکوتري وويل چي: ما خو ته په دې ډول نه پېژندلې. اوس چي ستا حال راته معلوم سو، ډېره مينه مي درسره پيدا سوه. ستا خبرو ډېره ښه اغېزه راباندي وکړه. جرګي ورته وويل چي: "بېرېږم چي د خولې و د زړه خبره به دي يوه نه وي. قول او عمل به دي يو شان نه وي او هغه بزګر ته به ورته يې، چي د کښت پر وخت د تخم په پاشلو کي لټي وکړي او وايي چي اوس خو د تخم وخت راڅخه تېر سو. ناحقه تخم پاشل، د مال تاوان دئ او کله چي د حاصل د لَو پر وخت نور خلک ويني چي خپلي راشې او درمندونه اخلي، هغه وخت نو بيا پښېمانه او غمجن سي او له ډېره غمه مړ سي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتري ورته وويل چي: "زه بايد څه وکړم چي د دنيا له علايقو څخه خلاصه او د خدای تعالی په عبادت مشغوله سم". جرګي ورته وويل: "د آخرت توښه برابره کړه، پر خپل رزق باندي قانع سه او د دنيا حرص پرېږده". کوتري ورته وويل چي: "دا کارونه به څه راز کوم؟"

جرګي ورته وويل چي له دغي وني څخه دونه مېوه ټوله کړه چي د يوه کال له پاره دي بس وي. تر وني لاندي يو ځای ورته جوړ کړه او دا مېوه پکښې ذخيره کړه. نور نو ته د خدای په عبادت مشغوله سه. کوکو کوتري ورته وويل چي خدای دي تا ته اجر درکړي چي آخرت دي را په ياد کړ او سمه لار دي راوښووله. آبس، کوترو په دواړو مېوه راټولوله او تر وني لاندي ئې زېرمه کوله. آخر په ونه کي هيڅ مېوه پاته نه سوه. جرګی د مېوې په ليدلو ډېر خوشاله سو او ټوله ئې خپل غار ته وچلوله او له ځانه سره ئې وويل:کوتري چي هر وخت خوړو ته محتاجه سي، ما ته به راځي. دوی زما پر پرهېزګارۍ او زهد باندي اعتماد لري او ما ته به نزدې راسي. زه به ئې ښکار کړم او وبه ئې خورم. دا ځای به ټول زما په واک کي سي او د وني مېوه همدومره ده، چي زما له پاره دي کفايت وکړي.

کوتري چي له وني راکښته سوې، چي ګوري هغه د دوی ټوله مېوه جرګي خپل غار ته چلولې وه او پر مځکه باندي يوه دانه لا هم پاته نه وه. باره ئې جرګي ته وويل چي: "اې، د خدای دوسته! اې د سمي لاري لارښوده! تر وني لاندي راغونډه کړې مېوه خو ټوله ترۍ تمه سوې ده".

جرګي ورته وويل چي: "ښايي باد به وړې وي. تاسي بايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندېښمن نه سی. ځکه هغه ذات چي تاسي ته غاښونه درکړي دي، مړی هم درکوي. خدای روزي رسوونکی دئ".

جرګی تل دوی ته دغه شان د پند و نصیحت خبري کولې او په همدې خبرو ئې خپل زهد و پرهېزګاري و دوی ته ثرګندوله. آخر ئې د کوترو اعتماد پر ځان ټینګ کړ. هغوی هم وغولېدې او د ده غار ته ورغلې. جرګي د غار خوله ورته ونیوله او غاښونه ئې ورته وچیچل. کوترو ورته وویل چي ستا هغه خبري او دا عمل خو هیڅ نه سره وايي او نه سره لګېږي. تاته لکه چي "الليلة من البارحة" نه ده درمعلومه. پاک خدای د مظلومانو مرستندوی دئ. له چل وچمبازۍ څخه لیري ښوره، که نه د هغو ټګمارانو کانه به دروسي چي له سوداګر سره ئې چل وچمبازي کوله.

جرګي ورته وویل چي د ټګمارانو او سوداګر نکل څرنګه وو؟ کوتري ورته وویل[1]:

وايي چي د سند په ښار کي یو خورا موړ سوداګر وو. یو وخت ئې مالونه رانیول او نورو ښارو ته ئې د وړلو په نیامت انډي وتړل او له ښاره راووت. د دې ښار یو دوو تنو ټګمارانو هم یو څه مال راواخیست او داسي ئې ښووله چي ګویا دوی هم تجاران دي او د دې ماړه سوداګر ملګري سول. د سوداګر قافلې چي په اول مزل کي واړوله، دې دواړو ټګمارانو خپل د چل و چمبازۍ نخشه ورته جوړه کړه او د سوداګر ټول مالونه ئې لوټ کړل. تر دې وروسته نو دوی پخپلو منځو کي یو او بل ته غله سول او هر یوه به له ځانه سره ویل چي که مي له دا

---

[1] په عربي متن کي د کوچنیو کوچنیو نکلو له پاره هم عنوانونه ورکول سوي دي. ما د انګرېزي، روسي او فارسي ترجمې په شان دغه عنوانونه نه دي اخیستي، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ملګري سره هغه راز چل وکړ، لکه د سوداګر سره چې مې وکړ، نو به پر خورا غوړو چړچو واوړم.

آبس، دواړو په خوړو کې زهر ګډ کړل او یو بل ته ئې ورکړل او دواړه ځای پر ځای مړه سول. سوداګر په دوی پسې لالهانده ګرځېدی، څوآخر ئې دواړه مړه پیدا کړل. دوی له سوداګر سره د چل و چمبازۍ لار راخیستې وه، آخر دوی پخپله د خپل ناوړه عمل پاداش ولید. سوداګر روغ رمی پاته سو او خپل مال ئې راغونډ کړ او پر خپله تړه ولاړ.

شهرزادې چې داکیسه وکړه، پاچا ورته وویل چې: "اې شهرزادې! زما خو دې په هغه څه سر راخلاص کړ، چې تر ننه مې ورته پام نه وو. نورې به دې دغه راز کیسې نه وې زده چې راته وئې کړې. شهرزادې ورته وویل چې: "غوږ راته ونیسه".

د بیزو او غله نکل

وایې چې یو سړی وو، بیزو ئې درلوده. دې سړي بل کار نه درلود، بس ګرده عمر به ئې غلاوې کولې. هر وخت چې به بازار ته ولاړ، له هغې خوا به ئې یوه غټه پلنډه مالونه کور ته ورسره راوړل. یوه ورځ یو چا بازار ته رغ کړي جامې د خرڅلاو له پاره راوړې وې. جامې ئې پر اوږه اچولې وې او په بازار کې ګرځېدی. یو ګړی وګرځېدی. جامو ته ئې خریدار و نه موند، آخر یوې ګوښې ته سو او څنګ ئې واچاوه چې یو څه دمه و استراحت وکړي. په دې وخت کې د دې غله ورته پام سو چې سړي یوه سیوري ته ډډه لګولې ده او جامې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتې دي. باره له خپلي بيزو سره هغې خوا ته ورغی. د سړي و مخ ته ئې بيزو پر ګډا و رقص راوستله. سړی د بيزو په تماشه اخته سو او غله د جامو بوخچه ځني غلاکړه. آبس، بيزوئې تر تناو ونيوله او ځان ئې وکيښ. تر بازار چي ووت، يوې ګوښې ته ئې بوخچه خلاصه کړه او رغ کړي جامې ئې وليدلې. باره ئې جامې راوايستلې او په بله بوخچه کي ئې واچولې او بازار ته ئې د خرڅلاو له پاره يووړې. چي مخ دي راګرزاوه، خريداران پر راغونډ سول. هر يوه ئې د بيي پوښتنه کوله خو غله دا شرط پر ايښاوه چي بوخچه به خلاصوي نه او رانيسي به ئې.

آخر يو سړی پر پېښ سو او بوخچه ئې په لږ بيه ځني رانيوله خو دا شرط ئې هم ورسره ومانه چي د بوخچې سر به نه خلاصوي. سړي بوخچه خپلي مايني ته يووړه. ماينې ئې پوښتنه ځني وکړه، چي دا څه شي دي؟ ده ورته وويل چي دا د خورا سنګينو او قيمتي جامو بوخچه ده. خورا مي ارزانه رانيولې ده او که خدای کول ډېره ګرانه به ئې وپلورم. ماينې ئې ورته وويل چي: "اې د خدای شوده! داسي سنګين کالي څوک په دومره ارزانه بيه نه خرڅوي. دا هرومرو د غلا مال دئ. ته په دې نه پوهېږې، يو څوک چي کوم شی په پټو سترګو رانيسي او وئې نه ګوري، پر خوله غوزارېږي او د هغه جولا کانه په کېږي.

سړي ورته وويل چي د جولا کيسه څرنګه وه؟ ماينې ئې ورته وويل چي:

د جولا نکل

يو جولا وو. تل به ئې کنې جار ايستلی وو. شپه و ورځ به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت کار کاوه او په وچه کلکه خواري ئې خپله ډوډۍ ګټله. يوه ورځ د ده يو موړ ګاونډی له سفره راغلی وو او مېلمستيا ئې کړې وه. دې مېلمستيا ته ئې د کوڅې ټول خلک خبر کړي ول او جولا ئې هم دعوت کړی وو. جولا مېلمستياته ورغی، چي ګوري هر چا چي ښې ښې سنګيني جامې اغوستي وې، هغو ته ئې د ورجو غوښو ډک ډک غوريګان او رقم په رقم خوندور کتغونه او سالنونه کښېښوول او کوربه هم په ډېره درنه سترګه ورته کتل. جولا له ځانه سره وويل چي که دی هم دا کسب پرېږدي او يوه بله د ګټې خواري ځان ته پيدا کړي. مال و دنيا به ئې زياته سي. ښې سنګيني جامې به واغوندي، باره به خلک ده ته هم په درنه سترګه ګوري او عزت به ئې کوي. دی په دې چورتو کي ډوب وو چي يو وار ئې هغو لوبغاړو ته پام سو چي دې مېلمستياته ئې رابللي ول او رقم په رقم لوبي ئې کولې.

يوه به ځان له يوه لوړ ځايه ښخه مځکي ته لاندي راواچاوه، بې له دې چي پر مخ دي غوزار سي يا دې کوم ځای خوږ سي، پر پښو به جګ ودرېدی. د خلکو له خوا به د پيسو پر شور سو او هر چا به په انعام کي روپۍ ورکولې. جولا له ځانه سره وويل چي زه هم بايد همدغه کار وکړم. باره هغه لوړ ځای ته وخوت او ځان ئې درز سو، لاندي راواچاوه. پر مځکه چي ونښت، مغزی ئې غوټ مات سو او ځای پر ځای مړ سو.

ښځې خپل مېړه ته وويل چي دا نکل مي د دې له پاره درته وکړ چي ته په ډېر حرص اخته نه سې او داسي کار و نه کړې چي درسره نه ښايېږي. مېړه ئې ورته وويل چي: "يئه! داسي نه ده. چي هر پوه و عالم سړی به خامخا آسوده وی او هر ناپوه به د بلا په ټکي لړلی وي. ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر پوهان خلک لیدلي دي چې پخپل علم و پوهه ئې ځان له مرګه ژغورلی نه دئ. ما ډېر پوه پوه پاړوګر او مارګیران لیدلي دي چې د پاړوګرۍ په فن کې به ډېر ماهره ول، منګر مار به وچیچل. داسې کسان مې بیا هم لیدلي دي چې په پاړوګرۍ به شک لا هم نه ول، منګر غټ غټ ماران به ئې نیولای سوای".

څه سردې پرله ګرزوم، دې سړي د ماینې پر خبره غوږ و نه نیو. د غلا شیان به ئې رانیول او په ښه بیه به ئې بیرته خرڅول. آخر د غلا په تور د کوتوال په لاس کښېووت او مړ ئې کړ.

دا بل نکل به هم درته وکړم چې . . .

د چوغکې او تاوز نکل

په پخوازمانو کې یوه چوغکه وه چې هره ورځ به د مرغانو پاچا، تاوز ته ورتله. دا به هر سهار و هر ماښام تر نورو ټولو وختې حاضرېدله او تر نورو ټولو به ناوخته بیرته تلله. یو وخت د مرغانو یو غټ سېل په یوه غره کې سره راغونډ سو او پخپلو منځو کې ئې سره وویل چې زموږ نسل ورځ په ورځ زیاتېږي. دښمنۍ و اختلافونه هم را پکښې ډېر سوي دي. موږ ته یو پاچا په کار دئ چې پر موږ باندې به نظر ولري او زموږ تر منځ چې کوم اختلافونه سته، هغه به له منځه یوسي. په دغه وخت کې دا چوغکه هم پر دغه سېل باندې پېښه سوه، چې د دوی په مقصد پوه سوه، نو ئې ورته وویل چې د پاچهۍ له پاره تاوز مناسب څوک دئ. آبس، مرغانو هم تاوز پاچا کړ. تاوز هم له چوغکې سره نېکي وکړه او وزارت ئې وچوغکې ته ورکړ. یوه ورځ دا چوغکه له سترګو نیهامه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تاوز فکر ډېر خراب سو او چورت ئې ډېر په بند وو. چوغکه چي راغله، تاوز پوښتنه ځني وکړه چي دا نن ته چيري تللې وې، او ولي تللې وې؟ چوغکي ورته وويل چي يو شی مي وليدی، ډېره ځني وبېرېدلم. تاوز ورته وويل چي څه شي دي وليدی؟ چوغکي ورته وويل چي يو بنيادم مي وليد چي تور ورڅخه وو او زما ځالګۍ ته ئې نژدې ئې ښخ کړ، مېخونه ئې پر ټکوهل، په منځ کي ئې دانه وپاشل او دی ليري ورته کښېنوست. ما ورته کتل چي وګورم اوس څه پېښېږي. په دې ترڅ کي مي وليدل چي کومول له خپلي مادې سره په تور کي بند سو، نارې وبوغاري ئې وهلې. ښکاري ورته راغی او دواړه ئې ونيول. ما ته د دې پېښي په ليدلو سره په زړه کی ډېره واهمه راولوېده او هغه وو چي ځان مي ګوښه کړ. تر دې وروسته خپلي ځالګۍ ته نه سم ورتللای ځکه له هغه تورڅخه ډېره ډاربېږم.

تاوز ورته وويل چي له خپلي ځالګۍ څخه دي هيڅکله ليري مه ځه. د هر کار چي وخت و وعده ورسېږي، هغه نه په بله کېږي. چوغکي د تاوز امر ومانه او د پاچا اطاعت ئې وکړ. خو چوغکه هر وخت پر خپل ځان بېرېدله. يوه ورځ چي ګوري، د دوو چوغکو سره جنګ سو. دې چوغکي له ځانه سره وويل چي زه څرنګه وزيره يم چي زما په مخ کي دي چوغکي يو له بله سره جنګ کوي او ويني دي بهوي. قسم مي دي په خدای وي، چي د دوی تر منځ جوړه و نه کړم، که ارامه خو کښېنم. باره، وررهي سوه. دا چي هغو ته وررسېدله، په دغه وخت کي ښکاري د تور رسۍ کش کړه او درې سره ئې په تور کي ونيولې. ښکاري وزيره چوغکه خپل يوه انډيوال ته ورکړه او ورته وې ويل چي: "ښه ئې ساته، خورا چاغه چوغکه ده". وزيري چوغکي له ځان سره وويل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغه څه څخه چي ډارېدلم، په هماغه بلا اخته سوم. زما احتياط ګټه و نه کړه. له پېښي څخه تېښته نسته. شاعر څه ښه ويلي دي[۱]:

پـه تنـدي کـي چـي د چـاوي څـه ختلـي
مـوږ پـر تکـو تـورو سـترګو دي منلـي
ناپوهـان دي چـي دوی تـښتي لـه تقـديره
نـه بـدلېږي پـه هـيڅ وخـت د ازل کـښلي

شهرزادي چي باچا ته دا نکل وکړ، پاچا ورته وويل چي دغه شان نکلونه نور هم راته وکړه. شهرزادي ورته وويل چي که پاچا ما ژوندۍ پرېږدي، يوه ډېره عجبه کيسه به ورته وکړم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دري پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: د علي بن بکار او شمس النهار نکل[۲]

---

[۱] دا شعر په فارسي ترجمه کي نسته، (هوتک).

[۲] د دې کيسې نوم په انګرېزي، روسي او فارسي ترجمو کي همداسي دئ. په عربي چاپ کې د حيوانانو تر نکلونو وروسته د ۱۵۳ مي شپې نکل "حکاية النائم واليقظان" دئ چي معنا ئې "د بيده او ويښ نکل" ده. د کيسې متن له فارسي، انګرېزي او روسي متن سره توپير لري. ما دا حاضره کيسه له انګرېزي، روسي او فارسي متونو څخه راواړوله. په انګرېزي کي ئې له شمس النهار سره د "مينځې = slave girl" کلمه هم زياته کړې ده، (م. هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي چې د هارون الرشيد د خلافت پر وخت په بغداد کې يو سوداګر وو. دې سوداګر يو زوی درلود چې نوم ئې ابوالحسن علي بن طاهر وو. دا سوداګر خورا موړ او ډېر خوش خلقه او خوږ ژبی سړی وو. په مجلس ئې څوک نه مړېدی. پر خليفه هم دونه ګران وو چې بې له اجازې به ماڼۍ ته ورننووت. د پاچا پر مينو او مينځيانو هم بيخي ډېر ګران وو. له خليفه سره به هر وخت په مجلس کې ناست وو. هغه ته به ئې شعرونه ويل او د دنيا د عجايياتو نکلونه به ئې ورته کول. د ده کاروبار تجارت وو. مالونه ئې رانيول او بيرته به ئې خرڅول.

د دې سوداګر دوکان ته به د عجمو د پاچهانو له اولادې څخه يو ځوان هر وخت راتلی او ناسته و ولاړه ئې پر همدې دوکان وه. د دې ځوان نوم علي بن بکار وو[1]. دې ځوان ته خدای داسې ښايست ورکړی وو، چې خور پر عاشقېدله. ښه کړه وړه، لوړ قد و اندام، ښه شېرينه او فصيحه ژبه. ښه پراخ تندی او ښه نيت خدای پر لورولی ول.

يوه ورځ دغه ځوان له سوداګر سره پر دوکان ناست دئ او مجلس کوي، چې ناڅاپه له ها خوا لس تنې چټې پېغلانې راښکاره سوې. په دې لسو تنو پېغلو کې يوې پېغلې موصلۍ پوړنۍ پر سر کړی دئ. د اصيلو ورېښمو کمربند ئې تر ملا تړلی دئ. پر خورا مست آس باندې سپره ده. د آس ځين او رکابونه ئې د سرو زرو دي. په داسې نازونخرو راروانه ده چې هغه د شاعر خبره:

څه لوړ قد دئ د دې ښکلې، څه جمال د دې ښايستې
ته وا سروه ده له باغه، صفايي ده د آينې

---

[1] دغه نوم په يوه بله انګرېزي ترجمه کې نورالدين علی ابن بکار دئ، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه ئې ډک په مِهر و مینه، غېږ پسته ده تر وربښمو
دلربـــا د هندوســـتان ده، محبوبـــا د بنگـــالې
اورنۍ شغلو د مخ ئې حوري پټې په حجاب کړې
لـه زاهـده سـوه لار ورکـه، خیـال ئې سـو د میخـانې

پېغلې چې د ابوالحسن دوکان ته راورسېدې، هغه د څورلسم سپوږمۍ له آسه راکښته سوه. د ابوالحسن دوکان ته ورغله، سلام ئې واچاوه. ابوالحسن علیک ورته ووایه. علي بن بکار چې داسې ورته وکتل، سد ئې له سره ولاړ، نور ئې له طاقته ووتل او غوښتل ئې چې دوکان پرېږدي او ولاړ سي.

پېغلې ورته وویل چې: "کښېنه! چیري ځې؟ موږ راغلو او ته ځې". علي بن بکار ورته وویل چې اې پېغلې، په خدای مې دې قسم وي چې ستا ښایست میدان راباندې پرېښوو. شاعر څه ښه ویلي دي:

د دې حسن و لمـبو ته څه طاقت زمـا د بشر
د باڼو د غشي وارتې، بویه او سپنه سي سپر

نجلۍ چې دابیت واورېد، په شونډو کې ومسل او له ابوالحسنه ئې پوښتنه وکړه چې د دې ځوان نوم څه دئ او د کوم ښار دئ. ابوالحسن ورته وویل چې دا ځوان پردېس دئ او نوم ئې علي بن بکار او د عجمو د پاچا زوی دئ.

نجلۍ ورته وویل: "د فارس د پاچا زوی دئ". ابوالحسن ورته وویل: "هو! بي بي" او ورته زیاته ئې کړه چې د پردېسانو خذمت خو پر موږ فرض دئ. نجلۍ ورته وویل: "بالکل! هر وخت چې زما مینځه درته راغله، دغه ځوان ورسره کړه او ما ته ئې راولېږه". باره نو نجلۍ پر آس پښه واړوله او ولاړه. علي بن بکار اریانۍ اخیستی دئ، نه پوهېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي څه ووايي. يو ګړی باد مينځه د ابوالحسن دوكان ته راغله او ورته وې ويل چي بي بي ته او هغه ځوان دواړه غوښتي ياست.

آبس، ابوالحسن او علي بن بكار دواړه د هارون الرشيد د ماڼۍ خوا ته روان سول. مينځي ماڼۍ ته دننه بوتلل. په خونه كي ئې كښېنول. سترخان ئې ورته اوار كړ. د خدای ښې و ښادۍ ئې ورته كښېښولې. دوی چي ډوډۍ وخوړه، لاسونه ئې پرېولل. باره نو مينځي دوی يوې بلي خوني ته بوتلل. په دې خونه كي ښې ښې اصيلي غالۍ اواري دي. په سرتاخو كي اصيل بلوړي چينيان اوډلي دي. دوی له مينځي سره په مجلس اخته دي چي نابېره لس تنې پېغلي، چي سترګي نه پر روڼېږي، راننوتې. په دې لسو تنو پسي لس تنې نوري د حسن شاپېرياني راغلې، كښېنستلې. د ټولو دارېې او د ساز نور سامانونه په لاس كي دي. داريو ته ئې لاس ورواچاوه او بدلي ئې شرو كړې. تر هغه وروسته لس نوري پېغلي چي هره يوه ئې لعبته ناوكۍ وه، د خوني په دروازه كي ودرېدلې. ورپسې شل تنې مينځياني چي تا به ويل حوري دي او همدا اوس له جنته راوتلي دي، هم راغلې او له دا نورو سره ودرېدلې. تر دوی وروسته شل تنې نوري مينځياني راښكاره سوې او د هغو په منځ كي يوه نجلۍ چي شمس النهار نومېده، هم شانه ورانه راروانه وه. پر دې نجلۍ باندي په ښايست كي ختمه وه. داسي اېسېدله چي تا به ويل په لاس ئې رسم كړې ده.

شمس النهار راوړاندي سوه او پر چوكۍ كښېنستله. علي بن بكار چي ورته وكتله، ابوالحسن ته ئې وويل چي ډېر به خوښ سم كه مي په دا ځينو شيانو خبر كړې. باره ئې وژړل او د نجلۍ د نامه پوښتنه ئې له ابوالحسن څخه وكړه. ابوالحسن ورته وويل چي: "غم ئې مه كوه، دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجلۍ پر تا مينه ده او ستا د وصال تمه لري. نوم ئې شمس النهار دئ او د هارون الرشيد له خاصو کسانو څخه ده. دا ماڼۍ چي وينې، دا د خلافت قصر دئ".

آبس، شمس النهار کښېنستله او سترګي ئې په علي بن بکار کي ښخي دي د هغه د ښايست و جمال ننداري ته ډوبه تللې ده. د علي بن بکار سترګي هم له دې څخه نه خېژي. دواړه يو د بل په مينه کي بنديان دي. شمس النهار پر دا نورو نجونو باندي امر وکړ چي هره يوه دي پر ها خپل ځای کښېني. بيا ئې نو ورته وفرمايل چي سازونه و نغمې ورغوي. يوې نجلۍ داريه ورواخيسته او دا بيتونه ئې وويل:

که څوک سروه يادوي خو بس همدا ده
د ګــلاب و يا ســمن ســره همتــا ده
دا چمـن نـه دئ جنت پـر دې دنيـا دئ
پـر سـبزه چـي ئـې روانــه شــاليلا ده
بهارونـه دي تــازه، د ښـتونه شـنه دي
سـاقي بنـده دي بيـا ولـي اشـتها ده

علي بن بکار ته دې بيتو خورا ښه خوند ورکړ او له نجلۍ څخه ئې وغوښتل چي يو څو نور بيتونه هم ووايي. نجلۍ داريې ته په خرپ لاس ورواچاوه او داسي ئې وويل:

غـوټۍ شـنه لـه خنـدا تللـې بلـبلان بانـدي کړيـږي
د بهــار د ګلــو مــوج دئ يــاران ټولــه هوسـېږي
پـايکوبۍ دي پـه چمن کي، ګډا ګاني پـه ګلشن کي
که زاهد دئ که صوفي دئ لـه مستۍ څخه نڅېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقوا پر بازارونو، توبې ماتې د عمرو دي
د ساقي په لاس جامونه، يو ډکېږي بل تشېږي

دې نجلۍ چې دا بيتونه وويل، شمس النهار پر يوې بلې نجلۍ باندي ږغ وکړ، چې ته هم يو څه ووايه. هغې هم غوږ ته ګوته واچوله او داسي ئې وويل:

سرې جامې اغوستې په چمن کې دي ګلانو
ږوږ د نغمو خپور دئ پر ګلشن د بلبلانو
ووته سارا ته، هوسۍ رغړي پر سبزو باندي
خدايه راساته يې له نظره د ښکاريانو

داسې پرېماني د عشرتونو که روانه وه
عقل به سې کړه له سرو د زاهدانو

شمس النهار چې دا بيتونه واورېدل، څېره ئې سره وغوړېده او پر بلې نجلۍ ئې هم ږغ وکړ، چې څه ووايي:

وړم د ګلانو او نغمې د بلبلانو
شور د آبشارونو تازه ګي د چمنانو
ژوند دئ که نشاط دئ که مستي که هوسونه دي
ټول دي سپلني وي پر سره اور ستا د لبانو

تر دې وروسته علي بن بکار پر يوې نجلۍ باندي چې ده ته نژدې ناسته وه، ږغ وکړ چې ته څه نه ګورې، رامخ ته سه. نجلۍ دا بيتونه وويل:

زړه مې راته وايي چې هوس به د سارا کوم
څمه ننداره به ستا د حسن په رشتيا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار دي سم قربان دي سم واري و سپلنی دي سم
زمـا گرانـه محبوبـه سـتا د وصـل تمنـا کـوم
سترگي مي دي ووزي چي به ستا له پستي غبږي څه
نـیم کاتـه ورېـښمو تـه پـه سـهوه و خطـا کـوم
مینـه پـه غـلا نـه کېږي او عـشق د پټېدو نـه دئ
خواست ستا د وصال به مخامخ و برملا کوم

د دې په اورېدو سره د علي بن بکار له سترگو بې اختیاره اوښکي رواني سوې. شمس النهار چي د ده اوښکي ولیدلې، د میني اور ئې یو په سله سو، له توان و طاقته ئې ووتل او داغسي له چوکۍ څخه راولاړه سوه، علي بن بکار ئې په غېږ کي ونیو. ده ئې هم لاسونه پر ملا باندي راتاو کړه او دواړه بېهوښه پر مځکه ولوېده. مینځیانو دوی له مځکي راپورته کړل. خوني ته ئې یووړل. هورې ئې د گلابو عطرونه پر وپاشل څو دوی پر هوښ راغلل . شمس النهار و ابولحسن سوداگر ته وویل چي که د ژوند پر مېنه وم، تا ته به ډېر ښه انعام درکړم. بیا ئې نو علي بن بکار ته مخ ورواړاوه او وې ویل: "اې ځوانه! پوه سه چي زه تر تا سل چنده زیاته مینه درسره لرم. خو چاره نسته، باید صبر وکړو".

علي بن بکارورته وویل چي: "خبره تر صبر تېره ده. د میني هغه لمبې چي زما په زړه کي بلي دي، د وژلو نه دي. ستا مینه به هغه وخت زما له زړه وزي، کله چي مي روح له تنه ووزي". دا چي ئې وویل باره، په ژړا سو. شمس النهار هم ورسره وژړل. ابوالحسن پر راتېر سو او ورته وې ویل چي زه خو په خدای دا ستاسي کارو ته داسي هک پک تللی یم. دا چي په وصل کي مو داسي حال دئ، دا که سره جلا سولاست،

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه حال به مو وي. اوس د ژړا وخت نه دئ. د ښادۍ او خوشالۍ وخت دئ. په دې وخت کي شمس النهار يوې مينځې ته اشاره وکړه. هغه ولاړه او له ها خوا ئې د سپينو زرو خونچې راوړې. په خونچو کي رقم په رقم خواړه پراته ول. آبس، خونچې ئې واوډلې. شمس النهار به يوه ګوله پخپله خوړله او بله به ئې علي بن بکار ته په خوله کي ورکوله. ښه تر ماړه نسه ئې ډوډۍ وخوړله. باره نو خونچې ټولې سوې، لاسونه پرېولل سول او خوشبويي په ووهل سول. بيا د عقيقو جامونه راوړل سول چي له انګوري شرابو ډک ول. شمس النهار لس مينځياني د خذمت او لس مينځياني د سازوسرود له پاره انتخاب کړې او نورو ته ئې د بيرته تګ اشاره وکړه. بدلزنو مينځيانو ته امر وسو، چي بدلي ووايي. يوې مينځې رباب ورواخيست، ښه ئې سور کړ او دا بيتونه ئې ورسره وويل:

د مطـــرب پـــه لاس ربــــاب د رغولـــو
د ســاقي پــه لاس کــي جــام دئ د چــښلو
چمن ډک دئ، بوستان ډک ګلستان ډک دئ
لــه رامبېلــو، لــه چــامبېلو لــه ســنبلو
هوســۍ مــسته پــر مرغــه ده ســره رغــړي
لـــــه بـــــاغونو اوازاورو د بلبلـــــو
پرېمــــاني ده د عيــــشو د هوســــونو
ارزانــي ده د ســرو شــونډو د زېــښلو

آبس، شمس النهار راولاړه سوه يو جام ئې ځان ته ډک کړ بل ئې علي بن بکار ته. علي بن بکار هم بل جام ځان او بل شمس النهار ته راواخيست، دريم جام ئې ابوالحسن ته وروور... کيسه چي دې ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شمس النهار چي جام ډک کړ او علي بن بکار ته ئې وړاندي کړ، بيا ئې نو رباب راواخيست، مينځيانو ته ئې وويل چي زه له رباب سره شعر هم پخپله وايم. باره ئې د رباب غوږ ته تاو ورکړ او دا بيتونه ئې زمزمه کړل:

چي راغلی مي وکور ته نن نګار دئ
د عيشونو هوسونو تود بازار دئ
چي دا جام او دا رباب راسره مل وي
نوم دې ورک سي، سلطنت دئ که دربار دئ

علي بن بکار او ابوالحسن چي د شمس النهار دا بيتونه واورېدل، زياتي ئې ګډا و نڅا شرو کړه چي ناڅاپه يوه مينځه په ځغستا راننوته او په رېږدېدلي اواز ئې وويل: "بي بي! خليفه له خپلو قومندانانو عفيف او مسرور او سياف[1] سره يو ځای دې خوا ته راروان دئ". حاضر مجلس چي د مينځي دا خبره واورېدله، نژدې وو چي له بېري څخه د ټولو زاره وچوي. شمس النهار په خندا سوه او وې ويل چي مه بېرېږئ.

---

[1] په يوه بله انګرېزي ترجمه کي دا وروستی نوم واصف او په روسي ترجمه کي مرجان دئ، (م. هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره ئې مينځې ته وويل چې خليفه ته حال ورکړه چې يو ګړى معطله سي. بالا ئې امر وکړ چې په دې حاضرو کسانو پسې دې د خوني دروازه وتړل سي او پردې دې ځوړندې سي او د ماڼۍ دروازه دې هم بنده سي. دا کاروانه چې سر ته ورسېدل، باره نو شمس النهار خپل باغ ته ولاړه، پر چوکۍ کښېنستله. يوې مينځې ئې پښې ورموښلې او نورې مينځيانې خپلو ځايو ته ولاړې چې په دې وخت کې مسرور او سياف له شلو تنو وسله والو مريانو سره راورسېدل، شمس النهار ته ئې سلام واچاوه. هغې پوښتنه ځنى وکړه چې څرنګه راغلاست؟ هغو په جواب کې ورته وويل چې خليفه سلام درباندې وايه او ويل ئې چې ډېره ئې يادېږې. نن ئې د خوښۍ و خوشالۍ يو محفل جوړ کړى وو او غوښتل ئې چې د دې محفل په پاى کې ته هم برخه واخلې. نو اوس ته و خليفه ته ورځې او که خليفه تا ته راسي. شمس النهار چې د خليفه فرمان واورېدى، راولاړه سوه او ځمکه ئې مچ کړه. سمدلاسه ئې مينځيانې راوغوښتلې او خپله خذمتګاره ئې خليفه ته ورواستوله چې خليفه ته خبر ورکړي چې: "زه به په يو آن کې د خليفه له پاره ځاى برابر کړم او د ده په انتظار به کښېنم". خذمتګاره خليفه ته ولاړه چې د شمس النهار پيغام وروړسوي، شمس النهار خپل معشوق علي بن بکار ته ورغله. دى ئې په غېږ کې ټينګ ونياوه او خداى په اماني ئې ځني واخيستله.

علي بن بکار په ژړا سو او ورته وې ويل چې: "اې، آغلې! خداى دې خپل فضل راباندې کوي چې ستا په بېلتانه کې مړ نه سم." شمس النهار ورته وويل چې په هغه خداى مې دې قسم وي چې که مړه کېدلو، اول به زه مړه سم. زما دا پټ راز به ډېر ژر ښکاره سي او ما به سمه دمه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرگي غېږي ته ورسوي. په تېره بیا نن شپه چې خلیفه ته مې د لیدلو وعده ورکړې ده. دا کار به یو لوی خطر راته پېښ کړي. ځکه په دغه له مینې او محبته ډک زړه او بیا ستا څخه د فراق په دې غمجن حالت به زه څرنګه نغمې وویلای سم، زه به په داسې حال کې چې ته راسره نه یې، په کوم زړه له خلیفه سره کښېنم، په کومه ژبه به خبرې ورسره وکړم، په کوم ذوق به بې له تا شراب وڅښم. ابوالحسن و شمس النهار ته وویل چې تاسې دا خبرې اوس پرېږدئ، لږ څه صبر وکړئ او هوښ کوه چې د خلیفه ملاقات دې نن شپه هېر نه سي، ستا په مات زړه پوه نه سي.

دوی داغه خبرې سره کولې چې مینځه راغله او خبر ئې راووړ چې د خلیفه غلامان راورسېدل. آبس، شمس النهار راولاړه سوه، مینځې ته ئې وویل چې ابوالحسن او ملګری به ئې باغ ته د دربچې له لاري بوزې. ته به هم هورې ورسره پاته سې. دشپې چې تیاره سوه، دوی به په یو چم تر باغ وباسې. مینځې دوی تر دربچې باغ ته ورننه ایستل او دربچه ئې پسې وتړله. دوی نو پرېږده چې په باغ کی چکر وهي. هلته خلیفه له سلو تنو توره په لاس نوکرانو سره راښکاره سو. د خلیفه په مخ کې شل تنې پېغلانې پر ښی او کیڼ اړخ را روانې وې. پېغلو ښې سنګینې جامې اغوستې وې او د سرو زرو جوغې ئې په سرو کې ټومبلې وې. د هرې یوې په لاس کې لګېدلې شمعه وه. آبس، شمس النهار هم له خپلو مینځیانو سره د پاچا مخې ته ورولاړه سوه. مځکه ئې ورته مچ کړه او له خلیفه سره څنګ پر څنګ روانه سوه څو هغه وو چې خلیفه پر چوکۍ کښېنوست. نوکران و خادمان ئې یوه لیکه ورته ودرېدل. بلې شمعې ئې په لاس کې وې او سازونه و باجې ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړغولې. بیا نو خلیفه چا و چا ته د بیرته تللو او چا و چا ته د کښېنستلو اجازه ورکړه. شمس النهار د خلیفه د چوکۍ څنګ ته پر بله چوکۍ کښېنستله او له خلیفه سره په خبرو اخته سوه.

ابوالحسن او علي بن بکار دا ټوله تماشه هم ویني او هم ئې اوري خو خلیفه ئې نه ویني. آبس، خلیفه له شمس النهارسره بازۍ شرو کړې. په مجلس کي دونه شمعي لګېدلې چي توره شپه ئې په سپینه ورځ بدله کړې وه. بیا نو د مجلس ساقیانو د شرابو جامونه راوړل. ابوالحسن له ځانه سره وویل چي داسي قیمتي جامونه خو ما په ټول ژوند نه دي لیدلی. ته وا خوب وینم. علي بن بکار د خپلي میني په خولو کي ډوب پروت دئ. یو وخت چي پر سد راغی او مجلس ته ئې وکتل، مخ ئې ابوالحسن ته ورواړاوه چي: "اې وروره! زه ډارېږم چي نه ګانه، دپاچا راته پام نه سي او ومو نه ویني او زموږ په حال خبر نه سي. زه د خپل ځان په غم کي نه یم، ما وختي لا ځان په مړو کي شمېرلی دئ. خو پر تا باندي بېرېږم او له خدایه غواړم چي موږ له دې ځایه په ترلو تېیو وباسي".

څه سردي پرله ګرزوم، ابوالحسن او علي بن بکار د مجلس په تماشه اخته دي چي په دې وخت کي خلیفه یوې نجلۍ ته وویل چي اې ګرانې! که دي کومه د زړه د جوش غزله مزله زده وي، راته وئې وایه. نجلۍ داریه ورواخیستله او دا بیتونه ئې وویل:

اې زما سپیني کوتري مخ دي پټ په حجابو کړه
کار له عقله څخه واخله لېونتوب دي پر ګوښو کړه
ننداري د ښکلي مخ دي عقل و فکر رانه یوور
هوښیاران و عاقلان دي همه واړه په توبو کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مجلس لره درځم به په کوم مخ په کومو سترګو
ستا له غېږو تبنتېدلم چې مې تل دغه آرزو کړه
زما هیله ستا وصال خو نن محروم یم له دې ګنجه
سېلابونه و رودونه مې د اوښکو تر لېمو کړه

شمس النهار چې دا بیتونه واورېدل، له چوکۍ څخه بوڅه راواوښتله او بېهوښه سوه. مینځیانو راالاکړه او دا ئې خوني ته یووړه. علي بن بکار چې دا حال ولید، دی هم خوړي بوړي ولوېد او بېسده سو. ابوالحسن وویل چې سبحان الله ! تقدیر ستاسي مینه دوه ځایه کړې ده. نیمی ئې تا ته درکړې ده او نیمی ئې هغې ته. دوی په دغه خبرو کي دي چې نابېره هغه مینځه راغله چې دوی ئې دلته راوستلي ول او ورته وې ویل چې یاابوالحسنه! درغورځه! نور خبره رسوایۍ ته راوزي زه بیخي ډېره بېرېږم.

ابوالحسن ورته وویل چې دا ځوان د ولاړو نه دئ، زه به څرنګه دی په دغه حالت کي له ځانه سره بوزم. آبس، مینځه راغله د ګل ګلابو عطر ئې پر علي بن بکار وپاشل. دی چې پر هوښ راغی، مینځې دوی دواړه تر باغ وایستل. دوی چې یو څه ولاړل، مینځی د اوسپنې دروازه وتړله. ابوالحسن اوعلي بن بکار دوی چې یوه څه حد ولاړل، اوبه مخي ته ورغلې. مینځې لاسونه سره وټپول، سمدلاسه یوه کښتۍ راپیدا سوه چې یو سړی هم پکښې ناست وو. مینځې دوی په کښتۍ کي کښېنول او سړي ته ئې وویل چې دوی به د اوبو ها بلي غاړې ته ورسوې. علي بن بکار چې له کښتۍ څخه باغ او د خپلي محبوبې ماڼۍ ته وکتل، په ژړا سو.

مینځې کښتۍ وان ته وویل چې: "ژر کوه! حرکت وکړه". کښتۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وان هم کښتۍ په مخه کړه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او پنځه پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

کښتۍ وان په خورا بېړه کښتۍ د اوبو بلي غاړي ته ورسوله او د شمس النهار مینځي له دوی څخه خدای په اماني وکړه او ورته وې ویل چي زړه مي نه غواړي چي له تاسي څخه جلا سم. خو تر وس مي تېره ده او اجازه نه لرم چي تر دغه ځای نور مخ ته ولاړه سم. مینځه چي ځني ولاړه، علي بن بکار د ابوالحسن په مخ کي بوړي بوړي وغځېدی او نور نو د راپورتي نه وو. ابوالحسن ورته وویل چي درولاړسه، دا ځای د پرېوتو نه دئ. په دې ځای کي غله او نور د خدای فساتیان اوسي. باره علي بن بکار هم راولاړسو. کرارکرار رهي وو. په بدن کي ئې د تګ شمه نه وه. د دجلې رود پر ها بله غاړه د ابوالحسن د اشنایانو کور وو. هورې د هغه اشنای کور ته ورغلل چي یو څه د اعتماد وړ وو. دروازه ئې وروټکول. اشنای ئې راووتی. سلامالیک وروغبړ ئې ورسره وکړ. کور ته ئې دننه بوتلل. ګپ شپ ئې شروکړ. د کور خاوند پوښتنه ځني وکړه چي چیري تللي واست. ابوالحسن ورته وویل چي له یو چا سره مو معامله درلوده. وامي ورېدل چي هغه مال برابر کړی دئ او په سفر روانېږي، نو زه مجبوره سوم چي په دې نیمه شپه ورته راسم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ملګری علي بن بکار مي هم له ځانه سره راووست. سړی راڅخه پټ سو او موړ دا یو، تش لاس راوګرځېدو. څرنګه چي په دې نیمه شپه بیرته کور ته نه سوای تللای، نو هغه وو چي ستاکره راغلو.

آبس، شپه ئې هورې تېره کړه او سهار وختي له کوره راووتل، هله، هله، هله څو د ابوالحسن کور ته راورسېدل. ابوالحسن خپل ملګری علي بن بکار هم خپل کور ته بوت. یو آن ئې سترګه پټه کړه او له خوبه چي راویښ سول، ابوالحسن پر خپلو نوکرانو امر وکړ چي په خونه کي ښه سنګین فرش اوار کړي. نوکرانو خونه په ښو غالیو فرش کړه. علي بن بکار چي راویښ سو، اودس ئې تازه کړ او د تیري ورځي و برابې ماښام قضا سوي لمونځونه ئې راوګرزول. ابوالحسن ورته وویل چي: اشنایه! دا به مناسبه وي چي ته نن شپه زما سره پاته سې. لږ به دي دمه غلطه سي او غم به دي له زړه لیري سي. علي بن بکارورته وویل چي وروره! هر راز چي دي خوښه وي، هغسي به وکړم. زما بې هغه هم له غمه خلاصی نسته. د میني دا بلاوي نه دي چي له چا څخه دي په اسانه ولاړې سي. آبس، ابوالحسن خپل انډیوالان و اشنایان راټول کړل. په سازنده وو پسي ئې هم سړی واستاوه. ټول راحاضر سول. هغه ورځ ئې ښه بانډار وکړ او ورځ ئې په خورک و چښنګ و ساتېري تېره کړه. چي د ماښام تیاره خپره سوه، باره ئې شمان ولګول. د مې و پیالې محفل ئې جوړ کړ. یوې مینځې رباب ته لاس کړ او دا شعر ئې ووایه:

ما تـه یـو دئ کـه بهـار وي کـه خـزان
ورځ و شپه چي مي تېرېږي پـه هجران
د یار مخ چي پسرلی وو زه تـرې راغلم
خـود بـه تـل یـم پـه ژړا و پـه ګریـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي بن بکار چي دا شعر واورېد، بوڅ راووښت او تر سهاره پوري بېسده پروت وو. د ابوالحسن بيخي اميد ځني وخوت. سهار پر لمر ښرک باندي علي بن بکار سترګي روڼي کړې او غوښتل ئې چي خپل کور ته ولاړ سي. ابوالحسن هم خپل زړه ته پرېښوو او نه ئې راوګرزاوه. بوده موده ئې ورته حاضر کړ، علي بن بکار ئې پر سپور کړ. ابوالحسن هم تر کوره پوري ورسره ملګری سو. د کور په دروازه کي چي له بوده راکښته کړ او دی خپل کور ته ننووت، ابوالحسن د خدای شکر ادا کړ او له ځانه سره ئې وويل چي له بدي بلا خلاص سوم. خو بيا ئې هم علي بن بکار ته د زړه تسلي ورکړه او د صبر سپارښتنه ئې ورته وکړه. منګر پر علي بن بکار باندي ميني دونه زور کړی ووچي ځان ئې په واک کي نه وو. له ابوالحسن سره ئې خدای په اماني وکړه.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او شپږ پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ابوالحسن چي له علي بن بکار څخه خدای په اماني اخيستله نو هغه ورته وويل چي وروره! که کومه خبره پيښېدله، ما به خبروې. ابوالحسن ورته وويل چي ری مه وهه، هرومرو دي خبروم. باره نو ابوالحسن خپل دوکان ته ولاړ او د شمس النهار لاري ته ئې سترګي څارو نيولي دي. په دې ورځ د هغې هيڅ درک مالوم نه سو. شپه ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کور کي تېره کړه. سهار تر دوکان دمخه د علي بن بکار کور ته د پوښتني له پاره ورغی. چي گوري، هغه په کټ کي پروت دئ، دوستان ئې پراگرځېدلي دي. حکيم جي ئې سر ته ولاړ دئ او نبض ئې په لاس کي نيولی دئ. حاضر کسان يو يو څه وايي، بل بل څه. ابوالحسن چي خوني ته ورننووت، د علي بن بکار سترگي پر ونښتلې، په شونډو کي ئې ورته ومسل. ابوالحسن سلام ورواچاوه او د حال و احوال پوښتنه ئې ځني وکړه. د کټ سر ته ئې کښېنوست چي دا نور خلک ووتل، باره ابوالحسن ورته وويل چي دا څه کيسه ده؟

علي بن بکار ورته وويل چي وروره! د هغي نجلۍ ميني خو زه رنځور کړم. د رنځ خبر مي په کوروکلي کي خپور سو. دوستان و اشنايان مي پوښتني ته راغلل. منگر ته دا راته ووايه چي کومه خوشخبري لرې. د شمس النهار د مينځي درک نه سو معلوم. ابوالحسن ورته وويل چي په هغه ماښام چي د دجلې سيند پر غاړه سره جلا سوو، بيا ئې حال نه دئ معلوم سوی. منگر گوره وروره! دا دي څه رسوايي جوړه کړې ده. دا ژړاوي مړاوي پرېږده. خلک به څه وايي. لږ څه فکر وکړه. علي بن بکار ورته وويل چي صبر مي تر قدرت وتلی کار دئ. نه ئې سم کولای. باره ئې سوړ اسوېلی وکيښ، په ژړا سوا او دا بيتونه ئې وويل:

ما ته مه وايه د پوهي دا ورمونه
اثر نه ښندي دا ستا نصيحتونه
سرزنش پر عاشقانو اغېز نه کا
تاثير نه لري دا پند، دا پېغورونه
ما هاله له دين دنيا څخه لاس پرېولو
چي پر زړه مي وخوړل د عشق داغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بیتونه چي ئې وويل نو ئې مخ ابوالحسن ته واړاوه او ورته وې
ويل چي په داسي مصيبت باندي اخته سوم چي تر ننه مې فكر لا هم نه
سواى كولاى. اوس چي هر څه رى وهم، بې له مرگه مي د نجات بله
لار نسته. ابوالحسن ورته وويل چي د خداى له دره مه ناميېنده كېږه.
گوندي خداى دي خپل مقصد ته ورسوي. باره نو ابوالحسن له كوره
راووت او دوكان ته رهي سو. دوكان ئې خلاص كړ. له جارو و پاكۍ
څخه چي خلاص سو، يو آن پر خپل ځاى كښېنوست چي گوري، دا ده
مينځه راغله. ابوالحسن ته ئې سلام واچاوه او هغه ورېيا كړ. مينځې ته
چي ئې وكتل، په نظر ئې خوابدې ورغله. باره ئې دستي د شمس
النهار پوښتنه ځني وكړه چي خيريت خو به وي. مينځې ورته وويل
چي د هغې حال به وروسته درته ووايم خو ته اول د علي بن بكار حال
راته بيان كړه.

ابوالحسن نجلۍ ته د علي بن بكار ټول حال له سره تر پايه ووايه.
مينځه اريانۍ واخيسته او په ډېر افسوس ئې سوړ اسوېلى تر خوله
وخوت. بيا ئې نو وويل چي زما د بي بي حال تر دې بتر دئ. په هغه
شپه چي تاسي له كښتۍ څخه كښته سولاست او ولاړاست. زه كور ته
ولاړم منگر په تاسي مي چورت خراب وو. زړه ته مي نه لوېده چي
تاسي دي صحيح و سلامت تر كوره پوري ورسېږى. خپلي بي بي
شمس النهار ته چي ورغلم، هغه بېهوښه پرته وه. نې له چا سره خبري
كولې او نه ئې د هو، نې جواب چا ته وركاوه. خليفه ئې سر ته ناست وو
او د ناروغۍ په سبب ئې هم نه پوهېدى. تر نيمي شپې پوري داغسي
بېسده پرته وه. پر هوښ چي راغله، خليفه ځني وپوښتله چي: "اې
شمس النهاري! دا په تا څه سوي دي؟ دا څه حال دئ چي پر تا باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن شپه راغلی دئ؟"

شمس النهار چي د خلیفه خبري واورېدې، د خلیفه پښې ئې ورمچ کړې او ورته وې ویل: "جعلنی الله فداک، زما سر دي تر تا جار سي، د بېگاه خواړه بد راباندي لگېدلي دي، سر مي راته دروند سو او بېهوښه سوم. نه پوهېږم چي حال به مي څرنگه سي".

خلیفه ورته وویل چي: "اې شمس النهار! څه دي خوړلي ول؟"

هغې ورته وویل چي: "داسي ناوړه شی مي خوړلی وو، چي هیڅکله مي نه وو خوړلی".

بیا نو شمس النهار یو څه شراب وغوښتل. شراب چي ئې وڅښل، نو ئې زه وروغوښتلم او کرار ئې ستاسي پوښتنه راڅخه وکړه؟ ما د علي بن بکار هغه شعر ورته ووایه چي په کښتۍ کي ئې راته ویلی وو. دې یو سوړ اسوېلی وکیښ او خاموشه سوه. په دې وخت کي خلیفه پر بدلزني امر وکړ چي یو شعر ووایي. هغې دا دوه بیته وویل:

کاشکي هغه نازنین وای چي زه مړه پسي پرته یم
یو وار زما پر زړه نگین وای چي زه مړه پسي پرته یم
دی پر خپله تړه ولاړی، زه یوازي پاته سومه
کاشکي زما زړه ډبرین وای چي زه مړه پسي پرته یم

شمس النهار چي دا بیتونه واورېدل، بیا یو حال پر راغی او بېسده ولوېده.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او اووه پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

د شمس النهار مينځې ابوالحسن ته وويل: "بي بي چې دا بيتونه واورېدل، سمدلاسه بېهوښه سوه. ما ئې ورو ورو لاسونه ورموښل او د گلابو عطر مي پر پاشل، څو پر هوښ راغله. ما ورته وويل چې: "زما گراني بي بي! ځان مه رسوا کوه. ستا دي د خپل معشوق په سر قسم وي که به صبر و زغم نه کوې. شمس النهار راته وويل چې تر مرگ خو به نو سخت بل څه نه وي. زه په والله په مرگ راضي يم ځکه بې له مرگه په بل څه نه ارامېږم. موږ لا دغه خبري سره کولې چې يوې بلي نجلۍ د شاعر دا بيتونه زمزمه کړل:

بې ژړا مي بل کار نسته په دا نن شپه
نه صبرېږم نگار نسته په دا نن شپه
زمانه د بېگاني وصال غېږ اخلي
رسۍ سته ده خو دار نسته په دا نن شپه

مينځې چې دا بيتونه وويل، شمس النهار بيا پړمخي ولوېده. خليفه په وارخطايي سره ورته راالاکړه. پر مينځيانو ئې امر وکړ چې: "ټول کړئ، دا طبله و سارنگ مو!" مينځو هم شيان ميان سره ټول کړل او خپلو سرايو ته ولاړې. خليفه تر الايي سهاره پوري د شمس النهار سر ته ويښ ناست وو. سهار ئې طبيبان ورته راوغوښتل او هغو ته ئې د شمس النهار د علاج امر وکړ خو په دې نه پوهېدی چې د دې ناروغي د ميني رنځ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځې ابوالحسن ته وویل چې زما په راتګ کې د څنډ سبب همدا وو. هلته ډله خلک ناست دي او موږ نه سوای کولای چې ستاسي حال ونیسو. اوس ئې دا دئ زه درته راواستولم چې د علي بن بکار حال هغې ته وروړم. ابوالحسن چې د مینځې بیان واورېد، حیران پاته سو او ورته وې ویل چې د علي بن بکار حال هغه وو، چې درته ومې وایه. ته بي بي ته ورسه او دا ټول بیان ورته وکړه او زما له خوا ورته ووایه چې صبر وکړي او خپل راز رسوا نه کړي. ورته ووایه چې زه پوهېږم چې دا ډېر سخت حالت دئ منګر په یوه سم تدبیر سره ئې چاره کېدلای سي.

مینځې له ابوالحسن څخه رخصت سوه خو ابوالحسن تر ماښامه پوري په دوکان کې وو. ماښام ئې دوکان وتاړه او د علي بن بکار کور ته ولاړ. دروازه ئې ورو وټکوله. نوکر راووت او دی ئې کور ته بوت. علي بن بکار چې ولید، پر شونډو ئې موسکا راغله او په راتګ ئې خوشاله سو. ورته وې ویل چې د نن ورځې څنډ خو دي زما زاره راوچاودله. غم مي یو په لسه سو. زه غواړم چې تل ستا سره واوسم او خپل سر تر تا قربان کړم. ابوالحسن ورته وویل چې دا خبري مه کوه. دا ته څه وایې؟ که زما زر روحه وي، ټول دي تر تا جار سي. نن د شمس النهار مینځه دوکان ته راغلې وه، د خپل څنډ سبب ئې راته ووایه. خلیفه له شمس النهار سره وو او دا څني ښورېدلای نه سوای. د بي بي ټول حال ئې راته ووایه.

آبس، ابوالحسن ټول هغه بیان چې له مینځې څخه ئې اورېدلی وو، علي بن بکار ته وکړ. علي بن بکار ډېر خوابدي سو. په سترګو کې ئې اوښکې ودرېدې. ابوالحسن ته ئې وویل چې خدای به کوي، ته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي. زما سره مرسته وکړه. په دغه مصیبت کي چي زه دربدلی یم، ته راسره مرستندوی سه . پر ما زړه وسوځه او یوه چاره راوښیه. دا نن شپه راسره پاته سه او تر سبا پوري بل ځای مه ځه. ابوالحسن ئې غوښتنه ومنله او هوري پاته سو. ټوله شپه ئې د غره و د وره بیانونه سره وکړل. په پای کي علي بن بکار په ژړاندو سترګو دا بیتونه ورته وويل:

زه مېړی یمه ډغېږم زه و ښتته یمه خوځېږم
زما وجود د وښتته سیوری زما زړه د مېړي سترګه
خوشبویی ئې د وښتتانو زما زړګی دئ رانه وړی
د مېړي په شان نری ملا ئې زما کوربار کړ پر چرګه
نری ملا او ډډو وربښتتانو یم له ژوند څخه ایستلی
ټول جهان راته اغزي دي ګام ایږدم پر تېره ژرګه

دا بیتونه چي ئې وويل، نو ئې يوه لو چيغه تر خوله ووتله او په خولو کي ډوب بېسده ولوېد. ابوالحسن فکر وکړ چي نور ئې نو کار تمام سو. روح ئې له کالبوته ووت. تر سهاره همداسي ډوب پروت وو. له لمر ختو سره ئې سترګي روښي کړې او یو دوې خبري ئې له ابوالحسن سره وکړې. لمر چي يو څه سر ته راغی، ابوالحسن ځني راولاړ سو او دوکان ته ولاړ. دوکان چې خلاصاوه، په دغه حال کي مینځه ورته ودرېده، په اشاره ئې سلام ورواچاوه. ابوالحسن ئې سلام وربيا کړ. مینځي د شمس النهار سلامونه وررسول او د علي بن بکار پوښتنه ئې وکړه.

ابوالحسن ورته وويل چي د علي بن بکار د حال پوښتنه مه کوه، د هغه په رنځ و درد دي خدای مه خبروه. نه د شپې خوب لري نه د ورځي ارام. رنځوری تار او نار کړی دئ. زړه ئې له شنوخته ډک دئ.

مینځي ورته وويل چي زما بي بي يو دوې ګوتي خط راکړی دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي دا به له سلام سره يو ځای علي بن بکار ته ورسوې او راته ويلي ئې دي چي د خط جواب به هم خامخا راوړې. نو اوس يا ابوالحسنه، ته داسي وکړه چي ما د علي بن بکار تر کوره بوزه چي د خط جواب پخپل لاس ځني واخلم. ابوالحسن دوکان بيرته وتاړه او له مينځي سره روان سو. کور ته چي وررسېدی. مينځي ته ئې وويل چي ته دلې يو آن تکيه سه، زه به کورته ورننوزم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او اته پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ابوالحسن مينځه په دروازه کي پرېښووله او دی کور ته ورننووت. علي بن بکار چي وليد، زړه ئې خوشاله سو. ابوالحسن ورته وويل چي شمس النهار د مينځي په لاس سلامونه او خط درته رالېږلی دئ او د خپل نه راتگ له اسيته ئې عذر غوښتی دئ. مينځه هغه ده، په دروازه کي ولاړه ده. که وايې چي کور ته دي راسي، زه به ږغ پر وکړم. علي بن بکار ورته وويل چي راوې غواړه. ابوالحسن ورووت او مينځه ئې کور ته راوستله. علي بن بکار د مينځي په ليدو ډېر خوشاله سو. مينځي خط ورکړ. علي بن بکار هغه مچ کړ. پر سترگو ئې وموښی. بيا ئې نو خلاص کړ او وې لووست. تر لوستلو وروسته ئې ابوالحسن ته ورکړ. ابوالحسن چي وکوت، دا دوه بيته پر نوشته وه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما تنه زما روحه ستا په سر مي دي قسم وي
بې له تا مي نفس خېژي شپه و ورځ رابانـدي غم وي
خوب خورک پر ما حرام سو، هيڅ پروا مي نه په کېږي
د دنيا ښې و ښادۍ دي هله وي چي زما صنم وي

تر دې بيتو وروسته ئې ورته کښلي وه چي که زما حال پوښتې، نو حال مي دا دئ چي سترګي مي روڼي دي خو تر زړه مي د ميني غشي پوري ووري وتلي دي او زخمي دئ، په لړمانه کي مي اور بل دئ او تر خولې مي له آه و اسويلي پرته بل څه نه راوزي. ګواکي زه خدای د ميني له پاره پيداکړې يمه او غم و درد ئې راسره مل کړی دئ. ناروغۍ مي ورځ په ورځ زياتېږي او عشق و مينه مي هم ورسره ډېرېږي. هغه کانه راسوې ده، چي شاعر ئې داسي راته بيانوي:

ستا مخ خدای په دلبري کي سور و سپين ارغواني کړ
زما بشر ئې ستا په عشق کي راته تک ژيړ زعفراني کړ
ما له خدايه څخه غوښتي، چي ته هسي و زه داسي
ستا دي مخ ګل د ګلاب وي، خير کې زما ژوند پر اغزي کړ

تر دې وروسته ئې نو بيا کښلي وه چي تا ته دي معلومه وي چي زما دا شکايت و شکوې زما د ميني بلي لمبې راوژلای نه سي. له غم سره شکايت تل مل وي او له رنځ سره درد و بېتابي. د بيلتانه درد په تسلی نه ارامېږي. ځان ته د خط په کښلو لږ څه تسلی ورکوم. هغه د شاعر خبره:

ستا د وصل په اميد به ژوندۍ پايم
که دا نه وي ګـويا تللې له دنيا يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوالحسن وایي ده چي خط ولووست. زما غم ئې څو چنده کړ او په هره جمله مي د زړه سر مکوټ سو. خط مي مینځي ته ورکړ. علي بن بکار مینځی ته وویل چي پر بي بي مي سلامونه ووایه او زما دغه حال ورته بیان کړه. بیا ئې نو ډېر وژړل. مینځي ته هم د ده پر ژړا باندي ژړا ورغله او د علي بن بکار څخه ئې خدای په اماني واخیستله او له کوره ووتله. ابو الحسن هم مینځي ته مخه ښې وویله او خپل دوکان ته ولاړ.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهه پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ابوالحسن مینځي ته مخه ښې وویله او دوکان ته ولاړ. دغه ورځ و دغه شپه ئې ټول په چورت کي تېره کړه. په دا دوهمه ورځ د علي بن بکار کره ورغی. تر هغو پوري کښېنوست چي ټول خلک له خوني ووتل. بیا ئې نو د حال احوال پوښتنه ځني وکړه. علي بن بکار د پخوا په شان د میني له رنځه او د بېلتانه له غمه شکایت وکړ او دا بیتونه ئې ورته وویل:

دا چي زه یم ستا په مینه ځګر خون
خیال مي نه سي چي به دا رازوو مجنون
بې له تا مي زړه تنور دئ د سکروټو
د هوسۍ په شان مي شپه پر مېږتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلتانه دي لېونی کړمه زما ګراني
خدای دي نه پېښوي چا ته دا جنون

ابوالحسن ورته وویل: زه حیران یم، ستا له یوې مهرباني معشوقې سره دا حال دئ، داکه دي معشوقه نامهربانه او ستمګاره وای، بیا به دي څه حال وای؟ ابوالحسن وایي چې زما خبره ئې واورېده او زما پر نصیحت ئې غوږ ونیو. نور ئې بېتابي او فریاد پرېښود او ما تې دوعاوي وکړې. ابوالحسن وایي چې زما یو انډیوال وو چې زما او د علي بن بکار په کیسه خبر سوی وو. له ده ماسیوا بل څوک په دې کیسه نه وو خبر. یوه ورځ دې انډیوال د علي بن بکار او شمس النهار پوښتنه راځخه وکړه. ما ورته وویل چې اشنایه! د هغو د میني د اور لمبې اوس تر اسمانه رسېدلي دي منګر زما په فکر کي یوه نخشه سته چې غواړم ستا سره ئې شریکه کړم. انډیوال مي راته وویل چې څرنګه نخشه ده؟

ابوالحسن وایي چې ما ورته وویل چې ته راخبر یې، چې زه په دې ښار کي مشهور سړی یم. هر څوک، عام وخاص مي پېژني. د دربار له نر او ښځو سره هم پېژنم. بېرېږم چې زمونږ دا کیسه رسوایي ته راونه وزي او پر کومه بلا باندي وانه وړم. مال و شتمني مي راځخه ولاړه نه سي او هلاکت ته و نه رسېږم. زما داسي خیال دئ چې خپل مالونه سره راغونډ کړم او بصرې ته سفر وکړم. هورې تر یوه وخته پوري پاته سم، بیا به وګورم چې د دوی کیسه کوم ځای ته رسېږي. د دوی خبره خو اوس تر خط و کتابته پوري رسېدلې ده. یوه مینځه ئې تر منځ رویباري کوي. زما په زړه کي کله کله داسي راوګرزي چې سبا به دا مینځه له دې رویبارۍ څخه ستړې سي او خبره به رسوایۍ ته راوباسې. که داسي پېښه سي نو زما خلاصون بیا نامکن دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انډېوال ئې ورته وويل چي زه پخوا لا هم په دې کيسه غوږېدلی وم. دا ستا تدبير خو بيخي د هوښياری خبره ده. زما هم داسي خوښه چي له دې کارو څخه ځان ليري ساته. نه دي دي اوربدلي چي وايي: "يوه ډېره بدمرغه، بله نېکمرغه"، خدای مه کړه سبا به يو اوښ درته چو سوی وي، بيا به ئې ولاړولای نه سې. ستا دا نخشه مي بيخي خوښه ده. خدای دې د خير کړي.

آبس، ابوالحسن کور ته راغی، کالي مالي ئې سره ټول کړل. درې ورځي وروسته مخ پر بصره روان سو. د ابوالحسن انډېوال چي درې ورځي وروسته د ده ليدو ته راغی چي گوري ځای سته، جولا نسته. له گاونډيانو څخه ئې پوښتنه وکړه، هغو ورته وويل چي ابوالحسن خو بصرې ته ولاړ. ژر بيرته راځي. سړی اريانی واخيستی او نه پوهېدی چي اوس نو پر کمه ولاړ سي. له ځانه سرې وويل چي کشکي له ابوالحسنه څخه جلاسوی نه وای. باره ئې خيال سو چي د علي بن بکار کره ورسي. هورې چي ورغی، نوکرانو ته ئې ځان وروښووی او کور ته د ننوتو اجازه ئې وغوښتله. نوکرانو اجازه ورکړه او کور ته ئې بوت. هورې ئې علي بن بکار وليدی چي په کټ کي پروت دئ. ده سلام وروا چاوه، هغه ورببا کړ. سړي ورته وويل چي زما و د ابوالحسن تر منځ ټينگه اشنايي وه. يو د بل د زړه حال مو سره وايه. يو گړی نه ځني جلا کېدلم. يو څو ورځي مي د يوه ضروري کار له اسيته و نه ليدی. نن چي ئې دوکان ته ورغلم. دوکان ئې تړلی وو. د څنگ دوکاندارانو راته وويل چي هغه بصرې ته ولاړ. نو زه خو ستا و د ده په شناخت و اشنايي خبر وم، ما ول راسه چي يو وار به ستا خبر هم واخلم او پوښتنه به دربانديږ وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي بن بکار چي دا واورېده، بڼه ئې پر دا بله واوښتله. سودا ورولوېدله چي دا څنګه کار پېښ سو. سړي ته ئې وويل چي زه ستا تر بيان دمخه د ده په سفر نه وم خبر. که دا خبره رشتياوي نو معنا ئې دا ده چي پر داسي غم باندي واوښتم چي انتها نه لري. دا خو بل غم راته پېښ سو. باره ئې تر سترګو اوښکو راايله سوې او دا بيتونه ئې وويل:

د دوسـتانو جـدايي بـاد و بـاران دئ
و دانــی و ابــادی پــه چپــه کېــږي
تنهـايي بـه مـي د زړه سـر رامکـوټ کـړي
جدايي د دوسـت بـل اوښ راتـه چـو کېږي

يو ګړی ئې چورت وواهه، باره ئې سر راپورته کړ او نوکر ته ئې وويل چي ته ورسه د ابوالحسن کور ته او معلومات ئې وکړه چي کوم ښار ته تللی دئ. نوکر ولاړی او يو آن وروسته بيرته راغی، علي بن بکار ته ئې وويل چي معلومات مي وکړ، ابوالحسن بصرې ته تللی دئ خو د کور دروازې ته ئې يوه مينځه ولاړه وه. دې زه وپېژندلم خو ما نه پېژندله. ما ته ئې وويل چي ته د علي بن بکار نوکر نه يې؟ ماول: "يم". مينځي وويل چي ما علي بن بکار ته پر ده باندي د يوه ډېرمهربان چا له خوا يو خط راوړی دئ. دا مينځه زما سره راغله او اوس په دروازه کي ولاړه ده.

علي بن بکار ورته وويل چي: "ورسه، رائې وله". نوکر ولاړ او د ها خوا ئې مينځه ورسره راوستله. د ابوالحسن انډېوال چي مينځی ته وکتل، په نظر ئې ډېره شوخه وظريفه ورغلله.مينځه راوړاندي سوه، علي بن بکار ته ئې سلام واچاوه .... کيسه چي دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مینځه چي راغله، خپل بیان ئې وکړ او بیرته ئې رخصت واخیست، ولاړه. دې سړي، چي د ابوالحسن انډیوال او له علي بن بکار سره ناست وو، د مرغلرو و غمیانو د پلورلو دوکان کاوه او پېشه ئې زرگري وه. مینځه چي ولاړه، دې سړي میدان خالي ولید، علي بن بکار ته رانزدې سو او ورته وې ویل چي: "ما ته داسي وایسېده چي ستا هم پر دارالخلافه پیسې باندي دي او ستا و د هغو تر منځ کومه معامله سته".

علي بن بکار ورته وویل چي د څه له رویه دا خبري کوې؟ سړي ورته وویل چي زه دا نجلۍ پېژنم، دا د شمس النهار مینځه ده. څه وخت پخوا ما ته راغله او یوه رقعه ئې راته راوړه. د شمس النهار له پاره ئې د سرو زرو و جواهراتو امېل غوښت. ما یو خورا اصیل او قیمتي امېل ورواستاوه. علي بن بکار چي دا واورېده، سره واسرنگی او وارخطا سو، د مرگ خطر ئې احساس کړ. خو ځان ئې گول واچاوه او څه ئې و نه ویل. زرگر ته ئې وویل چي: "ته و خدای که به رشتیا نه وایې، ته شمس النهار څرنگه پېژنې؟" زرگر ورته وویل چي زما څخه مه بېرېږه. خپل پټ راز دي راته ووایه. د ناجوړۍ سبب دي زما څخه مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټوه.

آبس، علي بن بکار خپل ټول داستان ورته ووایه او پر زیاته ئې کړه چي: "وروره! په هغه خدای مي دي قسم وي چي زه و ته ئې دواړه پیدا کړي یو چي د خپل راز له پټېدو څخه مي بل مطلب نسته. بېرېږم، وام مخلوق شیطان دئ. خلک په خولو کي سست دي. پټ راز نه سي ساتلای. د دوستۍ و د نمک پاس نه لري".

زرگر ورته وویل زه خو چي تا ته راغلم، له ډېر گرانښت له اسیته درته راغلم. ته راباندي گران یې. غوښتل مي چي د ابوالحسن د سفر په شپو کي ستا سره مرستندوی سم. ته راسره د زړه خواله وکړې او د میني غم به دي راسره سوړ سي. ته اوس هیڅ سودا مه دراچوه او زما څخه مه ډارېږه.

علي بن بکار ډېري دوعاوي ورته وکړې او مننه ئې څني وکړه. بیا ئې نو دا بیتونه وویل:

زړه مــي راتــه لــړ دئ، غمــازاني مــي دا اوښــکي دي
نــې ســمه ســاتلای، عاشــقان خــو خوار بو ښــکي دي
ډار مــي لــه عالَمــه، د چــا پــت هــیڅ پــه خونــدي نــه دئ
ټوله سورۍ کوزې دي، سورۍ ئې غاړي سورۍ ئې چوښکي دي

تر دې بیتو وروسته نو علي بن بکار زرگر ته وویل چي ته نه سوې پوه چي دې مینځي ما ته پټ څه وویل؟ هغه ورته وویل چي قسم په خدای که به په هیڅ پوه سوی یم. علي بن بکار ورته وویل چي د دوی دا خیال دئ چي ابوالحسن زما په اشاره و سلا بصرې ته سفر کړی دئ او زه غواړم چي دا خط و پیغام دي زموږ تر منځ نه وي. ما چي هر څه قرآنونه ورته وډبول چي والله که مي په درې سوه شپېتو رگو کي یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رګ لا د ده په سفر آګاه وو، خو دې نه ومنله او زما پر قسمونو ئې باور نه کاوه او له هماغه بدګومانه سره بې بې ته ولاړه. دا مینځه کورخرا پې پر ابوالحسن باندې مینه وه. زرګر ورته وویل چې وروره! انشاء الله وتعالی، ټول کارونه به سم سي او زه ستا سره مرسته کوم چې ته خپل مقصد ته ورسېږې. علي بن بکار ورته وویل چې اوس له دې تورېدلي هوسۍ سره څه وکړم؟ دا خو زما څخه تور خوري او تښتي. زرګر ورته وویل چې یوه چاره به ورته وسنجوو او بې له دې چې پرده دې پورته سي او راز دې رسوا سي او یا دې تا ته کوم تاوان ورسېږي، یو چل به ورته جوړ کړو.

باره نو زرګرولاړ سو، رخصت ئې واخیست. علي بن بکار تر دروازې پورې نارې پسې وهلې چې: "وروره! د خدای و رسول روی مې دروړی دئ چې دا خبرې دې چا ته تر خوله راونه وزي". زرګر چې ده ته وکتله، په سترګو کې اوښکې ډنډ سوې او ځنې رخصت سو.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو شپېتمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

زرګر چې له علي بن بکار څخه رارخصت سو. پر لارې چورت اخیستی وو. سر ئې ځړولی وو او د علي بن بکار په کار کې ئې فکر کاوه چې ناڅاپه ئې سترګې پر یوه کاغذه ونښتې چې پر مځکه پروت دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاغذ ئې را پورته کړ. سرلیک ئې ولووست، په پوه سو چي د یوه دوست له خوا کوم بل دوست ته لیکل سوی دئ. د پاڼي پر سر باندي دا بیتونه لیکل سوي ول:

گرانـه ولـي مـي پـه اور کـي کـړوې
دا څـه پېـښنه ؟چـي مـخ نـه رااړوې
زما خو پښنه ده لا د عشق په لومه بنده
لـه مجلـسه مـي پـر څـه محرومـوې
آخـر زه خـو نـه پـردی يـم نـه بې مِهـره
د بېلتـون پـه داغ مـي ولـي داغـوې

تر دې بیتو وروسته ئې داسي لیکلي ول:

اې خواجه! د لیک او پیغام د څنډ سبب دي نه رامعلومېږي. که دي د جفا خیال په سر کي وي، زه ئې په پاداش کي وفا درلېږم. که دي په مینه کي کمښت راغلی وي، زما محبت خو خدایږو څو چنده زیات سوی دئ.

ستا په سر مي دي قسم وي چي زمـا مينه پخـوانۍ ده
خير که تا لاس رانه واخيست زما دوستي خو سکنۍ ده

زرگر لا خط تر پایه لوستلی نه وو، چي نابېره مینځه راښکاره سوه. تلولۍ تلولۍ کېدله، شاوخوا ئې کتله او د کوم شي په لټه کي وه. د زرگر په لاس کي چي ئې خط ولید، سمدستي ئې ورته وویل چي: "ښاغلې! دا خط زما څخه پر لاري لوېدلی وو". زرگر جواب ور نه کړ او څني رهي سو. مینځه سمه په پسې سوه او بیا ئې ورته وویل: "گوره، ښاغلې! زما خط بیرته راکه. هغه زما څخه ولوېدی". زرگر مخ پر راواړاوه او ورته وې ویل: "آنجلۍ! بېرېږه مه او وارخطاکېږه هم مه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشتیا خبره راته وکړه او په حال مي خبر کړه. زه د چا راز نه رسوا کوم او په خوله کي هم سست نه یم. د خپلي بي بي په کار کي دي زما څخه مه ډارېږه. زه هم د هغې د ارزوګانو د پوره کولو په لټه کي یم. زما په لاس د هغې مشکلات حل کېدلای سي".

مینځي چي د زرګر خبري واورېدې، نو ئې ورته وویل چي خدای دي وکړي چي دا راز چي اوس به ئې درته بیان کړم، زما و ستا په منځ کي پاته سي او رسوا نه سي. دا کار چي ته ئې په لټه کي یې، دا به هم زما په خیال روا کار وي. زما خو پر تا باندي ناټ کښېنستی او د حقیقت خبره به درته وکړم. آبس ټوله کیسه ئې له سره تر نوکه پوري ټکي په ټکي ورته وکړه.

زرګر ورته وویل چي بالکل دي رشتیا وویل. زه هم په دې کیسه خبر یم. بیا نو زرګر هغه څه ورته بیان کړل چي د ده او علي بن بکار تر منځ پېښ سوي ول. نجلۍ چي دا واورېدل، ډېره خوشاله سوه. د دواړو سلا پر دې خبره راغله چي خط باید علي بن بکار ته وروښوول سي او هغه چي هر راز جواب ورکړ، دمخه تر دې چي بي بي ته ئې ورسوي، اول باید زرګر په خبر کړي. آبس، تا ته دي وویل سي، د نکل کار دئ. مینځي له زرګر څخه خط راواخیستی، مهر ئې پر ولګاوه او وې ویل چي دا مهر مي له دې اسیته پر ولګاوه چي زما بي بي خط همداسي سربسته راکړی وو. خط ئې په یوه دوړدنګ علي بن بکار ته ورووړ. هغه هم د دغه شان لیک په انتظار وو. چابک چابک ئې ولووست، باره ئې قلم و کاغذ راواخیست او جواب ئې ورته وکیښ او د مینځي په لاس ئې ورکړ. مینځي خط راواخیست او لمغوټې زرګر ته راغله. زرګر چي خط خلاص کړ، پکښې لیکل سوي وه چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځ مي دئ د ميني علاج نه اساسي غواړي
ورک سه اې طبيبه! زما درمان نوره پوهي غواړي
نه دئ د ښوولو، نې په خوله بيانولای سم
زما د ژوند کيسه يو لوی دفتر و لوی منشي غواړي
نه سي ږغولای هر ناپوهه د هجران نغمه
دا حزين مقام دئ، حنجره داودي غواړي
ته دي راسره يې، ستا له مهره ډک کاته دي وي
زما ماشوم زړگی دا ستا د غېږي ارامي غواړي

بيا ئې نو ورته کښلي وه چي نه د جفا خيال لرم، نه مي وفا خوشي کړې ده، نه له خپله قوله اوښتی يم، نه مي دوستي شلولې ده، نه مي يو گړی د بېلتانه درد ارام سوی دئ، نه مي له طلبه لاس اخيستی دئ. څه چي ستا ارزو ده، زما دا هم هماغه ده. قسم مي دي په خالق لايزال وي چي ستا له وصاله پرته بله ارزو نه لرم. که د دنيا ټول رنځونه را پوري هم سي، بيا به هم ستا مينه په زړه کي پټه ساتم.

گراني هجر دي تر مرگه رسولی
انتظار دي خورا ډېر دئ غمېدلی
ستا له ميني به لاس وانه خلم هيڅکله
سر ښندل مي په دې لاره کي منلی

زما حال و احوال دغه وو چي درته ومي کيښ. والسلام.

زرگر چي دا خط ولووست، تر سترگو ئې اوښکي راغلې. خط ئې مينځي ته په لاس ورکړ. مينځي ورته وويل چي ته له ځايه مه ښوره. زه دا خط وړم او چټکه بيرته راځم. زه غواړم په هر چم چي وي، تا او زما بي بي شمس النهار يو وار سره مخامخ کړم. مينځه رهي سوه او زرگر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه ښه په پوره زړه تېره کړه. سهار چې را پورته سو، لمونځ ئې وکړ او د نجلۍ په انتظار کښېنوست. یو غوړپ چای ئې لا نه وې چښلي چې دا دئ، مینځه په خندا وخوشالۍ راورسېده.

زرگر د حال پوښتنه ځني وکړه. دې ورته وويل: زه چې ستا څخه ولاړم. بي بي ته مي د علي بن بکار خط ورووړ. هغې خط خلاص کړ او وئې لووست په مضمون ئې پوه سوه. د ابوالحسن په تگ ئې ډېره خوابده سوه. ما ورته وويل چې: "اې زما بي بي! د ابوالحسن په تگ مه خپه کېږه او د ده تگ پر ځان مه درنوه او مه ئې پر بده راااړوه. ما تر هغه بل ښه څوک وموند. هم د پلار و نیکه سړی دئ او هم د زړه راز پټولای سي". بیا مي نو چې ستا و ابوالحسن تر منځ هر څه پېښ سوي ول هغه مي ټول ورته بیان کړل. ستا د علي بن بکار په لیدنه کتنه مي هم خبره کړه. دا مي هم ورته وويل چې څرنگه زما څخه خط پر لاري ورک سوی وو. اوس زما بي بي ته ستا د لیدو خیال ورپیدا سوی دئ او غواړي چې درسره وگوري. نو اوس دخیره سره، راځه چې بي بي ته ولاړ سو.

زرگر چې دمینځې خبري واورېدې، اریانۍ واخیست او پوه سو، چې شمس الهنار ته تگ خو نو مسخرې نه دي او دا کار هم ډېر غټ کار دئ او هم له خطره ډک کار. مینځې ته ئې وويل چې زه خو خوار عاجزه سړی یم. ته نو ما و ابوالحسن مه سره برابروه. هغه خو غښتلی و مشهور سړی وو. دربار ته ئې لار درلوده او د دربارخلک ورته اړ هم ول. د ابوالحسن دونه درنه ستاره وه چې ما به هر وخت خبري ورسره کولې، له بېري به لکه پاڼه داسي لړزېدم. که ستا بي بي غواړي چې له ما سره وگوري، نو باید د خلیفه تر ماڼۍ دباندي راسره وگوري. زه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خليفه ماڼۍ ته د ورتګ طاقت و جرئت نه لرم.

څه سر دي پرله ګرزوم، زرګر د خليفه له ماڼۍ څخه پر شا ټالۍ وهي او مينځه ئې بيا ورته تشويقوي او ورته وايي چې هيڅ خبره نه ده، مه بېرېږه. خو زرګر چې ماڼۍ ته د تګ خبره واوري، پښې ئې سستې سي او په لړزېدو سي. مينځې چې د زرګر دا حال وليد، آخر ئې ورته وويل: "آئينه دئ، که تا ته د خليفه د ماڼۍ تګ مشکل وي، زه به بې بې تا ته دلې راولم. ته له ځايه مه ښوره. زه دا يم ولاړم".

آبس، مينځه په ځغستا ووتله. چې مخ دي راااړاوه، بيرته راغله او له زرګر څخه ئې پوښتنه وکړه چې ستا په کورکي خو به بل کوم څوک، مينځه يا مريی نه وي؟ زرګر ورته وويل چې زموږ په کور کي خو له دې يوې تورپوستي سپين سري مينځې پرته بل څوک نسته. آبس، د شمس النهار مينځه ورغله او دا سپين سرې تورۍ مينځه ئې په يوه عليحده خونه کي کښېنوله او دروازه ئې پسي راوتړله. بيا نو دباندي ووتله او له ها خوا ئې شمس النهار ورسره راوستله. چې کتل دي، کور د ګلابو او سنجدو د عطرونو بوی پر سر واخيست. زرګر چې دا وليدله، ورته ولاړ سو. شمس النهارکښېنستله. يو آن پټه خوله ناسته وه. څه ئې نه ويل. چې لږ څه ئې ساه واچوله. پوړنی ئې له مخه ايسته کړ. زرګر چې ويل د لمر شوغلې ئې کورته راولوېدې.

باره نوشمس النهار له خپلي مينځې څخه پوښتنه وکړه چې: "تا چې ما ته ويلي ول، هغه سړی همدا دئ؟" مينځې ورته وويل: "بلې! همدا دئ". بيا نو شمس النهار زرګر ته مخ ورواړاوه، د جوړوناجوړ، د حال و احوال، د کاروبار پوښتنه ئې ځني وکړه. زرګر لاسونه پر سر ورته ونيول او د دې د سر د سلامتۍ دوعا ئې وکړه. شمس النهار ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل چي زه دي مجبوره کړم چي نن تا ته راسم او خپل د زړه پټ راز درته ووايم. بيا نو شمس النهار له زرگر څخه وپوښتل چي دی څرنگه د دې او د علي بن بکار په کيسه خبر سوی وو. زرگرهم له سره تر پايه ټول بيان ورته وکړ.

شمس النهار د ابوالحسن د سفر له خاطره خوابدې سوه او زرگر ته ئې وويل چي: "گوره، سړی اکا! د مومنانو زړونه لکه هينداره داسي دي، د انسانانو تر منځ مينه و الفت هرومرو سته. هيڅ کار بې گفتاره نه کېږي او هر مشکل په تلاښ سره حل کېدلای سي..." .... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دو شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شمس النهار زرگر ته وويل چي: بې زحمته راحت نسته او چي درومې څه به مومې. خپل مقصد ته به مېړني خلک رسېږي. ما تا ته خپل حال ووايه. اوس نو زموږ د حال رسوا کول او خوندي ساتل ستا په لاس کي دي.ته پوهېږې چي دغه نجلۍ زما په پټ راز راسره شريکه ده. دغه سبب دئ چي دا زما په نزد ډېر لوړ مقام او منزلت لري. زما ډېر مخصوص کارونه د دې پر لاس سر ته رسېږي. ته هم د دې قدر کوه او خپل راز دي ورته وايه. نور په شي کي ری مه وهه. بېره و ډار دي له زړه وباسه. هر مشکل کار چي دي وي، دغې نجلۍ ته ئې وايه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به دي هر مشکل درحلوي. دې نجلۍ که تا ته د علي بن بکار هر حال راووړ. ته به زما و د دې تر منځ واسطه یې. باره نو شمس النهار ولاړه سوه او له کوره ووتله. زرګر تر یوه ځایه پوري د دې په مخ کي روان وو. آخر زرګر بیرته کور ته راغی او پر خپل ځای کښېنوست. منګر د دې د جمال و ښایست، قد و اندام، شېریني ژبي او خوږ بیان ته ئې ګوته په غاښ کي نیولې وه او د دې ښو کړو وړو ته په فکر کي ډوب تللی وو. یو آن چي ئې دمه وکړه. بیا ئې نو د خورک شی می راوغوښت. ځان ئې موړ کړ. جامې ئې الیشي کړې. له کوره راووت او د علي بن بکار کره ولاړ. علي بن بکار د ناروغۍ په کټ کي پروت وو. دی چي ئې ولید، ځني وې پوښتل چي: "ولي وځنډېدې؟ زما سودا دربنده سوه". باره ئې نوکرانو ته اشاره وکړه، هغوی ووتل او د خوني دروازه ئې پسي وتړله. بیا ئې نو زرګر ته وویل چي له هغې ورځي راهیسي چي ته تللی یې، پر ما باندي د شي ځکه ناروا. نه مي شی تر ستوني تېر سوی دئ او نه مي سترګه سره وروړې ده. زه دې خپل ځان ته داسي اریان تللی یم. صبر و ارام راځخه تللی دئ. ابوالحسن لا ښه وو، یو د زړه خواله به مي ورسره کوله. مینځه ئې هم پېژندله ... زرګر چي د ده خبري واورېدې، وې خندل. ابن بکار ته ده پر خندا باندي زړه لړ سو، تر سترګو ئې اوښکي راغلې او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

زه د زړه لــه تېــه ژاړم پــه فریــاد یــم
دی د مــستي خېتــي خانــدي لا د لاســه
ملامــت نــه دئ پــه درد مــي خبــر نــه دئ
چي زه څو مره یم بې وزلــه بې مواســه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر چي د ابن بکار ژړا و فریاد لید، خپله ئې هم زړه ورته ډک سو او هغه څه چي د ده او د مینځي تر منځ تېر سوي ول، ټول ئې ورته بیان کړل. ابن بکار هم ټینګ غوږ ورته نیولی وو. د زرګر هره خبره چي به ئې اورېدله، په مخ کي به ئې کله سرخي پیدا سوه او کله به تک ژیړ واوښت. زرګر چي خپل بیان بشپړ کړ، ابن بکار ورته وژړل او وې ویل: "اې وروره! زما آن تمام دئ. کشکي مي روح له بدنه وتلی وای. خو په هر صورت، ستا ښخه هیله لرم چي پر ما زړه وسوځې. زه به هم ستا له خبري نه اوړم".

زرګر ورته وویل چي ستا د زړګي اور تر هغو پوري نه سړېږي، تر څو چي خپله معشوقه و نه وینې. خو په دې کور کي ستا و د هغې کتل ممکن نه دي. دا کار باید زموږ د کور د څنګ په کور کي تر سره سي. زما مقصد دا دئ چي تاسي دوه باید سره یو ځای سئ او خپل د رنځ و درد، میني و عشق بیان پخپله یو او بل ته وکړئ.

علي ابن بکار ورته وویل چي ته په کار ښه پوهېږې. هر رنګه چي دي خوښه وي هغسي وکړه. زرګر وایي چي هغه شپه ئې له ابن بکار سره تېره کړه. ټوله شپه ئې تر سهاره د عاشقانو او مینانو نکلونه ورته وکړه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر وايي چي هغه شپه له علي بن بکار سره پاته سوم تر سهاره مي له يوې خوا و بلي خبرې ورته وکړې. سهار چي مي په خړه لمونځ وکړ، له کوره ئې راووتم او خپل کور ته راغلم. يو آن چي وسو، مينځه راغله. تر سلام و تر عليک وروسته مي د براېې شپې حال چي زما و علي بن بکار تر منځ تېر سوی وو، ټول مي ورته بيان کړ. مينځي وويل چي خليفه نن شپه د بي بي له کوره وتلی دئ او زموږ ځای ښه د امن و د مجلس ځای دئ. زرگر وايي چي ما ورته وويل: "ستا خبره خو بيخي سهي ده، منگر زما کور تر هغه مناسب بولم".

مينځي وويل چي زه به بي بي ته دا حال يوسم چي هغه څه وايي؟ آبس، مينځه ولاړه او بي بي ته ئې حال ووايه. ژر بيرته راغله او راته وې ويل چي: "بي بي ستا خبره ومنله". بيا نو مينځي د زرو يوه کڅوړه راوايستله او ما ته ئې وويل چي بي بي ول زما سلامونه به ورورسوې او دا زر به ورکړې چي د ماښام پر مېلمستيا ئې ولگوي.

زرگر وايي چي ما ورته وويل چي: "دا پيسې پر ما داسي دي لکه د طوا ټکی. يوه نيمکه لا والله که ځني واخلم. زه مېلمستيا پخپلو پيسو درته کوم".

مينځي کڅوړه واخيستله او ولاړه. دا چي له کوره ووتله، زه د گاونډي کور ته ورغلم. فرش مرش و لوښي موښي سامان مامان مي ورووړل. ښه ښه د سپينو زرو او چيني لوښي مي مېلمستيا ته برابر کړل. نور د خورک و د چښنگ هر څه مي تيار کښېښوول. مينځه چي د هغې خوا راغله او زما سنجه سربښته ئې وليدله، گوته ئې په غاښ کي ونيوله. ما ته ئې وويل چي اوس نو علي بن بکار راوله. ما ورته وويل چي: "دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار بې تا نه کېږي".

آبس، مینځه په علي بن بکار پسي ولاړه او هغه ئې راووست. علي بن بکار چي راغی. زه ئې ښه راغلاست ته ورولاړ سوم. تر لاس مي ونیوی او پر هغه مناسب ځای مي کښېناوه. د ریحانو شربت مي په بلوري گیلاسو کي ورته کښېښوول. رقم په رقم عطرونه مي پر وپاشل. موږ خپل مجلس کاوه او مینځه ولاړه. د ماښام تر لمانځه وروسته له شمس النهار او دوو نورو مینځیانو سره یوځای راغله. شمس النهار چي علي بن بکار ولید او بن بکار بیا دا ولیدله، دواړه بېهوښه راواوښتل. یو آن وروسته چي پر هوښ راغلل، باره سره کښېنستل، مجلس ئې شرو کړ. یو بل ته ئې د میني او محبت خبري وکړې. په دې وخت کي ما ورته وویل چي ډوډۍ خو تیاره ده، که اشتها وي چي حاضره ئې کړو. دوی ول سمه ده.

آبس ما سترخانونه هوار کړل، غوریگان مي پر واوډل. ډوډۍ چي ئې وخوړه، لاسونه ئې پرېولل، بیا مي نو بلي خوني ته د مینوشۍ له پاره بوتلل. هورې ئې ځانونه ښه له سده وایستل. شمس النهار ما ته مخ راواړاوه او وې ویل چي تا خو له موږ سره ډېر احسان وکړ. باره ئې زما څخه د رباب غوښتنه وکړه. دستي مي رباب و عود ورته حاضر کړل. دې رباب غېږي ته کړ، شاباز ئې ورواخیست، تارونه ئې وروپېچل او له رباب سره ئې دا بیتونه وویل:

دا څه نېک ساعت دئ چي مي یار راسره مل دئ
لیري له رقیبه په خلوت کي جوړ محفل دئ
گل دئ، تازه گي ده، شین چمن، یخ شمالونه دي
شور دئ د مستیو ښاخ پر ښاخ رېز د بلبل دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسن دئ، ښایست دئ، سکونت دئ، مجلسونه
دا فال مي پر نېک شګون نیولی له اول دئ

د دې بیتو په اورېدلو سره د تحسینو او مرحباوو اوازونه بې اختیاره له خولو ووتل. نزدې وو چي مجلس له خوشالۍ څخه پر نڅا راسي. بیا نویوې بلي نجلۍ رباب ته لاس کړ او دا بیتونه ئې وویل:

چي له ګل سره مي مل په لاس کي جام دئ
"نن او رنګ د زمانې زما غلام دئ"
د کوثر چینې راماتي پر دې مځکه
د اِرم د شاپېریو دا مقام دئ
پاچهي خو یو تشهیر دئ د څو ورځو
د عاشق شهرت همېش علی الدوام دئ
د زوال مخ دې خدای نه رابا ندي وینې
تخت و بخت د سکندر نن زما پر نام دئ

زرګر وایي چي نور نو ما دوی هورې پرېښوول چي خپل عیش و نوش کوي. زه یو بل کور ته ولاړم او تر سهاره بیده وم. سهار چي را پاڅېدم. لمونځ و اودس مي وکړ. چای مي وڅکلې او غوښتل مي چي دوی ته ورسم چي یوه ګاونډي ږغ راباندي وکړ،ول: "دا برایي ستاسي کره څه لګه درګه وه؟" ماورته وویل چي: "ولي خیر کړې، څه پېښه ده؟" ده راته وویل چي: "کور دي غلو وهلی دئ او مېلمانه چي دي وه، هغه ئې ټول وژلي دي".

زرګر وایي، دا چې راته وویل، بالا مي زړه تر تلو ولوېد، ستوني مي وچ سو. له دغه ګاونډي سره هغه ځای ته ورغلم . چي ګورم، کور پر دا بله رااوښتی دئ. غالۍ، فرشونه، ظرفونه، چینیان، نیالۍ، بالښتان،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تلتکونه، هست و نېست ئې ټول وړي دي او پرکور ئې لاس تېر کړی دئ. غلو چي پرون زه ليدلی وم چي دې کور ته سامانونه راچلوم، باره ئې د غلا نخشه جوړه کړې ده.

ګاونډي ته مي وويل چي سامان دي په اور پسې سي، که څه هم له بل څخه مي غوښتي ول، ځکه که د مالونوخښتن په دې پوه سي چي کور غلو وهلی دئ، زما عذر به ومني. انديښنه و ېېره مي د علي بن بکار و شمس النهار و خليفه له اسيته ده. ېېرېږم چي د دوی حال رسوايي ته راونه وزي او تر منځ به زما سر پکښې چټ سي. باره مي ګاونډي ته وويل چي ته مي لکه ورور داسي يې، يوه لار وليکه راوښيه، څه وکړم؟ ګاونډي راته وويل چي زما خو داسي خوښه ده چي ته صبر وکړه. دغه غله چي ستا کور ئې وهلی دئ، دوی د دارالخلافې يو څو کسان هم پخوا وژلي دي. په وژل سوو کسانو کي د کوټوال د کور يو سړی هم سته. د کوټوالۍ سپايان اوس په دوی پسي ګرزي. ښايي ګير ئې کړي. دوی چې ونيول، ستا مقصد به هم تر سره سي او ناره به دي خدای واوري.

زرګر د ګاونډي مشوره خوښه کړه او کور ته ولاړ.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او څلور شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر چي د گاونډي مشوره واورېدله، خوښه ئې سوه. کور ته ولاړ او له ځانه سره ئې وويل: ابوالحسن له دغه شان واقعې څخه په بېره کي وو چي ما ته پېښه سوه. دی له دغي بېري بصرې ته روان سو او پر هغه بلا باندي زه واوښتم چي دی ځني وتښتېد. د زرگر د کور د وهلو خبر ورو ورو په خلکو کي تيت سو او ټول په خبر سول. د ده کور ته خلک رامات سول. چا به ډاډگېرنه ورکوله او چا به ملامتاوه. زرگر له ډېري خواشينۍ څخه له ځکي ولوېد. يوه ورځ په کور کي خواشينی ناست دئ چي يوه نوکر ئې ورته وويل چي يو څوک په دروازه کي ولاړ دئ، زه ئې نه پېژنم خو دی غواړي چي ستا سره ووينې. زرگر ورووتی. سلام وعليک ئې سره وکړ خو وئې نه پېژندی.

دې سړي زرگر ته وويل چي يو پټ کار درسره لرم. زرگر کور ته دننه راووست او د کار پوښتنه ئې ځني وکړه. سړي ورته وويل چي ستا ټول شيان زما سره پراته دي او زما سره يوه پټه خبره هم سته چي ستا دا ټوله خواشيني درڅخه ليري کولای سي. خو دا خبره دلته نه سم درته کولای او بايد يو بل ځای ته ولاړ سو.

زرگر وايي چي دې سړي له دې کوره هغه کور ته، له دې ځايه هغه بل ځای ته بېولم او په دې کي شپه راباندي راغله. ما له ده څخه هيڅ پوښتنه نه کوله او بس په پسې وم څو د دجلې رود ته ورسېدو. هورې ئې يوه کښتۍ راوغوښتله او پکښې سپاره سولو او د دجلې ها بلي غاړي ته واوښتلو. له کښتۍ څخه راتا سولو او سړي تر لاس ونيولم او په يوه کوڅه ئې ننه ايستلم. دا کوڅه ما په ټول ژوند نه وه ليدلې.

آبس، سړی د يوه کور و دروازې ته ودرېدی. دروازه ئې خلاصه کړه. زه ئې کور ته دننه بوتلم او د کور دروازې ته ئې غټ د اوسپني

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولپ ورواچاوه. زه ئې تر یو ځو دهلېزونو تېر کړم او یو ځای ته ئې ورسولم چي لس تنه پکښې ناست ول. دا لس تنه په رنګ کي داسي سره ورته ول چي تا به ویل سره وروڼه دي. دې زما ملګري هغوی ته سلام واچاوه، هغوی ئې سلام بیا کړ او ما ته ئې د کښېنستلو اجازه وکړه. زه کښېنستلم او له ډېري ستړیا څخه د سترګو د اړولو نه وم. آخر بېهوښه سوم. دې خلکو د ګلابو عطر راباندي وپاشل. چي پر هوښ راغلم، د خورک و چښنګ شیان ئې راته راوړل. هغه چي مي وخوړل، لاس ماس مو پرېولی او هر یو بیرته پر خپل ځای کښېنستلو.

دې خلکو زما څخه وپوښتل چي: "آیا موږ پېژنې". ما په جواب کي ورته وویل: "یئه، والله کي مي پخپل عمر تاسي لیدلي یاست او دغه سړی چي زه ئې دلته راوستلی یم، هم نه پېژنم". دوی راته وویل چي خپل حال دي راته ووایه او ګوره، رشتیا به راته وایې. ما ورته وویل چي زما یو عجیب و غریب حال دئ. آیا تاسي زما په کاروبار خبریاست؟

دوی ول، هو! موږ هغه خلک یو چي ستا مالونه مو وړي دي او ستا اشنا او هغه نجلۍ چي غزلي ئې ویلې، هغوی مو هم دلته راوستلي دي. څرنګه چي هغوی په نظر معتبره خلک راغلل نو مو له ځانه سره وساتل.

زرګر وایي چي ما څني وپوښتل چي زما اشنا او دا نجلۍ اوس چیري دي؟ دوی د خوني پستو ته اشاره وکړه، ول هلته ناست دي او زیاته ئې کړه چي: "ګوره، وروره! په خدای قسم دئ چي تر ننه پوري په موږ کي هیڅ یوه دا حال چا ته نه دئ ویلی. نه مو له دوی څخه د حال پوښتنه کړې ده او نه مو بل چا ته د دوی حال ویلی دئ. دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب دئ چي دوی مو تر اوسه پوري وژلي نه دي. اوس ته د دوی اصلي حال راته ووايه.

زرگر وايي، دا خبري چي مي واورېدې، نزدې وو چي له ډاره مي نفس وخېژي. هغوی ته مي د غوړه مالۍ په خاطر وويل چي تر تاسي مېړني خو خدای پر دا څلور کونجه دنيا نه دي پيدا کړي او زه چي حقيقت تاسي ته و نه وايم، نو چا ته به ئې وايم. دوی ته مي دغه شان غوړي غوړي خبري کولې او آخر مي له ځانه سره وويله چي له رشتيا ويلو پرته بله لار نسته. باره مي ټول بيان ټکي په ټکي ورته وکړ. دوی چي کيسه ټوله واورېدله، باره ئې علي بن بکار او شمس النهار راته حاضر کړل، ول دا ئې ته دا ئې علي بن بکار او شمس النهار. دغه راز ئې راته وويل د مالو څخه يو څه ورڅخه تلف سوي دي او د هغو له بابته ئې بخښنه وغوښتله.

ما ته ئې خپل پاته مالونه راکړل خو راته وې ويل چي هغه نور به موږ پخپله کورته دروړو. آبس، موږ له کوره راووتو. علي بن بکار او شمس النهار ته چي مي وکتل، دواړه لکه د مړي کالبوتونه داسي سوي ول. زه ورنزدې سوم، سلام مې ورواچاوه او د مينځيانو پوښتنه مي ځني وکړه. دوی راته وويل چي د هغو حال نه لرو او نه يو خبر چي چيري دي؟

آبس، ټوله رارهي سولو څو د کښتۍ ځای ته راورسېدلو. يوه کښتۍ مو راوغوښتله، پکښې راسپاره سولو او د دجلې دا بلي غاړي ته راواوښتلو. موږ چي له کښتۍ څخه راکښته سولو، سمدستي نور سپاره کسان راغلل او په کښتۍ کي کښېنستل او کښتۍ چي مخ دي رااړاوه، له سترگو نيهامه سوه. موږ هلته ناست وو او له سترېا و خواشينۍ څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښور نه وو چي يو څو تنه سپاره راښکاره سول او زموږ څخه ئې پوښتنه وکړه چي: "تاسي څوک یاست؟"

په جواب کې موږ اریان پاته سولو چي څه ورته ووایو. باره مو ورته وویل چي موږ له دغو خلکو سره، چي کښتۍ ئې بوتله، راغلي وو. موږ غزلچیان او سندرغاړي یو. سپرو راته وکتل او راته وې ویل چي دا خو مو زړه ته نه لوېږي، اصلي حقیقت راته ووایاست چي تاسي څوک یاست؟ د کومي کوڅې اوسېدونکي یاست؟

زرگر وایي چي زه پوه نه سوم چي شمس النهار د سپرو مشر ته څه وویل، چي سمدلاسه هغه له آسه راکښته سو او دا ئې پر آس سپره کړه د آس جلو ئې په لاس کي ونیو او تر آس دمخه رهي سو. علي بن بکار او زه ئې هم پر اسانو سپاره کړو او د دجلې پر غاړه ئې د کښتۍ وانانو مشر ته راوستلو. ږغ ئې وروکړ، د هغې خوا یوه ډله راغله او کښتۍ ئې راوستله موږ ئې پکښې کښېنولو او تر دارالخلافې پوري ئې راوستلو. موږ داسي وارخطا یو چي مرگ مو سمدم په سترگو لیدی. له کښتۍ چي راتا سوو، د کښتۍ وانانو مشر شمس النهار ماڼۍ ته بوتله او څو تنه ئې زموږ سره د علي بن بکار تر کوره پوري په بدرگه ملگري کړل. موږ چي کورته راورسېدو، دوی رخصت راڅخه واخیست او پر خپله تړه ولاړل. موږ په کور کي داسي له اخه و له ټوخه لوېدلي وو، داسي ډارېدلي وو چي نه په ورځ پوهېدو نه په شپه. شپه چي راغله، علي بن بکار بېهوښه سو. نر و ښځو باندي ژړل. دی خوار لکه مړی داسي خوړي بوړي پروت وو. یو څو تنه خپلوان ئې پر ما راتاو سول او راڅخه وئې غوښتل چي هر څه چي پر دا هلک راغلي دي، ورته بیان ئې کړم.

ما ورته وویل چي: "گورئ، عزیزانو! ما بد نه دي کړي او تاسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم بد مه راسره کوئ"..... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

يو سل او پنځه شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زرگر دې خلکو ته وويل چي په ما کار مه لرئ. يو گړی صبر وکړئ چي دا هلک پر هوښ راسي، خپله کیسه به پخپله درته وکړي. زرگر وايي چي بيا مي نو دوی له رسوايۍ څخه وډارول او يو څه سختي خبري مي ورته وکړې. موږ په همدې شخړه کي وو چي علي بن بکار يو څه سره وښورېدی. خپلوان ئې خوشاله سول او د گلاب عطر ئې سږمو ته ورته ونيول څو پر هوښ راغی. غوښتل ئې چي خبري وکړي خو له وسه ئې پوره نه ول.

ما غوښتل چي له کوره ووزم خو د علي بن بكار خپلوانو نه پرېښوولم. بن بکار هغوی ته په اشاره وویل چي پرې مي ږدي. باره زه د دوی له کوره راووتلم او خپل کور ته راغلم. کور چي خپلوانو وليدلم پر مخونو ئې چپلاخي (څاپېړي) راوگرځولې. ما په لاس اشاره ورته وکړه . هغوی هم چوپ سول. زه نو نور د ښور نه وم، پر خپل کټ وغځېدم او تر بيا غرمې پوري له ځانه ناخبره پروت وم.

سبا غرمه چي مي سترگي روڼي کړې، اولادونه و کوروالا مي راته ولاړ دي. دوی زما د حال پوښتنه وکړه چي دا څه درپېښه سوه په څه بلا اخته سوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ورته وويل چي تاسي يو څه د چښنګ شی می راکړئ. هغه چي ئې راوړل او ومي چښل، لږ څه مي توان په وسو. بیا مي د غلا سوو مالو پوښتنه ځني وکړه. هغوی راته وويل چي پرون يو چا يو څه شيان راوړي ول او د کور مخ ته ئې ايښي ول. سړی مو پخپله نه دئ ليدلی خو شيان پراته ول.

زما زړه يو څه پر ارامه سو. دوې ورځې له کوره و نه وتلم. ټوله ورځ به پروت وم. د ولاړېدو شمه راپکښې نه وه. دوې ورځې وروسته چي مي په پښو کي څه سبک پيدا سو، باره حمام ته ولاړم. فکر مي په شمس النهار او علي بن بکار بند وو. د هغوله خوا هم هيڅ درک نه سو معلوم. د ابن بکار کور ته د ورتګ توان هم راسره نه وو او پخپل کور کي مي هم زاره چاودله. باره مي پر خپلو کړو توبه وکښله او د عافيت شکر مي پر ځای کړ.

څو شپې په همدې ډول تېري سوې. آخر شيطان وسوسه راواچوله چي ته ورسه د دوی حال معلوم کړه. له کوره چي راووتم، يوه ښځه د کور په دروازه کي ولاړه ده. ښه چي مي ورته وکتله، د شمس النهار مينځه وه. دا چي مي وپېژندله، باره زه ځني رهي سوم، دا سمه راپسې رهي سوه. په زړه کي وډارېدم او هر څه چي مي ډېر ورته کتل، هغونه مي بېره زياتېدله. دا درګرده ږغونه راباندي کوي چي ته ودرېږه، زه يوه خبره درته کوم. زه ئې پر خبره غوږ نه نيسم او داغسي ځني روان يم. يوې ګوښې ته چي ورسېدو، د کوڅې په پای کي مو يو ماجت وليدی.

دې راته وويل چي: "ماجت ته درننوزه چي زه يوه خبره درته وکړم. بېرېږه مه". زه ماجت ته ننوتلم دوه رکعته نفل مي وکړل. بیا مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو مینځې ته وویل چې ته له ما څخه څه غواړې؟ دې زما د حال پوښتنه راڅخه وکړه. ما د خپل ځان او د علي بن بکار بیان ورته وکړ. دې ته مې وویل چې اوس نو ته حال راته ووایه.

مینځې وویل، په هغه شپه چې موږ ستا د ګاونډي کره وو او غلو د کور دروازه ماته کړه او په کور راننوتل. زه ډېره ځنې وبېرېدلم. ډار مې له دې اسیته وو چې ما ول نه ګانه خلیفه نه وي رااستولي چې ما او شمس النهار ونیسي. آبس، زه و دوې نوري نجوني بام ته وختو او ځانونه مو له یوه لوړ ځای څخه لاندې واچول او منډه مو کړه څو د دارالخلافې ماڼۍ ته ورسېدو. هورې په یوه ګوښه ځای کې پټې سولو. شپه چې ښه تیاره سوه. د دجلې د رود د خوا دربچه مې خلاصه کړه او هغه کښتۍ وان ته مو وروږغ کړه چې ها بله شپه ئې موږ راوستلي وو. هغه ته مې ویل چې د بي بي درک نسته ته موږ په کښتۍ کې کښېنوه چې پسې وګرځو او درک ئې معلوم کړو. کښتۍ وان په کښتۍ کې کښېنولو. په کښتۍ کې هیسته و دوري ګرځو، چې په دې وخت کې مو یوه بله کښتۍ په سترګه سوه. چې ښه مو ورته وکتل، په کښتۍ کې یو سړی او یوه ښځه ده. ښځه بېهوښه پرته ده او کښتۍ د دربچې خوا ته روانه ده. موږ هم په پسې سولو. له دربچې سره کښتۍ ودرېده موږ هم راکښته سولو، چې ګورو دا ښځه شمس النهار وه. دا چې مې ولیده له ډېرې خوشالۍ څخه نزدې وو چې لېونۍ سوې وای. ما خو له دې څخه لاس پرېولی وو.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او شپږشپېتمه شپه

شهرزادې ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

مینځې و زرګر ته ووېل چې له کښتۍ چې راتا سوم او شمس النهار مې ولیدله، نژدې وو چې مخ رالګېدلی وای. چې نژدې ورغلم، راته وې ویل چې دغه سړي ته یو زر دیناره ورکړه چې دا ئې تر دې ځایه پورې راوستلې وه. باره ما او هغې بلې مینځې دا راپورته کړه او د خوب خونې ته مو بوتله. هغه شپه ډېره ناارامه او پلټنده وه. سهار ئې امر وکړ چې نوکران او مینځیانې دې ورته حاضرې سي. هغه ورځ و هغه شپه ئې هم په ناارامۍ سره تېره کړه. په دا دوهمه ورځ ئې حال یو څه ښه سو. ما چې ورته وکتل، ما چې ویل د ګور مړی دئ له ګوره راوتلی دئ. باره مې د ګلابو عطرونه پر وپاشل، جامې مو ورالیشې کړې، لاس و پښې مو ورپرېولل، د زړه د جوړې او مهربانۍ خبرې مو ورته وکړې، یو څه د خورک مرک و څښنګ مښنګ شی مو هم ورته راووړ او یو څه مو په وخوړل او وڅښل. د رنګ ښه ئې یو څه پر ځای سوه. بیا مې نو ورته ووېل چې: "بي بي ستا قربان سم، یو نوکی د خپل ځان په فکر کې سه. پر خپل ځان، پر خپله ځوانې دې زړه وسوځه. دونه دې پر ځان درنه کړې ده چې خدای ناکرده یو بل څه در و نه سي".

شمس النهار راته ووېل چې: "اې نجلکوټې! په بالله چې مرګ تر دې واقعې ډېر اسانه دئ. زه بې هغه هم والله که ژوندۍ پاته سم. غلو چې موږ د زرګر له کوره وایستلو، پر لارې ئې پوښتنه راڅخه وکړه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسي ځوک یاست؟ ما ورته وویل چي موږ بدلزني مسلیاني یو. زما خبره ئې زړه ته ولوېده. بیا ئې له علي بن بکار څخه پوښتنه وکړه چي ته ځوک یې او څه کارکوې؟ هغه ورته وویل چي دی د مینځي زوی دئ". باره ئې موږ بوتلو، خپل ځای ته. هورې چي ئې دا زموږ جامو او دا زموږ ساټ و باټ و زر و زېور ته وکتل، اریانی واخیستل چي دا راز جامې و پسول خو د بدلزنو مسلیانو نه وي.

آبس، ما ته ئې وویل چي ته رشتیا راته ووایه، تاسي ځوک یاست. ما چي له ځانه سره ری وواهه، چي پر ېږدي خو دي نه، بې مرګه ولاکه ځني خلاصه سم، باره مي خوله پټه ونیوله او سپوڼ مي تر خولې ورته راونه یوست. له علي بن بکار څخه چي ئې هم دوهم وار وپوښتل چي دا ستا شکل و قواره خو د رعیت خلکو نه معلومېږي، هغه هم خاموشه سو او څه ئې ورته و نه ویل.

څه سردي پرله ګرزوم، موږ خپل راز همداسي پټ وساته او ژړل مو. بېشکه چي خدای تر مور و تر پلار مهربانه دئ. پر موږ باندي هم خدای رحم وکړ او یو غل ئې راباندي مهربانه کړ. هغه راته وویل چي د هغه کور څښتن ځوک وو، چي تاسي هغه شپه پکښې واست. موږ ورته وویل چي نوم ئې پلانی دئ او زرګري کوي.

په غلوکي یوه وویل چي دا سړی خو زه پېژنم، کور ئې هم رامعلوم دئ. اوس دستي به ئې دلته راولم. غلو زه په یوه خونه کي واچولم او علي بن بکار ئې په بله کي واچاوه. موږ تې وویل چي وارخطا کېږی مه، تاسي په امان کي یاست. له غلو څخه یو تن په زرګر پسي ولاړ. هغه ئې راووست خو زموږ سره ئې مخامخ نه کړ. زموږ کیسه ئې هغه ته وکړه. باره یوه غله کښتۍ راوستله او موږ ټوله ئې پکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچولو او د دجلې دا بلي غاړي ته ئې راوستلو او هورې ئې ايله کړو. په دغه وخت کي د گزمې څو سپاره راباندي پېښ سول او راځخه وئې پوښتل چي تاسي څوک یاست؟ ما د هغو مشر ته وويل چي زه د خلیفه له خاصانو څخه شمس النهار یم. برابې د يوه وزير د ماينې ليدلو ته ورغلې وم، غلو ونيولو او دغه ځای ته ئې راوستلو. غلو چي تاسي وليدلاست، الا ئې کړه او موږ ئې پرېښوولو.

د گزمې مشر چي زما خبري واورېدلې، له آسه راکښته سو او زه ئې پر آس سپره کړم. زرگر او علي بن بکار ئې هم پر اسانو سپاره کړل. اوس مي زړه په هغو پسې اور اخلي. نو مينځه وايي چي شمس النهار راته وويل چي: "ته د زرگر کره ورسه او زما سلام ورته ووايه او د علي بن بکار حال راته راوړه".

مينځي زرگر ته وويل چي ما شمس النهار ته وويل چي: "دا خو ښه کار نه دئ سوئ". دې اواز راباندي وکيښ او په خښم کي سوه. ما ځني راالا کړه او دا دئ تا ته راغلم چي د علي بن بکار احوال ځان ته معلوم کړم. ستا څخه يوه هيله لرم چي دا يو څه پيسې به راڅخه قبولي کړې، ځکه چي تا زموږ په خاطر له خپلو يارانوڅخه ډېر شيان امانت راوړي ول او هغه ټوله غلو يووړل او تلف سول. اوس خو ته مجبور يې چي هغه بيرته ورکړې، نو مينځي راته وويل چي ته پر دغه ځای ودرېږه، زه بيرته راځم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او اووه شپېتمه شپه

شهرزادې ووېل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:
مینځې زرګر ته ووېل چې زما تر راتګ پورې له دغه ځایه مه ښوره. مینځه ولاړه، د ها خوا چې بېرته راغله یو څه روپۍ ئې ورسره راوړي وې او هغه ئې زرګر ته ورکړې او ورته وې ویل چې: "اې خواجه! بیا به چیرې د خیره سره وینو؟"
زرګر وايي چې ما مینځې ته ووېل چې بې بې ته دې ووایه چې همدا اوس کور ته ځم او ستا له پاره خو چې وا، غره ته وخېژه، لا خېژم او هر څونه درونډ بار چې وي، ستا په خاطر ئې وړم. زه به ستا و د علي بن بکار د یوځای کېدو له پاره هیڅ راز مرسته و نه سپموم.
ما چې مال کور ته راووړ، ومې شمېره، پنځه زره دیناره وه. د هر چا سامان چې تلف سوی وو، د هغو مجرا مې په نغده کې ورخلاصه کړه. بیا مې نو هغه کور ته نوکران راسره بوتلل، چې غلو وهلی وو. ترکاڼ و ختګر مې راوغوښتل او کور مې تر پخواني حالت ښه ورودان کړ. نور مې غمونه و پرېشانۍ له یاده وایستلې او د علي بن بکار کور ته وررهي سوم. کورته چې وروررسېدم یو مریي ئې راته ووېل چې بادار ئې شپه و ورځ ستا په لټه کې دئ او زموږ سره ئې وعده کړې ده چې هر چا که ته ورته حاضر کړې، دی به هغه مریی آزادوي. مریان ټوله په تاپسي ګرزي. خو زما بادار کله په هوښ کې وي کله بیا بېهوښه. هر وخت چې پر هوښ راسي ستا نوم ئې پر ژبه وي او وايي چې دی به هرومرو راته راپیداکوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر وايي چي زه له هغه مريي سره بن بکار ته ورغلم. دی پر کټ پروت وو او د خبرو نه وو. سر ته ئې کښېنستلم. سترگي ئې خلاصي کړې. زه چي ئې وليدلم، په ژړا سو او راته وې ويل چي: "خدای دي راوله! هرکله راسې، ښه راغلې". ما دی تر اوږو ونيو، راپورته مي کړ او په غېږ پوري مي ټينگ ونياوه. ده راته وويل چي ورو‌ره! له هغې ورځي راهيسی چي پر دغه کټ لوېدلی يم، بيا مي سر نه دئ راپورته کړی. د خدای حمدوثنا دي وي چي بيا مي وليدلې. باره مي دی راولاړ کړ، له کټه مي راکښته کړ او تر اوږو مي نيولی وو چي يو څو گامه ئې واخيستله. بيا مي نو جامې ورااليشي کړې يو څه شی می ئې وچښل. د مخ ښه ئې يو څه پر ځای سوه. هغه څه چي مينځي راته ويلي ول، هغه مي ورته بيان کړل. ده مريانو ته اشاره وکړه چي ووځي. هغوی ووتل.

بيا ئې نو راته وويل چي وروره! وخو دي ليدل چي زمانې و تقدير په موږ څه کانې هم و نه کړې. زما څخه ئې عذر وغوښت او زما د حال و احوال پوښتنه ئې وکړه. ما هم ټول هغه څه چي راباندي راغلي ول، ټکي په ټکي مي ورته بيان کړل. خورا ډېر تعجب ئې وکړ او نوکرانو ته ئې وويل چي پلانی شی و پستانی شی راوړئ. نوکرانو خورا سنگيني او قيمتي غالۍ او د سپينو و د سرو زرو لوښي تر هغه څه زيات چي غلو وړي ول، راحاضر کړل او ټول ئې ما ته کښېښوول. ما هغه ټول سامانونه کور ته ولېږل. هغه شپه مي له ده سره تېره کړه. سهار ئې راته وويل چي هر څه لره انتهاسته. د عشق پای يا مرگ دئ ياوصال. خو زه تر وصال مرگ ته نزدې يم. کشکي پخوا لا مړ سوی وای داسي ديدنۍ خو به نه راباندي تېرېدلای. اوس هم د خدای فضل و کرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راباندي وسو چي رسوايي ته را و نه وتو. که رسوا سوي واى، گوره چي اوس به چيري پراته واى. اوس نه پوهيږم چي بله چاره سته کنه. زه خو که له خدايه نه بېرېدلاى، ځان مي واژه. اې وروره! زه د قفس بندي مرغۍ يم. له دې غمه خو يو وخت هرومرو مرم. خو نه پوهيږم چي زما د هلاکت ورځ به څه وخت وي. بيا ئې نو تر سترگو اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې وويل:

زمــــا زړه دئ ســـــرو نازکو شـــــونډو وړی
پـــه هجـــران کــي ئــې ســم دم د لحــد مړی
نـه بـه هـيـڅ عاشـق زمـا پـه رنـگ رنځـور وي
نـه بې هيڅکلـه وي مـات زمـا پـه شـان غـړی
محبوبـــا رالــــره راغلــــه بيرتـــــه ولاړه
زمـــوږ يـــاري وه لکـــه تـــار چـــي وي اومـــړی

دا بيتونه چي ئې وويل، باره زرگر وايي چي ما ورته وويل چي زه به نو اوس کور ته ولاړ سم. نه ويل کېږي چي مينځه دي راغلې وي. بن بکار راته وويل چي خوښه مي ده، ژرورسه، گوندي يو د خير خبر راته راوړې.

له ده څخه مي رخصت راواخيست، کور ته راغلم. ساه مي لا سمه نه وه اچولې چي په دروازه کي د مينځي ږغ سو. چي ولاړ سوم، گورم چي سترگي ئې له اوښکو ډکي دي او سلگۍ ئې جاري دي.

ما ورته ول: "خير دي وى، څه پيښه ده؟" دې ول: "اې خواجه! ها چي نه مو غوښته، هغه را پيښه سوه. پرون چي زه ستا څخه ولاړم. گورم چي شمس النهار پر هغه مينځه باندي خښمېدلې ده چي په هغه شپه زموږ سره تللې وه. غوښتل ئې چي جزا ورکړي. مينځي له بېري څخه منډه اخيستې وه او پيره دارانو هغه راگرځولې وه او غوښتل ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي بيرته ئې بي بي ته په لاس ورکړي. مينځي پيره دار ته د شمس النهار د هغې شپې ټوله بيان وکړ. دا حال تر خليفه پوري ورسېد. خليفه امر وکړ چي شمس النهار دي له خپلو مالو و سامانو سره د ده ماڼۍ ته ورنقل سي او له نوکرانو څخه ئې شل تنې ورپرې ايښي دي. له هغه ساعت وروسته بيا ما نه شمس النهار ليدلې ده، نه دې زه ليدلې يم. اوس نه پوهېږم چي څه وکړم. شمس النهار خو خپل راز يوازي زما سره شريک کړی وو. تر ما بل د راز شريک اوس نه لري.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځی زرگر ته وويل چي اوس خو بي بي بله رازگيره نه لري. ته اوس ژر علي بن بکار ته ورسه او په حال ئې خبر کړه چي که نه گانه زموږ دا راز رسوا سي چي بيا نو د ځان د ژغورلو يوه چاره وسنجوو.

زرگر وايي چي زه د دې خبر په اورېدلو دومره خواشينی سوم چي دا ټوله دنيا يوه الغه سوه او زما په غاړه کي راولوېده. مينځي غوښته چي بيرته ولاړه سي. زرگر وايي چي ما ورته وويل چي اوس د دې پای څه؟ چاره و تدبير څه دئ؟ دې راته وويل چي تدبير بس همدا دئ چي که علي بن بکار ستا دوست و اشنا دئ او ته د ده ژغورنه غواړې، نو چټک ورسه او په حال ئې خبر کړه. زه اوس بيرته ځم که

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوې خبره مبره پېښېدله، تاسي ته بيا حال راوړم.

آبس، مينځه ولاړه او زه هم له کوره راووتم او د علي بن بکار کور ته رهي سوم. هغه مي وليدی چي ناست دئ له ځانه سره خيال پلو وهي او د وصال وعده ټاکي او په ناممکناتو کي چورتونه وهي. زه چې وليدلم، راالائې کړه چي: "څه نوې خبره؟ ولي داسي ژر بيرته راغلې؟"

ما ورته وويل چي چورتونه مورتونه دي هيسته وغورځوه، دا هوا و هوس دي نور يوې خوا ته کړه، ټکه راغله ناورين پر سپور دئ، اوس دي د خپل سر او د مال په فکر کي سه، چي خدای مه کړه دواړه درڅخه ولاړ نه سي.

دا خبري چي ئې واورېدې، د رنګ بڼه ئې والوته، وارخطا سو. ول ژرکوه، وروره! حال راته وايه، څه پېښه ده؟ زرګر هغه څه چي د مينځي له خولې ئې اورېدلي ول، ټوله ورته بيان کړل او په پای کې دا هم پر زياته کړه چي که ته نن شپه دلته په کور کي پاته سې، خامخا به هلاک سې او له منځه به تلف سې.

علي بن بکار بېهوښه سو او نزدې وو چي نفس ئې تر خوله وخېژي. يو ګړی بېحاله وو، وروسته ئې زرګر ته وويل چي: "وروره! څه بايد وسي؟ ستا نخشه څرنګه ده؟" زرګر وايي ما ورته وويل چي تدبير دا دئ، هر څونه مال و سامان چي درسره وړلای سې، راوائې خله او پر هغو مريانو چي ډېر اعتماد لرې، دوی هم د ځان ملګري کړه او درځه چي کوم بل ښار ته کډه سو.

علي بن بکار ورته وويل چي: "يابسم الله! بله خبره نه پکښې ځائېږي" آبس، راولاړ سو، لکه سربداله، له يوه دېواله و له بل دېواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهل کېږي. د درو اوښانو بار مال و سامان ئې راټول کړ. خپلوانو ته ئې خپل عذر ووايه او حق پليت ئې ځني واخيست. خپل وصيت ئې هم ورته پرېښوو. اوښان ئې را په مخه کړل او پخپله پر آس سپور سو. زه هم پټ پسي راووتلم. هغه ورځ مو تر ماښامه او شپه مو تر سهاره مزل وکړ. باره مو يو ځای واړول. له اوښانو مو بارونه کښته کړل، زنگنونه مو وروتړل او موږ ورته بيده سوو. سفر داسي سترړي و ستومانه کړي وو، چي غله راغلي ول او مال ئې ټول وړی وو، مريان ئې ټول وژلي ول او موږ په خبر سوي لا هم نه وو. چي راکښېنستو، ځای سته جولا نسته. سپين سبيل الله ميدان پاته دئ. له پېښی تېښته نه وه، کار تر کار تېر وو. د خدای توکل مو راواخيست او رارهي سوو. تر سهاره مو مزل وکړ څو يو ښار ته راورسېدو. په ښار کي مو يو ماجت پيدا کړ او هورې مو د ماجت و څنگ ته هغه ورځ تر ماښامه پوري په لڅ بدن او پر وچه مځکه تېره کړه. چي شپه سوه، ماجت ته ننوتو. هغه شپه مو په وږي نس تېره کړه. سهار چي سو، لمونځ و اودس مو وکړ. ناست يو چي په دې وخت کي نابېره يو سړی راغی. سلام ئې راواچاوه. دوه رکعته لمونځ ئې وکړ. بيا ئې نو مخ راواړاوه او وې ويل: "ورونو! تاسي لکه چي مسافر ياستی".

موږ ورته وويل: "هو! مسافر يو. مالونه مو غلو يووړل. موږ ئې لڅ لپړ کړو او دې ښار ته راغلو. دلته نه څوک پېژنو نه ئې ابڅنو". سړي وويل چي که غواړئ چي زما کره راسی خو کور مي تر تاسي جار.

زرگر ول، ما علي بن بکار ته وويل چي درپاخه، چي د دې سړي کره ولاړ سو. هلته به له دوو شيانو خلاص سو. يو دا چي څوک به راسي او موږ به پر دې حال وويني، رسوايي ته به راووزو. بل دا چي موږ خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسافر و بېچاره خلک یو او هیڅ لار نه ده رامعلومه.

بن بکار وویل چي: "ستا خوښه وي، زما په سر کي لا خوښه وه".
هغه سړي بیا راته وویل چي اې مسافرو، راځئ چي ځو. زرگر ورته
وویل چي یابسم الله!

آبس هغه سړي خپلي جامې مامې راته راوایستلې، ډېره مهرباني
ئې راسره وکړه او موږ هم له ده سره د ده و کور ته ولاړو. د کور دروازه
ئې وروټکوله. یوه کوچنوټې مزدوره ئې راووتله. سړی په کور ننووت،
موږ هم په پسې سوو. بیا ئې بوخچه راوړه او موږ ته ئې سمي جامې
راواغوستلې. موږ ناست وو چي یوې نجلۍ سترخان راووړ. زموږ مخ ته
ئې اوار کړ. موږ یوه گوله موله واخیستله. سترخان ئې بیرته ټول کړ.
موږ په هغه کورکي ناست وو چي شپه سوه. علي بن بکار په ژړا سو او
زرگر ته ئې وویل چي: "ورورہ! پوه سه چي موږ ته مرگی دوگامه ولاړ
دئ نو غواړم چي تا ته خپل وصیت وکړم. وصیت مي دا دئ چي که
زه مړ سوم. زما مور به راخبروې چي دلته راسي او زما پر قبر حاضره
سي. هغې ته به ووایې چي زما په بېلتانه کي به صبرکوې".

دا خبري چې وکړې، بوخ راووښت او بېهوښه سو. پر هوښ چي
راغی، د یوې نجلۍ اواز موله لیري تر غوږ سو، چي سندري وایي او دا
بیتونه پکښې زمزمه کوي:

ستا له غمه مي ملا کړوپه سوه ماتېږي
اسماني ټکي ډبري دي رالوېږي
پر دنیا و مافیها مي دا یو سر ستّه
دغه سر خو دي زما، تر تا جارېږي

بن بکار چي د نجلۍ سندره واورېده، لویه چیغه ئې تر خوله ووتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او روح ئې اسمان ته والووت. زرگر وايي کله چې مې وکتل چې علي بن بکار مړ سو. دی مې پر خدای وسپاره او ورته ومې ويل چې پوه سه! زه به بغداد ته ولاړ سم چې ستا مور و خپلوان ستا د تجهيز و تکفين له پاره راحاضر سي.

آبس، دوې پښې دغه وې، دوې مې نوري پور کړې. بغداد ته راغلم. اول خپل کور ته ولاړم، جامې مامې مې بدلي کړې. بيا نو د علي بن بکار کور ته ورغلم. مريانو چې زه وليدم، راالائې کړه او د علي بن بکار پوښتنه ئې وکړه. هغو ته مې وويل چې د علي بن بکار له مور څخه اجازه واخلي چې زه ورسره وګورم. هغو اجازه واخيستله او زه هغې ته ورغلم او سلام مې ورواچاوه. بيا مې نو ورته وويل چې هر کار چې د خدای له جانبه وي، موږ پر سروسترگو منلی دئ. د ازل کښلي نه په بله کېږي. هيڅ ساکښ د خدای بې اذنه نه مري. د علي بن بکار مور زما د خبرو په مطلب پوه سوه او زړه ته ئې ولوېده چې زوی ئې مړ سوی دئ. باره ئې سر پټ کړ او د نورو بورو ميندو په شان ئې ډېري اوښکي تويي کړې. آخر ئې راته وويل چې ته و خدای که به نه راته وايې، په زوی مې څه سوي دي؟

ما له ډېره غمه جواب نه سوای ورکولای. دې چې زما دا حالت وليد، ژړا ئې په ستوني کی وچه سوه او پر دا بله راواوښته. بېهوښه وغزېدله. چې پر هوښ راغله وې ويل: "په زوی مې څه وسول؟"

ما ورته وويل چې: "خدای دي له داسي غمه وساته چې دا به دي تر پوري هېرېږي. خدای دي د دې مصيبت اجرونه درکړي". بيا مې نو له سره تر پايه ټوله ماجرا ورته بيان کړه. دې راڅخه وپوښتل چې: "زوی خو به مې کوم وصيت نه وي درته کړی".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماول، هو! راته کړی ئې وو او هغه څه چي ئې راته ويلي ول، دې ته مي ورسول. بيا مي دې ته د تجهيز و تکفين په کار کي د تلوار مسئلې ته اشاره وکړه. مور چي ئې دا واورېده، بيا بېهوښه سوه. يو ګړی وروسته ئې سترګی روڼی کړې او هغه څه چي مي ورته ويلي ول، د هغه له پاره روانه سوه. زه خپل کور ته رهي سوم او پر لاري چورت اخيستی وم. د علي بن بکار په باره کي مي فکر تللی وو چي يو چا تر لاس ونيولم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهه شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زرګر ويل چي نابېره مي يوې ښځي لاس راکش کړ. چي داسي مي ورته وکتل، د شمس النهار مينځه وه. منګر ډېره خپه و ژړانده ښکارېدله. چي يو بل مو سره وپېژندل، دواړه په ژړا سولو، تر کوره چي راورسېدو، ما ورته وويل چي خبره نه يې چي علي بن بکار ته څه پېښه سوه؟ دې ويل، يئه، په هغه خدای که په خبره يم. باره مي په حال خبره کړه او د بي بي پوښتنه مي ځني وکړه.

دې ول، خليفه د هغې په حق کي د هيڅا په خوله و نه کړه او د هيڅا پر خبره ئې غوږ و نه نيو او د دې کارونه ئې ټول ښه وګڼل. ورته وې ويل چي: "اې شمس النهار! ته پر ما بيخي ډېره ګرانه يې او هر څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ستا له لاسه رارسېږي، ټوله زغمم. باره ئې امر وکړ چي دې ته دي يوه جلا ماڼۍ ورکول سي او د دې خونه ئې په رقم رقم ورېښمينو غاليو او نورو زينتي شيانو ورښکلې کړه. د خدای کارونه دي، يوه ورځ چي خليفه له خپل عادت سره سم له شمس النهار سره په عيش و نوش اخته دئ، او د خليفه نوري خاصه ګاني هم حاضري دي او هره يوه له خپلې رتبې سره سمه پر خپل ځای ناسته وه. شمس النهار د ده څنګ ته ناسته وه . په دې وخت کي خليفه يوې نجلۍ ته د سندري ويلو امر وکړ. نجلۍ رباب را واخيست او دا بيتونه ئې وويل:

زما په سترګو ئې وګورئ دغه حور دغه صنم
قد د سروي ورته مات دئ د نرګس ملا ورته خم
د خوبانو په محفل کي د غمزو تېغ چي چلېږي
هيڅ عجبه ئې مه بولئ ککرۍ پرې د رستم
دا ارمان مي راپوره کړئ، که قربان سوم تر دې ميني
د ورېښمو کفن راکړئ، تابوت جوړ کړئ له شړشم

شمس النهار چي د نجلۍ دا بيتونه واورېدله، نور ئې له تابه ووتله او بېهوښه ولوېده. د خليفه له لاسه جام ولوېد او داغسي ئې ورالاکړه. په مينځو هم نارې و سورې ګډې سوې. خليفه چي ورنږدې سو غوښتل ئې، له مځکې را پورته کړي، د هغې ساه له کيهاوو بيا ختلې وه.

خليفه د دې په مرګ دومره خوابدی سو چي د چنګ و رباب ، عود وسيتار، جام و صراحي د ماتولو امر ئې وکړ. شمس النهار ئې په يوه خونه کي کښېښووله او ټوله شپه ئې سر ته ناست وو. ورځ چي روڼا سوه، غسل و کفن ئې ورکړ او خاورو ته ئې وسپارله. دی پخپله غمجن او خواشينی کښېنوست او نور ئې نه د دې د مرګ پوښتنه وکړه او نه ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې واقعې بازخواست وکړ.

بیا نو مینځي زرګر ته وویل چي ته و خدای که به د علي بن بکار د جنازې پر وخت ماته خبر نه راکوې چي زه ئې هم پر جنازه باندي حاضره سم. زرګر ورته وویل چي تا به چیري پیداکړم؟ نجلۍ ورته وویل چي د شمس النهار د مرګ پر مهال خلیفه خپلي ټولي مینځیاني آزادي کړې. زه هم اوس آزاده یم او د شمس النهار پر قبر ناسته یم. د هغې قبر په پلاني ځای کي دئ.

زرګر وایي آبس، زه و دا د شمس النهار قبر ته ورغلو او زیارت مو وکړ. بیا نو پخپلو کارو اخته سوم، منګر د علي بن بکار د جنازې لار مو تل ځارله. هغه وو چي جنازه ئې راورسوله. د بغداد خلک ئې جنازې ته وروو‌تل. ما د ښځو په مینځ کي هغه نجلکوټې مینځه هم ولیدله. تر ټولو ښځو دا ډېره خوابدې ښکارېدله. ما پخپل عمر په بغداد کي دونه درنه جنازه نه وه لیدلې. جنازه ئې په ډېر حرمت سره هدیرې ته یووړه او خاورو ته ئې وسپارله. زرګر وایي چي زه تل د ده او شمس النهار زیارت ته ورتلم.

شهرزادي وویل: ما چي د نکلو په کتابو کي د دوی بیان لوستلی وو او د خلکو له خولو مي اورېدلی وو، تاسي ته مي وکړ. منګر تر دې عجیب نکل به سبا شپه که د ژوند پر مېنه وم، درته وکړم. دا نکل د ملک شهرمان نکل دئ.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(د دې ټوک پای)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library